

ОНОМАТОЛОШКИ ПРИЛОЗИ
XXV

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
CLASSE DE LANGUE ET DE LITTERATURE
COMMISSION POUR L'ONOMASTIQUE

CONTRIBUTIONS
ONOMATOLOGIQUES

XXV

Présenté à la Xème séance de la Classe de langue et de littérature, le 25 décembre 2018, à la base des rapports d'Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, de Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska, et de Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe

C o m i t é d e r é d a c t i o n

†Ljiljana Crepajac, professeur de l'Université, Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, Mato Pižurica, professeur de l'Université, Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe de l'Académie (secrétaire de la rédaction) et Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska

S o u s l a d i r e c t i o n d e
ALEKSANDAR LOMA

B E L G R A D E
2 0 1 8

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ
XXV

Примљено на X скупу Одељења језика и књижевности, од 25. децембра 2018. године, на основу реферата Александра Ломе, редовног члана САНУ, Слободана Реметића, редовног члана АНУРС, и др Јованке Радић, научног саветника у Институту за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Александар Лома, редовни члан САНУ, проф. др Мато Пижурица, др Јованка Радић, научни саветник у Институту за српски језик САНУ (секретар Уређивачког одбора), Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, и проф. др Ћиљана Црепајац

Главни уредник
АЛЕКСАНДАР ЛОМА

БЕОГРАД
2018

Издаје:
Српска академија наука и уметности
Лектор: Мирјана Петровић-Савић
Технички уредник: Мирјана Петровић-Савић
Коректор: Мирјана Петровић-Савић
Тираж: 400 примерака

Компјутерска обрада: Давор Палчић
Штампа: Colorgrafx, Београд
Штампање завршено 2020

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

801.3

ОНОМАТОЛОШКИ прилози = Contributions onomatologiques / главни уредник Александар Лома. – Књ. 1 (1979–). – Београд : Српска академија наука и уметности, 1979– (Београд : Colorgrafx). – 24 cm

Годишње

ISSN 0351–9171 = Ономатолошки прилози

COMISS.SR-ID 36130

САДРЖАЈ

Расправе и чланци

АЛЕКСАНДАР ЛОМА: Матаруге као ономастички проблем	1
ALEKSANDAR LOMA: Mataruge als namenkundliches Problem	30
РАДОЈКА ЦИЦМИЛ-РЕМЕТИЋ: Осврт на топонимију невестињског села Удрежња	33
RADOJKA CİCMİL-REMETIĆ: The toponymy of the village Udrežnje near Nevesinje: a survey . . .	75

Монографске студије и грађа

ЗВЕЗДАНА ПАВЛОВИЋ: Ороними Србије IV (Ћ–Ш)	79
ZVEZDANA PAVLOVIĆ: Oronimy Srbije IV	204
ЈАКША ДИНИЋ: Топонимија Мајданпека и Мироч планине	205
JAKŠA DINIĆ: The toponymy of Majdanpek and the Miroč mountain	304

Осврти и прикази

А. ЛОМА: Топономастичке белешке са горње Неретве	307
МАРА ТИЈАНИЋ-ВУЛОВИЋ, <i>Топонимија жује њивске</i> (М. ПЕТРОВИЋ-САВИЋ)	321

In memoriam

<i>Љиљана Црејчајац</i>	327
-----------------------------------	-----

Индекс аутора	329
-------------------------	-----

ЗВЕЗДАНА ПАВЛОВИЋ

ОРОНИМИ СРБИЈЕ

ЧЕТВРТИ ДЕО

Ћ–Ш

Први део монографије Ороними Србије (А–Ј) штампан је у Ономастолошким прилозима, књ. XIX–XX, Београд, 2009; други део (К–П) у књ. XXII, Београд, 2015; трећи део (Р–Т) у књ. XXIII, Београд, 2016.

Ћ

1. **ЋАВА** 213, ојк. Гроцка, ок. Београда (Ршум. 5, 28); 2. **ЋАВА**, ојк. Мутањ, ор. Стражевица, обл. Качер (Рак. М., 826; МЈ-ДП, 73); 3. **ЋАВА**, ојк. Горња Врбава, ок. Горњег Милановца, обл. Гружа (Драгић 1, 232); 4. **ЋАВА** 302, ојк. Корићане, код Крагујевца, слив Лепенице (Крушевац 1); 5. **ЋАВА** 431, ојк. Сибница, ок. Рековца, обл. Левач (Крушевац 1); 6. **ЋАВА** 633, ојк. Турица, ор. Крстац, ок. Чачка (Ерд. 1, 182; Стан. 2, 470); 7. **ЋАВА**, ојк. Висока, код Крушчице, ок. Ариља (Мис. И. 1, 120); 8. **ЋАВА** 439, ојк. Сирча, ор. Котленик, код Краљева (Чачак 2); 9. **ЋАВА** 550, ојк. Драгосињци, код Рибнице, ор. Црни врх 819 (Чачак 4); 10. **ЋАВА**, ојк. Пилатовићи, код Пожеге (Мис. И. 3, 388); 11. **ЋАВА** 1170, ор. Чигота, ојк. Љубиш (Ршум. 2, 97); 12. **ЋАВА**, ојк. Бранешци, код Чајетине, ор. Златибор (Мић. Љ., 478); 13. **ЋАВА** 717, ор. Црни врх 1155, код Прибоја (Вардиште 3). Према арбанашкој речи *qafë* `врат, грло, шија`; као назив рељефа *qafë mali* `планински превој; ждрело, клисура` (Фјалор; САР 1947). У говорима је обављена супституција консонанта *ф* са *в*; у области Косова и Метохије се изговара *ф*; исп. ор. *Ћафа*. У речнику К-М II пише: „Ћафа /.../ код с. Сељанце у општ. шаљској. арн. *сафа* врат, грло, ждрело, клисура. – У РЈА, н.“ В. ор. *Ћафа*.

ЋАЈИНАЦ, ојк. Буковац, код Мионице (Павл. Љ., 590). Према сугестији А. Ломе, од турске титуле *hexaja* > *heaja* > *haja* пре него ли од м. имена *Ћаја* (Грк.). Из синтагме **Ћајин брег* > *Ћајинац*. Исп. и ор. *Ћајин брег* и *Ћајино брдо*.

ЋАЈИН БРЕГ, ојк. Доња Гуштерица, код Липљана, ок. Приштине (Урош. 2, 143). У новијем бележењу је *Ћаин брег* (Бук. 5, 92). Према м. имену *Ћаја* (Грк.). В. ор. *Ћајинац*, *Ћајино брдо*.

ЋАЈИНО БРДО 606, ојк. Заграђе, ор. Островица, обл. Качер (Рак. М., 740; Мишк. 6, 177; Жуј., 68). Према мушком имену *Ћаја* (Грк.).

ЋАЛОВИЋЕВ ВИС 850, ојк. Мала Браина, ок. Приштине (Приштина 2). Према породичном имену *Ћаловић*; исп. презимена: *Ћалов*, *Ћалић* (РП ЦГ 2002).

ЋАТИНА КОСА, ојк. Породин, ок. Александровца (Крагујевац 2). Према антропониму; исп. презимена *Ћаџић* и *Ћаџовић* (РП ЦГ 2002); ојкониме: *Ћаџићи*, код Високог и код Бановића у Босни; *Ћаџовићи*, код Горажда (ИМ).

1. **ЋАФА** 907, ојк. Стара Бања, ок. Медвеђе (Лебане 4); 2. **ЋАФА**, ојк. Лјевоша, код Пећи (Цог. 1, 298); 3. **ЋАФА**, ор. Вретена, ор. Планиница, ок. Пећи (Цог. 1, 262). 4. **ЋАФА** 947, ор. Рогозна, ок. Новог Пазара (В. К-М Косовска Митровица 2). В. код ор. Ћава.

ЋАФА БОКЧЕС 2103, ор. Богдаш, ор. Богићевица (Крст. О., 152; Цог. 1, 252). Први члан синтагме је геог. термин, в. код ор. *Ћава*; други члан је нејасан.

ЋАФА ДАЈКОВЦИТ, ојк. Дајковце, Новобрдска Крива река, Косовска котлина (Урош. 2, 143). *Ћафа* `превој, преседлина; кланац` детерминисан је називом села *Дајковце*. В. ор. Ћава.

ЋАФА ДОБРИ ДОЛ 2275, ор. Проклетије (В. К-М Пећ 3). Трочлана оронимска синтагма. Први члан *Ћафа* (арб. *qafë*; в. код ор. *Ћава*), као географски термин прецизно је одређен блиским топонимом *Добри дол*. Исп. сродне типове оронима који следе.

ЋАФА ДУЉА, ојк. Дуље, ок. Суве Реке, ор. Црнољева (Урош. 3, 199). Према ојкониму *Дуље*. В. код ор. Ћава.

ЋАФА ЈЕЛЕНАК, ојк. Рашкодол, ок. Пећи, ор. Јеленак (Цог. 1, 256). Према орониму *Јеленак*. В. код ор. Ћава.

ЋАФА КИШЕС, ојк. Доња Годимља, Новобрдска Крива река, Косовска котлина (Урош. 2, 144). Оронимску синтагму чине албанске речи *qafë* `планински превој` и *kishë* `црква`. В. код ор. Ћава.

ЋАФА ЛИКЕН 1245, ор. Паштрик, ок. Призрена (В. К-М Призрен 3). Исп. ор. *Ћафа* (и синтагме са *Ћафа*) и ор. *Ликене*.

ЋАФА МИЛИШЕВАЦ 2074, ор. Плећа 1812, ок. Пећи, Руговска клисура (Пећ 3). Други члан синтагме је дериват мушког имена *Милиш* (Грк.); извођење је текло преко синтагме **Милишев до*, *ѿор* и сл. > *Милиш-евац*. За први члан синтагме в. код ор. *Ћава*.

ЋАФА ПАКЛ'ЕН, ор. Паклен, ојк. Лјевоша, ок. Пећи (Цог. 1, 296). Синтагма је према орониму *Паклен* – `превој на Паклену`. В. код ор. Ћава.

ЋАФА ПЛОЧИЦА, ор. Плочица, ок. Дечана (Цог. 1, 252). „Коса на планини Плочици“ (И.). В. код ор. Ћава.

ЋАФА ЧОБАНИТ 1052, ор. Проклетије (В. К-М Ћаковица 2). `Чобански врх, брег и сл.` В. код ор. *Ћафа* и др.

ЋАФИН ВИС 751, ор. Лакићевића брдо, ојк. Велика Браина, ок. Приштине (Приштина 2). Геог. термин *ћафа* у синтагми је придевски члан, односи се на топоним *Ћафа*, и прецизно одређује према њему оријентисани апелатив *вис*.

ЋЕБОВИНА, ојк. Ковачице, код Драчића, ок. Ваљева (Павл. Љ., 720). Топоним *Ћебовина* је назив за косу, страну брда, према породичном имену *Ћебо*, *Ћебовић* (РП ЦГ 2002). Топоним се налази у склопу оронима *Ћебово брдо* (в.). Презиме *Ћебић* забележено је у Србији 1881. год., а топоним *Ћебинка* „нјива зовота *сѐбинка*“ 1871. год., у ваљевском округу (РЈА). Можда је у питању исти топоним, два начина деривације: а. **Ћебо* > **Ћебина њива* > **Ћебинка* ; б. **Ћебо* > **Ћебова коса, њива* и сл. > **Ћебовина*, или су два локалитета у близини (својина особе или особа са истим именом). Павловић је забележио презиме *Ћебићу* у Лесковицама и језеро *Ћебско језеро* (И., 767).

ЋЕЛАВА СТЕНА 426, ојк. Грабовница, ок. Деспотовца (Петровац 3). Квалификатив *Ћелава* синтагми даје значење `го, необрастао, без биљног покривача, плешив`; од турске речи *kel* (Шкаљ. 1966). „U hrv.-srp. i bugarskom turcizam je rotisnuo domaći slavenski pridjev *plěhъ* koji se očuvao samo u oronimu i toronimu *Plješivica* `mons calvus`.“ (Скок, Рј. под *ćel* = *ćelj*). Исп. презимена: *Ћел*, *Ћелевић*, *Ћелић*, *Ћелов*, *Ћеловић* (РП ЦГ 2002; ЛП). В. ор. Плеш, Плешевица, Плешивац.

1. **ЋЕЛАВИ БРЕГ**, ојк. Синаје, топ. Превалије, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 310); 2. **ЋЕЛАВИ БРЕГ**, ојк. Мојстир, ор. Стране, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 321). В. код ор. *Ћелава стена*.

1. **ЋЕЛАВИЦА**, ојк. Бабица, ок. Куршумлије (Мишк. 4, 66); 2. **ЋЕЛАВИЦА** 1258, ојк. Кричићи, ор. Кобаоник (Куршумлија 3). Из синтагме **Ћелава коса, сѐена* и сл. Исп. орониме *Ћелава сѐена*, *Ћелави брег*.

ЋЕЛИЈАН = **ЋИЛИЈАН**, ор. Ђурђево брдо, слив Белице, ок. Јагодине (Крушевац 2; Рад. Ј., 127 и 312). „Варијанта са *e* уместо *и*, *Ћелијан*, настала је вероватно секундарно, народном етимологијом према *ћелија* (грч. *κελλι*) „ (Рад. Ј., 127). Као примарни назив Радих види облик *Ћилијан* и објашњава га као сложеницу из тур. *kil* `ћил, иловача, лончарска земља` и тур. *уап* `страна`, основно значење `иловаста страна` (И.).

ЋЕЛИЈАНСКЕ СТРАНЕ, ојк. Лелић, код Ваљева (Павл. Љ., 753). Оронимски апелатив у множини – *сѐране*, детерминисан је квалификативом који се односи на манастир *Ћелије* (грч. *κελλιόν*). В. ор. *Ћелијанско брдо*.

ЋЕЛИЈАНСКО БРДО 430, ор. Влашић, ојк. Белић, ок. Ваљева (Павл. Љ., 365). В. код ор. *Ћелијанске стране*.

ЋЕЛИЈЕ 332, ојк. Белановце, ок. Лесковца, Врањска котлина (Ниш 3). У опису села Белановце Трифуноски не помиње топоним *Ћелије*, али је забележио *Манасѝиришиѝе* и *Манасѝирски рид*. На потесу *Манасѝиришиѝе* „се налазе `дварине` од ранијег манастира“ (Трифунски 1963, 168).

1. **ЋЕЛ’ИЈЕ**, ојк. Поповљане, код Суве Реке, ок. Призрена (Стиј. Д. 1, 533); 2. **ЋЕЛ’ИЈЕ**, ојк. Синаје, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 310). Објашњења аутора су: за 1. „брдо изнад села. Ту су темељи цркве света Петка. Поред је малена испосница (ћел’ија)“ (Стиј. Д. 1, 533); за 2. „голо брдо више села /.../ под овим брдом некада /је/ била црква, која се звала Калуђерице“ (Стиј. 1, 310). В. ор. *Ћелијанске стране*, *Ћелије*.

ЋЕНАТА = ЛИЋЕНАТ = НЕЋИНАТ = НИЋЕНАТ = НИЧИНАТ = НЕЦИНАТ, ор. Бјелуха, ок. Пећи (Цог. 1, 258). В. код ор. Лићенат, Нецинат.

ЋЕРАНА 663, ојк. Каона, ор. Јелица, Драгачево (Чачак 3). Коста Јовановић сврстава *Ћерана* међу топониме од настале од личних имена (Јов. К. 1, 353). Милица Грковић уз женско име *Ћерана* пише: „варијанта имена *Кћерана*“, а уз *Кћерана*: „изведеница од именице *кћер* + *ана*“ (Грк.).

ЋЕРИМОВ РИД, ојк. Крајмировац, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 14). Према мусл. имену **Ācerim* од *Kerim* (Смаил.). Арбанашка породица *Ћеримови* доселила се крајем 19. века (И.). Исп. топоним *Ћеримов чајур*, ок. Крагујевца (РЈА).

ЋЕТА МАРЈАШИТ, ор. Марјаш, ок. Пећи (Пећ 3). Синтагму чине арбанашка реч *quertë* `крш, литица, оштар хрид` (Фјалор) и ор. *Марјаш* (ранији назив *Богдаш*). В. ор. Марјаш, Богдаш.

ЋЕТЕНИШТЕ 286, ор. Иверак 426, слив Лешнице, Јадар (Рад. М. 1, 195). *Ћејенишиџе* је `ланиште, земљиште на коме је гајен лан, *ћејен*` . Према турском *keten* `лан` (Шкаљ. 1966).

ЋЕТКОВИЋА БРДО, ојк. Вигоште, ок. Ариља (Мис. И. 1, 117). Према имену фамилије *Ћејковић*. Исп. м. име *Ћејко* (Грк.) и презиме *Ћејковић* (РП ЦГ 2002).

ЋИЛИЈАН = ЋЕЛИЈАН, ојк. Драгоцвет, ор. Ђурђево брдо, ок. Јагодине (Мишк. 3, 188; Рад. Ј., 127). В. код ор. Ћелијан.

ЋИРИЛОВАЦ 221, ојк. Смедерево, Подунавље (Пожаревац 3). Према м. имену *Ћирил*, *Ћирило* (Грк.) преко синтагме **Ћирилов њуџ*, *извор* и сл.

ЋИРИНА ЈАРУГА, ојк. Стрижило, ок. Баточине (Крагујевац 4). Према м. имену *Ћира*, *Ћиро* (Грк.).

ЋИЋАНСКА КОСА, ор. Троглав, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп.-Кор., 611). Оронимска синтагма је формирана према орониму *Ћиће*, врху на Троглаву (в.). В. код ор. Ћиће, Ћићовац.

ЋИЋЕ 1209, ор. Троглав, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Чачак 3; ГАЈ Краљево; Ћуп.-Кор., 611). *Ћиће* је „шумовити врх на Троглаву“ (Ћуп.-Кор., 611). Исп. антропониме *Ћић*, *Ћићи*; презиме *Ћићић*; ојкониме: *Ћићина*, код Алексинца, *Ћићевац*, код Сталаћа; ор. *Ћићарија*, *Чичарија*, у Истри. У Истру су се *Ћићи*, *Чичи* доселили са Велебита. Више код Скока (Рј. под *Āiribiri*).

ЋИЋОВАЦ, ојк. Драгосинци, ор. Црни врх 819, ок. Краљева (Павл. Р. 1, 335). В. код ор. Ћиће.

1. **ЋИЧЕР**, ојк. Лозан, ок. Сврљига (Богд. 1, 169); 2. **ЋИЧЕР** = ЧИЧЕР, ојк. Грлиште, ок. Зајечара (Динић 1, 269). *Ћичер* је геог. термин, в. код ор. *Кичер*.

ЋОРИНО БРДО, ор. Базва, ојк. Јасика, ок. Јагодине (Мишк. 3, 65). Према м. имену *Ћора* (ПИ).

1. **ЋОРОВА ГЛАВА**, ор. Главица 1113, ојк. Страдово, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3); 2. **ЋОРОВА ГЛАВА** 1253, ор. Петровац 1370, ор. Јавор (Сјеница 2). Према м. имену *Ћоро*; исп. презиме *Ћоровић* (РП ЦГ 2002).

ЋОСИН ГРОБ 950, ојк. Рдово, Грделичка клисура (Мил. Ч. 2, 74). Према м. имену *Ћоса, Ћосо* (Грк.).

ЋОСИЊА БРДО, ојк. Драгољ, ок. Рудника (Аранђеловац 3). Према имену породице *Ћосућ*.

1. **ЋУВЕР**, ојк. Узовница, ок. Љубовије, Подриње (Павл. Љ. 2, 480); 2. **ЋУВЕР** 1165, ојк. Рутоше, код Кокиног брода, ор. Златибор (Вардиште 4; Енци. Југ. Црна Гора; ГАЈ Ужице). Следе два предлога као покушај да се разјасне они-ми. (1) Уколико ороним видимо као сложени, чине га две турске лексема: именица *küh* `брег, брдо` (перс. *kūh* `брдо), од које је и лексема *ћувик* `врх брда, зашиљени брежуљак`, и придев *eyri*, ст. турско *eğri* `крив, искривљен, нагнут` (Шкаљ. 1966; Скок, Рј. под *ćùvîk*). Исп. ор. *Криво брдо* код Осечине (Павл. Љ., 837). (2) Други угао анализе. Ова два топонима забележена су у Подрињу и ок. Златибора. И у овом случају прихватамо основу *Ћув-* као турски апелатив *küh* `брег, брдо` (исп. *Ћувик*). Наставак *-ep* би могао бити стари наставак за који Скок каже да је из латинског *-arius*, да „*potječe /.../ iz balkanskog kršćanskog latiniteta*“ раширен и у друге европске језике (Рј. под *-ar²*). Ако је наставак *-ep* суфикс у орониму *Ћувер* пратимо нит која њега као термин, и као термин лоциран у западној Србији, повезује са многим географским терминима који имају исто значање. То су бројни ороними *Кичер* (од апелатива **кичер*), *Чикер*, *Чичер* (више у раду Павл. З. 2008). В. ор. *Ћичер*, *Чичер*.

ЋУВЕРАК, ојк. Прањани, код Горњег Милановца (Мишк. 6, 149). Ороним је деминутив од *Ћувер*. В. код ор. *Ћувер*.

1. **ЋУВИК** 818, ојк. Бачевци, ор. Бачевачки врх 891, ок. Ваљева (Ваљево 3); 2. **ЋУВИК** 586, ојк. Страгари, код Крагујевца (Аранђеловац 4); 3. **ЋУВИК**, ојк. Семедраж, код Горњег Милановца (Мишк. 6, 124; Фил. М., 193); 4. **ЋУВИК**, ојк. Драгољ, код Белановице, обл. Качер (МЈ-ДП, 73); 5. **ЋУВИК** 1388, ојк. Бзовик, код Студенице, ор. Радочело (Нови Пазар 1); 6. **ЋУВИК** 984, ојк. Рудно, код Студенице, ор. Радочело (Нови Пазар 1). 7. **ЋУВИК** 666, ор. Радан (В. ЈС Куршумлија 4); 8. **ЋУВИК** 683, ор. Вујан, ојк. Брђани (В. Ш Чачак 2). В. код ор. *Ћувер*.

1. **ЋУКОВАЦ** 412 = **ЋУКОВО БРДО**, ојк. Борине, хид. Боринска река д. пр. Дрине, код Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 502); 2. **ЋУКОВАЦ**, ојк. Каменица, код Горњег Милановца, ор. Рудник (Мишк. 5, 224; Мишк. 6, 111); 3. **ЋУКОВАЦ**, ојк. Трућевац, код Деспотовца (Петровац 3); 4. **ЋУКОВАЦ**, ојк. Велики Шиљевовац, ок. Крушевца (Параћин 3; РЈА). Име *Ћуковац* може бити према називу ноћне птице грабљивице која се зове *ћук*, *ћукуша*, *ћукавац*, *ћукалац* *Athene noctua*, а која се оглашава *ћукањем* (исп. глаголе *ћукајти*, *ћукајати*). Шумовита узвишења су станишта ових птица, сова. Исп. и презиме *Ћуковац*. Из синтагме **Ћуково брдо* > *Ћуковац*.

ЋУКОВАЧКИ БРЕГ, ојк. Крчмаре, код Куршумлије, слив Топлице (Марј. С., 178). Придевски члан синтагме, *Ћуковачки* изведен је од топонима **Ћуковац*. В. код ор. *Ћуковац*.

ЋУКОВО БРДО 412 = **ЋУКОВАЦ**, ор. Злоступ 447, ојк. Доња Борина, ок. Лознице, Јадар (Зворник 2; Стој. В., 61). В. код ор. Ћуковац.

ЋУЛАК, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3). За *ћулак* у РЈА пише: „*duguljasta stena ili više stena jedna na drugu za biljegu namještenih*“. В. код ор. Чуљ 1579..

ЋУЛОВИЋСКО БРДО, ојк. Прекопуце, обл. Топлице (Марј. С., 178). Ороним чији је први члан изведен од породичног имена *Ћуловић*, *Ћуловићи* (И.).

ЋУМУРАНА, ојк. Мајдан, код Рудника, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 118). *Ћумурана*, *ћумурхана*, *ћумурница*, код Вука *ћумурњача* је `јама у којој се пали дрво ради добијања *ћумура*; место где се продаје *ћумур`* (према Р. МС). *Ћумур`* угаљ` је турска реч *kötür* (Шкаљ. 1966). Исп. топ. *Ћумурњача*, слив Белице, ок. Јагодине (Рад. Ј., 162).

ЋУМУРНИЦА, ојк. Клаићи, ок. Медвеђе (Лебане 2). В. код ор. Ћумурана.

ЋУРКОВИНА, ојк. Тумба, ок. Врања, обл. Пољаница (Злат. 1, 135). *Ћурк*, *Ћурак* је од турског *kürk`* крзно; капут са крзном`. Назив за занатлију који се бави прерадом коже и израдом одела од коже и крзна је *ћурчија*, крзнар. Исп. презимена: *Ћурк*, *Ћурко*, *Ћурковић* (ЈП), *Ћурчија*, *Ћурчић* (РП ЦГ); ојкониме: *Ћурковица*, код Сурдулице; *Ћурковица*, ојк. Тумба, код Врања; *Ћурковац*, код Бојника, ок. Лесковца; *Ћурчићи*, код Даниловграда, Црна Гора. Ороним је према антропониму *Ћурко*: **Ћуркова земља*, *ливада*, *иадина* и сл. > *Ћурковина*. Исп. топ. из слива Брегалнице *К`уркиски Дол* „По занает од *к`уркија`* к`урчија, кожувар“ (Иванова 1996, 670). В. ор. Ћургово брдо.

ЋУРТОВО БРДО, ојк. Миријево, код Београда (Бог., 247). *Ћурџа* је хип. од *ћурчија*. У Вукову Рјечнику пише: „Тако су особито звали *Ћурчију* арамбашу његови момци, који су се звали *Ћурџиновци*.“ Исп. топоним *Ћурџина гредда* „mjesto u Srbiji u okrugu valjevskom“ и презиме *Ћурџовић* (РЈА). В. код ор. Ћурковина.

ЋУРЧИЋА БРДО, ојк. Костојевићи, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 408). Према породичном имену *Ћурчићи*. В. код ор. Ћурковина.

ЋУТИЋА БРДО, ојк. Заглавак, ор. Јелова гора, хид. Скрапеж л. пр. Ђетиње (Павл. Љ. 2, 397). Према породичном имену *Ћутићи*.

ЋУФИНО БРДО, ојк. Трн, обл. Топлице (Марј. С., 178). Према надимку *Ћуфар*, *Kufar`* онај који није муслиманске вере`, тур. *küffar* (Шкаљ. 1966).

У

УВИН ЧУКАР 271, ојк. Рановац, ок. Петровца (Петровац 1). Први, придевски члан синтагме је од застарелог придева *вин*, *-а*, *-о`* крив; *винован`*. Лексема *вина* је општесловенска лексема која није очувана у јужнословенским језицима због хомонимије са *виньнъ`* вино`. Румунски језик ју је прихватио као *vină`* кривица` (Р. Р-Р). Препознајемо је у придевима: *завинути`* крив, искривљен; повијен`; *увињив`* који се може увињивати`; глаголима: *извинути`* извити, издићи`; *савинути*, *увинути`* искривити` (према Р. САНУ; РЈА). Семантику оронима *Увин чукар*

одређује географски положај. Ороним се налази у сливу Млаве, у источној Србији. Као стара словенска лексема, придев *вин* је сачуван у топониму посредством говора влашког становништва тога краја. Могао је, евентуално, настати касније, али, исто тако, под утицајем влашко-румунских житеља. Треба поменути Скоков коментар, на основу топонима и хидронима, да се лексема *невин* користила у народним говорима. Скок каже: „*Nevina* (14.v.), rijeka blizu Prizrena, *Nevinac* /.../ selo u Hrvatskoj i rumunjske posudjenice *nevinovat* i *vină*“ (Рј. под *nèvin*).

УВЛАКА 953, ор. Рудник, ојк. Краснојевици, код Страгара (Аранђеловац 3). *Увлака* је од *влака* (< **volk-*) са префиксом *у-*. У Дрснику, код Клине, Метохија, забележена је реч у множини *влаке* „1. Велика грана на којој се сносе с брда пластови. – 2. Две греде наслоњене на осовину крстине од волујских кола за свлачење дрва са планине“ (Р. К-М II). Скок бележи и ово: „*postverbal f vláka* (Далмација) `1. duga njiwa, 2. dio mora u luci podesan za izvlačenje barke (Smokvica), 3. toponim`“ (Рј. под *vići*). У Р. САНУ *влак* је „јаруга низ коју се спуштају посечена дебла“. Облици са префиксом *у-* нису евидентирани. Видоески *влак* означава као географски термин: *влак* „стрмно место низ кое се спушта песочна земја /.../ длабнатица низ која се влечат исечени трупови од дрвја“ (Вид. 1999). Забележио је и варијантуса *с-*: *свлак*, *-ови* „место на стрмна падина каде што се слизга земја /.../ коритеста длабнатица на стрмна страна по која се влечат дрвја“ (И.). Уз објашњење за топоним *Тег*, из Бањске хрисовуље, Лома повлачи паралелу са *влака*: „стерп. развој значења као у *влака* `њива` од *вѹћу*“ (Лома 2013, 214). Исп. топоним *Влака* у селу Златаре, Косово (Урошевић 1975, 25). У топонимији Пивске планине велики је број топонима *Влака*, и то нарочито у форми синтагме. Конструкције синтагми су разнорodne: двочлане са антропонимом, са придевским атрибутом који детерминише положај, изглед, величину; према другим топонимима у форми падежа; чак и развијених у описну реченицу (Цицмил 2010, 162, 163, 164). Забележена су два топонима са префиксом *у-*: *Увлаке* и *Увлаке Огњеновића* (И., 300). В. ор. *Влак*.

УВО, ор. Крагујчица 1000, ор. Вртешка 1315, ојк. Вучје, код Лесковца (Враће 1). *Уво*, *ухо* део човечијег тела, спољашњи део органа за слух; лексема употребљена метафорички као назив за планински део. Користи се чешће у множини и при томе означава два узвишења, рида. Више код оронимске одреднице *Уши*.

УВОРСКИ КРШ 1910, ор. Мокра гора, слив Ибра (Стан. 2, 865). Придевски члан оронимске синтагме изведен је од *увор* `увир, место увирања, понирања течности; ушће, уток; понор`. Супротно – *извор* `место извирања`. Исп. топониме: *Увор* `назив вртачама у које увиру понорнице`, ојк. Дегурић и ојк. Равње, код Ваљева (Павл. Љ. 1907, 393 и 394); име пашњака у Херцеговини (Ђурић 1903, 1233); назив за ораницу и шуму у Босни (РЈА). У нашим говорима, и говорима околних територија, значење лексеме *увор* је исто; доминантна је радња глагола *увирати* `понирати, нестајати при утоку; уливати се`. У чакавским говорима, само на острву Брачу, у селу Ложишћа, *увор* значи `стадо`. Објашњење ове семантике дао је пољски лингвиста Бориш. Он скреће пажњу на глаголе

увријеџи (*ce*), *вријеџи* (*ce*) `савити (се), стиснути (се), склонити (се), увући (се); навалити` (значења код РЈА). Према аутору ови глаголи могу означавати „*rezultat czyności, a więc `to, co ściśnięte, stolone, zbite (np. w gromade)`“* (Бориш 2007, 454). Како се не могу наћи записи, подаци о развоју неке лексеме, може се сматрати да: „*czak. uvôr znać należy za lokalną innowację słowotwórczą /.../ w rezultacie długiej ewolucji semantycznej.*“ Заокружује свој став о дијалекатским лексемама *buk*, (*h*)*đmūt*, *uvôr* које су у прошлости имале различита значења, а као резултат промена „*w skład ludowego słownictwa pasterskiego, zajmując część pola semantycznego takich starych wyrazów jak stădo, krdo, jăto i in.*“ (И.).

1. УГАР, ор. Попова глава, ојк. Крупаја, ок. Жагубице (Петровац 4); 2. УГАР 155, ојк. Мирашевац, ок. Раче, обл. Лепенице (Крагујевац 3); 3. УГАР 383, ор. Лазовско брдо 520, ојк. Баљковац, ок. Крагујевац (Крушевац 1). *Угар* је географски термин `земља која је после жетве преорана па остављена да се одмара до новог сејања, парлог, преорица` (РЈА; Шиц 1957; Вид. 1999). Исп. орониме у Босни: *Угар*, *Угарац*, *Угарача* (РЈА); ојкониме: *Угаре* код Гњилана, код Косовог Поља, код Зубиног Потока (ИМ) и др. В. ор. Угарет, Угарница.

УГАРА 777, ор. Гледићке планине (В. Ш Краљево 2). В. код ор. Угар.

УГАРЕТ, ојк. Заплужје, ок. Драгаша, обл. Опоље (Лут. М. 4, 76). В. код ор. Угар.

УГАРНИЦА, ојк. Пољана, код Пожаревца (Милад. М. 1, 7). Њива која је *угарена*; глагол *угариии* `искрчити земљу, ледину`. В. код ор. Угар.

УГАРНИЦЕ, ојк. Војковци, обл. Качер (Рак. М., 741; МЈ-ДП, 73). Ороним је у множини. На њега је пренет назив за њиве које се на њему налазе – Угарнице: „Највеће су њиве на Клокотичу и Угарницама, где се поглавито сеје оvas“ (И., 798). В. код ор. Угар.

УГЉАРНИЦА, ојк. Пољана, ок. Пожаревца (Милад. М. 1,7). *Угљарница* је место на коме се припрема угаљ, јама у којој се пали угаљ, *угљара*, *угљеница*. Ороним *Угљарница* тако је називан „од старина /.../ много пре, но што су овде 1875. год. странци пронашли и почели копати угаљ“ (И.).

УГЉАРСКА КЛИСУРА, на Биначкој Морави између Гњиланске котлине и Изморника, ојк. Угљаре (Мил. Ч. 2, 35). У данашњем лику назив садржи придев *угљарски*, *-ска* изведен од *угљар*, *угљари* `онај, они који пале угаљ, *угљенари*` (према РЈА). Постоје, међутим, на ужем и ширем простору примери за *Угљар*-као секундаран (преосмишљен) лик од *Уљар*- < стсрп. *Уљјар*- `пчелар` (то се на основу историјских записа може утврдити за *Угљаре* на Косову, у Поибарју и горњем Лабу (Лома 2013: 221), као и за *Угљаревац* код Страгара (Лома 2014: 554). В. ор. Угљарски крш.

УГЉАРСКИ КРСТ 1322, ор. Копаоник, ок. Куршумлије (Стан 1, 125; Стан. 2, 377). В. код ор. Угљарска клисура.

УГЉАРСКИ КРШ 1297, ор. Копаоник, ојк. Мадљика, ок. Куршумлије (Куршумлија 4; Милић. 1, 343; Рак. Т. 1, 4). В. код ор. Угљарска клисура.

УГРИНОВАЧКИ ГОЛУБАЦ, ојк. Угриновци, заселак Голубац, обл. Качер (Рак. М., 741; МЈ-ДП, 36). Према ојкониму *Угриновци*. Исп. ор. 1. *Голубац*. В. ор. Угринова чука.

УГРИНОВА ЧУКА, ојк. Папратна, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 284). Према м. имену *Угрин* за који Грковић даје објашњење: „Етноним узет за лично име. Назив потиче од тур. синтагме *ono* (десет) + *gur* (стрелица)“ (Грк.).

УДИЦА 1248, ор. Ковани Дол 1148, ор. Дуго било, ојк. Топли До (Пирот 2). По биљци *удица* *Viburnum lantana*. Синоними фитонима су: *удика*, *удиковина*, *удљика*, *удљиковина*, *вудиковина* (Сим. 1959; Вук, Рј.). Код Скока пише: „Balkan-ski grecizam (φυτόννη) proširen preko Turaka (tur. *fidân* `zasad, grana, matica`) /.../ Unakrštanjem sa pridjevom *hud* nastade *hüdika* (Vuk), pridjev *hüdikov*, рименичен на *-ina hüdikovina* = *üdika* (Vuk) = *üdljika* (Vuk), *üdljkov*, *udljikovina* = (*h > f*, *Срна Гора*)“ (Рј. под *fidân*). На Косову и Метохији *фидан* је „младица од жива дрвета, нарочито код воћака“ (Р. К-М II). Исп. топониме: *Удљиков ком* 1325, Црна Гора; *Удљиков криш*, Пива, Црна Гора; *Удљикова њродо*, Смријечно, Црна Гора (Пулевић-Самарцић 2003); *Удљиковац*, поток у Сарајевском пољу (РЈА). В. ор. Удљиковац.

УДЉИКОВАЦ, ојк. Лајковац, код Мионице, ок. Ваљева (Павл. Јб., 741). В. код ор. Удица.

УЗГОРЕВАЦ, ојк. Поповљане, код Суве Реке, ок. Призрена (Стиј. Д. 1, 533). *Узгоревац* је назив за планински масив изнад села (И.). Лексема *узгор*, прилог, значи „*strmo*, *strmeno* sa smijeom prema gore; *sursum*“ (РЈА); варијанте су: *узгора*, *узгоре*, *узгори*, *узгору*, *узбрдо*. Објекат рељефа који има такве особине је *узгоран*, *узгорни* `који стоји узгор, који је висок`; *узгорица* `успон, узбрдица`. Ороним је настао из синтагме **Узгорев врх, брег* и сл. > *Узгоревац*. Исп. мтоп. *Узгорница* земљиште у Калићима и у Жупчи у Босни; *Узгорњача* земљиште, њива у Добоју, Босна (РЈА).

1. **УЗУНОВАЦ**, ор. Маљен, ојк. Брежђе, код Мионице (Павл. Јб., 577); 2. **УЗУНОВАЦ**, ојк. Рогачица, код Бајине Баште (Павл. Јб. 2, 411). Према м. надимку или имену *Узун* од турског имена *Uzun* (тур. придев *uzun* `дуг; висок`) (Смаил.). Ороним је из синтагме **Узунов рид, крај* и сл. > *Узуновац*. В. ор. Узунски рид.

УЗУНСКИ РИД, ојк. Цер, код Прешева (Трајк. Т., 349). Према антропониму *Узун, Узунци*. „Узунци (надимак који је фамилија добила због висине својих припадника)“ (И., 366).

УЈАН 857 = **ВУЈАН**, ојк. Брђани, ок. Чачка (Мишк. 5, 235). В. код ор. Вујан.

УЈЕЗДНА = **УЈЕЗМА**, ојк. Кошаре, ор. Јуник, ок. Дечана (Цог. 1, 252). Ороним *Ујездна*, у локалном говору и *Ујезма*, забележен је као дечанска планина, међаш Алтина у старој Србији (Даничић Рј.). Лома га изводи из термина који је познат пољском језику – *ujazd*: „`objazd sądowy dla ustalenia granic`, od 14. wieku; `ujazd czupnic albo graniczuc`“ (Брукнер 1974, 593). Сачуван је до данас у Пољској као топоним у ок. Опола, у ок. Чеханова, као део града Варшаве. Према Ломи овај термин „означава једну специфичну врсту омеђења властeosког поседа, коме би владар утврдио границе објездивши их на коњу. Ми немамо потврде да је тај обичај постојао и код Срба“ (Лома 2010, 139, и Лома 1993, 117). О топониму *Ujazdowo* (налази се у Пољској, Мазовјецка област) Цирхофер каже:

„Oznacząca `obszar ziemi, któremu zakreślono granice przez objazd w chwili, kiedy obdarowywany obejmował darowiznę“ (Цирхофер 1957, 372).

УЈЕЗМА = УЈЕЗДНА, ојк. Кошаре, ор. Јуник, ок. Дечана (Цог. 1, 252). В. код ор. Ујездна.

УЈКИН КРШ 2082, ор. Хајла (В. К-М Пећ). В. код ор. Ујовик.

УЈОВАЦ 645 = ВУЈИН ВРХ = ЈУЈОВАЦ, ор. Кључ 575, ојк. Црноклиште, код Темске, Пирот (Пирот 1). Исп. ор. *Ујовица*, на његовим падинама *Ујовички њошок* и презиме *Ујовић*. В ор. Ујовица, Јуовац.

УЈОВИК, ојк. Дациће, ор. Русолија, ок. Пећи (Цог. 1, 307). Цоговић је уз топоним *Ујовик* записао само „врх више Дацића станова“ (И.). (1) Код Вука у Рјечнику, и у РЈА *уја* значи `одмор, починак`; глагол *ујавиџи* `увести овце у тор` подразумева прекид, крај испаше и предах, одмор (Р. МС). Облик *ујовик* могао би да се односити на место одмора, предаха за време испаше или по завршетку, повратку са паше. На овај начин усмерено објашњење може да повеже ор. *Ујовац* са оронимом који се налази на истом планинском венцу, планини *Хајли*, а то је ор. *Ујкин криш*. Драгоцену полазна тачка у анализи су лексеме које нам је забележио Вук у Рјечнику. Оне нам дају коначно значење у семантичком развоју: *замор* води ка *предаху*, *одмору*. То су именица *уја requies* `мир, одмор, отпочињање; почивалиште` (Жепић 1941); *ујање* *das Rasten* `одмарати се, отпочинути`. Локација на којој се одмара, почива (а то се односи на стоку која борави у планини) могла је бити именована као **ујак* и сл., а околни терен *Ујкин криш*. (2) Иванова топоним *Ујовица*, слив Брегалнице, кратко дефинише као „падина со смрека“ (И. 1996, 672). У ботаничком речнику Симоновића нема варијанте са у- у значењу тога фитонима (Сим. 1959).

УЈОВИЦА, ор. Дели Јован, ок. Кладова (Јов. К. 2, 14). Ту се налази и поток *Ујовички њошок* (стр. 184), а забележено је и презиме *Ујовић* (стр. 278). Према синтагми **Ујова исјаша* и сл., **Ујовића исјаша* и сл. > *Ујовица*. В код ор. Ујовац, Ујовик.

УКМИРОВАЧА 490, ојк. Балиновић, код Ваљева, ор. Јабланик (Крупањ 2; Јов. Б. 1, 159). Према л. имену *Укмир* од *Вукмир* : **Укмирова коса, ливада* и сл. > *Укмировача*. Исп. презиме *Укмировић* (РП ЦГ 2002); топоним *Укмир*, ок. Зворника, Босна (РЈА).

УКОПАНА ГЛАВИЦА 490, ор. Раскрсница 504, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 15; Стан. 2, 833). Основно значење глагола *укопайџи* је `погрести, закопати`. Оронимској синтагми, чији је придевски члан трпни придев овога глагола, можда је најближе значење `који је окружен ископаним шанчевима, који је *оикопан*, окружен рововима` (укопан за одбрану).

УКОСУ, ојк. Матевац, ок. Јагодине, обл. Белице (Рад. Ј., 115). Назив *Укосу* формиран је од предлога у- и падежне форме опште именице, термина, *коса*. Предлог има примарну функцију у овом споју, њиме се наглашава постојање унутрашњег, а тиме и ограниченог, дела веће површине, простора *косе*. Из тога нивоа, граматичког односа лексичких јединица израстао је нови елемент – топоним као јединица другог, ономастичког система. У овом крају је 1861. г.

забележен топоним *Koc „ime tjestu u Srbiji u okrugu jagodinskom*. Njiva na Kosu“ (РЈА). Исп. средне типове код оронима *Уланац*.

УЛАНАЦ 1191, ор. Црни врх 1270, ор. Сврљишке планине (Ниш 2; Стан. 4, 101; Богд. 1, 170). *Ланац* је орографски термин којим се именује `низ међусобно повезаних планинских врхова или брда, низ брегова; планински венац, повијарац` (Цвијић 1923, 83; Р. САНУ). Дефиниција коју даје Богдановић унеколико осветљава значење оронима, који својом структуром, предлогом у- бива просторно одређен према локацији, морфолошком облику *ланац*. Гледајући топониме тога краја, види се склоност према формирању предлошко-именских типова, и то баш са предлогом у- : *Ујезар, У њаирај, Ујоље, У-џирај, У-вр, У друм* и др. (Богд., И., 170). В. ор. Укосу.

УЛМУ, ор. Ракобарски вис 690, ојк. Ракова Бара, ок. Голупца (Велико Градиште 4). Од румунског *ulm* `брест`. Исп. рум. топониме *Ulma, Ulmetul, Ulmi, Valea Ulmului, Ulmeni* (Јордан 1963, 103).

УЉ 942, ор. Костолов камен 895, ор. Сврљишке планине, ојк. Ђуринац (Ниш 2; Стан. 4, 101; Богд. 1, 170). (1) Лексема *уљ* `кошница, пчелињак, улишње, уљаник` позната је и осталим словенским језицима; сачувана у тој форми у слов. *ulj* `кошница; шупље дрво` — „i to je prvobitno ie. značenje“; у чеш. *úl*, пољ. *ul*, буг. *улей*, рус. *улей*. Исп. код Даничића : *оулианик* `ариагиум`; *оулиари* „мјесто близу Скадра“; *оулиарь* `ариагиус` (Рј., 14. в.). В. у Бањској хрисовуљи *Улјарје* (*оулиарше*), данас Угљаре, Косово Поље. Поводом овог топонима код Ломе пише: „Прасл. **ulъjar* `ъ` `пчелар` /.../ од прасл. **ulъjъ* `кошница` /.../ У старосрпској држави назив за категорију зависних сељака са засебним насељима /.../ и пасиштима за пчеле“ (Лома 2013, 221). У РЈА: „*ulj*; рчелас, кошница sa рчелата“ (острво Крк, 17. в.). У Црној Гори, код ојконима Мокро налази се топоним *Уљ*: „Velika stijena na kojoj su sklanjana ulišta“ (Пулевић-Самарцић 2003, 481). Исп. *Уљуани*, ишчезли топоним у Бугарској: „От **Уљане*, произв. от МИ **Уљ(ъ)*, прил. от изч. *ул* `кошер` с *-jъ*, запазено в диал. *уљице* = *улей* `пчелен кошер`, *уљарник* `пчелин` /.../ МИ *Уљицица, Уљиница*“ (Заимов 1967, 177). (2) а. врста корова *Bifora radians* из породице штитара: *уљ, смрдуша* (Сим. 1959); б. коров, уродица из породице трава *Lolium temulentum*: *уљ, љуљ, врат* (И.).

1. **УМ** 807, ојк. Бранчићи, обл. Качер (Мишк. 6, 195; МЈ-ДП, 74); 2. УМ 1120, ор. Велике капе 1022, ојк. Горња Јабланица, ок. Чајетине (Вардиште 4; Енц. Југ. Вишеград). *Ум* је од *хум* (дијалекатска особина губљења иницијалног *х-*) у значењу `брдо, брег`. Исп. ор. *Ум* у Хрватској, код Плашкога (Вук, Рј.), данас *Хум* 863 (ГАЈ Огулин); ор. *Ум* 795, ојк. Оточац, Гацко поље, Лика (ГАЈ Задар); *Ум* 383, ојк. Слабиња, Босанска Костајница (ГАЈ Бјеловар). В. код ор. *Хум*.

1. **УМАЦ** 472, ојк. Доња Трнава, слив Топлице (Прокупље 3); 2. УМАЦ 447, ојк. Мирошевце, ок. Лесковца (Јов. Ј. 1, 3; Мишк. 4,56). *Умац* је од *хумац*, што је дем. од *хум*. В. код ор. *Хум*.

УМИН ДО, ор. Писана буква, ок. Књажевца, слив Жуковске реке д. пр. Трговишког Тимока (Мачај, 297; Мишк. 2, 76). *Ума* је врста глине са способношћу за упијање масти, иловача, бела земља. Ту се налази и ороним *Грнчар* 680 =

Велики грнчар крај кога протиче поток *Умовица* л. пр. Трговишког Тимока (Мишк. 2, 66 и 76). Назив оронима *Грнчар* је податак који потврђује значење ор. *Умин до*. Особа која се бави грнчарством, *грнчар* користи ту врсту земље. Исп. топониме из слива Брегалнице: *Уманица*, *Умарско Мало*, ор. *Умаїџа*, *Умин Дол*, *Умиїџе ниви*, *Умиїїџа*, *Умиїїџе* (Иванова 1996).

1. УМКА 256, ојк. Бегаљица, ок. Београда (Београд 4; Ршум. 5, 30); 2. УМКА 280, ојк. Мали Пожаревац, ок. Београда (Београд 4); 3. УМКА 209, ојк. Кожухар, ок. Обреновца, обл. Тамнаве (Обреновац 3; Павл. Љ. 3, 482); 4. УМКА 325, ојк. Степање, ок. Ваљево (Ваљево 1); 5. УМКА 277, ојк. Дружетић, ок. Коцељево, обл. Тамнаве (Вљево 1); 6. УМКА 801, ојк. Тометино Поље, ок. Косјерића (Ваљево 3); 7. УМКА 711, ојк. Теочин, код Такова, Горњи Милановац (Ваљево 4; Фил. М., 167); 8. УМКА, ојк. Пркосава, код Ридоваца, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 197); 9. УМКА 477, ојк. Рамаће, ор. Рудник (Аранђеловац 4); 10. УМКА 903, ор. Црна стена 929, ојк. Горачићи, код Чачка (Чачак 1); 11. УМКА 277, ојк. Добрње, код Петровца (Петровац 1). *Умка* је *хумка* (без иницијалног х) `ум, брдо, брег, главица`. В. код ор. *Хумка*.

УМЊАНСКИ ВИС 222, ојк. Умка, Чукарица, ојк. Београд (Београд 3). Ор. је синтагма чији је придевски члан изведен, преко **Хумњански*, од ојконима *Хум* одакле је и секундарна изведеница *Хумска* > *Умка*; оба облика, *Хум* и *Хумска*, бележе се у тур. пописима (Лома 2009, 3). В. ор. *Умка*.

УМРИПАС 731, ојк. Клашница, ор. Пљачковица, ојк. Врање (Врање 3; Триф. Ј. 81 и 87). (1) Према Павловићу: „*Naziv Umri-pas*, i u varijanti *Amri-pas* /.../ je /.../ deformisana složenica, koja vodi narodom etimologisanju /.../ drugi deo treba shvatiti kao *pas*; (cf. kelt. irl. *pass*; 1. *passare*) značenje je `prelaz`, a tome odgovara terenska situacija“ (Павловић М. 1968, 317). (2) Михајловић о овом топониму пише: „Од глагола *умреїи* и именице *їас* /.../ само звуковно“. Упоредује са старофранцуском сложеницом *Eveillechien* (XII в.) (Михајловић 1992, 205). (3) Предлог за размишљање делимично је везан са претходним објашњењима. Други члан синтагме прихваћен је као влашко-романска лексема: *pas* „ущелје; горњий проход; перевал“ (Р. Р-Р) `кланац, клисура; горњи пролаз, прелаз; прелаз преко гребена`. Први члан би могао бити из истог, румунског корпуса, не тражимо га на западу. *Otori* „убивањ; умершвљањ; 2) перен. убињ, уништожањ; мучињ /.../ 3) загнањ (лошад)“ (Р. Р-Р); *omori* „уби(ја)ти (се); (на)мучити (се), нанети бол; исцрпсти се“ (Р. СХ-Р). Као могуће значење: пут, пролаз којим се прелазити планински део, којим се тера, гони стока, коњи, а који је напоран, тешко проходан. Народу је блиско именовање терена називима у којима се помиње зооним *пас*. Отуда је природна веза непознатог назива са зоонимом *пас*. Исп. објашњење код топонима *уморо*, из слива Брегалнице: „патче во стрмно планинско место; многу е `заморно` /.../ *Umaro*: ром. *umăr* /.../ фиг. `врв на планина` (сп. *Умарско Мало*).“ (Иванова 1996, 674).

УМСКИ РИД, ојк. Прилепац, ок. Власотинца, слив Власине (Триф. Ј. 2, 17). В. ор. *Ум*, *Умин до*.

УПАЛЕНИК = ОПАЉЕНИК, ојк. Мали Крстац, обл. Гора (Лут. М. 4, 73). В. код ор. Опаљеник.

УРАВАН, ојк. Ратковић, ок. Јагодине (Крушевац 1). Ороним је предлошко именичка конструкција коју чине предлог у- и апелатив *раван*. В. ор. Укосу, Уланац.

УРАЈКОВАЦ 447, ојк. Вуковац, код Жагубице, ор. Хомољске планине (Петровац 2). Оронимску сложеницу чине предлог у и изведеница од антропонима *Рајко – Рајковац* < **Рајкова ливада*, *њива* и сл. Исп. оронимске форме: *Ураван*, *Укосу*, *Уланац*.

1. **УРВИНЕ**, ојк. Причевци (Причевац), код Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 144; Динић, 298); 2. **УРВИНЕ**, ојк. Врба, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 116). Географски термин *урвине* значи: стрм обронак с којег се руши камење или осипа земља, стрмине, стрма стена; провалија, амбис; крш (према Р. МС). Чест је у функцији топонима. Исп. хидроним *Урвине* л. пр. Западне Мораве (Мишковић 1885, 189).

УРЛАЈА, ор. Чукара 385, ојк. Витовница, ок. Петровца, слив Млаве (Петровац 1; Драг. 1, 306; Јов. Љ., 386). Ороним је од ономатопејског глагола *урлајти* `оглашавати се продорним звуком; производити тутањ, тутњати; фијукати, трештати (о громовима, ветру)`. Исп. реч *урлај* `урлање, завијање (ветра); вика, рика` (Р. МС; РЈА). „*Poklара se značenjem i postanjem sa lat. onomatopејом ūlūlare (disimilacijom l-l > r-l) gum. a urla, tal. urlare*“ (Скок, Рј. под *urlati*). Осећа се румунски утицај у називу потока *Урли* д. пр. Лучанске реке л. пр. Кривељске реке л. пр. Тимока (Мишк. 4, 163).

УРОВИШТЕ 988, ор. Големи врх 1533, ор. Сува планина (Ниш 4). Према глаголу *уровишти* `забити, зарити; усадити у земљу, побости`; на *-иштие* `место где су копани ровови, где је обављено укопавање`. Исп. топониме: *Уровина*, ок. Књажевца; *Уровиштиа*, Високо, Босна; ојкониме: *Уровац (Уровци)*, код Београда; *Уровица*, код Брзе Паланке, ок. Неготина (РЈА).

УРОШЕВО ЧУКАРЕ, ојк. Чукљеник, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2, 18). Према л. имену *Урош* (Грк.). В. ор. Чука.

УРСУЛИ 979 = **КРАКУ УРСУЛИ**, ојк. Злот, слив Црне реке (Рајк. 1; Гамул., 136). В. код ор. Краку Урсули.

УРУЧКА ЧУКА, ор. Сирменски врх 1473, ор. Висок 1588 (Пирот 2). У селу *Србово*, код Неготина, забележено је породично име *Уруков* (Јов. К., 200). За име *Uruci* у румунском Константинеску каже да је татарско име које је забележено у Бугарској у 17. веку (Кон. 1963, 465). У Габровској области, у Бугарској забележен је топоним *Юрука*: „По съборена кошара на *Юрук* `пастир от турски производ`. Тур. *yürük* `бързоходец`; *yörük* `турско скитническо племе“ (Ковачев 1965, 184).

УСАРИЦА 869, ор. Јелица, ојк. Чачак (Стан. 2, 143). Ороним је из синтагме **Усара*, *усаришта гора* и сл.; гора, планина у којој има *усара* (< *гусара* < *хусара*; где је *x* < *κ*) `хајдука` — **Хајдучка гора*. Код Вука у Рјечнику као синоним уз *гусар* пише *усар*, *усарин* у значењу *хајдук*. Унете су и одреднице *усар* и *усарин*

‘хајдук’, и придев *усарић*, -а, -о са примером из народне песме „Пред њима је гора *усарића*“. Исп. Скок, Рј. под *karsar*.

УСКО РАВНИШТЕ, ојк. Папратна, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 165; Динић, 284). Први члан синтагме је придев *узак*, -ска, -ско ‘који је мале ширине, који је узан, тесан’, и апелатив *равнишиће* ‘заравњено земљиште, равница’. В. ор. Равниште.

1. **УСОВИНА**, ојк. Брајинац, код Белушића, обл. Левач (Крушевац 2); 2. **УСОВИНА** 1362, ор. Округлица 1490, обл. Стари Влах (Сјеница 2). Од *усов* ‘велика количина снега, земље, камења која се обрушава, одрања низ неку стрмину; удубљење, усек на падини брда који се спуштају одсечена стабла, камење и др’. Исп. хид. *Усовина* л. пр. Доброселичке реке д. сас. Левачке реке (Мишк. 1880, 103); топониме: *Усов*, *Усови* у Црној Гори (Цицмил 2010, 301).

УСОВИЦА 1375, ор. Чикер 1325, ор. Столови, ок. Краљева, обл. Гокчаница (Чачак 4; Павл. Р. 1, 229; Стан. 4, 464). В. код ор *Усовина*.

УТИНСКА ЧУКА, хид. Јарма л. пр. Љубостињске реке л. пр. Западне Мораве (Мишк. 3, 189). Према називу за *сову*, птицу грабљивицу, *ућина* ‘мала ушара’ *Asio otus*.

УЧЕТНА КОСА, ор. Јовино брдо 258, ојк. Јадарска Лешница, ок. Лознице (Шабац 3). Вероватно од *(*В*)*учей*(*и*)*на коса*. Исп. и ор. *Учковац* од *Вучковач*, попут *Укмировача* од *Вукмировача*.

УЧКОВАЦ, ојк. Горњи Мушић, код Мионице, ок. Ваљева (Павл. Љ., 812 и 814). В. код ор. *Учейна коса*. Исп. топониме *Учковац*: ливада у Србији; шума, ораница, ојк. Кола у Босни (РЈА), ор. *Укмировача*.

1. **УШИ**, ојк. Лоњин, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 473); 2. **УШИ** 1669, ор. Чупино брдо, ојк. Трговиште, обл. Пчиње (Стан. 4, 968); 3. **УШИ** 1197, ојк. Ушевце, код Власа, ок. Врања, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 10); 4. **УШИ** 768, ојк. Муховац, код Бујановца, ок. Врања (Лебане 4); 5. **УШИ**, ор. Мусуљ 1123, ојк. Крива Феја (Врање 4). *Ухо*, *уво* назив је за орган слуха на човечијој глави који се даје појединим објектима у природи, облицима рељефа, који имају сличности са њим. У таквим ситуацијама употреба је метафорична. У Македонији је забележен као географски термин: „Два рида, два врва што се издигнуваат над други околни ридови; врвови еднакви по височина на една планина или од две соседни планини и имаат изглед на уши“ (Вид. 1999). У нивоу антропонима бројна су презимена формирана од надимка, личног имена. Исп. надимак: *Ушан*, *Ушо* (РЈА); лично име: *Ушак*, *Ушко*, *Ушје* (Грк.); презимена: *Ушај*, *Ушак*, *Ушакоч*, *Ушановић*, *Ушић*, *Ушковић*, *Ушник* (ЛП). Ојконими су ослоњени на антропониме: *Ушановићи*, махала у селу Вучетићи, Босна (РЈА); *Ушевици* (*Ушевце*), ојк. Власе, обл. Пољаница (Котуровић 1892; ИМ); *Ушевац*, ораница у Босни; *Ушковица*, махала, Босна (РЈА). Треба поменути хороним *Ушка* за који се данас не зна: „Постоји мишљење, да се Пољаница у средњем веку звала *Ушка*, јер се ‘*Оушк*а’ као област помиње између Дубочице (околине Лесковца) и Поморавља (Гњиланског), међу којима је данас Пољаница; на то подсећа и име села *Ушевца*, које је на Ветерници у данашњој Пољаници“ (Николић 1905, 10). Ојконим

Ушевци је свакако од л. имена **Уша* преко назива за чланове фамилије **Ушеви* > **Ушевци* > ојк. *Ушевци* (*Ушевце*). Хороним би могао бити од оронима *Уши* 1197, преко синтагме **Ушка долина* и сл. > **Ушка*. Исп. топониме из слива Брегалнице: *Уши*, *Ушиње*, *Ушичкиње*, *Ушковица* и др. (Иванова 1996, 677); исп и рад Михајловића о анатомској лексици, *уво – уши* (Мих. 1970/1, 25–27). В. ор. Уво.

УШИН ДО, ојк. Злодо, ор. Јаворина, Подриње (Павл. Љ. 2, 395). В. код ор. Уши.

Ф

ФАЦА 994, ојк. Јеловац, ок. Деспотовца, слив Ресаве (Мијат. 1, 211; В. ИС Жагубица 3). Према румунској лексеми *față* `лице`, примењено на облике рељефа `предња страна брда, брега и сл.`. Јоргу говори о том апелативу *față* који је присутан у старијем слоју топонима, нарочито у области Олтеније. У синтагмама се налази и као први члан и као други члан када уза се има облик генитива, као у орониму *Фаца њрунулуј* (в. Јордан 1963, 138 и 152); у овом једночланом орониму је свакако изостављен. В. ор. Фаца маре, Фаца прунулуј.

1. **ФАЦА МАРЕ** 388, ор. Велики Стрњак 403, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 17);
2. **ФАЦА МАРЕ** 942, Кучајске планине (В. ИС Алексинац 1). За *фаца* в. код оронима *Фаца; маре* је рум. придев `велики, огроман`. В. ор. Маре.

ФАЦА ПРУНУЛУЈ 683, ор. Тупањ 607, ор. Велики Лишковац 803 (Доњи Милановац 1). Двочлану синтагму чине румунске лексеме *față* (в. код ор *Фаца*) и облик генитива лексеме *prun* *Prunus domestica* `шљива`. В. ор. Фаца, Фаца маре.

ФАШИНАРА 370, ор. Орлова страна 384, ор. Фрушка гора, Срем (Стан. 4, 767). Вук реч *фашина* упућује на *вашина* `грање сирово Faschinen` (Рј.). Дефиниција у матичином речнику је „свежањ, сноп шибља, прућа (за учвршћивање насипа, обале, бедема).“ Скок: „Djelomice može da potječe iz balkanskog latiniteta preko rumunjskog, i arbanaškog: bug. *faša* `Lederstreifen` < rum. *fașe* `Windel`“ (Рј. под *făș*). *Фашинара* је место где има *фашина*.

ФИЈУЉАК 1308, ојк. Фијуље, ок. Сјенице, Стари Влах (Сјеница 1; Зерем. 1, 12). Према ојкониму *Фијуље* од **Хвијуљ* > *(*Х*)вијуљак > *Вијуљак*. Данас има више особа са презименом *Фијуљанин* које живе у Сјеници (Интернет). Структура антропонима упућује на извођење етника *Фијуљан* од ојконима *Фијуљ(е)*. В. ор. Вијуљ и ор. Вијуљак.

ФИК 940, ор. Мали Врањ 785, ор. Штубеј, Хомољске планине (Петровац 2; Милић 1,3; Мил. Ч. 9,3). Према усеном саопштењу А. Ломе, оним је, с обзиром на ареал, вероватно дакорумунско реликтно **fis* од лат. *fuscus* `смоква; латинска реч се чува у аромунском *his*, а у дакорумунском ју је потиснуо славизам *stochin*.

ФИЛИПОВА ГЛАВА 520 = ФИЛИПОВА ЧУКА, ојк. Мироч, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 16). Према антропониму *Филиј* (Грк.).

ФИЛИПОВА ЧУКА 520 = ФИЛИПОВА ГЛАВА, ојк. Мироч, ор. Мироч (Доњи Милановац 2; Стан. 2, 833). В. код Филипова глава.

ФИЛИПОВА ЧУКАРА, ојк. Доње Вараге, код Зубиног Потока, ок. Косовске Митровице, Ибарски Колашин (Лут. М. 5, 125). В. ор. Филипова чука.

ФИЛИПОВИЋА БРДО, ојк. Брезна, ок. Такова (Фил. М., 179). Према породичном имену *Филијовићи*.

ФИЛИПОВИЋА ЧУКА, ојк. Рударе, обл. Горња Топлица (Марј. С., 179). Према породичном имену *Филијовићи*. В. ор. Филиповића брдо.

ФИЛИПОВО БРДО, ојк. Заовине, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 365). Према м. имену *Филиј* (Грк.). В. ор. Филипова глава и др.

ФИЋОВА ЧУКА, ојк. Иван Кула, код Доброг Дола, Куршумлија, слив Топлице (Марј. С., 179). Према м. имену *Фићо* (Грк.).

1. **ФИУЉ** 1323, ор. Валеница 1601, ор. Јадовник 1734 (Пљевља 2); 2. ФИУЉ 982, ор. Орловска глава 901, ојк. Бродарево (Пљевља 4); 3. ФИУЉ 1278, ор. Радишића брдо 1244, ор. Гиљево 1734, ок. Сјенице (Сјеница 3). В. код ор. Фијуљак.

ФЛАМАНДА 376, ор. Суваја 352, ојк. Слатина, ок. Бора (Доњи Милановац 4; Рајк. 1). Према Гамулескуу (1976, 115) топоним *Фламанда* је од румунског придева *flămînd* `гладан`. Исп. антропониме *Flămînd, Flămînda* (Кон. 1963, 275) и „*Flămînd(u) /.../ n. top. Flămînzî; Flămînda /.../ numelui precedent; cf. n. top. Flămînda*“ (Јордан 1983, 203).

ФОК, ор. Жути кам, код ојк. Дреље, ок. Пећи (Цог. 1, 258). У румунском језику *foc* значи `ватра, огањ; пожар; пећ`; *focșor* `ватра; светлост, сјај`; *focar* `жижа; жариште`; придев *focos* `врућ, врео; ватрен`; лат. *focus* (Р. Р-Р; Р. СХ-Р). Како је реч о планинском узвишењу, вису, орониму *Фок* одговара наш термин *жар*, који је очуван у топонимима *Жар* (в. код ор. *Жар, Жари, Жаре, Жар њланина*). Семантика топонима *Фок* не може се прецизно утврдити, можемо је пратити у два смера. (1) Место које карактерише стање које је резултат процеса исказаног глаголом *загревайи*, *жарийи*, излагати сунцу; бити обасјан сунчевом светлошћу и топлотом; синоними: *џресој*, *џријек*. (2) Место чији је назив у вези са процесом радње крчења шума путем паљења, горења (в. ор. *Гаревина, Гаревница, Гарина, Гариње; Палеж, Палик, Паљевина, Паљина* и др). Исп. топонимске синтагме у околини Панчева, код Београда: *Бесни фок, Црни фок*. Међу румунским породичним именима Јордан (1983, 204) помиње и: *Foca, Focan; Focare; Focș; „Focșan < n. top. Focșa; cf. n. top. Focșani“; „Foculescu < Foca“*. У Хрватској су забележена презимена за која само можемо претпоставити да семантички одговарају поменути румунским презименима: *Фок*, Карловац; *Фокар*, Шибеник; *Фоки*, Подравина; *Фокџ*, Новска (ЛП). Да се, на основу свих наведених онима, нарочито бројних антропонима, помишља на учешће румунског фактора у формирању и њиховој распрострањености, уверава нас то што се не наилази на лексеме *фак* у приморским крајевима. Ипак се осећа утицај северне зоне Италије. Према Скоку у Божави, ок. Задра, забележен је „*čist venecijanzam fogol < lat. focus, tosk. fuoco*“, од кога је „*fogun /.../ `zemljani sud u kojem se grije oganj, mangal` < mlet. fagon, tosk. focone*“ (Пј. под *fôgo*).

ФРАСАН, ор. Липовача 362, слив Великог Пека (Доњи Милановац 3). Према румунском називу дримонима *јасен* – *frasin*, лат. *Fraxinus*.

ФРАШНА 614, ор. Бирач, ок. Суве Реке (В. К-М Призрен 2). Према арбанашкој лексеми за дримоним *јасен* – *frashna* (Лукај 1935). В. ор. Фрасан.

ФРЕСЕНИШ 621, Ђердап (В. К-М Велико Градиште 4). Према дримониму *frasin* `јасенови, дрвеће јасена`; колективно значење уноси наставак *-иш*. В. код ор. Фрасан.

ФРУШКА ГОРА 539 = **ВЕНАЦ**, обл. Срем (Стан. 1, 336; ГАЈ Нови Сад). Атрибут *Фрушка* је према етнику *Фруг*, *Фрузи*, називу за Франке, Французе, досељенике у ове крајеве почетком 12. века. „*Naziv Frug živio je još u 15. v. Kao etnik /.../ valjda u značenju `francuski`“* (Скок, Рј. под *Frugy*). Лингвистичко објашњење И. Поповића: „Ст. срп. *Фрџъ* `Франак`, које се у споменицима јавља још од XIII века, и које се због својег *-г* не своди непосредно на ср. лат. *Francus*, него преко ср. гр. *Φράγκος* (/.../ транскрибовано *frángos*), са исправним старосрпским *ж за туђе *ап*, и затим са у за ж“ (Поп. И. 1955/2, 120).

ФУРЊИШТЕ 1308, ор. Кукавица, Лесковачко Поречје (Мил. Ч. 2, 38; Стан. 2, 579; Јов. Ј. 1, 5). Топоним значи `место где се налазила *фурна*, *фурња*. Лексема је „*iz balkanskog latiniteta kako dokazuje ngr. φοῦρνος < vlat. *furna (sa /.../ nastavkom za akuzativ ž. r. -u, i prema tome novi nominativ furna) `peć, Backoffen`.* Vukova *furuna* = *vuruna* је према tome unakrštenje turcizma *furun* sa starijom posuđenicom *furna*“ (Скок, Рј. под *furun*). Исп. топ. *Фурњишће* у ојкониму Лукарце, код Врања, где је била пекара, и у ојкониму Црни Луг „где се пекала цигла“ (Златановић 1998).

Х

ХАЈДАРОМЕРОВО ПОЉЕ 1180, ојк. Дилићи, ок. Сјенице, Пештерско поље (Сјеница 3). Први члан синтагме је придевски облик сложеног муслиманског имена **Хајдаромер*, састављеног од два турска имена *Hayder* и *Ömer* (Смаил.).

ХАЈДУКОВАЦ, ојк. Сијерач, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 406). Из синтагме **Хајдуков брег*, *вис* и сл. Исп. топоним *Хајдучка вода* у истом селу (И.). В. ор. Хајдучка вода.

1. **ХАЈДУЧКА ВОДА** 1527, ор. Жарови, ор. Голија (Сјеница 2; Ршум. 4, 33); 2. **ХАЈДУЧКА ВОДА** 1389, ор. Кобиље, ор. Јавор (Сјеница 2). Према хајдуцима који су се ту окупљали. В. ор. Хајдуковац.

1. **ХАЈДУЧКА КОСА** 507, ор. Маљен (Ваљево 3); 2. **ХАЈДУЧКА КОСА**, ор. Букуља (Јов. Љ. 1, 284); 3. **ХАЈДУЧКА КОСА**, ојк. Шушњар, код Лазаревца (Петр. П. 1, 228); 4. **ХАЈДУЧКА КОСА** 693, ојк. Слатина, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1). В. ор. Хајдучка вода, Хајдуковац.

ХАЈДУЧКИ БОР 1058, ор. Тичија глава 1045, код Доње Јабланица, ор. Златибор (Вардиште 3). В. ор. Хајдучко брдо, Хајдуковац.

1. **ХАЈДУЧКИ КАМЕН** 1711, ор. Стара планина (В. ИС Пирот 1); 2. **ХАЈДУЧКИ КАМЕН** 702, ор. Самањац, ојк. Смиловац (В. ИС Алексинач 1). В. ор. Хајдуковац, Хајдучка коса и др.

ХАЈДУЧКИ КЛАДЕНАЦ 931, ор. Кучајске планине (В. ИС Алексинац 2). В. ор. Хајдуковац, Хајдучки камен и др.

ХАЈДУЧКО БРДО, ор. Жарачка планина 1052, ојк. Доње Жарче, ок. Ушћа (Нови Пазар 2). В. ор. Хајдуковац и др.

ХАЈКОБИЛА, ор. Новакова чука 112, ор. Гољак, ојк. Туђевце, Новобрдска Крива река (РЈА; Мишк. 4, 60). *Хајкобила* је сложена тополексема. Чине је деформисани облик турске лексеме *yayla* `пашњак, паша на планинским висоравнима; бачија` (према Шкаљ. 1966) и зооним *кобила* у генитиву множине. Може се прихватити као значење овог сложеног топонима: испасиште у планини где се током лета одгајају *кобиле*, коњи и друга стока; висораван, травната зараван где се гаје *кобиле*. Исп. ороним *Кобилна раван* 987, ор. Медведник; *Кобиља раван*, *Кобиљско брдо*, *Кобиларник*, *Кобилишће* и др. Атанасије Урошевић ојк. *Хајкобила* повезује са антропонимом *Пождрикобила*, видећи везу првог дела имена *Хај-* са албанским *ha!* `једи` (Урош. 2, 147).

ХАЈЛА 2403, ор. Мокра, ок. Пећи (Енц. Југ. Пећ; ГАЈ Пећ; Дукић 1, 37; Лут. М. 6, 323; Цог. 1, 314). (1) Турска лексема *yayla* значи `пашњак; паша на планинским висоравнима; бачија` (Шкаљ. 1966). На висини од 1450 м, окружена високим, стрмим голетима, оштрим стенама, налази се пространа, травната зараван на којој је *Банџов каџун*. Међу румунским личним именима име **Bang* је означено као ишчезло; наведене су варијанте: *Băngă*, *Bangal*, *Bangana* и др. (Кон. 1963, 191). (О топониму *Бенџа/Бинџа*, у хрисовуљама *Бен 'ча*, в. Лома 2013, 26 и 27; ЕРСЈ 3, 270). Исп. топоним у сливу Брегалнице *Јајлеџик*: `тур. *Yaylacik* – дем. од *yayla*`” (Иванова 1996, 258). У ЕРСЈ (1, 81) је забележен топоним *Ајловина* (Ускоци; Прошћење) са истим значењем, и македонско дијалекатско *Љајља*, код Тетова. Даље: „Без тог суфикса */-овина/* и са секундарним *x-* овамо можда *Хајла* планина у Васојевићима (РЈА)“ (И., 81). (2) „Неки информатори кажу да лексема *хајла* значи *вејпромејина*“ (Цог. 1, 314). Ово објашњење добијено од више испитаника, људи који живе у тој области, скреће размишљање, удаљава нас од реалног значења и сточарског термина ка природним појавама и народном тумачењу. Овим објашњење назива планине остаје у семантичком кругу, изван домена порекла онима. Скок код *(x)ајла*, уз нагласак да је фолклорни термин, змај, аждаја, уноси и значење `јак, хладан ветар, *аловић*`: „који је као *hala*, epitet (uz vranac, glava, vrijeme, vjetar) čovjek za koga se drži da navodi oblake, grād, oluju, da sve proždire“ (Рј.). Више о лексеми *хала* код Бјелетић 2002. Исп. и ЕРСЈ 1, 96–97. Када је било речи о планинама из овога низа које чине *Проклејије*, потврђена је у многим топонимима митолошка подлога у извођењу имена. Уочено је да се такав тип наименовања поглавито сусреће у вишим планинама, тамо где су била култна места, где су одржаване обредне свечаности: *Проклејије*, *Пејилова глава*, *Пасја глава*, *Перим*, *Мали Сџарац*, *Сџарац*, *Аждаја*, *Баба* и др. (в.). Могуће је да је у сећању житеља тога краја дошло до укрштања семантике морфолошки блиских лексема. (3) *Хај* је по Вуку „Паштровски град близу Жељезнице, сад под Турцима.(cf. Нехај)“ (Вук, Рј.). Код *Нехај* је иста дефиниција, што казује да је име старе тврђаве и *Хај* и *Нехај*. Осим топонима *Хај*, *хај* значи и *хајање*,

гл. им. од *хајаџи*, *ајаџи* (РЈА) `бринути, марити /за нешто/; показивати бригу, старати се`. Лексема *хајба* има исто значење као *хај* и *хајање*. Глагол је присутан и у осталим словенским језицима; прсл. **chati*, **chajo* и **chajati* али етимолошки нејасно, необјашњено (в. Безлај 1, 1977; Фасмер 4, 1973; Скок, Рј). Фасмер наводи лексему *хайло* `отвор пећи, грло, ждрело` и додаје „Согласно Соболевском у /.../ от *хайть*“ (И.). Уз назив узвишења, тврђаве *Хај* у Црној Гори, у РЈА су још три назива за одбрамбене објекте изведена од гл. *нехајаџи* (*не-* у јужнословенским језицима прихваћено као негација) са супротним значењем `пустити, не бринути, дозвољавати, не показивати бригу, старање`. То су: *Нехај* (*Нејај*) „име мјестанцу у Далмацији и котару спљетском“; „*kula* (već odavno pusta) u Senju“; „*Nehaj* у Биограду: *Nehaj* misto tvrdo posrid Biograda /.../ Da nije isto što Nebojša?“ (в.). Ова четири микро-назива указују на могућност да им се, евентуално, припоји својим афирмативним значењем и ороним *Хајла*. То је велики планински масив који је чинио природну границу, што је имало великог значаја током историје у одбрамбеном смислу. Улога таквих система, уз објекте попут утврђења, била је да `брани, брине о територији, показује *хајање*, да буде одбрана, брана, заштита` (појачано значење уз ширење семантике основног глагола *хајаџи* и у фигуративном смислу).

ХАЈРУЛА 800, ојк. Пругатовац, ок. Приштине (Приштина 2; В. К-М Приштина 2). Према муслиманском имену *Hayrullah* (Шкаљ. 1966).

ХАРТИНА 801, Косматица 1065, ок. Трепче (В. К-М Косовска Митровица 4). Према арбанашком називу *hartinë* за врсту бора *Pinus montana* кривуљ, клековина (Фјалор).

ХАСАНОВ ВРХ 1907, ор. Сишка планина, ојк. Сига, код Пећи (Пећ 4; В. К-М Пећ 4). Према муслиманском имену *Hasan* (Смаил.).

ХАТАРИЦА 105, ојк. Дубовац, Банат (Пожаревац 2). Из синтагме **Хаџарска хумка, њива* и сл.

ХИЈА, ор. Жеговац, ојк. Кишно Поље, ок. Урошевца (Качаник 2; Урош. 2, 147). Арбанашка реч *hije* значи `сенка, хладовина`. Назив за земљиште које није осунчано, које је на осојној страни, *осој*. Исп. топоним *Хије клисурес* `Клисурски осој`, ојк. Кишно Поље (Урош. 2, 147).

1. **ХИСАР** 358, ојк. Чуковац, код Прокупља, слив Топлице (Прокупље 3; Рак. М., 10; Стан. 4, 568); 2. **ХИСАР** 341, ојк. Лесковац (Врање 1; Милић. 1, 18; Мил. Ч. 2, 82). У турском језику *hise* и *husa* (*hisse*) значи `део`; *hisedar* `сувластник` (према Шкаљ. 1966). Исп. топ. *Исар* „(тур. *хисар* – тврђава) брдо изнад Прешева“; *Исаров њрњак* „земљиште са десне стране потока Врле /.../ постојале (су) развалине подграђа из античког времена“ (Злат. 1998). В. ор. *Исар*.

ХИСАРСКА КОСА, ор. Гољак, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 3, 6). В. ор. *Хисар*.

ХИСАРСКА ЧУКА, ојк. Лесковац (Јов. Ј. 1,3). В. ор. *Хисар*.

ХЛАДНИК 1229, ојк. Мишевиће, ор. Златар (Сјеница 1). *Хладник* је `заклон од сунца, хладњак, сеница`; *хладовина* `место, простор заклоњен од сунца`; *хладишће* `осојно место` (према Р. МС). Супротно: *џојлик* `место

изложено сунцу, припек, присој`. Исп. ор. *Тоїла глава*, ојк. Топли До. Глагол *хладоваїи* има и значење `одмарати се у хладовини`. Топоним *Хладник* може да значи `место у хладовини које служи за почивање, одмор стоке`; исп. пландиште. В. ор. Пландиште.

1. **ХОМАР** = 3. ОМАР, ојк. Расно, код Сјенице (Зерем. 1, 11); 2. ХОМАР 1203 = 4. ОМАР, ор. Крушчица, ок. Тутина, Пештер (Крст. О., 206). В. код ор. Омар.

ХОМОЉСКЕ ПЛАНИНЕ = ОМОЉСКЕ ПЛАНИНЕ, обл. Хомоље (Омоље), слив Млаве, источна Србија (Милић. 1, 3; Миш. 1, 57; Енц. Југ. Кучево; ГАЈ Бела Црква). Област *Хомоље* (*Омоље*) односи се на област, потолину која је окружена планинским венцима који имају заједнички назив *Хомољске, Омољске њланине* (*Суморовац, Кучајна, Маљеник, Бељаница* и др.). „Oвој групи оронима припада і *Omole*, sa varijantom baze *mal* і sa strukturom kolektiva (*je*) u značenju `Pobrdje`, `Vrdo` „(Павл. М. 1965, 215). В. више код оронима *Омољске њланине*. Морфолошко-семантички паралелизам имамо у чешким топонимима словенског порекла. То су *Homole, Homuli* (и синтагме формиране са њима), од прасл. *gomola*, пољ. *gomola*, срп. *гомоља*. Топоними су од старочешког апелатива *homole*, геог. термин који се описује као „kuželovitý útvar nahoře zaoblený /.../ hora s tupým vrcholem“ (Незбедова 2001, 272).

ХОРУГВИЦА = СИНАЈСКА ПЛАНИНА = СИНАЈИНСКА ПЛАНИНА, ојк. Синаје, Метохијски Подгор (Пешикан 1981, 60). Стари ороним који се помиње у Дечанским хрисовуљама (И.). Ороним је деминутив од *хоруга* (*коруга, оруга*) `застава, барјак`: „Danas zastarjela riječ /.../ Sveslav. і praslav. *horogy* /.../ stcslav. *horogy*“ (Скок, Рј. под *horuga*). „За значење **horogy*, ген. -*gve* `застава` у метафоричкој примени на планини у Хвостну, *Оруфица*, вис (1311м) југозападно од Чајничка, уп. још *Ругвица*, наплава и рукав Саве код Загреба, 1209. *Horonguiza*“ (Лома 1989, 25). В. ор. Синајинска планина.

ХОЦИН КАМЕН 851, ојк. Божевце, код Прилепнице, Новобрдска Крива река (Лебане 3; Мил. Ч. 2, 44; Урош. 1, 105). *Хоца* је тур. лексема *hoca, hase* `назив за муслиманског свештеника`; у значењу титуле додаје се иза имена, отуда и презимена *Хоцић, Алихоцић* и др. (према Шкаљ. 1966).

ХРТИЦА 879, ојк. Хртица, ок. Подујева, код Орлана (Рак. М., 32). Ојконим *Хрџица* забележен је у дефтеру 1455. г. као *Рџица*. Ороним *Хрџица* је деминутив од *рџи*, стсл. *ръѣѣ* `врх, узвишење, истурени део`; исп. ор. *Рџица*. В. ор. Рт, Ртица, Ртина, Ртањ.

1. **ХУМ**, ојк. Бресје, ок. Баточине (Крагујевац 4; Карић, 796); 2. ХУМ 1469, ор. Јарут, ојк. Рвенице, Пештер (Сјеница 4; ГАЈ Краљево; Крст. О., 206). *Хум* је мали брег, брежуљак; главица; прасл. *holmъ*; *хумак*, деминутив, `гранично брдашце`. Код Скока: „poimeničen sa -*ina humnina* (Hercegovina) `planinska zemlja (protivno: brdovito)`“ (Рј. под *hūm*). Исп. више Лома 2013, 223. В. ор. Ум.

1. **ХУМКА** 93, ојк. Краљевци, код Руме (Обреновац 1); 2. ХУМКА 69, на острву на Дунаву, код ојк. Дубовац (Пожаревац 2); 3. ХУМКА 105, ојк. Бабушинац, код Пожареваца (Пожаревац 4; Енц. Југ. Пожаревац; Лут. М. 2, карта);

4. ХУМКА 262, ојк. Сараново, ок. Раче, слив Лепенице (Крагујевац 3; Милој. М. 2, 163); 5. ХУМКА 962, ор. Јелица, ојк. Чачак (Стан. 2, 143); 6. ХУМКА 993, ојк. Магово, ок. Куршумлије (Куршумлија 1). В. код ор. Хум.

ХУМКА НАГУЛА 144, ојк. Долово, код Панчева, Банат (Пожаревац 1). Према л. имену *Neagul* „vlah din Serbia“, из српског имена *Негомир* (в. Кон. 1963, 332). Исп. „*Njagu*, n. fam. in Dobrica (Flora 328), *Njagulj*, n. fam. in Срепаја (Flora 330) < rom. *Neagu*, *Neagul* (de origine slavă)“ (Гамулеску 1983, 268).

ХУМОВИ 389, слив Ресаве (ГАЈ Бела Црква). Званично име које се користи у географским и геолошким радовима је *Ресавски хумови*. То је планински венац који чине *хумови*, омањи брегови, главице, који су смештени између сливова Ресаве и Велике Мораве. В. ор. Хум.

ХУМСКА ЧУКА 454, ојк. Хум, код Ниша (Ниш 1; Ршум. 3, 162). Ојк. *Хум* се налази северно од Ниша, код Бренице, у Нишком пољу. Први члан синтагме је изведен према ојкониму *Хум*, а сам ојконим је вероватно метоним апелатива **хум* о коме нема помена (могуће је да је данашња оронимска синтагма некада имала ту улогу).

ХУРДА 1860, ор. Сува планина, ок. Пећи (В. К-М Пећ 2). Према арбанашкој речи *hurdhë* `увала` (Фјалор).

Ц

ЦАЈИНАЦ, ојк. Кожухар, област Тамнаве (Павл. Љ. 3, 480). Према м. имену *Цаја* (Грк.). *Цајинац* је брдо и насељени део Кожухара (И., 23). Из синтагме **Цајин крај* и сл.

ЦАКАНОВСКИ РИД, ојк. Миратовац, код Прешева (Трајк. Т., 349). Према суседном селу, антропоојкониму *Цакановац* (ИМ). Аутор наводи и следеће ониме: *Цакановска воденица*, *Цакановске ливаде* (И., 399).

ЦАНИН БРЕГ, ојк. Горње Неродимље, код Урошевца, Косово (Бук. 4, 396). Према женском имену или надимку *Цана* од *Сџана*, *Сџанислава* (Грк.). У атару села је и микротопоним *Цанина ливада* (И.).

1. **ЦАРЕВА ГЛАВА**, ојк. Ритопек, код Београда (Ршум. 5, 27); 2. **ЦАРЕВА ГЛАВА**, ор. Крњача, ор. Голија (Сјеница 2). Први члан оронимске синтагме чини придев *Царев* од *цар*, лексема за коју Скок каже „Мора se prema tome uzeti da je *česarъ* < *caisáreus*, *cesár* = *česárъ* < *caesárius* neovisna slavenska posuđenica sa dunavskog limesa u 5. v.“ (Рј. под *česar*). Лексема *цар* значи највишу титулу коју може имати владар у некој држави. Фигуративно значење се примењује на онога који се истиче својом храброшћу, снагом, лепотом, а у природи на оно што пада у очи својим лепим изгледом, неком особином која га одваја од околине (*царски цвећ*). У орониму 2. *Царева глава*, који се налази на Голији код ојконима Рас који је био центар средњовековне српске државе одакле је Стефан Немања владао, присутна је основна семантика придева *царски*, *царев* од *цар*. Исп. антропониме: *Цар*, *Царев*, *Царовић*, *Царевић*, *Царевац*, *Царић*, *Царинац* и др. В. ор. Царичина, Царева раван и др.

ЦАРЕВА РАВАН, ор. Рогозна, ок. Новог Пазара (Мишк. 4, 28). В. код ор. Царева глава.

ЦАРЕВА ЧЕСМА, ојк. Рестелица, обл. Гора (Лут. М. 4, 67). В. код ор. Царева глава.

ЦАРЕВ ЗАБЕЛ, ојк. Страже, Новобрдска Крива река (Урош. 3, 67). Исп. и ојк. *Царовце* и у њему мтоп. *Царев до*, Новобрдска Крива река (Урош. 2, 147 и 148). В. код ор. Царева глава.

ЦАРЕВИЋА ЈЕЛАК 1163, ор. Мали чикер 1325, ор. Столови, ојк. Замчање (Чачак 4; Павл. Р. 1, 328). В. код ор. Царева глава.

ЦАРЕВ РИД, ојк. Црна Трава, ок. Власине (Ник. Р. 3, 373). В. код ор. Царева глава.

1. **ЦАРИНА**, ојк. Кључ, код Мионице (Павл. Љ., 716); 2. **ЦАРИНА**, ојк. Пауни, код Ваљева (Павл. Љ., 850); 3. **ЦАРИНА** 273, ојк. Ласово, ок. Зајечара (Динић 1, 271). Извођењем именичким суфиксом *-ина* од *цар* (в. код ор. *Царева глава*) добијена је лексема *царина*, а потом и деривати *царински*, *царинарница* и др., на које наилазимо у оронимским синтагмама. Они се односе на земљиште, крај, покрајину и њихов међусобни трговински однос, на место на коме су се налазили објекти у којима су обављани порески послови. Термин *царина* се у Србији користи од 12. в., а места на којима су се налазиле *царине* били су већи тргови, места већег промета, планински превоји. То је могуће објашњење за неке микротопониме *Царина*. Тешко је, у случајевима многих микротопонима прецизно рећи значење зато што се тако именује и „*ograda oko sve seoske zemlje u naše vrijeme u Srbiji*“ — *сеоска царина* (РЈА). Према Скоку: „*Slaže se donekle s rum. țarină f `Saatfeld, Ackerfeld (razlika od neobradjene zemlje)` /.../ od țară < terra*“ (Рј. под *cărina*). В. код ор. Царева глава.

ЦАРИНАЦ, ојк. Силевица, код Рековца, ок. Јагодине (Мишк. 3, 190). (1) Према месту, узвишењу, на коме се налазила *царина*, где је обављан царински преглед; (2) према фамилији *Царинац*. В. код ор. Цар, Царина.

ЦАРИНСКИ БРЕГ, ојк. Мерцес, ор. Кобаоник (Куршумлија 3). В. код ор. Царина, Царева глава.

ЦАРИНСКИ ВРХ 347, ор. Фрушка гора, Срем (Стан. 4, 768). В. код ор. Царина.

ЦАРИЋ 390, ојк. Рађево Село, код Ваљева (Крупањ 2; Павл. Љ., 902). Топоним *Царић* је назив за већи шумски терен који је именован по презимену *Царић*, судећи према томе да се махала назива *Царић* (Крупањ 2).

ЦАРИЧИНА, ор. Озрен, ојк. Царичина, ок. Сјенице (Крст. О., 203). Према ојкониму *Царичина*. В. код ор. Царева глава.

ЦАРСКИ ПУТ = ДРУМ, ојк. Крајмировац (Крајмировце), ок. Бујановца (Куманово 2). В. код ор. Царева глава, ор. Друм.

ЦАРСКА ЧУКА 1112, ојк. Зарбинце, ок. Врања (В. ЈС Лесковац 4). В. ор. Царска глава.

ЦАЦИНА ЈАМА, ор. Кључ 466, ојк. Потркање, ок. Књажевца (Зајечар 4). Према м. имену *Цаца* од *Сѿанко* (Грк.); исп. мушки надимак *Цацарка*, ојк. Штрбац, Заглавак (Динић, 401). В. ор. Цацина чука.

ЦАЦИНА ЧУКА, ојк. Вета, Белопаланачка котлина, код Црвене Реке (Костић 1, 169). В. ор. Цацина јама.

ЦАЦУЉАК 313, ојк. Везирево, ок. Деспотовца (Петровац 3). Према рум. *tuții, tuții* „конусообразная вершина горы“ (Р. Р-Р). У македонском језику су забележени географски термини: *цуцул* „остар врв на планина, остар чукар /.../ шилестиот дел на срт /.../ аром. *tuțuleu, tuțulic* `врв`, ром. рег. *tuțul* `вргешка`“; *цуцале* и деминутив *цуцалка*; као и топоними: *Цуцул, Цуцула, Цуцуло, Цуцале-шо, Цуцалка* (Вид. 1999). Исп. и топониме из слива Брегалнице: *Цуцул, Цуцули, Цуцул`ки, Цуцуло, Цуцалес Камен* (Иванова 1996, 698).

ЦВЕЈИНА ГЛАМА, ојк. Радичевци, Заглавак (Стан. М. 1, 93; Динић 1, 316). Према мушком имену или надимку *Цвеја* од *Цвейко* (Грк.). У раду Динића забележени су антропоними: презиме *Цвейковић*, породични надимак *Цвейковци*, м. име *Цвейко* (1, 317; 320).

ЦВЕЈИН РИД, ојк. Колуница, код Сурдулице, Власина (Ник. Р. 3, 324). Према м. имену *Цвеја* по коме је и породично име *Цвејини* (И.).

ЦВЕЈИН ЧУКАР, ор. Чемерник, ојк. Битврђа, код Сурдулице (Врање 4). В. ор. Цвејина глама.

ЦВЕТАЛИЦА 1022, ор. Студена планина, ор. Равна планина, обл. Гокчаница (Чачак 4; Павл. Р. 1, 229). Од *цвейѿѿѿи* `она која се истиче цветовима, она која је сва у цвету, *цвейѿѿѿина ѿланина`*.

ЦВЕТИН ВРХ = **КАРАУЛА**, ојк. Срезојевци, Таково (Фил. М., 182). Према антропониму; исп. м. име *Цвейѿа* (од *Свейѿозар, Цвейѿан, Цвейко*) и ж. име *Цвейѿа* (од *Цвейѿана*) (Грк.).

ЦВЕТКОВА ЧУКА, ојк. Доње Стајевце, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 156). Према м. имену *Цвейко* (Грк.).

1. **ЦВЕТКОВ ГРОБ** 286, ојк. Мељак, ок. Београда (Београд 3); 2. **ЦВЕТКОВ ГРОБ** 738, ор. Јухор, ојк. Беочић (Крушевац 2; Мијат. 2, 111; Марк. Ј. 2, 198); 3. **ЦВЕТКОВ ГРОБ** 1489, Власинско језеро, Власина (Мил. Ч. 5, 39; Стан. 4, 501); 4. **ЦВЕТКОВ ГРОБ** 1714, ор. Ошљак, ојк. Сирињ, Средачка жупа (В. К-М Призрен 4). В. ор. Цветкова чука, Цветков дол.

ЦВЕТКОВ ДОЛ, ојк. Клаићи, ок. Медвеђе (Лебане 2). В. ор. Цветкова чука, Цветков гроб.

ЦВЕТКОВИЋЕВ БРЕГ = **ЦВЕТКОВИЋЕВО БРДО**, ојк. Врбовац, ок. Благац, обл. Топлице (Марј. С., 178). Према породичном имену *Цвейковић*.

ЦВЕТКОВИЋЕВО БРДО = **ЦВЕТКОВИЋЕВ БРЕГ**, ојк. Врбовац, ок. Благац, обл. Топлице (Арс. 1, 72). В. ор. Цветковићев брег.

ЦВЕТКОВО ЈАБЛОКОВО 831, ор. Тумба 872, ор. Селичевица, ојк. Ниш (Ниш 3; Стан. 4, 108). Други члан синтагме је од придева **ablъko*, прасл. **abolъkъ* `јабука, јабуково дрво`. Исп. код ор. *Јаблочко равнишиѿе* и ор. *Јаблан*. Значење

оронимске синтагме је `Цветково јабучје, Цветков јабуковик`. В. и Скок, Рј. под *jäblān*.

ЦВЕТКОВ РИД, ојк. Преслап, ок. Димитровграда (Босилград 1). Према м. имену *Цвейко* (Грк.).

ЦВЕТКОВ ЧУКАР, ојк. Колумица, обл. Власине (Ник. Р. 3, 324). Према м. имену *Цвейко* (Грк.). В. ор. Цветков рид.

ЦВИЈИНО БРДО, ојк. Годовик, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 367). В. ор. Цвејин рид.

ЦВИЈИЋЕВ ВРХ 1132, ор. Рудник (В. Ш Крагујевац 3). Овај планински врх је раније био познат као *Велики Штџурац* (в.); сада носи име нашег научника Јована Цвијића (Википедија).

ЦВИЉЕН 1381, ојк. Призрен, Призренска котлина, ор. Коритник (Енци. Југ. Призрен; Лут. М. 4, 5; Стан. 3, 193). Код Даничића (Рј., 446) је забележено: „*Цвиљино*, брдо код Призрена“ (14. в.), потврђено само у генитиву: `до *Цвиљина*`; `на врхоу *Цвиљина*; оу *Цвиљина*`, ниједном у номинативу. У РЈА је, осим поменутог оронима забележен и ојконим *Цвиљин*, ок. Мостара и презиме *Цвиљих*. Форма *Цвиљен*, коју налазимо у литератури и на геог. картама, користи се и данас. Из ономатопејског глагола *цвиљети* `квичати, цикати`. Непотврђен је основни облик из кога би могли бити извођени оними (можда надимак, потврђено је презиме; нека метафора). У ИМ су ојконими: *Цвиљин*, ок. Фоче; *Цвиљин*, ок. Подгорице; *Цвиљевина*, ок. Тузле; *Цвиљанце*, код Куманова.¹

ЦВОЛИКАР 672, ор. Рожањ, хид. Црна река, источна Србија (Стан. 3, 799). Распрострањена биљка, коју стока не једе јер је отровна, зове се *кукуџа* *Copium maculatum*. Она има много синонима: *цволика*, *цволина*, *цволеника*, *цвелина*, *сволика*, *болеглав*, *дудика*, *бучумика*... (Сим. 1959; Интернет). За биљку *цволику* Скок каже да је изведена из стсл. *сѣволъ* „*cv* је nastalo iz *sv*: *svolina*, које је потврђено“ (Рј.), а као *сволика* и овде, међу синонимима. Скок наглашава да дериват са *-ика* од *цвол-* имају словеначки и бугарски. Материјал показује да има у Србији, нарочито источној. Интересантно је, за географију фитонима, да у Црној Гори нису забележена имена: *кукуџа*, *цволика*, *сволика* (Петровић 1988; Пулевић – Самарџић 2003; Цицмил 2010). Што се тиче етимологије Скок напомиње: „Postojala је dakle u praslavenskom, ali ie. veze nijesu utvrdjene. Mladenov је држи srodnom sa *stablo* (v.), dakle sa ie. osnovom koja се nalazi u *stojim* (v.)“ (Рј. под *сволика*). Имајући у виду велики број синонима и распрострањеност станишта ове биљке, ороним је фитонимског порекла. Суфикс *-ар* потенцира да се име односи на узвишење на коме расте *цволика*: а. фитоним (в.) или б. стабљика, стабљике црног лука, *бик*, *бикови* (Вук, Рј.).

ЦВРЉА = ЧВРЉА = ЧКВРЉА, ор. Белополске планине, хид. Дечанска бистрица, ок. Дечана (Цог. 1, 239). Ороним је забележен у трима варијантама

¹ Најраније се помиње *Цвиљин* на Дрини код Фоче, у Летопису Попа Дукљанина, као *Civelino*, место где су Срби под Чаславом потукли Угре па је тако прозвано по њиховом цвиљењу (изд. Ф. Шишића, стр. 316). И у Чешкој има *Cvilin*, а у чешком је *kvilet* ‘цвилети’ (прим. ур.).

назива за птицу, а то значи да се све три користе се на истој локацији. Уз ове варијанте могу се чути многе, забележене у различитим језичким областима. Међу њима је најпознатији назив *чворак*. То указује на оноματοпејско порекло назива планине *Цврља*, „i Daničić će biti u pravu kad pomišlja na *cvrijeti* (v.) i *ckvrljeti* (v.)“ (Скок, Рј. под *čkvrlj*) — *stridere* `цврљикати, цвркутати`. Оноματοпејска основа је *skver-/skvor-*: *скворац, скорац* са променама: *шкворац, цкворац* и *чкврљ*, у Црној Гори (Вук, Рј.); испадање средњег члана трочлане сугласничке групе *-к-*: *чворак, чврљак* (Вук, Рј.). У околини Ниша се задржава *-к-* а губи *-в-*: *скорац*, док је у околини Врања, Лесковца: *сковранац, сковранка* (Златановић 1998). Преко надимака и хипокористика, исп. *Чврљ* „*muški nadimak*“ (РЈА), развијена су и презимена: *Чкврљ* „*poznato prezime u Hrvata kajkavaca*“ (Скок, И.); *Чврљак, Чврљевић; Цврља, Цврљак, Цврљо; Скворић; Шкворац, Шкворић* и др. (ЛП); ојк. *Чврљево* (ИМ). Исп. Скок, Рј. под *čkvrlj; skvorac*; РЈА.

ЦЕПАНИ КАМЕН 567, ор. Јухор (В. Ш Крушевац 2). Придевски члан у одређеном виду *цејани* даје синтагми значење `онај камен (она стена и сл.) који је растављен, располовљен по дужини, раздвојен, преломљен, предвојен`.

1. **ЦЕР** 687, ојк. Орашац, Мачва, Поцерина (ГАЈ Шабац; Рад. М. 1, 195; Јов. Б. 1, 10; Стан. 1, 608); 2. **ЦЕР**, вис на Церу, ојк. Шабац (Стан. 4, 887); 3. **ЦЕР**, ојк. Живковци, ок. Љига, обл. Качер (Мишк. 6, 181; МЈ-ДП, 74); 4. **ЦЕР**, ојк. Рача, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379); 5. **ЦЕР**, ојк. Рибница, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 379); 6. **ЦЕР**, ојк. Вигоште, ок. Ариља (Мис. И. 1, 116); 7. **ЦЕР** 381, ор. Коњска глава 573, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 16); 8. **ЦЕР** 649, ојк. Мало Буштрање, ок. Врања (Кратово 1); 9. **ЦЕР** 474, ојк. Доње Требешине, ок. Врања (Кратово 1); 10. **ЦЕР**, ојк. Барањевац, ок. Бујановца, Врањска котлина (Злат. 3, 46); 11. **ЦЕР**, ојк. Оптеруша, Метохија (Бук. 3, 491); 12. **ЦЕР** 1048, ор. Стара планина (В. ИС Пирот 1). Према дримониму *цер* *Quercus cerris* из рода храстова.

ЦЕРАК 348, ојк. Каштавар, ок. Лесковца (Ниш 3). *Церак* је `церов шума, церов гај, церик, церјак`. В. ор. Церик.

ЦЕРАЊА, ојк. Церања, ор. Копаоник (Куршумлија 3). Према антропојкониму, из фитонимске основе, *Церања*. Исп. презимена: *Церан, Церанић, Церања, Церић, Церовић* и др. (ЛП; РП ЦГ 2002). В. ор. Церак.

ЦЕРЕТАР, ор. Жежевац, Горњанска клисура, слив Млаве (Паунк., 299). Од дримонима *цер* *Quercus*, преко румунске лексеме *ceret* „дубова роџа“ (Р. Р-Р). Наставком *-ар* се обележава, истиче место, терен, узвишење, на коме расте та врста дрвећа. О оронимима *Брезеј*, *Јелеј*, *Лијеј*, који су развијени суфиксима *-еј* (< лат. *-ētum*) од назива дрвећа, а налазе се у горњем сливу Западне Мораве, писао је А. Лома: „Настали су у двојезичној средини полупословењених Влаха у којој је суфикс *-еј* < *-ētum* био још продуктиван, долазећи на словенске основе /.../ али се срећу и у Румунији и задиру, по свој прилици, у општерумунско доба“ (Лома 1985, 112). В. ор. Јелет, Липет.

ЦЕРИК, ојк. Драксин, ор. Јаворина, ок. Косјерића (Павл. Љ. 2, 398). В. ор. Церак.

ЦЕРИЋ 765, ор. Златибор, ојк. Шљивовица, слив Сушице д. пр. Ћетиње (Стан. 4, 509). *Церић* је дем. од *цер*. В. ор. Цер.

ЦЕРИЋА БРДО 196, ор. Стојанова коса 201, ојк. Чокешина, код Шапца (Шабац 3). Према породичном имену *Церићи*.

1. **ЦЕРЈАК**, ојк. Селиште, код Велике Дренове, ок. Трстеника (Мишк. 3, 191); 2. **ЦЕРЈАК** 478, ор. Милићево колена, ор. Котленик 748, ок. Краљева (Чачак 2); 3. **ЦЕРЈАК** 700, ок. Параћина, слив Црнице (Миш. 1, 226); 4. **ЦЕРЈАК** 815, ојк. Попова, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). В. ор. Церак.

1. **ЦЕРЈЕ**, ојк. Лопатањ, код Осечине (Павл. Љ., 773); 2. **ЦЕРЈЕ** 521, ор. Брзак, ок. Кнића, Гледићке планине (Крушевац 1); 3. **ЦЕРЈЕ**, ојк. Дулен, код Горње Сабанте, ок. Крагујевца (Мишк. 3, 191); 4. **ЦЕРЈЕ** 913, ојк. Руда Буква, ок. Косјерића, ор. Црна гора (Ваљево 4; Ршум. 6, 132); 5. **ЦЕРЈЕ**, ојк. Рујевац, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 478); 6. **ЦЕРЈЕ**, ојк. Рача, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379); 7. **ЦЕРЈЕ** 695, ор. Јешевац, ојк. Љубић, ок. Чачка (В. Ш. Краљево 1). Колектив од фитонима *цер* у функцији топонима: *церова шума*, *церик*, *церјак*. В. ор. Цер, Церак.

ЦЕРОВА БАРА 185, ојк. Рабровац, код Ратара, ок. Младеновца (Аранђеловац 2). Топонимску синтагму чине придевски члан од фитонима *цер* или микротопонима *Цер* и апелатив *бара*.

1. **ЦЕРОВА ГЛАВА** 426, ојк. Драгијевица, код Осечине (Крупањ 2); 2. **ЦЕРОВА ГЛАВА**, ојк. Чибутковица, ок. Лајковца (Ваљево 2); 3. **ЦЕРОВА ГЛАВА**, ојк. Луково, ок. Сврљига (Богд. 1, 171); 4. **ЦЕРОВА ГЛАВА**, ојк. Ореовац, код Коритнице, Бела Паланка (Костић 4, 271; Ћирић 1, 213); 5. **ЦЕРОВА ГЛАВА** 491, ојк. Сињац, ок. Темске, слив Нишаве (Пирот 3). В. ор. Церова бара.

ЦЕРОВА ГЛАВИЦА, ојк. Чибутковица, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 220). Исп. орониме *Главица*. В. ор. Церова глава, Церова бара.

ЦЕРОВА ГРЕДА, ојк. Прогар, Бољевци, Срем (Обреновац 4). В. ор. Церова бара.

1. **ЦЕРОВА КОСА**, ојк. Стубица, код Лазаревца (Петр. 1, 210); 2. **ЦЕРОВА КОСА** 220, ојк. Богава, ок. Баточине (Крагујевац 4); 3. **ЦЕРОВА КОСА**, ојк. Грошница, код Крагујевца, слив Лепенице (Рад. Т., 73); 4. **ЦЕРОВА КОСА**, ор. Гривац 323, ојк. Брњица, ок. Груже (Чачак 2); 5. **ЦЕРОВА КОСА**, ојк. Брестовац, код Кнића, ор. Јешевац (Драгић 1, 221); 6. **ЦЕРОВА КОСА**, Јошанички Прњавор, слив Белице, ок. Јагодине (Рад. Ј., 142). В. ор. Церова бара, Церова коса и др.

1. **ЦЕРОВАЦ**, хид. Станијина Река сас. Обнице л. сас. Колубаре (Павл. Љ., 948); 2. **ЦЕРОВАЦ**, ојк. Кукљин, ок. Јагодине (Мишк. 3, 191); 3. **ЦЕРОВАЦ** 501, ојк. Забрега, код Малог Црнића, ок. Пожаревца (Марк. Ј. 5, карта); 4. **ЦЕРОВАЦ**, ојк. Ћуприја, слив Раванице д. пр. Велике Мораве (Мишк. 4, 102). Из синтагме **Церов до*, *брег* и сл. В. ор. Цер и др.

1. **ЦЕРОВАЧКА КОСА**, ојк. Витановац, обл. Гружа (Драгић 1, 226); 2. **ЦЕРОВАЧКА КОСА**, ор. Буковик, ојк. Мозгово, код Алексинца (Параћин 4).

Оронимске синтагме су изведене од топонима, оронима **Церовац*. В. код ор. Церовац.

ЦЕРОВАЧКИ РИД, ојк. Бујковац, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 106). Према ониму **Церовац*. В. ор. Церовац, Церовачка коса, Цер.

ЦЕРОВАЧКО ПРЕСЛО 953, ојк. Музаћ(е), ок. Блаца, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). Према топониму **Церовац* изведена је синтагма *Церовачко пресло* `превој, преслап` који је локацијски одређен квалификативом *Церовачки*. В. ор. Цер, Церовац Пресло.

ЦЕРОВ ДЕЛ, ор. Штит 836, ор. Видлич, ојк. Рсовци (Пирот 4). *Дел* је дијалекатски облик термина *део* `брдо, главица; коса, падина`. В. ор. Церова коса, Церова глава.

ЦЕРОВИ 763, ојк. Ацине Ливаде, ор. Мала ливада 682, ор. Гледићке планине (Крушевац 1; Жуј., 80). Из синтагме **Церов гај, шумарак* и сл. > *Церови* (одређени вид) *гај* > *Церови*. Исп. код оронима *Букови* 755.

1. **ЦЕРОВИК** 747, ојк. Надрље, ор. Гледићке планине (Крушевац 1; Мишк. 3, 192); 2. **ЦЕРОВИК** 1226, ојк. Бањска, ок. Косовске Митровице (Пумпал., 618). Терен на коме расту *церова* стабла, *церак, церик*; из синтагме **Церов врх, до* и сл.

ЦЕРОВИНА 954, ојк. Златаре, код Приштине (Приштина 3). (а) Терен на коме расте *церово дрвеће*, где се налази *церова шума*; (б) *церова грађа*, стабла *церовог дрвећа* која се користи као грађа. В. ор. Цер.

ЦЕРОВИ РИД, ојк. Станце, обл. Пољаница, ок. Врања (Злат. 1, 121; Ник. Р. 4, 160). *Церови* је одређени вид придева *церов*; исп. ор. *Јелови рид, Церови*.

ЦЕРОВИТА ГЛАВА 417, ор. Металка, ојк. Живковци, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Јов. Б. 1, 284). Оним је изведен од фитонима *цер* посесивним наставком *-ов*: *Церов-* (в. ор. *Церова коса*). Даљом суфиксацијом са *-ић* се уноси нова придевска нијанса — истицање; њоме се ониму који има карактеристике фитонима додатно истичу, наглашавају те карактеристике. Наставак *-ић* не учествује у формирању нових изведеница, није `продуктиван`. Његово присуство у оронимском материјалу указује на то да је допринео очувању варијаната, а и семантичкој разноликости, ако се упореде примери изведени посесивним *-ов* и сложеним *-ов-ић*. Имају га фитонимске синтагме: *Боровића коса; Брезовића коса; Грабовића коса, Грабовића глава, Грабовићи врх; Дреновићи врх, Дреновићо брдо; Јаворовићи врх; Јасеновића глава; Лијовића коса* (в. Ороними Србије I). В. ор. Церовита коса, Церовити дол, Церовит рит.

1. **ЦЕРОВИТА КОСА**, ор. Лухор, ојк. Избеница, ок. Јагодине (Мишк. 3, 192); 2. **ЦЕРОВИТА КОСА**, ојк. Бресница, код Чачка (Мишк. 6, 167); 3. **ЦЕРОВИТА КОСА**, ор. Гоч, ојк. Брезовица, ок. Трстеника (Крушевац 3). В. код ор. Церовита глава.

ЦЕРОВИТИ ДОЛ, ојк. Лесковац, ор. Котленик, ок. Груже (Чачак 2). В. код ор. Церовита глава.

ЦЕРОВИТ РТ, ојк. Моравци, обл. Качер (Мишк. 6, 193). В. код ор. Церовита глава.

1. **ЦЕРОВИЦА**, ојк. Бољевци, ок. Обреновца (Трајк. Р., 9); 2. **ЦЕРОВИЦА**, ок. Књажевца, ор. Тумба 912, ојк. Скробница (Мишк. 2, 73); 3. **ЦЕРОВИЦА** 778, ојк. Музаћ, ок. Блаца, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). Из синтагме **Церова глава, коса* и сл. В. ор. Цер, Церје, Церова коса и др.

1. **ЦЕРОВО БРДО**, ојк. Кључ, код Мионице, ор. Маљен (Ваљево 3; Јов. Б. 1, 220); 2. **ЦЕРОВО БРДО** 930, ојк. Чајетина, ор. Златибор (Мић. Љ., 445; Стан. 4, 509). В. ор. Цер, Церова коса и др.

1. **ЦЕРОВ РТ**, ојк. Црниљево, слив Тамнаве (Павл. Љ. 3, 403); 2. **ЦЕРОВ РТ** 226, ојк. Каменица, ок. Ваљева (Крупань 2); 3. **ЦЕРОВ РТ**, ојк. Кланица, код Диваца, ок. Ваљева (Павл. Љ., 701). В. ор. Церови, Церовита глава, Церовац и др.

ЦЕРСКА КОСА, ојк. Велереч, ор. Врлетна страна 522, код Горњег Милановца (Аранђеловац 3; Фил. М., 225). В. ор. Цер., Церова коса, Церје и др.

1. **ЦЕРЦЕЉ** 689, ојк. Мали Суводол, ор. Водни вртоп 871, ор. Белава 946 (Пирот 3); 2. **ЦЕРЦЕЉ** 1027, ор. Пажар 1209, ојк. Покривштица, ок. Пирота (Пирот 4; Стан. 2, 296). Ор. је први члан неке антропонимске синтагме **Церцел-ј* + апелатив. Исп. румунске антропониме: *Cercel, Cerceá, „Cérca f., munt“* (Кон. 1963, 235); *Cerceleanu* из топонима *Cercei; Cercelescu* из *Cercel* и топоним *Cerceleşti* (Јордан 1983, 110).

ЦИВИН РИД, ојк. Стрешак, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 200). Према ж. имену *Цива* од *Живана*, потврђеном у околини Лесковца, а забележеном у Српским споменицима (Грк.). Исп. и презиме *Цивић*, у Србији (РЈА).

1. **ЦИГАНИЈА** 178, ојк. Орљево, ок. Александровца (Крагујевац 2); 2. **ЦИГАНИЈА** 803, ор. Шомрда, Ђердап (В. ИС Велико Градиште 4). *Циганија* је збирни и пејоративни облик етника *Циган, Циганин* `Ром`. *Циганија* се односи на `крај, место, земљиште на коме живе *Цигани*`.

1. **ЦИГАНКА** 323, ор. Дебело брдо, ојк. Шилопај, ор. Рудник (Аранђеловац 3; Мишк. 4, 173); 2. **ЦИГАНКА**, ојк. Тијовац, код Сврљига (Богд. 1, 171). Према м. роду *Циган, Циганин* жена, Ромкиња, припадница етничке групе је *Циганка*. Орографска номинација односи се на одређену женску особу.

ЦИГАНСКА ВРВИНА, ојк. Мокра, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 203). Уз придевски члан, детерминатив *циганска* `који се односи, који припада *циганима*, други члан синтагме је геог. термин *врвина* `урвина, провалија; узана стаза, путељак`. В. ор. Врвина.

ЦИГАНСКА ГЛАВА 817, ор. Бељаница (В. ИС Жагубица 4). В. ор. Циганка, Циганија.

1. **ЦИГАНСКА ДОЛИНА**, ојк. Долово, Банат (Пожаревац 1); 2. **ЦИГАНСКА ДОЛИНА**, ор. Хисар, ојк. Лесковац (Врање 1). В. ор. Циганска врвина, Циганка.

ЦИГАНСКА ПАДИНА, ојк. Смолуша, ок. Липљана (Бук. 5, 152). В. ор. Циганска врвина и др.

1. **ЦИГАНСКА ЧУКА**, ојк. Попштица, ок. Сврљига (Богд. 1, 171); 2. **ЦИГАНСКА ЧУКА**, ојк. Бабина Пољана, Врањска котлина (Злат. 5, 111). В. ор. Циганска долина, Циганска врвина и др.

ЦИГАНСКЕ ЗАГРАДЕ, ојк. Шљивовац, код Малог Црнића, ок. Пожареваца (Милад. М. 1, 106). Од прасл. **gordъ* `утврђење на брегу; насеље, варош`. Значење оронима је `ограђено место; ограђено место за стоку, обор`, сачувано је у именицама изведеним од глагола *оградити*, *заградити*; *ограда*, *заграда*. „Rumunji posudiše na sjeveru i na Balkanu /.../ *ograd m, grădea f* (Erdelj) `plot`, *ogradă* (Moldavija) `1. staja, 2. povrtnjak` „ (Скок, Рј. под *grăd?*). В. ор. Заградаина.

ЦИГАНСКЕ ПИШТОЉИНЕ 1147, ор. Бељаница 1360, код Деспотовца (Петровац 4). Други члан синтагме је географски термин *ишишољина* `извор; баровито земљиште`, из *ишишаи* `цичати, звиждати; капати; извирати`. В. ор. Пиштавачко брдо, Пиштељина.

ЦИГАНСКИ БРЕГ, ојк. Бресница, ок. Косовске Митровице (Пумпал., 629). В. ор. Циганска врвина и др.

ЦИГАНСКИ ВРХ, ојк. Велики Извор, ок. Зајечара, слив Црне реке (Рајк. 1, 119). В. ор. Циганска врвина и др.

ЦИГАНСКИ ДЕЛОВИ 786, ојк. Јасеновик, ор. Калафат 837, ок. Сврљига (Ниш 1; Жуј., 254; Ршум.3, 169; Стан. 4, 101). *Дел* је геог. термин `део, брдо, главица, брег; коса, падина`. В. ор. Дел, Део, Циганска глава и др.

ЦИГАНСКИ КАМЕН, ор. Уљ 942, ојк. Белоиње, Сврљишке планине (Ниш 2). В. ор. Циганска врвина и др.

1. **ЦИГАНСКИ РИД**, ор. Црна чука 871, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2); 2. **ЦИГАНСКИ РИД**, ојк. Велико Трњане, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2,5); 3. **ЦИГАНСКИ РИД**, ојк. Доње Врање, код Врања (Врање 3; Триф. Ј. 1, 68). *Рид* је термин за каменита узвишења; стеновито брдо; велики камен. В. ор. Рид, Ридови, Цигански рт.

ЦИГАНСКИ РТ, ор. Шомрда 806, ојк. Бољетин, код Доњег Милановца (Добра 3). Орографски термин *рт* значи `узани део земљишта који се издиже у висину`. В. ор. Рт, Ртањ, Ртина.

1. **ЦИГАНСКО БРДО** 239, ојк. Бегаљица, код Београда (Београд 4; Ршум. 5, 30); 2. **ЦИГАНСКО БРДО**, ор. Кик 779, ојк. Мионица, код Ваљева (Ваљево 3); 3. **ЦИГАНСКО БРДО**, ор. Гаван 209, ојк. Табаковац, ок. Неготина (Неготин 3); 4. **ЦИГАНСКО БРДО**, ојк. Ботуње, код Крагујевца, слив Лепенице (Рад. Т., 35); 5. **ЦИГАНСКО БРДО**, ојк. Попе, код Тутина (Лут. М. 6, 387). В. ор. Циганска глава, Циганска чука и др.

1. **ЦИГАНСКО ГРОБЉЕ** 533, ор. Краку Вујена 420, ор. Велики гробен (Доњи Милановац 2); 2. **ЦИГАНСКО ГРОБЉЕ** 1474, ор. Копаоник (Царић, 797). В. Циганско брдо и др.

ЦИГУЉ 1390, ор. Јавор, ојк. Васиљевићи, Стари Влах (Сјеница 2; Енц. Југ. Нови Пазар; Ршум. 4, 5). Ор. *Цигуљ* је изведен из апелатива, географског термина: *цик* < *кик*, са *ц-* уместо *к-* (као у ор. *Чигоша* < **чик*). Исп. објашњење код оронима *Цикуљ*.

ЦИКОТСКА КОСА = ЦИКОЦКА КОСА, ојк. Цикот, ок. Шантаровца, обл. Левач (Крушевац 2). Синтагма је формирана према ојкониму *Цикойџ*. Исп. објашњење код ор. *Цикуљ*.

ЦИКОТСКА СТИЈЕНА, ојк. Цикоте, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 176). В. код ор. *Цикуљ*.

ЦИКОТСКИ ГРАДАЦ, ојк. Цикоте, ок. Лознице, Јадар (Стој. В., 198). В. код ор. *Цикуљ*.

ЦИКОЦКА КОСА = ЦИКОТСКА КОСА, ојк. Цикот, код Шантаровца, обл. Левач (Рад. Ј., 115). В. код ор. *Цикуљ*.

1. **ЦИКУЉ** 1022, ојк. Врело, ок. Бабушнице, ор. Сува планина (Босиљград 1; Николић 1912, 347); 2. **ЦИКУЉ**, ојк. Врањска Бања, Врањска котлина (Злат. 5, 123). Орографски термин *кик* `заобљени планински врх са зашиљеним делом, *кук*; испупчење на брду налик чоту` је од прасл. **кука* < *іе. *geu-/ *gou-/ *qi-`савијати; крив`*. Палатализацијом је настао облик **кич*, **кича*. Исп. орониме од њих изведене: *Кик*, *Кика*, *Кикови*, *Кикуша*; *Кичар*, *Кичер*. Други низ термина чине апелативи: *кук*, *кука*, *кукул* `планинско узвишење купастог облика, *чука*, *ћувик*; велики камен, стена, гребен`; прасл. **klъkъ* (*л < у*); *іе. *(s)quel-* `крив`. Ороними изведени од *кук* су: *Кук*, *Кука*, *Кукаљ*, *Кукља*, *Кукуљевица*. Апелативи са палатализацијом **куч*, **куча* нису забележени, али су сачувани оними од њих: *Кучај*, *Кучански врх*, *Кучевско брдо*, *Кучин врх* (в.). Интересује нас ороним *Цикуљ*, и поводом њега постојећи нови низ оронимских термина. Овај низ, са иницијалним *ц-* чине основе: *Цик-*, *Циг-*; *Цук-*, *Цуц-*. О помињаним низовима више код Павл. 3. (2008). Запажа се да је примарно *к* померањем артикулације ишло према *т'*, у неким говорима је давало *ч* у неким *ts* (Текавчић 1920, 167). Оними изведени од корена *Цик-* (= *Кик*) су углавном из западне Србије: ор. *Цикойџски градац*, ор. *Цикойџска коса*, ор. *Цикойџска стијена*; *Цикуљ*, *Цикуше* (ЦГ). Упореди са румунском лексемом *țiclău* `горнај вершина` (Р. Р-Р). Распоред ових термина и оронима (западна Србија) надовезује се на констатацију А. Ломе: „У науци, нашој и страни, одавно је запажено присуство не малог броја влашких топонима на подручју западне Србије“ (из одељка о дримонимима на *-eii*) (Лома 1985, 110). Овој групи оронима припада и помињани *Цигуљ*, ор. Јавор (в. касније ор. *Чигоџа*, Златибор). Многи примери оронимских синтагми са *Цук-* забележени су у Црној Гори (в. у Кучима и др.) `каменити брежуљак, обрежак`. Термини *цуц-*, *цукул* `оштар врх на планини, *чукар*, шилата стена` су местимично по Србији, углавном, у западној Србији (в. ор. *Цуцка*; *цукул*, *цукуљница*, *цукуљка*), а има их на терену Македоније (в. Вид. 1999). Треба скренути пажњу на термин који је у Србији забележио В. Михајловић — *цуца*: „Мени је познато да у Паланци Смедеревској и околини ова реч означава *врх*, избочени део нечега“ (Мих. 1970, 177). Уз ороним *Цикуљ*, ок. Врања, Павловић је забележио: „Vrh obrastao šumom naziva se *Cikùlj* (*cik* — *čuка*, cf. u Crnoj Gori rodovi *Cikote*, *Cikotići* `planinci`)). Структура, са наст. *ulj* (*ullis*) указује на влашки supstrat“ (Павл. М. 1968/2, 312).

ЦИНЦАРОВ ГРОБ 545, ојк. Вукосавци, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1). Према етничком имену *Цинцар*.

ЦИНЦАРСКО БРДО, ојк. Доње Јарушице, слив Лепенице, ок. Раче (Рад. Т., 118).

ЦОГЉАШ 754, ојк. Зубетинац, ор. Тупижница (Зајечар 4). Претпоставља се утицај румунске лексике код овог оронима. (1) Према изгледу планине при чему се истиче као карактеристика шиљасти, оштри облик врха. Исп. *țuguiț-urii* „конусообразная вершина горы“; *țuguițat* „остроконечный, заострѣнный“ (Р. Р-Р). Исп. *țiclōi* „горная вершина“ (и.), и оронимске типове *Цик-*, *Циг-* (в. код ор. *Цикуль*). (2) Према неком антропониму. Исп. румунска имена: *Țug*, *Țuga*, *Țugulea*, *Țugulan* (Кон., 398). Презимена забележена у ЛП су: *Цогейша*, *Цогић*, *Цоган*. У селу Брзоход, код Жабара, Браничево, постојало је презиме *Цогић* које су носиоци променили (Интернет).

ЦОКОВИЋСКИ ВИС, ојк. Трстеник, слив Рашке, ор. Винорог (Мишк. 4, 31). Према породичном имену *Цокковићи* (РП ЦГ 2002).

ЦОЛИН ЧУКАР, ојк. Заграђе, ок. Зајечара (Динић 1, 271). Према м. имену *Цоле* (Грк.).

ЦОЛКИНА ПАДИНА, ојк. Звездан, ок. Зајечара (Динић 2, 527). Према мушком надимку *Цолкин* (И., 592). Исп. и топ. *Цолкин луг* (И.).

ЦОЦИН ТРАП, ојк. Доња Каменица, Заглавак (Динић, 215). Према личном имену; исп. м. име *Цоца* (Грк.) и ж. име *Цоца* (Динић, 364). Исп. микропониме *Цоцино њрње* (Динић, 133), *Цоцин гроб* (И., 192).

ЦРВЕНА ГЛАВИЦА 882, ојк. Себимиље, ок. Рашке (Нови Пазар 1). Пишући о развоју придева *црвен* Скок напомиње да уз прасл. **čьrъть* „*nas-tade već* u praslavensko doba dubleta s prijelazom *t > v* **čьrvъ*“ до које је дошло променом групе *tn > vn* из придева *črътьнь*. Прва варијанта је потиснута из говора, може се наћи у понеком топониму: *Чрман кал*, *Винодол* (15. в.) `црвено блато`; у именичком облику *Црмница* = *Црвеница*, ЦГ (више, Скок, Рј. под *crn'*). У синтаagmaма са детерминантом *црвен* дошло је до промене у неким говорима код „*prideva* на *-en*, *-jen* (= *-jo + -en* : *crven* = *crvĕn*, *crvĕna* (Kosmet) = *črĕvĕjen* (Suprasl.) > *crĕvljen* (14–16. v.)“ (И.). Данас, у дијалектима, губљењем *v* из групе *вљ* а чувањем *љ* чује се *црљен* (*чрљен*). Исп. ор. *Црљено брдо*. Многбројне су, географски распрострањене, синтагме са придевом *црвен*, *-а*, *-о* као атрибутом којим се ближе одређује, квалификује апелатив, други члан синтагме. Црвена боја је у саставу минерала, па се отуда њоме означавају термини тла. Међу оронимским синтаagmaма забележени су следећи апелативи: *главица*, *гора*, *земља*, *коса*, *њива*, *ораница*, *иланина*, *сџена*, *чука*, *чукар*, *чош*, *брег*, *камен*, *криш*, *рид*, *осоје*, *шрло* (в. код тих оронима).

ЦРВЕНА ГОРА 1200, ор. Јавор, ок. Сјенице (Ршум. 4, 18; Мишк. 4, 4). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНА ЗЕМЉА**, ојк. Лучани, обл. Доње Драгачево (Ерд. 1, 136);
2. **ЦРВЕНА ЗЕМЉА** 830, ојк. Паралово, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3); 3.

ЦРВЕНА ЗЕМЉА 610, Северни Кучај (В. ИС Жагубица 2). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНА ЈАБУКА, ор. Кучај, слив Раванице (Жуј., 227). Назив се вероватно односи на дрво и плод *јабуке* *Malus* из фамилије *Rosaceae* која усамљено расте, *дивља јабука*. Исп. ојкониме *Црвена Јабука*, код Бабушнице, ок. Ниша и код Љига (ИМ). В. ор. Црвена главица.

ЦРВЕНА КОСА, ор. Иверак, ојк. Јошева, Јадар (Стој. В., 114). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНА ЊИВА 691, ор. Рудни камен 1106, ок. Димитровграда (Босилград 2). В. ор. Црвена главица.

ЦРВЕНА ОРНИЦА, ојк. Добротин, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 399). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНА СТЕНА** 1052, ојк. Џурово, ок. Пријепоља (Пљевља 2); 2. **ЦРВЕНА СТЕНА** 1194, ојк. Сопотница, ор. Мали Јадовник, ор. Јадовник 1734 (Пљевља 2); 3. **ЦРВЕНА СТЕНА**, ор. Тупижница, ојк. Ласово, код Зајечара (Динић 1, 266). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНА СТИЈЕНА**, ојк. Радошево, ок. Ариља (Мис. И. 1, 142); 2. **ЦРВЕНА СТИЈЕНА**, ојк. Заовине, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 365); 3. **ЦРВЕНА СТИЈЕНА**, ојк. Вишесава, ор. Вишесава 866, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 388); 4. **ЦРВЕНА СТИЈЕНА**, ојк. Пилица, ок. Раче (Павл. Љ. 2, 391); 5. **ЦРВЕНА СТИЈЕНА**, ор. Медведник, ојк. Драгодо, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 452); 6. **ЦРВЕНА СТИЈЕНА**, ојк. Будишић, ок. Крупња (Павл. Љ. 2, 495). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНА СТРАНА, ојк. Бежиште, код Беле Паланке (Ћирић 1, 49). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНАЦ**, ојк. Мраморац, слив Јасенице л. пр. Велике Мораве (Дроб. 1, 322); 2. **ЦРВЕНАЦ** 268, ор. Дедиње, ојк. Чумић, ок. Старага (Аранђеловац 4; Дроб. Б. 1, 368); 3. **ЦРВЕНАЦ**, ојк. Плажане, ок. Деспотовца (Петровац 3). Из синтагме **Црвени брег, камен* и сл. В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНА ЧУКА**, ојк. Топоница, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 240); 2. **ЦРВЕНА ЧУКА**, ојк. Николичево, код Сокобање (Динић 2, 527). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНЕ СТЕНЕ 1211, ор. Овчиња, Подриње (Крупањ 4). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Велики Мокри Луг, код Београда (Бог., 251); 2. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Врдник, Срем (Цар., 126); 3. **ЦРВЕНИ БРЕГ = ГЛАДНО БРДО**, ојк. Меленци, Банат (Ђап. 2, 237); 4. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Доње Бадање, Јадар (Стој. В., 95); 5. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Маковиште, ор. Повљен, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 162); 6. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ор. Буково, ок. Ваљева (Јов. Б. 1, 176); 7. **ЦРВЕНИ БРЕГ** 851, ор. Голубовац 1044, ор. Маљен, ок. Ваљева (Ваљево 3); 8. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Чумић, код Крагујевца, слив Лепенице (Рад. Т., 248); 9. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Доброводица, код Баточине (Крагујевац 3); 10. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Шантаровац, ок. Јагодине, слив Белице (Мијат. 2, 118; Рад.

Ј., 314); 11. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Угљарево, ор. Гробљац 800, ор. Гледићке планине (Крушевац 3); 12. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, обл. Гокчаница, слив Ибра (Павл. Р. 1, 223); 13. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Горње Левиће, ок. Бруса, слив Топлице (Грк. 1, 191); 14. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Бурдимо, ок. Сврљига (Богд. 1, 171); 15. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Копајкошара, ок. Сврљига (Богд. 1, 171); 16. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Горња Соколовица, ок. Књажевца (Динић, 166); 17. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Витановац, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 75); 18. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Козја, Сврљишке планине, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 157); 19. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ор. Комарски брег 420, ојк. Стењевац, код Деспотовца (Петровац 3); 20. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Суботица, ок. Александровца (Лут. М. 1, 70); 21. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Рупље, ок. Црне Траве, Власина (Ник. Р. 3, 359); 22. **ЦРВЕНИ БРЕГ** ор. Бабичка гора, ојк. Бабичко, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4,4); 23. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Вучје, ок. Лесковца (Јов. Ј. 2, 58); 24. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Дреновац, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 168; Злат. 1, 113); 25. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Лепеница, обл. Иногоште (Триф. Ј. 1, 175; Злат. 2, 194); 26. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Доња Отуља, код Врања (Ник. Р. 1, 215; Триф. Ј. 1, 144); 27. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Врбово, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 202); 28. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Содерце, Врањска котлина (Злат. 4, 163); 29. **ЦРВЕНИ БРЕГ** 754, ојк. Горњи Ливоч, код Гњилана (Куманово 1); 30. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Церница, код Гњилана (Урош. 3, 199); 31. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Лесковац, код Клине, Прекорупље (Бук. 2, 406); 32. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Новаке, ок. Призрена, Јужна Метохија (Бук. 3, 544); 33. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Тураковац, код Истока, Метохијски Подгор (СТИЈ. 2, 305); 34. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Осојане, Поречје Кујавче (СТИЈ. 4, 350); 35. **ЦРВЕНИ БРЕГ**, ојк. Кабаш, ок. Витине (СТИЈ. Д., 247). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНИ БРИЈЕГ**, ојк. Семедраж, код Такова (Фил. М., 259); 2. **ЦРВЕНИ БРИЈЕГ**, ојк. Таор, код Ражана, ок. Ваљева (Павл. Љ. 1, 45). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНИ КАМЕН = МАЛИ ИЛИЈАК**, ор. Илијак 509, ојк. Брђани, код Чачка (Мишк. 5, 255); 2. **ЦРВЕНИ КАМЕН** 739, ор. Равна река, ок. Деспотовца (Петровац 4); 3. **ЦРВЕНИ КАМЕН**, ор. Црни врх, слив Црног Тимока (Мишк. 4, 162); 4. **ЦРВЕНИ КАМЕН = ГУРИ КУЋА**, ојк. Шаиновац, Опоље (Лут. М. 4, 74). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНИ КРСТ 1062, ор. Јаворити врх 1144, ор. Кучај (Петровац 4). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНИ КРШ** 623, ор. Црни крак, ојк. Лесково (В. ИС Доњи Милановац 1); 2. **ЦРВЕНИ КРШ** 910, ор. Сува планина, ор. Курило 1455 (В. К-М Пећ 2). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНИ РИД**, ојк. Коштунићи, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 147); 2. **ЦРВЕНИ РИД**, ојк. Ореовац, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 213). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНИ ЧОТ 539, ор. Фрушка гора, ојк. Беочин (ГАЈ Нови Сад; Миш. 1, 271; Стан. 4, 767). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНИ ЧУКАР, ојк. Ново Село, ок. Трговишта, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 102). В. код ор. Црвена главица.

1. **ЦРВЕНКА**, ојк. Гај, код Ковина, Банат (Пожаревац 1); 2. **ЦРВЕНКА**, ојк. Пилица, код Раче, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 391). Из синтагме **Црвена земља, сџена* и сл. В. код Црвена главица.

1. **ЦРВЕНО БРДО** 274, ор. Стојковача, ојк. Горња Трнава, код Страгара (Аранђеловац 4); 2. **ЦРВЕНО БРДО**, ојк. Семедраж, код Горњег Милановца (Мишк. 6, 124); 3. **ЦРВЕНО БРДО**, ојк. Товдин, код Шетоња, слив Млаве (Јов. Љ., 311; Драг. 1, 318); 4. **ЦРВЕНО БРДО** 198, ор. Голо брдо 505, ојк. Кривача, ок. Голушца (Велико Градиште 4; Мил. Ч. 3, 88); 5. **ЦРВЕНО БРДО** 500, ојк. Савинац, ок. Бољевца (Зајечар 1); 6. **ЦРВЕНО БРДО**, ор. Грабова страна, ок. Књажевца (Мишк. 2, 76); 7. **ЦРВЕНО БРДО** 438, ојк. Малча, ок. Ниша (Ниш 1); 8. **ЦРВЕНО БРДО**, ојк. Перућац, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 375). В. код ор. Црвена главица.

ЦРВЕНО ОСОЈЕ, ојк. Јабланица, ор. Златибор (Мић. Љ., 470). В. ор. Осоје, Црвена главица.

1. **ЦРВЕНО ПРЛО** 1056, ор. Мерица 1477, ор. Златар, код Нове Вароши (Пљевља 2); 2. **ЦРВЕНО ПРЛО** 1244, ор. Грачански крш 1364, ојк. Девреч, ок. Тутина (Сјеница 4). В. ор. Прло, Црвена главица.

ЦРГОЉЕВО БРДО 734, ојк. Милијаш, ок. Прибоја (Вардиште 3). Према неком антропониму. Исп. презимена: *Цргол, Цргољ, Цргоња* (ЛП); ојконим у Невесињу *Цргово* (РЈА).

ЦРЕВАРСКО БРДО, ојк. Деоница, слив Белице, ок. Јагодине (Мијат. 2, 157; Рад. Ј., 298). „Породични надимак *Цревари* појављује се у овдашњим селима, али не и у селу у којем смо забележили топоним“ (Рад. Ј., 163).

ЦРЕВЉЕ 318, ојк. Витановац, ок. Краљева (Чачак 4). Према надимку *Цревари, Цревљари*, преко синтагме **Цревљарско брдо*. Исп. ор. *Цреварско брдо*.

ЦРЕМАШНИЧКА ЧУКА, ојк. Тумба, обл. Пољаница (Злат. 1, 135). В. код ор. Тремушњак.

ЦРЕПАН, ојк. Паштрићи, код Мионице (Павл. Љ., 846). На врху *Црепан* налазио се цемат *Црепани* који је чинила група, заједница старешине по имену *Цреп*. Исп. м. име *Цреп* (Грк.); презимена: *Цреп, Црепина, Цреико*. В. код ор. Црепуљник.

ЦРЕПУЉНИК 1484, ор. Радочело, ојк. Усиље, слив Студенице л. пр. Ибра (Нови Пазар 1; Жуј., 112; Стан. 3, 651). Ороним је изведен од назива места где се праве *црепуље*. *Црепуља, црепња*, из лончарске терминологије, од *цреп* `цигла, тугла; танка опека којом се покривају кровови; лончарска земља`; прасл. **čerъ* (*čr-* > *cr-*). Исп. ојконим *Црепуља*, код Зубиног Потока, ок. Косовске Митровице (ИМ); ојк. *Црепаја*, Банат; презимена: *Цреп, Цреико, Црепина*. В. ор. Црепан.

1. **ЦРЕШЊА**, ор. Варденик, ојк. Масурица, обл. Власина (Миш. 1, 251); 2. **ЦРЕШЊА**, ојк. Ново Село, слив Пршевске Моравице (Злат. 7, 134). *Црешња* је дијалекатски облик назива *тврешња*, дримоним *Prunus avium*. Код Скока: „Dalmato-romanski leksički relik (upor. krčko-rom. *kris*) od vlat. *ceresea* /.../ korpeni

oblici pokazuju ne samo likvidnu metatezu nego i prvu palatalizaciju“ (Rj, pod *kriša*). Исп. и : *чрешња*; *Чрешњак*; *Црешњевица*, Хомоље; *Прецрешња*, Топлица; са *чр* у *џр*: *џрешња*; ороними: *Трешњевац*, *Трешњевица*, *Трешњево брдо*, *Трешњица*. В. ор. Црешњево, Црешњетина.

ЦРЕШЊЕВО 271 = **ТРЕШЊЕВО**, ојк. Грлиште, ок. Зајечара (Динић 1, 268). Из **Црешњево брдо* и сл. В. код Црешња.

ЦРЕШЊЕТИНА, ојк. Јабланица, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 117). Од дримонима *чрешња* `џрешња` преко топонима **Црешњеџ* као примарне форме, изведене наставком *-еџ*. Овакав оним се може прикључити топонимима које А. Лома сматра влашким слојем у западној Србији; у румунском се за *џрешњу* каже *cireș*. Исп. орониме *Јелеџ*, *Лийеџ*, *Врбе(џ)ско церје*, код ојк. *Врбеџ* (Лома 1997, 111). Извођењем суфиксом *-ина* добијен је ороним за који се упрошћено и неодређено може рећи да има облик аугментатива. Ако се примени теорија о „категорији предмета који се вишедимензионално шире“, добија се јасније виђење овог наставка у орониму. По њој суфикс *-ина*: „собом непосредно назначавача предмете који се у неодређеним димензијама шире до неодређених граница“ (Радић 2015, 44/45).

ЦРКВЕНА КОСА = **ЦРКВИНА КОСА**, ојк. Звездан, ок. Зајечара (Динић 2, 528). Обе варијанте су грађене наставцима којима се наглашава однос према значењу именице у основи, припадност *-ен* и јаче истакнута посесивност *-ин*. В. ор. Црквина коса.

ЦРКВЕНА ПЛАНИНА 1719, ојк. Стрезимировци, Власинско језеро, Власина (ГАЈ Крива Паланка; Мил. Ч. 5, 39). Апелатив *џланина* значи `део планине који се користи за напасање стоке, испаша`. Топонимска синтагма *Црквена џланина* је `испаша, пашњак који припада цркви, црквеној општини`.

ЦРКВЕНАЦ, ојк. Берчиновац, ок. Књажевца (Динић, 126; Мачај, 298; Мишк. 2, 77). Из синтагме **Црквени брег*, *вис*, *џоџок* и сл. Исп. поток *Црквенац* у сливу Јелашнице (Павл. 3. 1996).

1. **ЦРКВЕНИ БРЕГ**, ојк. Меховине, ок. Шапца (Шабац 4); 2. **ЦРКВЕНИ БРЕГ**, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368); 3. **ЦРКВЕНИ БРЕГ**, ојк. Словиње, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 131). Назив узвишења је у форми двочлане синтагме у којој је апелатив *брег* одређен првим чланом *црквени*, према црквеном здању, локалној цркви.

ЦРКВЕНИ ЗАБРАН, ојк. Моравци, обл. Качер (Рак. М., 740; МЈ-ДП, 84). *Забран* је `ограђено место, шума под заштитом; приватни посед, приватно земљиште`. В. ор. Црквени брег, Црквени рид.

1. **ЦРКВЕНИ РИД**, ојк. Јарсеново, код Манојловца, ок. Лесковца (Јов. Ј. 4, 100); 2. **ЦРКВЕНИ РИД**, ојк. Претина, код Кленика, ок. Бујановца (Злат. 3, 42; Триф. Ј. 1, 18); 3. **ЦРКВЕНИ РИД** 440, ојк. Летовица, код Биљаче, ок. Бујановца (Куманово 2). В. ор. Црквени забран, Црквени брег.

ЦРКВЕНИЦА, ојк. Жуковац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 246). Из синтагме **Црквена џланина*, *шума* и сл. Ороним је изведен наставком *-ица*

чија је улога да истакне „оно што се протеже у једној димензији /.../ или се (2) издваја као део уоквирен лако уочљивим /.../ границама“ (Радић 2015, 45).

ЦРКВЕНИ ЧУКАР, ојк. Чуљеник, ок. Лесковца, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2, 18). В. ор. Црквени брег, Црквено брдо и др.

ЦРКВЕНИ КРШ, ојк. Доња Грлица, ок. Урошевца (Качаник 2). В. ор. Црквени чукар, Црквени брег и др.

1. **ЦРКВЕНО БРДО**, ојк. Барошевац, код Лазаревца (Петр. П. 1, 116); 2. **ЦРКВЕНО БРДО**, ојк. Доње Јарушице, ок. Раче, слив Лепенице (Рад. Т., 118); 3. **ЦРКВЕНО БРДО**, ојк. Кочетин, код Жабара, Пожаревачка Морава (Милад. М. 1, 119); 4. **ЦРКВЕНО БРДО**, ојк. Пожега, код Ужица (Мис. И. 3, 389 и 391); 5. **ЦРКВЕНО БРДО = КОДРА КИШЕС**, ојк. Ловце, ок. Гњилана (Урош. 3, 216). В. Црквени брег, Црквени рид и др.

1. **ЦРКВИНА**, ојк. Гуњаци, ок. Осечине (Павл. Љ. 2, 460); 2. **ЦРКВИНА**, ојк. Живковци, ок. Љига, Качер (МЈ-ДП, 74); 3. **ЦРКВИНА**, ојк. Својдруг, код Рогачице, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 402); 4. **ЦРКВИНЕ**, ојк. Табановићи, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 399); 5. **ЦРКВИНЕ** 1482, ор. Остри врх 1453, ор. Радочело, ојк. Рудно (Нови Пазар 1; ГАЈ Краљево). *Црквине* се односи на земљиште које припада цркви, *црквено имање*; зидине које сведоче о некадашњем постојању цркве, *црквине*.

ЦРКВИНА КОСА = ЦРКВЕНА КОСА, ојк. Звездан, ок. Зајечара (Ћупић, 361). В. код ор. Црквена коса.

ЦРКВИЦА 1066, ојк. Дебела, ок. Нове Вароши (Сјеница 1). Омањи црквени посед, црквено имање. Исп. топ. *Црквице*, ојк. Дољане забележен у Бањској хрисовуљи (Лома 2013, 229).

1. **ЦРКВИШТЕ** 855, ор. Медведник, ојк. Драгодол, ок. Осечине (Крупань 4; Јов. Б. 1, 135); 2. **ЦРКВИШТЕ** 583, ор. Сивац 632, ојк. Липовица, ок. Властотинца (Ниш 4); 3. **ЦРКВИШТЕ** 1393, ор. Ђурђевица 1470, ојк. Ђерекаре (Сјеница 4). В. код ор. Црквина.

ЦРЉЕНО БРДО, ојк. Велики Црљени, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 134). В. код ор. Црвена главица.

ЦРЉЕНСКИ ВИС 195, ојк. Велики Црљени, ок. Лазаревца (Јов. Б. 1, 343). Исп. *Црљено брдо*. В. код ор. Црвена главица.

ЦРМНИЦА, ојк. Брод, обл. Гора (Лут. М. 4, 69). Корен *Црм-* је од прасл. **črt*, са *-m > -n црн*; придев **črtnь* `црвен`. „Pridjev је do danas očuvan u роимениченју на *-ica Crmnica* f = *Crvnica* upravo `crvena zemlja`, snogorski kraj који се lat. zove *Croacia rubea* u *Dukljaninovoj Kronici*“ (Скок, Рј. под *crn*¹). Исп. код ор. *Црвена главица*, *Црљено брдо*.

1. **ЦРНА БАРА**, ор. Вардиште 663, ојк. Ошљане, ок. Књажевца (Мачај, 298); 2. **ЦРНА БАРА** 1286, ор. Голеш 1348, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3; Ршум. 4, 36). В. код ор. Црна гора.

ЦРНА ГЛАВА 809, ор. Дели Јован (В. ИС Бор 3). В. код ор. Црноглав.

1. **ЦРНА ГОРА**, ојк. Шишмановац, код Белољина, ок. Прокупља (Мишк. 4, 68); 2. **ЦРНА ГОРА** 467, ојк. Жабал, код Дечана, ок. Пећи (Паћ 4); 3. **ЦРНА**

ГОРА = КАРАДАГ = СКОПСКА ЦРНА ГОРА, хид. Карадак слив Биначке Мораве, Прешевска котлина (Стан. 2, 237). Придев *црн*, *-а*, *-о* је чест квалификатив у топонимским синтагмама. Исп. *Црна* : *глава*, *бара*, *гора* (шума или узвишење; ороним према `мрачној шуми`), *дрма*, *карѝа*, *коса*, *ѝланина*, *сѝена*, *чука*; *Црни* : *брег*, *врх*, *камен*, *камик*, *ком*, *коса*, *крак*, *омар*, *осѝењак*, *ѝањ*, *чоѝ*; *Црно* : *брдо*, *језеро* (в. те орониме). Присутан је и у хидронимским синтагмама, фитонимима, антропонимима. У називима код којих је апелатив *карѝа*, *сѝена*, *камен* и сл. квалификатив *црн*, *-а*, *-о* се односи на њихов геолошки састав. У синтагмама чији су апелативи термини *брдо*, *ѝланина*, *врх*, *крак*, *коса* и др. одредбом *црн*, *-а*, *-о* обухваћен је изглед, квалитет и густина, збијеност растиња на њима. Код хидронима је у питању боја камена на дну тока, можда и густина ситног растиња по њему. Послужио је за извођење свих типова онима. Придев *црн* је **ѝгъпъ* `таман, пиге < **ѝгъпъ*, са *т* > *п* `који је боје угљена или чађи; мрачан, таман`. Исп. орониме *Црмница*, *Црвена главица*, *Црни врх* и др.

ЦРНА ДРМА 545, ојк. Суково, ор. Дренова глава 987, ор. Влашка планина (Пирот). Други члан синтагме *дрма* је од грчке речи *дрυμός* `шума; шикара, грмље, честа`. Исп. орониме: *Дрма*, *Дрман*, *Дрман до*, *Дрмановина*, *Дрманска глава* (в. Ороними Србије I). Синтагма је хибридна конструкција `Црна шума`. В. ор. Црна гора.

ЦРНА КАРПА 2404, ор. Шар-планина (В. К-М Гостивар 1). В. орониме Карп, Кареник, Црна гора.

ЦРНА КОСА, ојк. Миоковци, код Трбушана, ок. Чачка (Мишк. 6, 153). *Коса* је географски термин за који Цвијић каже: „Огранци, који се с бока одвајају од планине под већим или мањим углом, и којима висина све више опада што се већма удаљују од венца, зову се косе /.../ коса има правац попречни на планину“ (Цвијић 1923, 82). В. ор. Црна гора, Црнокоса, Коса.

ЦРНА ПАЊУКА 862, ојк. Лукарце, ок. Бујановца (Куманово 2). Други члан синтагме је изведен од *ѝањ* `пресечено дебло, део одсеченог стабла који је у земљи`. Вук је унео у свој Рјечник лексему *ѝањуга*; аугментатив и пејиратив од *ѝањ*. Скок бележи и друго значење `чокот винове лозе` у области од Ниша према југу (Рј. под *рапј*). Код *ѝањука* је *г* > *к*. Исп. орониме: *Пањеви*, *Пањик*, *Пањевац*, *Пањак* (Ороними Србије II). В. код ор. Црна гора.

ЦРНА ПЛАНИНА, ор. Пасјача 901, ок. Прокупља (Прокупље 4; Мишк. 4, 69; Стан. 3, 256). В. код ор. Црна гора.

ЦРНА СТЕНА 929, ор. Горњи крш, ор. Јелица, ојк. Горачићи, код Чачка (Чачак 1; ГАЈ Краљево; Стан. 2, 143). В. код ор. Црна гора.

1. **ЦРНА СТИЈЕНА**, ојк. Ребељ, ок. Ваљева (Павл. Љ., 915); 2. **ЦРНА СТИЈЕНА** 641, ор. Крстац 571, ојк. Крстац, слив Белице д. пр. Западне Мораве (Стан. 2, 470). В. код ор. Црна гора.

ЦРНАЧКА КОСА, ојк. Црнче, слив Белице, ор. Црни врх, ок. Јагодине (Рад. Ј., 115). „Једна Црновршка падина, далеко од атара овога села, има име *Црначка коса*, док брдо између овога села и манастира називају *Црначко брдо*. Ови топоними свакако нису изведени од ојконима *Црнче*, већ у основи имају

апелатив *црнац*“ (Рад. Ј. И., 76 у напмени 140). *Црнац* се односи на свештено лице, монаха. В. ор. Црначко брдо.

ЦРНАЧКО БРДО, ојк. Црнче, ор. Црни врх, ок. Јагодине (Мишк. 3, 194; Мијат. 2, 129; Рад. Ј., 314). В. код ор. Црначка коса.

1. **ЦРНА ЧУКА** 816, ор. Лишковац 850, слив Поречке реке, ојк. Доњи Милановац (Стан. 2, 585); 2. **ЦРНА ЧУКА** 1063, ор. Кукулић, ор. Велики Јастребац, ојк. Батоте (Куршумлија 2; Енц. Југ. Косовска Митровица); 3. **ЦРНА ЧУКА** 871, ор. Барчета, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2; ГАЈ Ниш); 4. **ЦРНА ЧУКА** 748, ор. Видојевица, ојк. Доња Бејашица, ок. Прокупља (Прокупље 3); 5. **ЦРНА ЧУКА** 1197, ојк. Сагоњево, код Гргура, ок. Куршумлије, слив Топлице (Куршумлија 4; ГАЈ Ниш; Милић. 1, 341); 6. **ЦРНА ЧУКА**, ојк. Горњи Старац, слив Пчиње (Злат. 6, 159). В. код ор. Црна гора.

ЦРНЕВНИК, ојк. Јелашница, ок. Зајечара (Динић 2, 529). Махала, њиве, пашњаци, шума према селу Дулану названи су *Црневна* (И.). Махала, као крај села у коме живи више породица које су међу собом у сродству, називана је према породичном имену тих фамилија. Отуда се може претпоставити да је оним *Црневна* изведен од мушког имена *Црне* (Грк) преко надимка за све особе које су у тој заједници — **Црневи синови, браћа* и др., преко топонимске синтагме **Црневна махала > Црневна*. Узвишење које припада тој заједници, на коме се налазе њихови поседи, је **Црневни брег, вис* и сл., а из такве синтагме је једночлани облик *Црневник*. Морфем *-ев-*, у функцији коју смо му у овом случају приписали, није забележен у веома разуђеном систему антропонима са овим кореном *Црн-*: *Црнац, Црнец, Црнеха, Црнек, Црнов, Црновић* и др. (ЛП). Могућа паралела се види у мушком имену *Срнећа* (13. век — *Ѕърнећа*), унетом у РЈА: „У истом споменiku /Старине 13,210/ као да је i nadimak porodici u множини“ — *Ѕърнећ* и *Сerneche* (10.в.); (х у в). В. презиме *Црнеха* (ЛП). Исп. РЈА; ЭССЯ 1977; ЛП; ПИ.

1. **ЦРНИ ВР**, ор. Црни врх, ојк. Каленовац, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 264). *Црни вр* је највиши део планине *Црни врх*, њен *врх*; 2. **ЦРНИ ВР**, ојк. Лозан, ок. Сврљига (Богд. 1, 172); 3. **ЦРНИ ВР**, ојк. Брестово, обл. Иногосте (Злат. 2, 189); 4. **ЦРНИ ВР** 1945 = **ЦРНОВРШКА ПЛАНИНА**, ојк. Црни врх, ок. Пећи (Цог. 1, 298). В. ор. Црни врх.

ЦРНИ ВРВ 2585, ор. Шар-планина (В. К-М Призрен 4). В. ор. Црни врх.

1. **ЦРНИ ВРХ** 779, ор. Гучево, ојк. Борине, ок. Лознице (Зворник 2; Стан. 1, 534); 2. **ЦРНИ ВРХ** 887, ор. Борања 940, ојк. Планиница, ок. Лознице (Зворник 2; ГАЈ Шабац; Стан. 1, 226); 3. **ЦРНИ ВРХ** 822, ор. Суворор, ојк. Полом, код Такова (Ваљево 4); 4. **ЦРНИ ВРХ** 977, ојк. Јарменовци, код Тополе, обл. Качер (Рак. М., 741); 5. **ЦРНИ ВРХ**, ојк. Руда Буква, ор. Јелова гора, Ужичка Црна гора (Павл. Љ. 1, 53); 6. **ЦРНИ ВРХ** 1098, ор. Маљен, ор. Дивчибаре, ојк. Тометино Поље, Подгорина (Ваљево 3; Енц. Југ. Ваљево; Јов. Б. 1, 176; Ршум. 6, 133); 7. **ЦРНИ ВРХ** 1177, ор. Градина 1149, ор. Златибор, ојк. Чајетина (Вардиште 4; Енц. Југ. Ужице; ГАЈ Ужице; Крст. О., 217); 8. **ЦРНИ ВРХ** 103, ор. Тусто брдо 1090; ор. Златибор, ок. Чајетине (Вардиште 4); 9. **ЦРНИ ВРХ** 989, ојк.

Алин Поток, ор. Чигота, ор. Златибор, ок. Ужица (Вардиште 4; Крст. О., 217); 10. **ЦРНИ ВРХ**, ојк. Заовине, код Мокре Горе, ор. Тара (Мишк. 4, 131); 11. **ЦРНИ ВРХ**, ојк. Растиште, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 370); 12. **ЦРНИ ВРХ**, ор. Јеловик, ојк. Рогачица, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 411); 13. **ЦРНИ ВРХ** 1142, ојк. Прибој (Вардиште 3); 14. **ЦРНИ ВРХ** 1155, на ор. Црни врх 1142, ојк. Прибој (Вардиште 3; Енц. Југ. Вишеград); 15. **ЦРНИ ВРХ**, ор. Девојачко брдо, ор. Златибор, ојк. Рибница (Вардиште 4); 16. **ЦРНИ ВРХ** 554, ојк. Клатичево, код Горњег Милановца (Фил. М., 222; Аранђеловац 3); 17. **ЦРНИ ВРХ** 902, ор. Равно брдо 665, ојк. Доња Врбава, код Враћевшнице (Аранђеловац 3); 18. **ЦРНИ ВРХ** 768, ор. Котленик, ојк. Трговиште (Чачак 2; Стан. 2, 406; Жуј., 83); 19. **ЦРНИ ВРХ** 443, ор. Гућанка 714, ор. Котленик, ок. Груже (Чачак 2); 20. **ЦРНИ ВРХ** 1122, ор. Полице 1009, ор. Троглав, ојк. Толишница, ок. Краљева (Чачак 3); 21. **ЦРНИ ВРХ** 819, ојк. Вранеша, слив Рибнице, ок. Краљева (Чачак 4; ГАЈ Краљево); 22. **ЦРНИ ВРХ** 1543, ор. Металица 1223, ор. Равна планина, ојк. Предоке (Чачак 4; Енц. Југ. Краљево; ГАЈ Краљево; Мил. Ч. 1, 31); 23. **ЦРНИ ВРХ** 189, Делиблатска пешчара, Банат (Пожаревац 2; ГАЈ Београд); 24. **ЦРНИ ВРХ** 707, ојк. Црнче, ок. Јагодина, слив Белице (Крагујевац 4; ГАЈ Београд; Стан. 1, 146; Милој. Б. 1, 8; Рад. Ј., 314); 25. **ЦРНИ ВРХ** 895, ор. Гледићке планине, ор. Јешевац, код Кнића (Крушевац 1; ГАЈ Краљево; Драгић 1, 163; Поп. М. 1, 9); 26. **ЦРНИ ВРХ**, ор. Велико летовиште 833, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1); 27. **ЦРНИ ВРХ** 312, ојк. Бели Брег, код Крајковца, ор. Мали Јастребац (Прокупље 2; Стан. 2, 738); 28. **ЦРНИ ВРХ** 1301, ор. Средње брдо 1109, ојк. Драгојловићи, ок. Сјенице (Сјеница 4; Енц. Југ. Нови Пазар); 29. **ЦРНИ ВРХ** 1321, ор. Караца 1208, ојк. Суви До, обл. Пештер (Сјеница 4); 30. **ЦРНИ ВРХ** 1230, ојк. Забрдни Тоци, ор. Побјеник 1423 (Пљевља 1); 31. **ЦРНИ ВРХ** 1162, ојк. Доње Бабине, ок. Пријепоља (Пљевља 1); 32. **ЦРНИ ВРХ** 1492, ор. Камена гора 1483, ок. Пријепоља (Пљевља 1); 33. **ЦРНИ ВРХ** 1269, ор. Козомор 1286, ок. Нове Вароши (Пљевља 2); 34. **ЦРНИ ВРХ** 1382, ор. Златар 1627, ојк. Драженовићи, ок. Нове Вароши (Пљевља 2); 35. **ЦРНИ ВРХ** 1298, ор. Гиљево, ојк. Заумско, ок. Сјенице (Пљевља 4); 36. **ЦРНИ ВРХ** 1019, ор. Копаоник, ојк. Влајковци (Куршумлија 1); 37. **ЦРНИ ВРХ** 1313, ојк. Мургула, код Житиња, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 39. **ЦРНИ ВРХ** 1796, ор. Голија, ојк. Коритник, обл. Стари Влах (Нови Пазар 1; Енц. Југ. Нови Пазар; ГАЈ Краљево); 40. **ЦРНИ ВРХ** 1272, ор. Кути 1385, ор. Голија (Нови Пазар 1); 41. **ЦРНИ ВРХ** 739, ор. Вељи врх 730, ојк. Брвеница, ок. Рашке (Нови Пазар 2); 42. **ЦРНИ ВРХ** 1428, ојк. Раковац, ор. Копаоник (Нови Пазар 2); 43. **ЦРНИ ВРХ** 1504, ор. Рогозна, ојк. Грубетиће, обл. Стари Колашин (Нови Пазар 3; ГАЈ Краљево; Лут. М. 5, 62); 44. **ЦРНИ ВРХ** 1102, ојк. Горњи Крњин, ор. Рогозна (Нови Пазар 4; ГАЈ Краљево); 45. **ЦРНИ ВРХ** 1364, ојк. Баре, ок. Косовске Митровице, код Трепче (Приштина 1; ГАЈ Приштина; Енц. Југ. Косовска Митровица); 46. **ЦРНИ ВРХ**, ор. Кобиља глава 1189, слив Увца, ок. Прибоја (Вардиште 4; ГАЈ Ужице); 47. **ЦРНИ ВРХ** 901, ор. Чичавица планина 1091, ок. Србице, обл. Дреница (Стан. 4, 962); 48. **ЦРНИ ВРХ** 1105, ор. Радушa, ојк. Рашка, слив Студенице, ок. Ушћа (Стан. 3, 652); 49.

ЦРНИ ВРХ 445, на ор. Црни врх 310, ојк. Брезовица, ок. Кучева (Петровац 1; Енц. Југ. Кучево; Јов. Љ., 406); 50. **ЦРНИ ВРХ** 310, ор. Црни врх 445, ојк. Брезовица, ок. Кучева (Петровац 1); 51. **ЦРНИ ВРХ**, ор. Мали Комнен 306, ојк. Крепољин, ок. Петровца (Петровац 2); 52. **ЦРНИ ВРХ** 567, ор. Градиште 538, ојк. Везичево, ок. Деспотовца (Петровац 3); 53. **ЦРНИ ВРХ** 1027, ор. Самар, слив Тиснице, ок. Бора (Доњи Милановац 3; ГАЈ Бела Црква; Мишк. 4, 184; Драг. 1, 274; Лут. М. 2, 1); 54. **ЦРНИ ВРХ** 895, код Пећи (Пећ 4); 55. **ЦРНИ ВРХ** 1219, ор. Карадаг, ојк. Дунаво, граница са Македонијом (Куманово 2; Стан. 2, 496; Урош. 3,3); 56. **ЦРНИ ВРХ** 771, код Лепенског Вира, хид. Дунав (Миш. 1, 105); 57. **ЦРНИ ВРХ** 345, ор. Црни врх 625, слив Брњица, ојк. Раденка (Велико Градиште 4); 58. **ЦРНИ ВРХ** 625 = **ЦРНИ ВРХ ТУМАНСКИ**, на ор. Црни врх 345, ор. Мали Црни врх 516, ојк. Раденка, ок. Голупца (Велико Градиште 4; Мил. Ч. 3, 77); 59. **ЦРНИ ВРХ** 335, ојк. Леновац, ок. Зајечара (Зајечар 2; Динић 1, 272); 60. **ЦРНИ ВРХ** 715, ор. Бабин нос 1108, ојк. Мали Извор, код Бољевца (Кула 3; Енц. Југ. Зајечар); 61. **ЦРНИ ВРХ** 1201, ојк. Шаркамен, код Штубика, ок. Неготина (Стан. 3, 480); 62. **ЦРНИ ВРХ** 1135, ор. Дели Јован, ојк. Поповица, слив Поречке реке (Доњи Милановац 4; Енц. Југ. Неготин; Лут. М. 3, карта; Стан. 1, 416); 63. **ЦРНИ ВРХ** 1163, ор. Сува планина, ојк. Проваљеник (Пирот 3; ГАЈ Зајечар; Енц. Југ. Ниш; Мил. Ч. 7, 100); 64. **ЦРНИ ВРХ** 889, ор. Церцел, ор. Белава 946, ојк. Мали Суводол (Пирот 3; Жуј., 265); 65. **ЦРНИ ВРХ** 1151, ор. Петловица 1006, ор. Басара, ок. Пирота (Пирот 4); 66. **ЦРНИ ВРХ** 1978, ор. Стара планина, хид. Црновршка река (Пирот 1); 67. **ЦРНИ ВРХ** 655, ор. Велики гребен, ојк. Клокочевац, код Мајданпека (Енц. Југ. Неготин; ГАЈ Неготин; Лут. М. 3, карта; Стан. 4, 642); 68. **ЦРНИ ВРХ** 683, ојк. Паљина, ок. Ниша (Ниш 1; Костић 2, 295); 69. **ЦРНИ ВРХ** 1270, ор. Рињска планина, ор. Сврљишке планине, ојк. Гулијан (Ниш 2; Крст. О., 336; Стан. 4, 101); 70. **ЦРНИ ВРХ** 929, ојк. Космовац, ор. Сува планина (Ниш 4); 71. **ЦРНИ ВРХ** 972, ор. Бабин гроб 1040, ор. Кукавица, ојк. Вучје, код Лесковца (Врање 1); 72. **ЦРНИ ВРХ** 1037, ор. Лисац 1345, ор. Кукавица, ок. Врања (Врање 3; Стан. 2, 579; Мил. Ч. 2, 73); 73. **ЦРНИ ВРХ**, ор. Мусул 1778, ојк. Мусул, Крајиште (Врање 4); 74. **ЦРНИ ВРХ** 1831, ор. Стара планина, ојк. Сенокос (Берковица 3; Миш. 2, 7); 75. **ЦРНИ ВРХ** 1461, ојк. Раков Дол, ор. Влашка планина, обл. Лужница (Енц. Југ. Димитровград; ГАЈ Крива Паланка; Мишк. 4, 51; Жуј., 138); 76. **ЦРНИ ВРХ**, ојк. Баћка, код Драгаша, обл. Гора, граница са Македонијом (Лут. М. 4, 71); 77. **ЦРНИ ВРХ** 2587, ор. Шара, Средачка Жупа, граница са Македонијом (Крст. О., 125). Код Цвијића о придеву *црни* у синтаagmaма и оронимима *Црни врх* пише: „У нашем народу тај епитет *црни* /се/ врло често употребљује као епитет уз земљишта и висове гушћом шумом обрасле. Тако на Јагодњи и Барањи постоје Црни врхови, на којима је шума гушћа од осталих, за тим на Гучеву, па Црни Врх између крагујевачког и јагодинског округа, Црна Гора до Стола, Црни Врх на Истоку од Бељанице, па онда Црни Врхови у рудничком и чачанском округу /.../ епитет који има уза се сву логичност и који се јавља и код других народа“ (Цвијић 1923, 79, у напомени).

ЦРНИ ВРХ ТУМАНСКИ 625 = ЦРНИ ВРХ, слив Туманске реке, ојк. Снеготин, ок. Голупца, ор. Туманска главица (Велико Градиште 4; В. ИС Велико Градиште 3). В. ор. Тумански врх, ор. Црна гора.

1. **ЦРНИ КАМЕН**, ојк. Радикина Бара, код Ниша, Заплање (Ниш 1; Мил. Ч. 2, 70); 2. **ЦРНИ КАМЕН 1228**, ојк. Десивојце, ок. Врања, обл. Пољаница (Лебане 4; Мил. Ч. 2, 73; Злат. 1, 140); 3. **ЦРНИ КАМЕН 826**, ор. Рујен, ојк. Трејак, ок. Врања (Мил. Ч. 2, 75); 4. **ЦРНИ КАМЕН 1049**, ојк. Јашево, ок. Приштине (Приштина 4, 1937.г.; Енц. Југ. Приштина); 5. **ЦРНИ КАМЕН**, ојк. Доње Неродимље, код Урошевца (Бук. 4, 406); 6. **ЦРНИ КАМЕН = ЂУРИЗИ**, ојк. (Нови) Пустеник, Качаничка клисура (Триф. Ј. 4, 529); 7. **ЦРНИ КАМЕН 1626**, ојк. Заплужје, ок. Драгаша, Опоље (Стан. 3, 398); 8. **ЦРНИ КАМЕН 853**, ор. Чука маре 649, ојк. Јасиково, ок. Мајданпека (Доњи Милановац 1); 9. **ЦРНИ КАМЕН 1616**, ор. Миљевска планина 1732, ојк. Милевци, ок. Босиљграда (Босиљград 3; Стан. 2, 788). В. код ор. Црна гора.

ЦРНИ КРАК, ор. Горун чука 452, ор. Полом 681, ојк. Лесково, слив Пека (Доњи Милановац 1). В. код ор. Црна гора.

1. **ЦРНИ КРШ**, ојк. Рековац, ок. Јагодине (Мишк. 3, 195); 2. **ЦРНИ КРШ 826**, ојк. Кленике, ок. Врања, слив Пчиње (Кратово 1; Миш. 1, 264); 3. **ЦРНИ КРШ 2426**, ор. Младица 2049, ок. Пећи, Руговска клисура (Пећ 3); 4. **ЦРНИ КРШ**, ор. Козник 1006, ојк. Козник, ок. Ораховца (Призрен 2; Стан. 2, 337); 5. **ЦРНИ КРШ 1621**, ор. Мокра планина, ор. Оклачка глава 1731, ојк. Мојстир (В. К-М Косовска Митровица 1). В. код ор. Црна гора, Крш.

ЦРНИ ОМАР 993, ор. Тетребовац 1148, ојк. Доброселица, ор. Златибор (Вардиште 4). Код ор. Црна гора, Омар.

ЦРНИ ОСТЕЊАК, ор. Стубица 1104, ор. Повљен, ок. Ваљева (Крупањ 4; Павл. Љ., 582). В. код ор. Црна гора, Остењак.

ЦРНИ ПАЊ, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). В. код ор. Црна гора.

ЦРНИ ЧОТ, ор. Фрушка гора, обл. Срем (Миш. 1, 271). В. код ор. Чот, Црна гора.

ЦРНКАМЕНСКА КУЛА 2118, ор. Црни камен, ор. Шар-планина (В. К-М Гостивар 1).

ЦРНОБАРСКИ РИД, ојк. Горња Коритница, код Беле Паланке (Костић 4, 265; Ћирић 1, 97). Квалификатив *Црнобарски* је из неког топонима **Црна бара*. В. код ор. Црна гора.

1. **ЦРНО БРДО**, ојк. Сурчин, код Београда (Обреновац 2); 2. **ЦРНО БРДО**, ојк. Богава, код Великог Поповића, Ресава (Крагујевац 4; Мијат. 1, 188); 3. **ЦРНО БРДО = КОДРА ЗЕЗ**, ојк. Владово, ок. Жегре, Горња Морава (Урош. 3, 202). В. код ор. Црна гора.

ЦРНОВРШКА ПЛАНИНА 1945 = ЦРНИ ВР, ојк. Црни врх, ок. Пећи (Цог. 1, 298). Општа реч, апелатив у синтагми, *п планина* може да се односи на `планински пашњак, место у планини где пасу стада`, а и на сам орографски термин *п планина*, на планину или њен део. В. ор. Црни вр, Црна гора.

ЦРНОВРШКА ЧУКА 727 = **ЦРНОВРШКИ РИД**, ор. Црни врх, ојк. Медвеђа (В. ЈС Лесковац 1). В. ор. Црновршки рид.

ЦРНОВРШКИ РИД 727 = **ЦРНОВРШКА ЧУКА**, ор. Црни врх, ојк. Медвеђа, слив Јабланице (Лебане 2). Према двочланом орониму *Црни врх* изведен је сложени придев *Црновршки* који обавља функцију првог члана оронимске синтагме, уз апелативе *рид* и *чука*. В. код ор. Црна гора.

1. **ЦРНОГЛАВ** 844, ор. Црни врх 715, ор. Бабин нос 1108, ојк. Змијанац, ок. Књажевца (ГАЈ Зајечар; Мишк. 2, 74; Мачај, 296; Шуј., 158); 2. **ЦРНОГЛАВ** 1317, обл. Пештер (Пријепоље 4). Из **Црноглав врх, вис* и сл. Поменућемо и могућност довођења у везу оронима *Црноглав*, са божанством *Троглавом*, његовом *џасјом главом*, трећом главом, која се повезује са *Црнобогом*: „На изнетим примерима, али и онима који се налазе у *Српским митолошким мајмама*, показује се да *Троглав* кореспондира и са *Црном главицом*“ (Петровић 1999, 189). Исп. ор. *Црна глава*. В. код ор. Троглав, Тамара.²

ЦРНО ЈЕЗЕРО 800, ор. Селичевица 902, ојк. Малошиште, код Ниша (Ниш 3; Стан. 4, 108; В. ЈС Ниш 4). Назив за део планине *Селичевице* на коме се налази *Црно језеро* (800 м.), дат према хидрониму, језеру. В. код ор. Црна гора.

ЦРНОКОСА 698, ојк. Годечево, ок. Косјерића, ор. Јелова гора, обл. Црна гора (ГАЈ Ужице; Мис. И. 2, 150; Жуј., 323; Павл. Љ. 1, 51). Помиње се у запису на црквеној књизи из 1608. као *Чр'нокоса* (Даничић, Рј.). Из двочланог топонима **Црна коса* преко придева *чрнокоски* у синтагми **Чрнокоска њадина, глава* или сл. настао је једночлани ороним *Чрнокоса*. В. код ор. Црна коса, Црна гора.

ЦРНОЉЕВА ПЛАНИНА 1177, ојк. Црнољева (Црнољево), код Суве Реке, Косово (Енц. Југ. Призрен; ГАЈ Пећ; Урош. 2, 150; Дукић 1, 49). Ојконим се помиње у повељи цара Душана из 1348. г. као *Црњ'лјево*, у дефтеру из 1452.–55. као *Crnaljev* и *Ārnaljeva* (уп. М. Пешикан, ОП 7, 46). Ороним је изведен од ојконима. Исп. ојк. *Црниљевица*, ок. Сврљига; два ојконима *Црниљево* (Котуровић 1892), ок. Ваљева и ок. Шапца; антропониме: *Црнча, Црне, Црнел, Црнил, Црно, Црни, Црнко, Црноје* и др. (Грк.; ПИ). В. ор. Црна гора.

ЦРНООК врх на Дукат планини, ојк. Зли Дол, код Босиљграда (Крива Паланка 1; Енц. Југ. Босиљград; В. ЈС Крива Паланка 2). Оним би могао бити према дримониму *црнок* врста црног дуба *Quercus sessiliflora* (Сим. 1959) те би и назив врха био из синтагме **Црноок врх* и сл.

ЦРНОТИНСКИ РИД, ојк. Црнотинце, код Прешева (Трајк. Т., 349). Ороним је према антропоојкониму *Црнотинце*. Исп. л. име *Црнотина* (Грк.).

ЦРНОТРАВСКИ РИД, ојк. Чукљеник, ок. Лесковца, ор. Кукавица (Јов. Ј. 2, 18). Према ојкониму *Црна Трава*. В. ор. Црна гора.

1. **ЦРНО ТРЊЕ**, ојк. Причевац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 298); 2. **ЦРНО ТРЊЕ** 690, ор. Девица, ојк. Соко Бања (В. ИС Зајечар 3). Називи узвишења су према трновитом биљу које расте у природи, а зове се *Црни њрн*: а)

² Уп. *Црноглавља глава*, међник у Светостефанској хрисовуљи, о њему Лома 2013: 234 (прим. ур.).

ѿрњина, црни ѿрн, ѿрн Prunus spinosa; б) ѿасдрен, црни ѿрн, ѿасјаковина, црна драча Rhamnus intermedia; в) жива ограда, вучац, црни ѿрн Luscium eugoraеum (Сим. 1959). В. ор. Црна гора.

ЦРНСКО БРДО, ор. Сука 1290, ојк. Цетановиће, код Расна, ок. Сјенице (Сјеница 4). Претпостављамо да је према неком локалитету **Црн* > **Црнско брдо*. У РЈА се наводи, данас непознати ојконим *Црн* „*нјeko село које се само по имену спомиње прије нашега времена, и то са љ: Ђрњь, S. Novaković, пом. 151.*“ В. ор. Црна гора.

ЦРНУЋАРА 552 = ЦРНУЋСКА ГЛАВА, ојк. Црнућа (Горња и Доња), ор. Дреновац, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 110). Ороним је из синтагме **Црнућа глава*. Хидроним *Црнућара* извире из планине Рудник. Њена лева саставница је *Црнућска река* (Мишк. 4, 35). Река *Црнућара* протиче крај оба села, и *Доње* и *Горње Црнуће* (Драгић 1921, 168). В. код ор. Црнућска глава.

ЦРНУЋСКА ГЛАВА 552 = ЦРНУЋАРА, ојк. Горња Црнућа, ок. Горњег Милановца (Аранђеловац 3). Ова варијанта оронима, у виду синтагме са придевом *Црнућски*, није потврђена у другим изворима; могућа је, придев *црнућски* потврђен је у РЈА, а и у хидрониму *Црнућска река* (Драгић 1921, 159 и 333). Према Милићевићу, село се некада звало *Белућа* „па се доцније, пошто су Белућани готово сви на Косову изгинули, то ојађено село /.../ прозвало *Црнућа*“ (Милић., ГлСУД 21, 32). Ојконим је према непотврђеном личном имену **Црнућ*, исп. м. име *Драгућ* (Грк.; Грк. 1986, 90), уз придевски суфикс *-j-. Више у ЕРСЈ 1, 130 код одреднице *Белуће*. В. ор. Белућа 232, ор. Белутова чука.

ЦРНУША 1010, ојк. Засеље, код Косовске Митровице, ор. Копаоник (Приштина 1; Царић, 801; Стан. 2, 377). (1) Из синтагме **Црна гора, ѿланина* и сл. > *Црнуша*; (2) према квалитету, изгледу земље `црна земља, црница`. Исп. топоним *Црнуш* „*нјeko мјесто (гора, или поље) близу manastira Treskavca*“ (14. в.; РЈА). В. ор. Црна гора.

ЦРНЧЕВИЋСКА ЧУКА, ојк. Влахиња, обл. Горња Топлица, ок. Црне чуке 1197 (Марј. С., 179). Према породичном имену *Црнчевићи*; исп. л. име *Црнча* (Грк.).

ЦРНЧИЦА 219, ојк. Рајковац, ок. Младеновца (Аранђеловац 2). Ороним је према м. имену *Црнча*, из синтагме **Црнчина земља, коса* и сл. > *Црнчица*. Топоним *Црнчица* забележен је у околини Крагујевца : „*нјeko мјесто под виноградима у Србији у округу крагујевачком*“ (РЈА). Уколико се онима налазе у близини манастира именовани су *Црнча* према називу за калуђера *црнац, црн човек*, обично преко синтагме **Црнча земља, вас* и сл., **Црнче село, ѿоље* и сл. Исп. *Црнча* „*selo manastira Џиће XIII вијека*“; „*nedaleko od manastira Рећи XII вијека katun, sada selo*“ (РЈА).

ЦРЊЕНКОВО, ојк. Рача, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379). Вероватно од неког антропонима **Црњ-* преко синтагме : **Црње(н)ково брдо* > *Црње(н)ково*. Исп. презимена: *Црња, Црњак, Црњековић, Црњковић* (ЛП; РП ЦГ 2002).

ЦРЊУША, ојк. Рача, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379). а. *црњуш* је *црна њива* *Bruckenthalia spiculifolia* (Сим. 1959); б. *црњуша* је биљка из породице *вреса* *Erica carnea* *црњушица*, *црница*, *црњушина* (И.).

ЦРТОВО 868, ојк. Модра Стена, ор. Сува планина, Лужница (Враће 2; Енц. Југ. Ниш). У РЈА за *Crtovo* пише „*нјeko мјесто код села Kumana u садашњој Србији на Dunavu XIV вијека, а тада је с гласило ч.*“ У ЭССЯ (1977, књ. 4, 164) код одреднице **črtovъ* с.-х. *Crtova, Crtovo* и руско *чёртов* `принадлежащий черту`. Исп. *Цршово*, назив брда у пиротском округу, слив Љуберажде; име планине *Цршова коса*, у Пиви, Херцеговина (РЈА).

Ч

ЧАБРОВАЦ, ојк. Златари, код Разгојне, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). Топоним је код Јанкове клисуре која повезује топличку и крушевачку котлину. Ороним има фигуративно значење; лексема *чабар* је `посуда за воду; мера за жито; пресечена тиква у којој се припрема млеко`, али се може односити и на изглед терена: „*takodjer toponim za izvjesnu dolinsku konfiguraciju: Čabar (Hrvatska), Čabre (Kosmet)*“ (Skok, Rj. pod *čàbar*). Ор. је вероватно назив за долину са улегнућем, удубљењем које личи на *чабар*: **Чаброва долина* > *Чабровац*. Исп. ојконим Чабар, ок. Звечана (РЈА); топ. *Чабришија* „*нјeko мјесто под нјивама у Србији у округу крагујевачком*“ (РЈА). В. ор. Чабровина, Чабруша.

ЧАБРОВИНА, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Од **Чаброво њоље* и сл. > *Чабровина*. В. код ор. *Чабровац*. Вино добијено од грожђа из винограда које су сељаци морали да дају властелину, називано је *чабрин* (Даничић, Рј., 480). В. ор. Чабровац, Чабруша.

ЧАБРУША, ојк. Рибница, ок. Краљева, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 379). В. код ор. Чабровац.

ЧАВАДАРСКИ РИД, ојк. Ашане, код Прешева (Трајк. Т., 349). Према породичном надимку *Чавадарци* (И., 366). Исп. ојк. *Чавадари*, код Руда, Босна (ИМ).

ЧАВКИН КАМЕН, слив Грабовачког потока, ојк. Кожељ, ок. Књажевца (Мишк. 2, 76). (1) према птици *чавка* *Scoloeus monedula*; место, камен, стена где се окупљају *чавке*; (2) према м. имену *Чавко*; исп. презиме *Чавчић*; ојк. *Чавкићи*, код Бихаћа (ИМ); топоним *Чавкински крај* (Рад. Ј., 146). В. ор. Чавчићи.

ЧАВЧИЋИ 806, ор. Јагодња, ојк. Крупањ, ок. Лознице (Зворник 2; Стан. 2, 101). Према породичном имену *Чавчићи*. В. код ор. Чавкин камен.

ЧАДЕЛОВО, ојк. Велики Крстац, обл. Гора (Лут. М. 4, 73). Према *чад* `дим, магла; пара`; *чађ*, *чадина* (РЈА; Р. МС). Лексему *чад* имају сви словенски говори; варијанта на *-јо-*, *-ја*, *чађ* је особина наших говора. Исп. топоним *Чаденец*: „*вдлабнатинка /.../ Од чаден,-а,-о`што е под чад; димен` : чад 1. гаровина, саг`и 2. густа магла*“ (Иванова 1996, 699). В. ор. Чаделово, Чађавац.

ЧАДИЊЕ, ојк. Грчић, код Бачеваца, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 429). Према *чад* `дим, магла`, брдо обавијено *чадом*, *чадином* — **Чадиње брдо* > *Чадиње*. В. код ор. Чаделово, Чађавац.³

ЧАДОР 1324, ор. Рогозна, ојк. Смилов Лаз (Нови Пазар 4). *Чадор*, тур. *çadir*, *catir*, *şatır* `заклон од платна који штити људе приликом одмора, војнике од кише, сунца`. Ороним има значење места на коме су постављани *шатџори*, *чадори*. Исп. топоним из слива Брегалнице *Чадџри* „Од *чадџр* `привремено живеалиште, номадски шатор; чадор, шатор` < тур. *çadir*“ (Иванова 1996, 699). У Србији се чешће користи старији облик *шатџор*. В. ор. Шатор, Шаторица.

ЧАДОР-ЈЕЛА, ор. Трескавица, ор. Проклетије (Цог. 1, 294). Метафора; брдо на коме је расла *јела*, дрво које је имало разгранату крошњу (И.). В. код ор. Чадор.

ЧАЉАВАЦ 358 = **ЧАЉЕВАЦ**, ојк. Босуца, ок. Рудника, обл. Качер (Аранђеловац 3; Мишк. 4, 176; Мишк. 6, 181; Каин., 161). Исп. ојкониме: *Чађевац*, *Чађевица*, *Чађавица* (ИМ); ороним *Чађавица* у Црној Гори; хидроним *Чађавица* л. пр. Јадра (Мишк. 4, 134). В. код ор. Чадиње.

ЧАЉЕВАЦ 358 = **ЧАЉАВАЦ**, ојк. Босуца, обл. Качер (Јов. Б. 1, 287); 2. **ЧАЉЕВАЦ** 317, ојк. Љубава, обл. Темнић (Крушевац 4). В. ор. Чадиње, Чаделово.

ЧАЈЕТИНСКО БРДО 1325, ојк. Чајетина, ор. Суво рудиште, ор. Копаоник (Нови Пазар 2). Према м. имену *Чајетина* од **Џај-џета*. Исп. презиме *Чајовић* (РП ЦГ 2002). В. ор. Чајино брдо.⁴

ЧАЈИНО БРДО, ор. Островица 758, ојк. Заграђе, ор. Рудник (Јов. Б. 1, 282 и 269). Према личном имену; исп. *Чајо* „хипокористик од неког сложеног имена које садржи корен *чај* као *Милочај*, *Радочај*“ (Грк.). В. ор. Чајетинско брдо.

ЧАЈИРИ 1102 = **СУВИ КЛАДЕНАЦ**, ојк. Мали Извор, код Минићева, ор. Тупијница (Мишк. 2, 77). Ороним *Чајури* је плурал лексеме *чајур* (варијанте су *чаур*, *чајер*) `ливада, пашњак, поље`, према турском *çayır*. Терен на коме се налазе *Чајури* зове се *Чајуришије* (РЈА). Исп. ојкониме *Чајуре* у Хрватској и Босни (РЈА); *Чајури* (*Чауре*) код Трстеника, ок. Крушевца (РЈА; ИМ); поток у Лици — *Чајуре* (РЈА). У сливу Брегалнице су топоними: *Чаурјејџо*, *Чаурлек* „1. место со ливади 2. место каде што имало ливади“ (Иванова 1996, 699).

ЧАЈУШ, ојк. Бобово, ок. Свилајнца (Крагујевац 4). Према турској лексеми *çavuş* `стражар; старешина у војсци; чувар`. Према *чауш* је хипокористик *Чајо*, презиме *Чаушевић*, *Чајовић*. Исп. ојкониме: *Чаушевац*, ок. Травника; *Чаушевићи*, два села у околини Травника и Зворника; *Чаушлије*, ок. Травника (РЈА).

³ Код Пријепоља има село и стари рудник *Чадиње* (прим. ур.).

⁴ Село *Чајетина* помиње се већ 1363. а и насеље тог имена и данас постоји у долини Руднице, в. Михаило Динић, *Српске земље у средњем веку*, Београд 1978, стр. 74 (прим. ур.).

ЧАКАЈА, ојк. Трешњевица, ок. Ариља (Мис. И. 1, 148). Из антропонимске синтагме **Чака-ја гора* и сл.; исп. хип. *Чака* (ПИ); презимена *Чакало*, *Чакаловић* (РЈА). У ојкониму Трешњевица се и један заселак зове *Чакаје* (И., 149).

ЧАКЉАНОВИЦА, ојк. Брајковац, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 126). *Чакља* је `кука; претка, мотка која се поставља уз лозу, пасуљ и друге биљке, како би се растући пеле уз њу`. Глагол је *чакљаићи* `постављати, ударати, притке, чакље`. Од основе оронима *чакља* финални лик је настао извођењем суфиксима у фазама, до назива места на коме је обављено *чакљање* (лозе и сл.) — **Чакљана њадина*, *сирана* и сл. > *Чакљановица*.

ЧАКОВАЦ, ојк. Готовац, код Матаруга, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 345). Поток који туда протиче зове се исто тако *Чаковац* (И.). Према антропониму *Чака*, *Чак* (ПИ); из неке синтагме попут **Чаков њојок*, *брег* и сл. Исп. род *Чакани* (*Чакановићи*) у селу Крушевица (И., 350). В. ор. Чаковина.

ЧАКОВИНА 899, ојк. Гостиница, ок. Ужица (Позн., 11). Из антропонимске синтагме **Чакова земља*, *њива* и сл. Исп. и хип. *Чак* (ПИ); презимена : *Чакић*, *Чаковић* (РП ЦГ); ојконим *Чаково*, Банат (РЈА). В. ор. Чаковац.

ЧАКОР 1849, ор. Девочачки крш 2040, ор. Мокра, ок. Пећи (Пећ 3; Енц. Југ. Пећ; Цог. 1, 263). У Бањској хрисовуљи *Чакор*: „Вероватно прасл. **Сѡхор`ѡ*, adj. poss. од ЛИ **Сѡхоръ* /.../ чеш. *Šachorice*, са *x* > *v* презимена *Чавори* Његуши, Таково (и *Чаворовићи*), хидроним *Чаворић* Колубара /.../ Остаје неизвесно да ли су у основи права ЛИ /.../ или родовски надимци постали од апелатива“ (Лома 2013, 229).

ЧАЛИЈЕ, ојк. Миријево, код Београда (Бог., 252). „Овуда има много биља, које се тако зове“ (И.). Према тур. *çali* „grmlje, trnje i bodljike, rasjakovina; šikara“ (Шкаљ. 1966). Исп. Сим (1959) : *чалија*, *драч*, *осирика*, *бели њирн* *Paliurus aculeatus*.

ЧАЛМА 356, ојк. Мала Сугубина, ок. Јагодине, обл. Левач (Крушевац 3; Мишк. 3, 196). Метафора. Према тур. *çalma* (од *çalmak* `завити, замотати`) — `латно које се омота око главе, сарук` (Шкаљ. 1966; РЈА). Исп. топ. у сливу Брегалнице *Чалмачица* (Иванова 1996, 700); ојконим *Чалма*, код Сремске Митровице (ИМ).

ЧАМРЛИЈА 834, ојк. Пругово, код Приштине (Приштина 3). Према тур. *çatur* `кал, плато`. Исп. топ. *Чамурлија* `blatna ravnicа kod Niša, od tur. çaturli `kalan, blatan` (РЈА); ојк. *Чамурлија*, код Доње Топонице, ок. Ниша (ИМ); топ. у сливу Брегалнице: *Чамраци* „Од *чамрак* `каливо, блатно место“ (Иванова 1996, 701).

ЧАМСКЕ ЊИВЕ 216, ојк. Араповац, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1). Према тур. *çat* `бор` (Шкаљ. 1966). Код Симоновића *чам* је назив за следеће дримониме: а) *Abies alba* *јела*, *борика*, *чам*, *чамиић*; б) *Picea excelsa* *смрча*. *оморика*, *чам*, *чамиић*; в) *Pinus silvestris* *бор*, *бели бор*, *борика*, *чам* (Сим. 1959).

ЧАНАК 1054, ор. Паштрик, ок. Призрена (В. К-М Призрен 3). *Чанак* је `дрвена здела, чинија за јело` и `мало корито испод воденичног коша из кога жито пада на жрвањ`; према тур. *çanak* `земљана посуда`. *Чанак*, који је од глине,

и *чабар*, који је од дрвета, тикве (лексема различите етимологије), у топонимима су у метафоричкој улози. Исп. хидроним у множини *Маркови Чанци* на брду Пехару, назив извора који је по предању својим копитом ископао Шарац како би се његов господар напио воде (Павл. Љ., 736). „Реч *чанак* дошла нам је од Турака (*çanak*), те ни име *Маркови Чанци* није могло настати пре турског времена“ (Лома 1984, 207; в. код ор. *Пехар* = *Пеар*). Упоредити са значењем удубљења, улегнућа у природи код одреднице *Чабар*. Исп. и топоним *Чанаклиевец* „што е форма на чанак /.../ 1. глинен сад 2. вдлабнатина, котлина“ (Иванова 1996, 701).

ЧАПИНО БРДО 994, ор. Велико брдо 1003, ор. Златибор, ок. Чајетине (Вардиште 4). Према надимку *Чај* (РЈА) или м. имену **Чаја*; исп. м. име *Чајац* (14. век, РЈА); презиме *Чајковић* (14. век, РЈА).

1. **ЧАПЉАК**, ојк. Крента, ок. Књажевца, ор. Тресибаба (Мачај, 292; Богд. 1, 172); 2. **ЧАПЉАК**, ор. Кременац, ојк. Пчелице, ок. Рековца (Мишк. 3, 196); 3. **ЧАПЉАК**, ојк. Букова Глава, ок. Лесковца (Врање 4, 56; Јов. Ј. 1, 3). Мочварни терени су станишта птице *чајље* Ardeidae. Неки водени токови су добили име *Чајљак*, као места где бораве ове птице. Исп. име потока *Чајљак* у сливу Дичине и у области Подибра (Павл. 3. 1996); *Чајљевац*, ојк. Градојевићи, Тамнава (Павл. Љ. 3, 428); ороним *Чајљевац* (в.). Придев *чајљен* значи `кљунат; кукаст, зубат као чапља` (РЈА). Узвишење које својим изгледом подсећа на *чајљу* могло би бити фигуративан назив по њој. Исп. ор. *Кљунача*, *Кљуначка глава*.

ЧАПЉЕВАЦ, ојк. Градојевићи, обл. Тамнава (Павл. Љ. 3, 428). „У тој *planini* има вода која се зове *Čapljevac*; seljaci misle da je po njoj planina prozvana“ (Милићевић, РЈА). В. ор. Чапљак.

ЧАПЉЕНАЦ 1318, ор. Рогозна, ојк. Изворе, ок. Косовске Митровице (Мишк. 4, 28; В. К-М Нови Пазар 3; Пумбал., 640). Из синтагме **Чајљени врх* и сл., `који има изглед чапље, кљунат; где има чапљи`. В. ор. Чапљак, Чапљевац.

ЧАПЉИНАЦ 1187, ор. Девица, ок. Соко Бање (Алексинац 4). Из синтагме **Чајљин њошак* и сл. В.код ор. Чапљак.

ЧАПРАНАЦ 1319, ор. Рогозна, ојк. Кашаљ, (Нови Пазар 4). Основа је *чајр(a)*-. Поводом етимологије лексема *чајра*, Иљински отклања везу са турском речи *çevre*, и сматра да је из индоевропског корена *(s)-*kēp*- `резати`, имајући у виду „что слав. названия `кожи`, `шкуру` обычно производятся от корней, обозначающих `резать, драть` (ср. *skora* < *sker* `резать`, *škura* < *skura* * < *skour*- id. итд.)“ (Иљински 1930, 291). Топоним је према надимку или л. имену **Чајра* за онога ко се бави кожарским занатом. Исп. презиме *Чајрић*. Извођење је могло да се одвија преко синтагме **Чајранов врх* и сл. до *Чајранац*. В. ор. Чапров.

ЧАПРОВ, ојк. Чаприћи, ор. Голија, Стари Влак (Сјеница 1). Према антропонуиму **Чајра*, **Чајро* по коме су патроним *Чајрић* и ојконим *Чајрићи*. В. код ор. Чапранац.

ЧАРАПИЋА СТЈЕНЕ, ојк. Добриње, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Према породичном имену *Чарайићи*.

1. **ЧАРДАК** 240, ор. Фрушка гора, ојк. Петроварадин (Енц. Југ. Нови Сад; Стан. 4, 768); 2. **ЧАРДАК**, ојк. Црномасница, ок. Неготина (Неготин 3); 3. **ЧАР-**

ДАК, ојк. Вражогрнац, код Зајечара (Динић 2, 529; Кула 1); 4. **ЧАРДАК** 1590, ор. Копаник, ојк. Јелакце (Куршумлија 3; Енц. Југ. Косовска Митровица); 5. **ЧАРДАК** 799, ор. Озрен, Лесковик (В. ИС Алексинац 4); 6. **ЧАРДАК** 1674, ојк. Чаприћи, ор. Голија (Сјеница 2); 7. **ЧАРДАК** 408, ојк. Градашница, ок. Лесковца (Ниш 3). *Чардак* је турска реч *çardak* `просторија на спрату са тремом; трем, доксад; вишеспратна кућа; осматрачница на граници; кош за кукруз на стубовима`.

ЧАРДАК ТЕПЕ 889, ојк. Жуја, код Косовске Каменице (Лебане 4). Оба члана оронима су турске речи: *çardak* (в. код ор. *Чардак*) и *tepe*, турски *tepe*, *depe* `брежуљак, брдашце; врх брда`. В. ор. Чардак, Чардачина и др.

1. **ЧАРДАЧИНА**, ојк. Дучић, код Лајковца (Ваљево 2; Павл. Љ., 660); 2. **ЧАРДАЧИНА** 863, ојк. Ујнице, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). Аугментатив од *чардак*.

ЧАРДАЧИНЕ, ојк. Мислођин, код Обреновца, Београд (Петр. П. 1, 193). Ороним је плурал од *чардачина*. В. ор. Чардак, Чардачина.

ЧАРДАЧКО БРДО, ојк. Луњевица, код Такова (Фил. М., 249). Брдо на коме се налазио *чардак* названо је *Чардачко брдо*. В. ор. *Чардак*.

ЧАРИШТА 1065, ојк. Сига, код Пећи (Пећ 4). *Чаришћа* су места на којима се обављају *чарања*, магијске радње, обреди; од *чар*, *-и* = *чара*, ие. **quēr-* `чинити, образовати`. Скок напомиње: „Као најстарији slavenski termin iz oblasti magije, riječ je bila tabu“ (Рј. под *čâr*), и набраја речи које су коришћене као посуђенице: *soprâti* `чарати`, *soprija* `магија`, *sòparnjica*, *vještica*. Исп. топ. *Чаришћа*, назив за шуму у селу Брвеник, код Орлана (Урош. А. 2, 151).

ЧАЧАЛИЦА, ојк. Пожаревац (Милад. М. 1, 104). Вук је забележио реч *чачак* (повезао је са *чагаљ* `lutum congelatum`), а и ојконим *Чачак*. *Чачак* је `грудва блата, осушена или смрзнута, на путу којим пролазе кола; камење на путу које вири из земље`. Указујући на то да је *чагаљ* „vjerovatno od tur. *sakil/çagil* `шљунак`, Скок додаје „Vjerovatnije je osnovu od *čačak* dovesti u vezu s onomatopejskim *čăčkati*, *-am* imp. `fodere`“ (Рј. под *čačak*). Ту су и глаголи *чăкаїи*, *чăкăїаїи*, *чăкôїаїи* чија су значења `одавати звук, лупкати, чукати; ударати; плеснути, шљапнути`. Брдо *Чачалица* се спушта ка Млави, налази се уз село. Ту се, са леве стране, улива (отиче) притока *Могила*. Село и околина су често поплављени. Имајући то у виду, помишљамо да је првобитни оним именовано неку водену површину: **Чач-ал-ица* `водени ток који одаје звуке ударајући о камените избочине при свом току` или `блатњаву површину на каменитом терену по коме се при котрљању точкова, корачању, чују удари, лупкање, плескање`.

ЧАЧИН ДОЛ, ојк. Глоговац, ок. Беле Паланке (Ниш 2). Према антропони-му. Исп. м. име *Чача* (Грк.; ПИ); ојк. *Чачићи*, Босна, према породичном имену; ојк. *Чачинци*, Славонија; ојк. *Чачаво*, Босна (РЈА).

ЧАШИЦА 1164, ојк. Куманица, ок. Ивањице, ор. Округлица 1490 (Сјеница 2). У Македонији су *чаша* и *чашка* географски термини: „длабнатина во карпа или в земја во облик на чаша и кога врне во неа се собира вода“, „полјанка во

шума, дупка во камена почва“ (Вид. 1999). Исп. топониме у сливу Брегалнице: *Чаша*, *Чашица*, *Чашички Дол* (Иванова 1996, 704). В. ор. Чашка, Чашкин чукар.

ЧАШКА 1113, ор. Мањин камен 1186, ор. Девица 1186 (Зајечар 3; Стан. 4, 573). В. код ор. Чашица.

ЧАШКИН ЧУКАР, ојк. Равна Река, обл. Иногоште (Злат. 2, 191). В. код ор. Чашица.

ЧВАРОТА, ојк. Дренова, код Такова (Мишк. 6, 133). Могуће да је према непотврђеном имену **Чвароџа*. Исп. ојк. *Чварићи*, код Мостара (РЈА).

ЧВОРАЈА, ојк. Опарић, ор. Благодин, обл. Тамнава (Крушевац 4; Мишк. 3, 196). *Чвор-аја* `шума чија су стабла чворновата, чвораста шума`. Могуће је и именовање према неком антропониму са основом *Чвор-*; исп. ор. *Чворин брег*.

ЧВОРИН БРЕГ, ојк. Пардусе, обл. Топлице (Марј. С., 178). Према л. имену или надимку **Чвора*, **Чворо*; исп. презимена: *Чворак*, *Чворић*, *Чворишић*, *Чворковић*, *Чворовић*, *Чворо* (ЛП; РП ЦГ 2002).

ЧВРЉА = ЧКВРЉА = ЦВРЉА 2031, ор. Белопољске планине, ор. Копривник, ок. Дечана (Цог. 1, 239). В. код ор. Цврља.

ЧЕВИН ДЕЛ 370, ојк. Јелашница, ок. Књажевца (Зајечар 4). Од м. имена *Чева* (ПИ).

ЧЕГАР, ојк. Доњи Матејевац, код Ниша (Ниш 1; Карић, 777; Ршум. 3, 162). *Чегар* је узвишење које је познато и као споменик подигнут изгинулим војницима предвођеним Стеваном Синђелићем 1809. год. у борбама са Турцима. Поље око брда се назива *Чегарска долина*. Код Мркоњић Града је насеље *Чегари*; презиме *Чегар* има неколико породица у Босни (Интернет). У ЛП су забележена презимена: *Чегарски*, *Чегал*, *Чегел*, *Чегин...* Јужно од Ниша, код ојконима Душник, налази се село *Чагровац*, забележено и у турском дефтеру из 1516. год. Антропониме са иницијалном морфемом *Ча-* *Безлај* цитира код глагола *čajati*: „*Čabrače*, 1291 *Schabratsch* < **Ča-brat-jь-jane*; *Čadraže*, 1360 *Sadras* < **Ča-drag-jь-jane*; *Čagona*, n. *Tschága*, 1299 *Tschagaw*, *Schagaw* < **Ča-goj* /.../ *Čagošče* < **Ča-gostь-jь-jane*.“ (Безлај под *čajati*); а даље: „*Čakati* /.../ Verjetno ista osnova kakor pri *čajati* /.../ pri čemer je *čekati* nastalo po disimilaciji dveh *-a-*. Drugi vidijo v *čekati* reduplicirano tvorbo“ (И. под *čakati*). Скок закључује: „Nema druge, nego uzeti da su u praslovensko doba postojale dvije varijante iste osnove u značenju `expectare`“ (Скок Рј. под *čajati*, *čakati*).

ЧЕКАНОВИЋА ЦЕРЈЕ 732, ор. Котленик, обл. Гружа (Стан. 2, 406). Према породичном имену *Чекановићи*: Церова шума, церик који припада *Чекановићима*. Исп. ојк. *Чеканић*, ок. Зворника; *Чекановићи*, ок. Ужица (РЈА).

ЧЕКЕР 1589, на ор. Жељин, обл. Гокчаница (Стан. 1, 738). За топоним *Чекер* у ојкониму Обличка Сена, код Врања, Златановић пише: „*Чекер* м. (тур. *čeker*) ветровито место (`Земља на обрис`“ (Злат. 1998). У РЈА је унесен топоним *Чекерац* „*нјeko mjesto pod vinogradima i njivama u Srbiji u okrugu smederevskom, bez sumnje od turske riječi, isporodi čekerlije*“. *Чекерлије* је назив села у Босни, код Бихаћа.

ЧЕКЕРЕВИНА 1223, ор. Јастребац 1315, ок. Нове Вароши (Сјеница 1). *Чекеревина* је место код Сјенице одакле су досељени *Чекеревци* у Бресницу, код Чачка, иначе пореклом из Црне Горе (РП ЦГ 2002).

ЧЕКЕРИЈА 317, ор. Фрушка гора, обл. Срем (Стан. 4, 767). Према надимку *Чекер* — земља која припада *Чекеру*. За надимак *Чекри*, род *Чекрци* код Златановића пише да су: „сукали конопљу на /.../ чекрку (витлу)“ (Злат. 1998). Исп. и *Чекеревина*.

ЧЕКОВ БРИЈЕГ, ојк. Рудник, обл. Качер (Мишк. 6, 173). Према антропониму *Чека*, *Чeko*; исп. презимена: *Чек*, *Чека*, *Чeko*, *Чековић* (РЈА; ЛП; РП ЦГ 2002).

ЧЕКОВИЋА БРДО, ор. Трешњевица 477, ојк. Љуљаци, код Горњег Милановца (Аранђеловац 4). Према породичном имену *Чековићи*. В. ор. Чеков бријег.

ЧЕЛЕВИЋ 939, ојк. Качикол, ок. Приштине (Приштина 4, к. 1937). Из синтагме **Челевића брдо* и сл., према хипокористику *Челе*; исп. л. имена *Челан*, *Челник* (ПИ).

ЧЕЛИКОВИЋА КОСА, ор. Голо брдо, хид. Рековачка река, ојк. Рековац (Мишк. 3, 196). Према м. имену *Челик* (ПИ); исп. презиме *Челиковић*; ојк. *Челиково Поље*, ок. Мостара.

ЧЕЛИКОВИЋА СТРАНЕ, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Према породичном имену *Челиковићи*. В. ор. Челиковића коса.

ЧЕЛИНА 1215, ор. Фиуљ 1323, ор. Јадовник 1734, ојк. Сопотница (Пљевља 2). Своје објашњење за лексему *чело* Скок почиње називима за делове тела и реченицом: „Тороним за bregove: *Velo Čelo* (Krk)“ (Рј. под *čelo*). Сматра да је „Nerouzdan /.../ Stulićev augmentativ *čelina* као орца riječ /.../ Можда се налази у торониму *Čelina*, али то може бити изведена од *pčela*, упор. bosanski тороним *Čelinac*“ (И.). За микротопоним код Сврљига *Челин камен* објашњење је „камена литица, окренута сунцу“ (Богд. 1, 172). У Лици, код Врепча, главица се зове *Челина*, а у Заовинама на Тари, велику стену зову *Челина* (РЈА). Примери из области Пиве потврђују да није лако говорити о семантици топонима *Чела*, *Челина*, *Человци* и др. уколико се не познаје добро конфигурација тла и начин живота људи на таквом месту. Топониме *Чела*, *Челе* Цицимил повезује са пчелама. За назив *Челина* којим је именовано више литица каже: „у којој су биле пчеле“. Уз топоним *Челинац* стоји: „стране, уздигнуте као чело“, а уз *Челинско њресоје*, *Человци* „стена; крш“ (Цицимил 2010, 305). Скоков закључак код одреднице *чело* је: „Је. Osnova је *qel-* `stršiti, biti u visini`. Prvobitno је значење sveslavenske imenice bilo `ono što је uzdignuto`“ (И.). Код Дулар пише да топоним *Челишиће* Шимуновић: „etimološko povezuje s *pčela* (psl. **bъčela*) /.../ Izpeljave iz osnove *čel-o* ni mogoče isključiti“ (Дулар 1987, 475). За топоним *Челина* Дулар сматра да је изведен наставком *-ина*, а у топониму *Челиња* види „sinonimno tvorbo k **Čelina*; kakor koli že, prav sto pripono so se tvorila mnoga stara imena, npr. *Gdynia*, *Dobrynia*“ (И., 476). Помиње и топ. *Челињак* са суфиксом *-ак*. Дулар пише и о лексеми *чело* као микрохидрониму који значи `извор, почетак, врх тока`.

Закључак који изводи је: „da je beseda *čelo* morala že zgodaj vsebovati pomen `vrh` ali „(golo/proti soncu obrnjeno) pobočje hriba“, čeprav ni mogoče zanikati ali izključiti morebitnih kasnejših asocijativnih zvez s *čelo* `frons`“ (И., 478).

ЧЕЛИНАРАЦ 1105, ор. Кукавица 1726, ор. Копаоник (Нови Пазар 2; Царић, 800). Ороним је изведен од *Челина*. В. код ор. Челина.

ЧЕЛИН ВРХ 1438, ојк. Рвеница, ок. Тутина (Сјеница 4). (1) *Пчела* > *чела*; исп. топ. *Чела* „долина у Косману; ту су у дрвету нашли пчеле и вадили мед“ (Цицмил 2010, 305); (2) Забележени су антропоними, мушка имена и презимена: *Челан*, *Челе*; *Чела*, *Челник*, *Челина* (ПИ; РП ЦГ 2002). В. код Челина.

ЧЕЛИЊАК, ор. Ђурђево брдо 825, ојк. Дивци, ок. Пријепоља (Пљевља 2). В. код ор. Челина.

ЧЕЛИШТЕ, ор. Црни крш 826, ојк. Кленике, ок. Врања (Кратово 1). В. код ор. Челина.

ЧЕЛО = **ВЕЛИКО ЧЕЛО**, ојк. Пределе, ор. Жарачка планина, обл. Гокчаница (Нови Пазар 2; Павл. Р. 1, 320). *Чело* је анатомски назив који има распрострањену улогу као назив за високе планинске терене у значењу планинског врха, горњег дела узвишења. Тај термин значи `предња страна; истакнути положај`. Из њега су изведени називи који се користе за означавање висинских делова. Исп. објашњење код ор. *Челина*.

1. **ЧЕЛОПЕК**, ор. Селичевица, ојк. Клисура, ок. Ниша (Ниш 3; Март. Ж., 4); 2. **ЧЕЛОПЕК** 1068, ојк. Доње Левиће, ор. Копаоник (Куршумлија 1). *Челојек* је географски термин који је састављен из лексема *чело* и *йећи* < **рек-ти*. Његово значење је `присоје, део који је изложен сунцу, који сунце јако загрева, обично на узвишењима`. В. код ор. Челина, Чело.

ЧЕМЕРИШТА, ор. Тара, ојк. Заовине (Павл. Љ. 2, 365). Ороним има облик плурала према топониму у једнини *Чемериштие*. Значење је: земља на којој расте биљка *чемер*, терени обрасли *чемером*, отровном травом. Исп. фитониме: *чемерика*, кукурек *Hellebodus foetidus* из фам. Ranunculaceae; *чемерика* *Veratrum* из фам. Liliaceae (Сим. 1959).

ЧЕМЕРНА ПЛАНИНА = ЧЕМЕРНО, врх Смрдључ 1579, ор. Троглав, хид. Ибар (Чачак 3; Енц. Југ. Краљево; ГАЈ Краљево). Све нијансе придева *чемеран* (који има непријатан, оштар укус, горак, сличан укусу жучи; љут као отров и сл.) уносе у синтагму та своја значења обогаћујући апелатив њима. Тако се синтагма може тумачити двојако: (а) планина која је обрасла травом *чемер* — *Чемерна планина* и (б) фиг. планина коју њен фитонимски омотач, растиње, чине непријатном, тегобном, место које изазива јад, тегобу, страх — *Чемеришта планина*.

1. **ЧЕМЕРНИК** 1638, ојк. Црна Трава, обл. Власине (Врање 4; Милић. 1, 7; Стан. 1, 425; Жуј., 136; Крст. О., 332); 2. **ЧЕМЕРНИК**, врх на орониму Чемерник, обл. Власине (Врање 4); 3. **ЧЕМЕРНИК** 1328, ор. Козлинац, ојк. Мишевиће, ок. Нове Вароши (Сјеница 1; ГАЈ Ужице). Из синтагме **Чемерни врх*, *Чемерни до* и сл. Исп. *Мали Чемерник* 1607, део планине *Чемерник* (*Велики Чемерник*) 1638. В. ор. Чемеришта, Чемерна планина.

1. **ЧЕМЕРНИЦА** 487, ор. Котленик, ојк. Витановац, обл. Груза (Чачак 4; Стан. 2, 406; Мишк. 6, 172); 2. **ЧЕМЕРНИЦА** 1400, ор. Јавор, слив Голијске Моравице (Ршум. 4, 5); 3. **ЧЕМЕРНИЦА** 1242, ор. Озрен, ојк. Требиње, ок. Сјенице (Сјеница 3). Из синтагме **Чемерна њланина*, *Чемерна вода* и сл. Исп. хидрониме: *Чемерница* л. пр. Власине (ор. *Чемерник*); *Чемерница* л. пр. Западне Мораве; *Чемерница* д. пр. Ресаве д. пр. Велике Мораве (Павл. 3. 1996). Исп. и ороним *Чемерница*, код Бања Луке и ојкониме у Босни и Хрватској (РЈА). В. ор. Чемеришта, Чемерник, Чемерна планина.

ЧЕМЕРНО = ЧЕМЕРНА ПЛАНИНА, ор. Троглав (Мишк. 4, 33; Ил. Р., 530; Ћуп.-Кор., 611). В. код ор. Чемерна планина, Чемерник и др.

ЧЕПЕЉ 927, ор. Виљац, ојк. Велика Врбница, ок. Александровца (Крушевац 3). Ороним је из антропонимске синтагме **Чейел-јь врх*, до и сл. Исп. презимена: *Чейел*, *Чейељак*, *Чейељ*, *Чейелић*, *Чейеља* (ЈП); старо руско име *Чейељ* (1495 г., Тупиков 479); ороним *Чейељев кри* (в.).

ЧЕПЕЉЕВ КРШ 1231, ојк. Рајетиће, ор. Рогозна (Нови Пазар 4; ГАЈ Краљево). В. код ор. Чепељ.

ЧЕПЕРАК, ор. Копаоник, слив Јошанице (Мишк. 4, 28). *Чейерак* је коришћен као мера за дужину која одговара раздаљини између врхова прстију, палца и кажипрста, педаљ. Према глаголу *чейайи* `ширити, размицати, раскречивати`. Примењено на узвишење, у природи, добија метафоричко значење: узвишење које је као педаљ, брдо мале висине. Исп. презимена: *Чейерац*, *Чейернић* (ЈП); *Чейерковић* (РЈА).

ЧЕПОВО БРДО 1185, ојк. Гостиље, ор. Чигота, ор. Златибор (Вардиште 4; Мић. Љ., 457). Према антропониму; исп.: *Чейо* хипокористик од *Чейин*, *Чейко* (ПИ); презимена: *Чейић* (РП ЦГ 2002); *Чей*, *Чейак*, *Чейе* (ЈП). Ојконими су: *Чейић*, код Конавља; *Чейићи* (14. в.) у Истри; *Сѣари* и *Нови Чейин*, у Срему (РЈА).

ЧЕРГАРСКИ РИД, ојк. Барањевац, Врањска котлина (Маринк. 2, 36). *Черга* је `шатор у коме живе цигани; поњава од кострети; ћилим`. Према Скоку од лат. *sērica* је могло настати грчко τσέργα, па турско *çerge* (Рј. под *čērga*). Етимологија неусаглашена. Придев *чергарски* односи се на начин живота *чергара*, `скитнички, номадски`. Ор. вероватно значи `узвишење насељено *чергарима*`.

ЧЕРЕД 130, ор. Орлово 462, ојк. Брњица, ок. Голупца (Велико Градиште 4). Облик *черед-а* је са уметнутим *-е-* у групу *-чр-*. Код нас, на истоку Србије, лексема *черед* је потиснута од стране пастирских термина *крдо* и *сѣадо*. Лексема је означавала: стадо говеда, крдо стоке, а значила је и `ред, измена` што се односило на пастира који је на реду да чува стадо. Користи се у црквеним текстовима; чује се у бугарском језику: *ч(е)педа*, *чарда* `стадо, крупна рогата стока`. Овај термин се говорио у Панонији, Дакији, на читавом Балкану у значењу `стадо` што потврђује мађарско *cseréda*, бугарско *ч(е)педа*. Из мађарског је тај славизам ушао „*natrag u naš jezik, i to na onom teritoriju gdje je nestala praslav. čreda: čorda* (Vuk) `sinonimi: *krdo, stado; konjska čorda* (Varoš, Slavonija)“ (Скок,

Pj. под *črēdā*). „Po mnenju nekaterih raziskovalcev je slov. **čerda* izposojeno iz nekega kentum jezika /.../ na germansko izposodbo je mislil Hirt“ (Безлај 1977, I/87). Скок додаје: „za mogućnost slavenske varijante **kъrdъ* govori keltsko *cordd*“ (Скок, Pj., И.). Више о објашњењу да псл. **čerda* „продолжаєт древную форму **kerdā*, родственую праслав. диал. **kъrdelъ* (см.; слвц. и ю.-слав.)“ и „в то время как и.-е. соответствия семантически весьма единообразны“ код Трубачева (ЭССЯ 1977, I/61–62). Исп. и објашњење код оронима *Чорџи*.

ЧЕРЕН, ојк. Брод, обл. Гора (Лут. М. 4, 69). Наша дијалекатска реч *черјен* значи `место над огњем; плитак кош у коме се суши жито изнад ватре` (Вук, Pj.; PJA). У словеначком *čeren* је `стеновито, кршевито место`; у ст. чешком `рибарска справа`, данас `планински гребен`, `рог на крову`, `рибарска мрежа`; у словачком има исто тако два значења — `гребен, планински гребен` и `рибарски прибор, справа`. Безлај пише: „Ker je kakor pri *peč* ali pri č. *kamna* možen romenski prehod `skala, kamen < > ognjišče` je verjetno sorodno sbh. *čerań, čeren, čerjan, čerjen, čerin* (m.) `svod nad ognjiščem, para; pehar za sušenje nad ognjem` /.../ slš. *čeren* `gorski greben, sleme` /.../ Nejasno“ (Безлај 1977, I/79). Трубачова води мисао да: „Существующие этимологии построены на идее изначальности каждого из названных выше значений, т.е. трактуют их как омонимы, что при ближайшем рассмотрении оказывается чисто умозрительным подходом“ (ЭССЯ 1977, 4/65). Суштина је у томе што `решетка, мрежа изнад огња` упућује на изворно ие. **k^uer-/ker-* `плести`, чија је семантика развијена, и из ње је могуће извести и назив за мрежу за ловљење рибе и назив за оно што је оплетено, попут кошаре; премазано глином, суд`. О нашем усамљеном топониму из области Горе знамо само да именује сеоски пашњак, испашу. Плетер, ограда од прућа, кошара, могли су бити коришћени у разним ситуацијама. Ту помишљамо на плетене ограде где је чувана стока, тор и сл. Следећа Скокова реченица усмерава значење у томе правцу: „Riječ je /*черен*/ kulturni termin koji posudiše Madžari od panonskih Slavena: *czerény* `crates viminea, scírpea, Hürde, Wagenkorb`, s promijenjenim značenjem koje se osniva na činjenici da je stslav. *čerěň* bio pleter od pruća koji se mogao upotrebljavati u razne svrhe“ (Скок, Pj. под *čerjen*). Исп. и топ. *Черен* „пашњак у Доњем Стајевцу“ (Злат. 1998).

ЧЕРЕНАЦ, ојк. Ореовац, ок. Ниша, слив Коритнице (Костић 4, 271). Реч *черенац* забележио је Вук у Срему као рибарски термин `пређа на дрвету, пруту за хватање рибе`. Скок даје и другу могућност; узима у обзир руску реч *чэрен* `Strunk, Stiel` и словенско *čerěň* `saxum, scala`: „moglo bi biti da je *čerěň* pridjev na *-ěn* (v.) od ie. *(s)*qer-* `rezati` ili **qer-* `hvatati`“ (Rj. под *čěrenac*). Исп. топоним у Врању *Черенац* „насеље изнад старе касарне“ (Злат. 1998). В. изведени придев *Череначки* у оронимској синтагми *Череначки врх*.

ЧЕРЕНАЧКИ ВРХ 2043, ор. Ошљак 2212, ојк. Сиринић, Средачка жупа (В. К-М Призрен 4). В. код ор. Черен,

ЧЕРКЕЗ БИЛО, ор. Пасјачка вис 859, ор. Пасјачка планина 901, ојк. Растовница (Прокупље 4). Двочлани ороним чине именица *Черкез*, племенски

назив за припадника кавкаског племена, и апелатив, географски термин *било* `заобљен планински венац, повијарац, гребен`. В. ор. Било.

ЧЕРКЕСКО БРДО 316, ојк. Паси Пољана, ок. Ниша (Ниш 1). Оронимску синтагму чине придевски члан *Черкески* и географски термин *брдо*. В. код ор. Черкез било.

ЧЕРКЕШКО БРДО 419, ор. Мали Черкез 358, ор. Велики гребен, ок. Брзе Паланке (Доњи Милановац 2). Ороним је варијанта оронима *Черкеско брдо*, придевски члан је *черкешки*, *-а*, *-о*. В. ор. Черкез било, Черкеско брдо.

ЧЕРТА 956 = ОВЧЕ, ор. Орљак 867, ојк. Одоровци, ор. Видлич (Пирот 4; В. ИС Пирот 4). Прсл. **čьrta*, срп. *црѣта* (*черѣта* XIV в.), буг. *черѣта* `црта, линија` (више у ЭССЯ 1977, књ. 4,101). Ор. је према бугарском *черѣта* `црта`.

ЧЕСМА, ојк. Сопина, код Суве Реке (Качаник 1). Турска реч *çeşme* значи `ограђени извор, бунар из кога истиче вода; цев кроз коју истиче вода, славина`; често се користи као топоним, као назив за околни терен око ње.

ЧЕСТА, ојк. Паневље, ок. Врања (Врање 3). *Чесѣа*, *чесѣар* је `гушта, тешко проходна млада, ниска шума, густиш, *чесѣак*`. В. ор. Честак.

ЧЕСТАК, ојк. Орђуша, обл. Гора (Лут. М. 4, 64). В. код ор. Честа.

ЧЕСТЕ 1413, ор. Орловача 1421, ор. Златар, ок. Пријепоља (Пљевља 2). Ор. је у множини, према називу *чесѣа*. В. код ор. Честа.

ЧЕСТИ ЉИЉАК 786, ор. Тресѣбаба, ојк. Драгинац, ок. Сврљига (Стан. 4, 592; Мишк. 2, 75). Други члан синтагме је фитоним *љѣљак*, јоргован *Syringa vulgaris*. В. код ор. Честа.

ЧЕСТИНСКА ПЛАНИНА, ојк. Честин, ок. Кнића, обл. Груза (Драгић 1, 154). Према ојкониму *Чесѣин*, од топоапелатива **Чесѣа*. Према ојкониму је и оним *Чесѣинска оѣиѣина* (РЈА). В. ор. Честа.

ЧЕСТОБРДИЦА, ојк. Бабина Лука, ок. Ваљево (Ваљево 1). В. код ор. 2. *Чесѣобродѣца*.

1. **ЧЕСТОБРОДИЦА**, ојк. Горња Мутница, ок. Параћина, ор. Кучај (Параћин 2; Марк. Ј. 5, карта; Дакић 2, 121; 2. **ЧЕСТОБРОДИЦА**, ор. Влашић, ојк. Кланица (Павл. Љ., 701). На географској карти Ваљево 1. назив је забележен као *Чесѣобродѣца*. Ороним *Чесѣобродѣца* чине прилог *чесѣо* `близу, на малом растојању` и апелатив *брод* `прелаз, газ, плитко место на реци где се лако прелази`. Исп. хидроним *Чесѣобродѣца* л. пр. Црнице д. пр. Велике Мораве.

ЧЕТАНИЦА 1385, ор. Јадовник, ојк. Пријепоље (Пљевља 2). *Четѣаница* је плато, зараван оивичена стрмим литицама на коме је заселак Присоје. Према трпном придеву *четѣан* глагола *четѣаѣи* `окупљати у чете, сврставати`; место погодно за окупљање. Из **Четѣана зараван*, *ѣланина* и сл. Након ишчезавања апелатива обављена је деривација наставком *-ица*.

ЧЕТВРТИ ВРХ 706, ок. Књажевца, ор. Мечији вис, ор. Тупижница (Динић 1, 181; В. ИС Зајечар 3). Удаљили бисмо се од истине ако бисмо покушали да број *четѣири* у орониму тумачимо као појаву у природи која значи `свеобухватност; целину`. Назив *Четѣврѣи врх* је дат из практичних разлога како би се могло прецизно оријентисати и препознати објекат о коме је реч; то би значило онај

који следи, који се назире, који је иза оронима *Трећи врх*. Исп. *Трећи вр(х)* (Динић 1, 181). В. код ор. *Трећи врх*.

ЧЕТИЊЕ 1287, ојк. Тузиње, код Сјенице, ор. Гиљево (Сјеница 4). Од *чејина*, *чејине* `дебела, чврста длака каква је на леђима свиња; лист код неког дрвећа, танак, шиласт, који личи на чврсту длаку, *seta, folium pinnatum*` (према РЈА). *Чејиње*, колектив, као и *чејинари*, *чејињаче*, *чејињари* су називи за дрвеће, грмље с игличастим листовима, са *чејинама*. О етимологији код Скока (Рј. под *četina*).

ЧЕЧАН 728, ор. Чичавица, ор. Кука, ојк. Дубовац, ок. Вучитрна (Приштина 1; В. К-М Косовска Митровица 2). Глагол *чучајти* значи `бити у повијеном положају савијених ногу у коленима`, фиг. `боравити на једном месту; дреждати, чекати`. Варијанта глагола *чучајти*, која се чује у неким говорима, је са вокалом *-е-* уместо *-у-*: *чечайти*, *чечийти*. Исп. лексему *чечвар* „*zakrčljalo drvo po hridu kakvu god*“ (Скок, Рј. под *čéčati*). *Чечар* „као апелатив значи: шума, гора“ (Ускоци, Станић 1988, 232). Топоним *Чечан* је забележио Вук у Рј. као „мјесто у Косову“ па додао „Од *Чечана* врху у планине“. Опис казује да је *Чечан* топоним, да се односи, свакако, на део терена који има одређени изглед, вероватно камен или омање узвишење у подножју планине који је необичан због своје повијености, нагнутоги; фиг. `као да *чучи*, *чучавац*`. Временом се тај назив, са омањег објекта, пренео на цело брдо, узвишење. Код одреднице *чучавац* је значење које се користи у геологији (не казује да је стриктно стручан термин): „велики блок стена који се на подлогу ослања малим ослонцем, па је због тога у лабилном положају“, уз пример: „Сама камена брда /.../ и камени чучавци“ (Р. МС под *чучавац*). В. ор. Чучка, Чучак.

ЧЕЧЕВА КОСА 1145 = **ЧЕЧЕВО БРДО**, ојк. Чечево, код Зубиног Потока, ор. Суво брдо (Приштина 2). Према антропојкним *Чечево*; исп. м. име *Чеча* (ПИ); презимена: *Чечевић*, *Чечовић* (РП ЦГ 2002); *Чеч*, *Чечић*, *Чечко* и др. (ЛП); ојкониме: *Чечина*, ок. Ниша; *Чечина*, код Ивањице; *Чечева*, код Теслића (ИМ).

ЧЕЧЕВО БРДО 1145 = **ЧЕЧЕВА КОСА**, ојк. Чечево, код Зубиног Потока, ор. Суво брдо (Стан. 4, 506). В. код ор. Чечева коса.

ЧЕШАЉ 1388, ор. Кукуница, хид. Мали Рзав (Ршум. 4, 58; Стан. 3, 762; Срет. Љ. 1, 5). Цвијић напомиње да се назив *Чешаљ* користи као орографски термин за планинске облике као што су *грбина* и *хрбаји*. То је планинска зараван обрасла густом шумом (Цвијић 1923, 79).

ЧЕШМИНО БРДО 367, ојк. Бељајка, ок. Деспотовца (Петровац 3). Брдо је именовано по извору, ограђеном месту где извире вода, чесми на њему.

ЧИБУКОВАЦ, код Краљева (Чачак 4). Према турској речи *çibuc*; *чибук* `прут, палица која се користи при ткању; штап за пушење; данак који се плаћа за овце и козе`; *чибуковина* `дрво од кога се прави *чибук*, муштикла`. Исп. ојконим *Чибуковац*, код Краљева; *Чибуковица*, ор. Чукаре 298, ок. Петровца (ИМ). В. ор. Чибуковица.

ЧИБУКОВИЦА, ор. Чукаре 298, ојк. Табановац, ок. Петровца (Петровац 1). В. ор. Чибуковац.

ЧИВОРИЊ, ојк. Гривац, обл. Груза (Драгић 1, 248). Према хипокористу *Чива*, *Чиво* (РЈА).

ЧИВУТАН 730, ор. Рудник, ојк. Горњи Милановац (Стан. 3, 811). Према погрдном називу за Јевреја, Жидова — *Чивуџи*, *Чивуџин*, *Чивуџан*.

ЧИГОТА 1422, ор. Златибор, ојк. Раковица, код Ужица (Вардиште 4; Крст. О., 216; Жуј, 328; Мић. Љ., 457; Ршум. 4,5); 2. **ЧИГОТА**, врх на ор. Чигота, ор. Златибор (Вардиште 4). Орографски термин са иницијалним *ц-* (в. код ор. *Цикуљ*) чине основе: *цик-*, *циг-*, *цук-*, *цуц-*. Оними изведени од *Цик-* (= *Кик-*) су махом из западне Србије: ор. *Цикойски градац*; *Цикойска коса*; *Цикойска сџијена*; *Цикуљ*. Овој групи припада и *Цигуљ*, ор. Јавор, са сугласником *-г-* уместо *-к-*. Као његову паралелу видимо ор. *Чигоџа*, ор. Златибор. *Чигоџа* припада четвртог низу термина: *чик-*, *чиг-*, *чич-*; *чук-*, *чука*, *чукар(а)*; *чока*; *чуч-*. У бугарском су термини *чугла* и *дџуглина* варијанте термина *чука* и *чукар*; а апелатив *чуга* је дијалекатски облик у украјинском. Павловић посматра ове термине „као лексеме које припадају непрекиданој балканско-украјинској изоглоси, настале деловањем супстратских прилика и, игром језичких промена и превирања, сачуване као случајни дијалекатски реликти“ (Павл. 3. 2008, 389). „On peut ajouter *Cikote*, *Cikotići* (une tribu, Срна Gora), rapporté à *Čigota* (montagne)“ (Павл. М. 1965/4, 1198). Према А. Ломи: „Дворска титула *чигоџић* посведочена је у старосрпској и староруској варијанти црквенословенског језика /.../ Формулација *Село Чигоџово Доброслава Грбице* /.../ може се схватити као „село *чигоџа* по имену *Доброслав Грбица* /.../ Није јасно има ли икакве везе са овом речју сазвучан назив виса на Златибору *Чигоџа*“ (Лома 2013, 231).

ЧИК 251, ор. Боблија 208, ојк. Барошевац, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Петр. П. 1, 200). Апелатив *чик* није забележен у речницима, препознајемо га у орониму *Чик* и орониму *Чикер*, западна Србија. Ороним *Чик* је варијанта оронима *Цик*, *Кик*, који су у малом броју забележени на истом терену. Исп. о терминима код Павл. 3. (2008, 391).

1. **ЧИКЕР**, ор. Среино брдо 307, ојк. Шутци, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1); 2. **ЧИКЕР** 872, ор. Маљен, ок. Ваљево (Ваљево 3); 3. **ЧИКЕР**, ојк. Дегурић, код Ваљево (Павл. Љ., 639); 4. **ЧИКЕР**, ојк. Липље, код Љига, обл. Качер (Мишк. 4, 176; Мишк. 6, 195; Рак. М., 740); 5. **ЧИКЕР** 1113, ор. Повљен, ојк. Таор (Крупань 4; Енц. Југ. Ваљево; Ршум. 6, 132; Јов. Б. 1, 176); 6. **ЧИКЕР** 1325, ор. Столови, ок. Краљева (Павл. Р. 1, 229; Енц. Југ. Краљево; Стан. 4, 464); 7. **ЧИКЕР**, ор. Бизењска равна, ор. Жељин (Нови Пазар 2; Крст. О., 227); 8. **ЧИКЕР**, ојк. Лозно, код Ушћа, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 9. **ЧИКЕР** 759, ојк. Лесковица, код Александровца (Крушевац 3); 10. **ЧИКЕР** 1147, ор. Буковска планина, ок. Ужица (Стан. 1, 290); 11. **ЧИКЕР** 900, ор. Велика планина 1260, ојк. Бољевце (Лебане 3); 12. **ЧИКЕР** 1348, ор. Стара планина, ојк. Горњи Криводол (Берковица 3; Миш. 2, 7). Исп. ор. *Чик*, *Чичер*, *Кикер*.

ЧИКЕРАЦ, ојк. Топоница, ок. Пожаревца (Милад. М. 1, 108). В. ор. *Чикер*.

ЧИКУЉ 1372, ор. Бесна кобила, обл. Крајиште (В. ЈС Власотинце 3). В. код ор. *Цикуљ*.

1. **ЧИР** 1370, ојк. Боранце, ор. Копаоник (Куршумлија 3; Стан.2, 377; Царић, 797; Милић 1, 343); 2. **ЧИР** 1601, ојк. Копривна, код ор. Бродарево, ор. Јадовник 1734 (Пљевља 4). *Чир* је израслина на телу као бубуљица. Назив објекта у природи је је метафора `омањи рељеф округлог, облог изгледа приљубљен уз већу површину; подсећа на израслину, *чир`*.

ЧИСТА ГЛАВА 442, ојк. Радаљ, код Малог Зворника (Зворник 2). Атрибут *чистиа* се у у топонимима односи на изглед простора и има значење: чистина, празан простор, пољана, пољана окружена шумом, слободан простор који се оком може сагледати. В. ор. Чиста пољана, Чисти рт.

ЧИСТА ПОЉАНА 655, ојк. Горњи Бранетићи, ор. Суворбор (Ваљево 4). В. ор. Чиста глава.

ЧИСТИ РТ 435, ор. Укопана главица 490, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 15). В. ор. Чиста глава.

ЧИЋЕР, ојк. Дејановац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 192). В. ор. Чичер.

ЧИФЛИК 316, ојк. Чифлик, ок. Беле Паланке (Костић 1, 218). Турска реч *çiflik* значи `феудални посед који обрађује сам власник или *чифчија*, сељак са те земље` (Шкаљ. 1966).

1. **ЧИЧАВИЦА** 1091, ојк. Вучитрн, обл. Дренице (Приштина 1; Лут. М. 5, 124; Срећк., 230; Енц. Југ. Призрен); 2. **ЧИЧАВИЦА** 1298, ор. Копаоник, ојк. Копориће (Куршумлија 3). Према А. Ломи: „Стерп. **чичав*, адј. од *чичаји* `чичкати`, f. *-ава* + *-ица* /.../ Полазиште универбизације вероватно је била АС **Чичава гора*“ (више Лома 2013, 231).

1. **ЧИЧЕР** 138, ојк. Добри До, ок. Селевца (Крагујевац 1); 2. **ЧИЧЕР**, ојк. Градиште, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 107); 3. **ЧИЧЕР** = **ЋИЧЕР**, ојк. Грлиште, код Зајечара (Динић 1, 269); 4. **ЧИЧЕР** 1348, ојк. Сенокош, ор. Стара планина, источна Србија (Крст. О., 341). В. код ор. Кичер, Чикер, Чик.

ЧИЧИНО БРДО, ор. Остри врх 791, ојк. Градац, ок. Рашке (Нови Пазар 1; Ил. Р., 627). *Чича* је блиски сродник, стриц; *чича* је и назив за старијег човека при обраћању; *чика*. Изведена су и лична имена: *Чича*, *Чичак*, *Чичо*, *Чика*, *Чико*, *Чикоје* (ПИ). Исп. топониме у сливу Брегалнице: *Чичева чука*; *Чичова чука* (Иванова 1996, 714).

ЧКВРЉА = **ЧВРЉА** = **ЦВРЉА** 2031, ор. Белополске планине, ок. Дечана (Цог. 1, 239). В. код ор. Цврља.

ЧКУЉЕВИЧ, ојк. Мрсаћ, ок. Краљева (Чачак 2). Махала се зове *Чкуљевићи* (И.). Исп. презиме *Чкулић* (РП ЦГ 2002).

ЧОВЕЧ(И)ЈА ГЛАВА, ојк. Репушница, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 331; Пирот 1). Метафора. Многобројни су ороними према географском термину *глава*; исп. ор. *Глава*, *Главе*, *Главица* и др.

ЧОВЕЧКА ГЛАВА, ојк. Стара Брезовица, ок. Врања (Злат. 5, 118). Придев *човечи* од *човечији*, чује се на Косову. В. ор. Човеч(и)ја глава.

ЧОВИЋА БРДО, ојк. Вољевци, ок. Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 486). Према породичном имену *Човићи*.

ЧОВКА 272, ојк. Жупањац, код Љига, ок. Лајковца (Ваљево 2; Петр. П. 1, 161). Према врсти птице *чавка*, *Cotvus monedula*, која испушта гласове *ча-*, *че-*. Исп. глаголе *чавкаџи*, *чевкаџи* којима се имитира оглашавање тих птица. Варијанте назива са вокалом *-о-* су према Скоку `нове креације`: *чола*, *чолица*, *чока*, *чојка* (Рј. под *čavka*). У суседству овога брда налази се *Врайче брдо* (Петр. П. 1, 162).

ЧОЈНИЦА 795, ојк. Локва, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 7 и 105; Динић, 270). Динић помиње два брда *Чојница: Дољња Чојница* и *Горња Чојница* (И., 47). Према његовом мишљењу, ороним је изведен из турске речи *чоха*, *чока* `чоха, чоја`.

1. **ЧОКА** 601, Вршачке планине (В. В Вршац 4); 2. **ЧОКА**, ор. Аљубењ 294, ојк. Мосна, обл. Пореч (Доњи Милановац 2); 3. **ЧОКА** 649, ојк. Осаница, ор. Хомољске планине (Петровац 2; ГАЈ Бела Црква); 4. **ЧОКА** 235, ор. Прилаз, ојк. Бобово, ок. Свилајнца (Крагујевац 2). *Чока* је орографски термин који се често користи у источној Србији, према румунском облику *сіоасџ* из нашег *чука*. Следећи ороними су синтагме код којих је први члан апелатив *чока*.

ЧОКА АРКИ 242, ор. Мироч, обл. Кључ (Енц. Југ. Неготин; ГАЈ Неготин). Двочлани ороним чине румунски апелатив *сіоасџ* и рум. антропоним; исп. л. имена: *Arc, Arca, Arcă, Harca* (Кон., 182). В. ор. Чока.

ЧОКА БАБИ 511, ор. Тилва море 895, ор. Стол, код Бора (Доњи Милановац 4). Према румунском антропониму; исп.: *Baba, Babe, Babă, Babin, Babic* (Кон., 185).

ЧОКА БАЧИЛА 696, ојк. Велико Лаоле, ок. Петровца (В. ИС Жагубица 2). Оронимску синтагму чине апелатив *чока* и пастирски термин *бачила*, *бачије* `летња испасишта стоке; место у планини где се одвија живот и рад пастира током лета`. В. ор. Бачево, Бачија, Бачишта.

ЧОКА БЕРЛАН 636, ор. Старчево брдо 387, ор. Дели Јован (Доњи Милановац 2). Према антропониму; исп. *Beran, Berlă, Berila, Berilac* (< *Берислав*) (Кон., 199).

ЧОКА БУШИ, ојк. Оштрељ, ок. Бора (Доњи Милановац 4). Према рум. антропониму; исп.: *Buș, Bușa, Bușe, Bușiu, Bușila* (Кон., 225).

ЧОКА ГАЛБИНА, ојк. Тополница, ор. Велики гребен, Крајина (Доњи Милановац 2). Према румунском антропониму *Galben, Galbin* (Кон., 280) — *Галбиново брдо*. Исп. топоним *Галбини*, ојк. Лесковац, ок. Малог Лаола. Гамулеску мисли да може бити реч о придеву *galbin* `жут` или о антропониму (Гамулеску 1976, 115).

ЧОКА ГЕОРГЕ 574, ор. Кулмеа паси крава, ојк. Бродица (Доњи Милановац 1). Према рум. антропониму *Gheorghe, Gheorghii* (Кон., 65).

ЧОКА ГОРОЊИТ, ор. Кулмеа Флори 404, ојк. Рудна Глава, Пореч (Доњи Милановац 2). Према рум. апелативу *goruniș* `бељик, хрост`. В. ор. Чока горуње.

ЧОКА ГОРУЊЕ 628, ор. Северни Кучај (В. ИС Велико Градиште 4). Од фитонима *горун* `хрост` или личног имена *Горун*. Исп. ор. *Горуње*, код Књажевца. В. ор. Горуње, Чока гороњит.

ЧОКА ГРЕКУЛУЈ 532, ор. Мироч (В. ИС Оршава 4). В. код ор. Грекулуј.

ЧОКА ГРЉЕЈ, ор. Краку Скорца 557, ор. Тилва Томе 673; обл. Звижд (Доњи Милановац 1). В. ор. Грља, Грље.

ЧОКА ГОРУЊ 538, ор. Јаничарски вис 628, ојк. Дубока, ор. Северни Кучај (Добра 3). В. ор. Горун, Горуње.

ЧОКА ДЕЛИЈА 462, ор. Кулмеа Перули, ојк. Црнајка, ор. Мали крш (Доњи Милановац 2). В. ор. Делијина чука, Делијска чука.

ЧОКА ЗБЕГ 476, ор. брдо Истребиња 585, ор. Лишковац, ојк. Тополница (Доњи Милановац 2; Енц. Југ. Неготин). *Збег* је `место где су се људи склањали од опасности, *збеговишиџе, бежанија*`; исп. ор. *Чока*. В. ор. Збег, Збеговишта.

ЧОКА ЈАНКУЛИ 445, ор. Кулмеа мика 428, ојк. Црнајка (Доњи Милановац 2). Други члан синтагме је рум. м. име *Iancul* од нашег *Јанко*.

ЧОКА ЈОЊИ 370, ојк. Велика Каменица, код Брзе Паланке, ок. Кладово (Кладово 3). Према рум. м. имену *Jon* = наше *Јован*. В. ор. Јонов чукар.

ЧОКА КОМАРОШ 644, ојк. Бор (В. ИС Бор 3). (1) Према антропониму *Комар*; исп. ор. *Комарова коса*; (2) према пастирском објекту где се смешта и чува стока, *комарица, комаришиџе, бачија*. В. ор. Комарски брег, Комарова коса, Комариште.

ЧОКА КУЛЕЈА 466, ор. Топоница 483, обл. Пореч (Доњи Милановац 2). Према рум. антропониму; исп. имена: *Cula, Culea, Culin*; хип. од Никола, *Nikola* (Кон., 118).

ЧОКА КУПЈАТА 854, ор. Јованилор 863, ојк. Кривељ (Милић 1, 3; Мил. Ч. 9, 3; Доњи Милановац 3). Други члан синтагме је према румунској лексеми *piatră* `камен`.

ЧОКАЛИЦА, ојк. Барошевац, ор. Венчац (Аранђеловац 1). (1) Од *чокал*, тур. *çokal*, `чокаљ, чокан, земљани суд за воду и друга пића`. Фигуративно `удубљење, јама, вртача`; (2) Балканизам словенског порекла је, према Скоку, рум. *cosean, ciocan* `пањ, клода; прут`. Наставак *-ан, -ањ* „*variga s drugim sufiksima: sa -ьl i -jo u kicālj*“ (Рј. под *čokānj*); у румунском и *ciocălaște* `кукурузно поље`; *ciocălai* `кукурузна стабљика; клип` (Р. Р-Р).

ЧОКА МИКА 605, ор. Дели Јован (В. ИС Бор 1). Према румунском придеву *mic* `мали` — `Мала чука, Мало брдо`.

ЧОКА МОШУ 467, ојк. Брестовац, ор. Тилва Табакула (Доњи Милановац 3; Енц. Југ. Зајечар). „*Od rum. apel. Moș (stare reči u rumunskom jeziku /.../ ili od njega razvijenog antroponima Moșu(l), koji je obavezno stajao uz kakav geografski naziv*“ (Гамулеску 1976, 127).

ЧОКА НАЛТА 582, ојк. Кривељ, код Брестовца (В. ИС Бор 3). Придевски члан синтагме *налџа* је „*od rum. prid. inalt 'visok', latinskog porekla (< lat. in altum /.../ Značenje toponima je 'visoki vis, visoka čuka'* (Гамулеску 1976, 128).

ЧОКА НИЦИ 415, ојк. Брестовачка бања, ок. Бора (Доњи Милановац 3). Други члан *Ници* је облик генитива рум. л. имена *Niță, Nița* (< *Jonită < Joan*) (Кон., 82). Исп. и Гамулеску (1976, 112).

ЧОКАНЛИЈА, ојк. Барошевац, код Лознице (Петр. П. 1, 116). Можда од *чокан-лија* `занатлија, онај који се бави израдом *чокана, чокања*. У брду

Чоканлија вађена је `бела земља` која се користила за прављење опеке, а вађена је и ватростална глина. Исп. тур. *çokal* `чокал, чокан, земљани суд`. В. код Чокалица.

ЧОКАЊА, ојк. Грабовица, код Такова (Фил. М., 243). Можда из **Чокан-ја њадина, њива* и сл., кукурузна поља на којима су стабљике кукуруза, *чокани*; пањеви. В. ор. Чокалица.

1. **ЧОКА ЊАЛТА** 439, ор. Топоница 483, ојк. Топо(л)ница, Пореч (Доњи Милановац 2); 2. **ЧОКА ЊАЛТА** 399, ор. Велики гребен, ојк. Мосна, код Доњег Милановца (Доњи Милановац 2); 3. **ЧОКА ЊАЛТА** 239, ојк. Слатина, код Уровице, слив Вратне (Неготин 1); 4. **ЧОКА ЊАЛТА** 668, ојк. Бољетин, код Доњег Милановца, ор. Шомрда (Добра 3; Миш. 1, 67); 5. **ЧОКА ЊАЛТА** 544, ојк. Брестовачка бања, ок. Бора (Доњи Милановац 1; Енц. Југ. Зајечар). В. код ор. Чоканалта.

ЧОКА ЊАМЦИ 856, ојк. Лазница, код Жагубице, Хомољске планине (Жагубица 2). Гамулеску је забележио измењени облик *Njamculi čuka* са објашњењем: „*Njamculi* је rum. dij. genitivni oblik (sa nastavkom -li umesto lui) od apel. *neamt* `Nemas` ili od njega postao rum. antrop. *Neamtŭ*“ (1976, 128).

ЧОКА ПАЊАЧА 608, ок. Мајданпека (В. ИС Жагубица 2). Други члан оронимске синтагме је према облику деминутива *њањак* од *њањ* `балван, трупац, дебло` или можда према неком топониму **Пањак*. В. ор. Пањак, Пањик, Пањевац.

ЧОКА ПАТУЛА, ор. Кулмеа Љупан 674, ојк. Бор (Доњи Милановац 3). Уз апелатив *чока* налази се рум. име објекта у коме се чува храна за стоку, амбар. Исп. *pătul* „навес для хранения зерна овощей“; „плетёный амбар для хранения кукурузы“ (Р. Р-Р).

ЧОКА ПАУЛИ 343, ојк. Оштрелъ, ок. Бора (Доњи Милановац 4). Према антропониму. Исп. рум. л. имена: *Paul* (< lat. *Paulus*), *Păulescu*, *Pauliș*, *Paului* (Кон., 130).

ЧОКА ПЕТРИШЕЉ 621, ор. Мали крш (В. ИС Бор 1). Према румунском антропониму. Исп. имена: *Petru*, *Petriș*, *Petrișor*, *Petriul* (Кон., 132).

ЧОКА ПРЉИТЕ 509, ор. Мироч (Кладово 3). Према глаголу *њрљийи* `пржити, палити, жећи`; опалено, опржено брдо. В. ор. Пљак, Прљачка коса, Прљине.

ЧОКА РОБУЛЕ 372, ојк. Оштрелъ, ок. Бора (Доњи Милановац 4). Према антропониму. Исп. румунска имена: *Rob*, *Robul*, *Roban*, *Robilu* (Кон., 361).

ЧОКА РОШИЈА, ор. Голи крш 779, ојк. Топла (Доњи Милановац 4). Према антропониму. Исп. рум. имена: *Roș*, *Roșul*, *Roșia*, *Roși* (Кон., 363).

ЧОКА СИМЕОН 799, Хомољске планине (В. ИС Жагубица 4). Према библијском антропониму *Симеон* (Грк.); исп. и у рум. *Simeon*, *Semion*, *Simion* (Кон., 147).

ЧОКА СТАН 577, ојк. Кривељ, ок. Зајечара, ор. Црни врх (Доњи Милановац 3; В. ИС Бор 3). Према антропониму *Сџан* (Грк.); исп. и у рум.: *Stan* (< *Сџанислав*), *Stanul* (Кон., 375).

ЧОКА ТИЛИ 685, Хомољске планине (В. ИС Жагубица 2). Други члан синтагме је вероватно према м. имену *Тил, Тиле* (Грк.; ПИ). Исп. ор. *Тилова чука*, код Ивањице.

ЧОКА ФРАСЕН 530, ор. Лишкавац (В. ИС Бор 1). Према дримониму *frasin*, рум. називу за 'јасен'. В. код ор. Фрасан, Фресениш 621.

ЧОКА ЧОРБАН 673, ор. Црни врх, ојк. Кривељ, код Бора (В. ИС Бор 3; Доњи Милановац 3). У селу *Бурдимо* код Сврљига забележен је породични надимак *Чорбинци* (Богд. 1, 98) и микропоним *Чорбинска воденица* (И., 48). Други члан синтагме *Чорбан* је вероватно антропоним, надимак према коме је и надимак забележен у Сврљигу. У сливу Црне реке, у Кривељу, налази се, према Рајковићу, топоним *Чока Чербан*, поводом кога Гамулеску пише: „*могуће да је rumunsko ime ovog toponima glasilo isto: Cioaca Cerban. Da je rumunski izraz bio Cioaca lui Cerban očekivali bismo da srpskohrvatski toponim glasi Čerbanova Čuka /.../ Što se same reči Čerban tiče, ona pretpostavlja postojanje u rumunskom nekom antroponima Cerban, obrazovanog od cerb „jelen“* (Гамулеску 1976, 111).

ЧОКВЕНИК 1052, ојк. Жарево, ок. Бруса (Куршумлија 1; Интернет). (1) Од *чок* 'пањ'; Скок: „*Balkanska riječ: rum. cioc 'isto', arb. çok*“ (Рј. под *чок*). Из синтагме **Чоков врх* > *Чоквеник*; (2) Од антропонима *Чока* > *Чоков врх* и сл. > *Чоквеник*. Исп. презимена: *Чок, Чока, Чокић, Чоко, Чоковић* (ЛП; РП ЦГ 2002).

ЧОКИН ДЕЛ 520, ојк. Моклиште, ок. Беле Паланке (Костић 1, 205). Према антропониму *Чока*. В. код ор. Чоквеник (2).

1. **ЧОКИЦА** 377, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 15); 2. **ЧОКИЦА**, ор. Дели Јован, ојк. Глоговица. Деминутив од *чока*. В. ор. Чока.

ЧОКЛЧЕВО БРДО, ојк. Шљивар, слив Црне реке (Рајк. 1, 120). Од рум. л. имена *Ciocilte, Ciocălt*: „*U rumunskom banatskom izgovoru: Ciocilceu. Od ove banatske varijante obrazovan je sh. prisvojni pridjev Čoklčev(o) /.../ Rumunski toponim od kojeg je i srpskohrvatski postao bila je genitivna konstrukcija tipa Dealul lui Ciocilteu*“ (Гамулеску 1976, 112).

ЧОКЉАЧА, слив Левачке реке л. пр. Велике Мораве, ок. Јагодине (Мишк. 3, 197). Елезовић је унео у речник придев *чѡкљас, -сѡа, -сѡо* 'чворноват, рачваст, чакљаст' (Р. К-М II). Код Скока је, код одреднице *čaklje*, додато: „*Ovamo ide možda, sa o mjesto a (valjda prema čokur /.../ pridjev na -ast čoklas, -sta (Kosmet) /.../ s tim samoglasnikom rum. cioaclă f pored cioclă 'čaklja'*.“ Упућује на *saklja* констатујући да није објашњено.

ЧОКОТИНСКА ЧУКА 728, ојк. Чокотин, код Медвеђе, ор. Гољак (Приштина 2). *Чокоѡи* значи 'пањ, део посеченог стабла који је остао у земљи', а значи и 'чокоѡи' винове лозе, *чок*'. „*Kako čokot ide u terminologije vitikulture, čokot i čot mogu biti predrimске panonske riječi*“ (Скок, Рј. под *čot*). Ор. је према ојкониму *Чокоѡин*. В. ор. Чокотински вис.

ЧОКОТИНСКИ ВИС 813, ор. Гољак, ок. Медвеђе (В. ЈС Лесковац 1). В. код Чокотинска чука.

ЧОЛАКОВ БРИЈЕГ, ојк. Рача, ор. Тара (Павл. Јб. 2, 379). Према м. имену *Чолак* (Грк; ПИ).

ЧОЛАКОВИНА, ојк. Мушићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 166). Топоним *Чолаковина* обухвата земљу, имање које припада особи са именом *Чолак*.

ЧОЛИН ОСТЕЊАК, ојк. Ситарнице, ок. Ваљева (Павл. Љ., 934). *Остјењак* је `појас земље који се налази уз стење`, а припада особи са именом *Чола* (Грк.). В. ор. Остењак.

ЧОЛИЊА БРДО, слив Колубаре (Јов. Б. 1, 324). Према породичном имену *Чолићи*.

ЧОЛИЊА ВРХ 796, ојк. Сијерач, код Рогачице, ок. Бајине Баште. В. ор. Чолића брдо.

ЧОЛОВ КАМЕН, ојк. Добротин, ор. Јаворина (Павл. Љ. 2, 399). Према мушком имену *Чола*, *Чоле* (Грк.).

ЧОЛОВСКО БРДО, ојк. Долово, код Тутина (Лут. М. 6, 385). Према члановима породице *Чоловић*, брдо на коме живе *Чоловићи* (И.).

ЧОЛСКА ГЛАВИЦА, ојк. Озрем, код Такова, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 202). В. ор. Чолово брдо, Чолов камен.

ЧОПИН РИД, ојк. Горња Горијевница, код Чачка (Мишк. 6, 134). Према надимку или личном имену *Чоја*. Исп. презимена: *Чоја*, *Чојић*, *Чојица*, *Чојичић* (РП ЦГ 2002).

ЧОПОР, ојк. Глобочница, обл. Гора (Лут. М. 4, 64). *Чојор* значи `скуп животиња, крдо; мноштво, велики број, гомила, хрпа` (према Р. МС). Од мађарског *csopot*; унето у наш језик преко контаката при обављању трговине, при продаји стоке. В. код Скока (Рј. под *џопор*).

ЧОРБИН РИД, ојк. Жбевац, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 37). Према надимку или личном имену. Исп. презимена: *Чорба*, *Чорбић* (ЛП; РП ЦГ 2002).

ЧОРЛАС 1187, ор. Жара, ојк. Морани, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). Судаћи према суфиксу *-ас* на који се може наићи: „Само у нашим презименима изведеним од *hipokoristika* од двочланих *praslavenskih* личних имена“ (Скок, Рј. под *-ас*), ороним је пореклом од антропонима. Код нас су сачувана презимена: *Чор*, *Чорлајић*; ојконим *Чорле*, код Бања Луке (РЈА). Скок додаје да се код придева могао сачувати у спојеном суфиксу *-асиј*, а *-асиј* се може проширити са *-ол > -оласиј*. Проширење наставком *-ас* имамо у орониму *Беласица*, ок. Куршумлије (в.).

ЧОРТ, ор. Каблар (Цвијић 1, 80). Само је Цвијић забележио ороним *Чорти*, као име највишем врху на Каблару. У новије време се овај врх назива *Видиковац*. Сматрамо да је ор. *Чорти* сачувана стара словенска пастирска лексема која се данас у Србији, осим у Срему, не може чути. У Србији је потиснута од лексема *крдо* и *стадо*; има је у бугарским говорима: *ч(е)педа*, *чарда*; налазимо је у орониму *Черед*, ок. Голупца (в.). Та реч се говорила на целом Балкану што потврђује њено постојање у бугарском, и мађарска реч *cseréda*, дакорумунска *cireadă*, румунска *ciredar*. Из Мађарске се враћа у Србију, у области из којих је била потиснута: *чорда* `крдо, стадо` (Вук, Рј.); презиме *Чордашић*. И данас се у пастирској терминологији у Срему користе изрази: *чорда* `већи број говеда, оваца, свиња, које се терају на пашу`; *чордар* и *чордаш* `говедар` (Бошњакловић

1985, 156). Што се тиче финалног консонанта *-d* у *-īi* претпостављамо да је у питању десоноризација. За размишљање: Поводом оронима *Каблар* помињани су Келти који су нам оставили минијатурне језичке трагове, и зооним *caballus* (в. ор. *Каблар*). Ор. *Чорīi* је узвишени део те исте планине који садржи вокал *-o-*, који се не очекује у словенским варијантама (исп. келтско *cordd* код ор. *Черед*). В. ор. *Черед*.

1. **ЧОТ** 206, ојк. Врчин, код Београда (Београд 4); 2. **ЧОТ** 313, ор. Ивекрак, код Лознице, слив Лешнице (Шабац 3; Рад. М. 1, 203); 3. **ЧОТ**, ојк. Ковачевац, ок. Младеновац (Аранђеловац 2); 4. **ЧОТ** 474, ор. Јаучански вис, ојк. Горња Буковица (Крупањ 2); 5. **ЧОТ**, ор. Влашић, слив Јадра (Павл. Љ. 3, 395); 6. **ЧОТ**, ојк. Жупањац, код Боговађе (Петр. П. 1, 161); 7. **ЧОТ**, ојк. Моравци, код Љига, Качер (МЈ-ДП, 76); 8. **ЧОТ**, ојк. Миращевац, код Раче Крагујевачке (Рад. Т., 171); 9. **ЧОТ**, ор. Милојковица, ојк. Бабина Лука, ок. Ваљево (Ваљево 1); 10. **ЧОТ**, ојк. Словац, код Лајковца (Павл. Љ., 912); 11. **ЧОТ**, ојк. Берковац, код Мионице (Павл. Љ., 549); 12. **ЧОТ**, ојк. Ковачице, код Драчића, Ваљево (Павл. Љ., 720); 13. **ЧОТ**, ојк. Горње Штипље, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 116). *Чоīi* је орोगрафски термин `узвисина, брдашце`; рум. *ciot* `пањ, чвор`; исп. и *choīa* (Банат) рум. *ciotă* `пањ`. Реч *choīa* може да значи и `груда земље`. Прелазом *īi* > *κ* настаје *чок*, термин који се користи нарочито у источној Србији, према румунском *ciocă* `чука`. Исп. орониме *Чока* и *Чокоīинска чука*. Код Скока: „Како је *čokot* riječ istočnih krajeva, gdje se govori i *čóta* f u tom značenju, moguće je tumačiti postanje riječi *čokot* unakrštavanjem od *čok* (v. *čokanj*) i *čóta*“ (Рј. под *čot*).

ЧОТАЊАЦ, ојк. Жупањац, ок. Лајковца (Ваљево 2). Према орониму *Чоīi* (в. код *Чоīi*) ореко новоформираног топонима пејоративним наставком *-ан Чоīиан*, уз наставак типа *-ј-* настала је синтагма **Чоīиан брег, вис* и сл. Из ње је именичким наставком *-ац*, наком ишчежавања апелатива, добијен данашњи облик *Чоīианца*.

ЧУБАРСКО БРДО, ојк. Чубра, код Неготина, хид. Чубарска река (Неготин 3; Мишк. 4, 166). *Чубра* и *чубрило* су зооними, име за козу и јарца (Вук, Рј.); придев *чубрасīi* је исто што и *чулов* `без ушију (за овцу, овна)`. *Чул* је од рум. придева *ciul* = *чулав* (Р. Р-Р; Вук, Рј.). Сматра се балканизмом. Преко надимка настала су лична имена: *Чубрило*, *Чубрин*, *Чубро* (ПИ); презимена: *Чубра*, *Чубре*, *Чубрић*, *Чубрило*, *Чубранић* (ЛП).

ЧУБРАК 956, ор. Муртеница, ор. Златибор (Ршум. 2, 99). Према антропониму. У ојкониму Љубиш, код Чајетине, забележено је име *Чубра*; у Ужицама презиме *Чубрак*.

ЧУБРИЊЕВО 2533, ојк. Брод, обл. Гора (Лут. М. 4, 69; Крст. О., 122). Према антропониму *Чубрић*, **Чубрићево њоље, брдо* и сл. > *Чубрићево*.

ЧУБРИЦА 891, ор. Маљен, ојк. Бачевци, ок. Ваљево (Ваљево 3; Павл. Љ., 881; Јов. Б. 1, 176; Жуј., 318). Према биљци *чубар*, *чубрика*, *чубриц*, *чубрица* *Satureja hortensis*, мирисна биљка која се користи као зачин (Сим. 1959). „Posudjenica je iz gr. θύμβρος“ (Скок, Рј. под *čubar*).

ЧУВЕР 905, ор. Лесковац 1077, ојк. Кратово, ок. Прибоја (Вардиште 4). В. код ор. Ћувер.

ЧУВИК 860, ор. Троглав, ор. Маглић, ок. Краљева (Чачак 3). В. код ор. Ћувик.

ЧУВИЉЕ 1126, ојк. Доње Лопиже, ок. Сјенице, ор. Златар (Сјеница 1; Интернет). Ороним би могао бити према неком антропониму са основом *Чув-, *Чувил- из претпостављене синтагме *Чувиле њоље, брдо и сл. Исп. презимена: Чувалъ, Чувелъак, Чувълан, Чувилъ (ЛП: РП ЦГ 2002).

ЧУГУРСКЕ КОСЕ, ојк. Костојевићи, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 408). Према презимену *Чугуровићи* од надимка *Чугур* (И., 409). У напомени аутор пише: „Чугура је неотесана здепаста штака /.../ чугур је човек с дрвеном ногом“ (И., 409).

ЧУЈКОВАЦ 796, ојк. Преконози, ок. Алексинца (Зајечар 3). Према антропониму *Чујко*: **Чујков до, брег* и сл. Исп. презимена: *Чујко, Чујкин, Чујкевић, Чујковић* (ЛП).

1. **ЧУК**, ојк. Ћелије, код Лајковца (Ваљево 2; Петр. П. 1, 216); 2. **ЧУК** 422, ојк. Рабас, код Бранковине, ок. Ваљева (Крупањ 2); 3. **ЧУК**, ојк. Дегурић, код Ваљева (Павл. Љ., 639); 4. **ЧУК** 726, ојк. Каона, ор. Јелица, обл. Драгачево (Чачак 3); 5. **ЧУК** 1311, ор. Врх 1284, ор. Стара планина, ојк. Росомач (Берковица 3). В. код ор. Чука.

1. **ЧУКА** 157, ојк. Долово, код Панчева, Банат (ГАЈ Београд); 2. **ЧУКА** 240, ојк. Кусић, ок. Беле Цркве (Велико Градиште 1); 3. **ЧУКА** 244, ојк. Двориште, ок. Голупца (Велико Градиште 4; Мил. Ч. 3, 77); 4. **ЧУКА** 512, ор. Бреснички крш 486, ојк. Борач, ок. Груже (Чачак 2); 5. **ЧУКА** 515, Северни Кучај (Велико Градиште 3; В. ИС Велико Градиште 3); 6. **ЧУКА** 526, ор. Девица 1186, ојк. Читлук, код Сокобање (Зајечар 3); 7. **ЧУКА** 470, ојк. Мокра, код Беле Паланке (Костић 4, 262); 8. **ЧУКА**, ојк. Градиште, код Црвене Реке, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 107); 9. **ЧУКА**, ојк. Топоница, код Бабичког, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 240); 10. **ЧУКА**, ојк. Житни Поток, ок. Бојника (Јов. Ј. 6, 43); 11. **ЧУКА**, ојк. Каменица, ок. Бојника (Јов. Ј. 6, 57); 12. **ЧУКА**, ојк. Савинац, ок. Лесковца (Јов. Ј. 6, 96); 13. **ЧУКА**, ојк. Славник, ок. Лесковца (Јов. Ј. 6, 102); 14. **ЧУКА**, ојк. Сејаце, ок. Бујановца (Злат. 3, 48; Триф. Ј. 1, 24); 15. **ЧУКА**, ојк. Себрат, ок. Бујановца (Злат. 3, 55); 16. **ЧУКА** 662, ор. Рујен, ојк. Лукарце, ок. Бујановца (Енци. Југ. Врање; Злат. 7, 116); 17. **ЧУКА**, ојк. Дреновац, ок. Врања, обл. Пољаница (Злат. 1, 113); 18. **ЧУКА**, ојк. Големо Село, ок. Врања, обл. Пољаница (Злат. 1, 127); 19. **ЧУКА**, ојк. Мијаковце, ок. Врања, обл. Пољаница (Злат. 1, 134); 20. **ЧУКА**, ојк. Остра Глава, ок. Врања, обл. Пољаница (Злат. 1, 139); 21. **ЧУКА**, ојк. Собина, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 77; Злат. 4, 167); 22. **ЧУКА**, ојк. Стари Глог, ок. Врања (Злат. 5, 114); 23. **ЧУКА**, ојк. Трејак, ок. Бујановца (Триф. Ј. 1, 31); 24. **ЧУКА**, ојк. Ваганце, ок. Врања, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 96); 25. **ЧУКА** 1069, ојк. Тумба, ор. Кукавица, ок. Врања (Врање 1); 26. **ЧУКА**, ојк. Стрешак, ок. Врања, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 200); 27. **ЧУКА** 1383, ор. Кукавица, ок. Лесковца (В. ЈС Лесковац 4); 28. **ЧУКА** 1225, ор. Чемерник, ојк.

Мачкатица, ок. Црне Траве (Врање 2); 29. **ЧУКА**, ојк. Горње Романовце, код Сурдулице, обл. Власина (Ник. Р. 3, 357); 30. **ЧУКА**, ојк. Добро Поље, код Власотинца, ок. Црне Траве (Ник. Р. 3, 317); 31. **ЧУКА**, ојк. Лесковица, код Љуберађе, ок. Бабушнице (Ник. Р. 3, 330); 32. **ЧУКА** 1097, ор. Руј, ок. Јабуковика, обл. Лужнице (В. ЈС Власотинце 2); 33. **ЧУКА** 823, ојк. Раков Дол, ор. Црни врх 1461, обл. Лужница (Босиљград 1); 34. **ЧУКА** 1565, ор. Варденик, ок. Сурдулице, обл. Власине (В. ЈС Власотинце 4); 35. **ЧУКА** 1337, ор. Милешевац, ор. Старац, ок. Пећи (В. ЈС Власотинце 4); 36. **ЧУКА** 1315, ојк. Црвена Јабука, обл. Лужница (Босиљград 1; Крст. О., 334); 37. **ЧУКА**, ор. Дебели дел 1096, ојк. Кална, ок. Димитровграда (Босиљград 1); 38. **ЧУКА** 644, ојк. Ошљане, ок. Књажевца (Кула 3); 39. **ЧУКА**, ојк. Врбовац, код Зајечара (Динић 1, 273); 40. **ЧУКА**, ојк. Горња Бела Река, код Зајечара (Динић 1, 273); 41. **ЧУКА**, ојк. Лесковац, код Зајечара (Динић 1, 273; Рајк. 1, 120); 42. **ЧУКА**, ојк. Леновац, код Зајечара (Динић 1, 273); 43. **ЧУКА**, ојк. Вражогрнац, код Зајечара (Динић 2, 530); 44. **ЧУКА**, ојк. Доња Бела Река, код Зајечара (Динић 2, 530); 45. **ЧУКА**, ојк. Копривница, код Зајечара (Динић 2, 530); 46. **ЧУКА**, ојк. Метриш, код Зајечара (Динић 2, 530); 47. **ЧУКА**, ојк. Рготина, код Зајечара (Динић 2, 530); 48. **ЧУКА** 312, ојк. Сумраковац, код Зајечара (Динић 2, 530); 49. **ЧУКА** 442, ојк. Ошљане, ок. Књажевца (Кула 3); 50. **ЧУКА**, ојк. Доња Каменица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 171); 51. **ЧУКА** 596, ојк. Могиле, код Витине, ок. Гњилана (Куманово 1; Мил. Ч. 2, 44); 52. **ЧУКА** 722, ор. Жеговац, ок. Гњилана (Мил. Ч. 2, 75; Лебане 3); 53. **ЧУКА**, ојк. Жаково, код Истока, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 328); 54. **ЧУКА** 1005, ојк. Мајдан, код Старог Трга, ок. Звечана (В. ЈС Приштина 2); 55. **ЧУКА** 1057, ојк. Мрамор, код Новог Брда, ок. Приштине (В. К-М Приштина 4); 56. **ЧУКА** 604, Замнигор 748, ојк. Црновране, ок. Ораховца (Призрен 2); 57. **ЧУКА**, ојк. Горњо Кусце, код Гњилана (Урош. 3, 227); 58. **ЧУКА**, ојк. Церница, код Гњилана (Урош. 3, 199); 59. **ЧУКА**, ојк. Прековце, слив Криве реке (Урош. 1, 68); 60. **ЧУКА**, ојк. Маревце, слив Криве реке (Урош. 1, 77); 61. **ЧУКА**, ојк. Дабишевце, слив Криве реке (Урош. 1, 79); 62. **ЧУКА**, ојк. Босце, слив Криве реке (Урош. 1, 79); 63. **ЧУКА**, ојк. Бушинце, слив Криве реке (Урош. 1, 102); 64. **ЧУКА** 977, ор. Неродимка, код Урошевца (В. К-М Урошевац 1); 65. **ЧУКА** 938, ор. Црна гора = Карадаг, ор. Скопска Црна гора (В. ЈС Куманово 1); 66. **ЧУКА**, ојк. Гребник, код Клине, обл. Прекорупље (Бук. 1, 367). 67. **ЧУКА**, ојк. Долац, код Клине, обл. Прекорупље (Бук. 1, 374); 68. **ЧУКА**, ојк. Грабац, код Клине, обл. Прекорупље (Бук. 2, 383); 69. **ЧУКА**, ојк. Липљан, код Добротина, ок. Приштине (Бук. 5, 86); 70. **ЧУКА** 838, ојк. Словиња, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 131); 71. **ЧУКА**, ојк. Матичане, код Приштине (Бук. 6, 98); 72. **ЧУКА**, ојк. Сушица, код Грачанице (Бук. 6, 138); 73. **ЧУКА** 684, ојк. Ђаковица, ор. Козник, ор. Милановац (Стан. 2, 337); 74. **ЧУКА**, ојк. Љаник, ок. Прешева (Злат. 6, 167); 75. **ЧУКА**, ојк. Понор, код Пирота, ор. Белава (Пирот 3); 76. **ЧУКА**, ор. Влковија 656, ојк. Костур, код Пирота (Пирот 3); 77. **ЧУКА**, ојк. Брлог, код Височке Ржане, ок. Пирота (Крст. О., 341; Рад. 2, 130); 78. **ЧУКА** 930, ојк. Алдинци, ор. Светониколска планина, ок. Књажевца (Кула 3); 79. **ЧУКА**, ојк.

Бурдимо, код Сврљига (Богд. 1, 173); 80. **ЧУКА**, ојк. Ђуринац, код Сврљига (Богд. 1, 173); 81. **ЧУКА**, ојк. Периш, код Сврљига (Богд. 1, 173); 82. **ЧУКА**, ојк. Давидовац, код Сврљига (Богд. 1, 173); 83. **ЧУКА**, ојк. Лесеновце, код Александровца, ок. Крушевца (Лут. М. 1, 90); 84. **ЧУКА** 271, ојк. Перуновац, код Крушевца (Параћин 3); 85. **ЧУКА** 650, ор. Камиџор 570; ојк. Планиница, ор. Гледићке планине (Крушевац 3); 86. **ЧУКА** 609, ор. Чукар 743, ојк. Страгари, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4); 87. **ЧУКА** 1030, ор. Сто, ојк. Замчање, ок. Краљева (Чачак 4); 88. **ЧУКА** 985, ор. Видојевица, ојк. Прокупље, слив Топлице (В. ЈС Ниш 3); 89. **ЧУКА**, ојк. Разбојна, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2); 90. **ЧУКА**, ојк. Блажево, слив Топлице (Грк. 1, 185); 91. **ЧУКА**, ојк. Бело Поље, слив Топлице (Грк. 1, 186); 92. **ЧУКА**, ојк. Бозољин, слив Топлице (Грк. 1, 187); 93. **ЧУКА**, ојк. Боранце, слив Топлице (Грк. 1, 189); 94. **ЧУКА**, ојк. Горње Левића, слив Топлице (Грк. 1, 191); 95. **ЧУКА**, ојк. Градац, слив Топлице (Грк. 1, 192); 96. **ЧУКА**, ојк. Доње Левиће, слив Топлице (Грк. 1, 194); 97. **ЧУКА**, ојк. Домишљевина, слив Топлице (Грк. 1, 193); 98. **ЧУКА**, ојк. Ђерекаре, слив Топлице (Грк. 1, 195); 99. **ЧУКА**, ојк. Кнежево, слив Топлице (Грк. 1, 197); 100. **ЧУКА** 552, ојк. Горњи Грабовац, ор. Голо брдо 730, ок. Прокупља (Прокупље 3); 101. **ЧУКА** 261, ојк. Житорађа, код Прокупља (Прокупље 4); 102. **ЧУКА** 773, ор. Пасјача, ојк. Зладовац, ок. Прокупља (Прокупље 4); 103. **ЧУКА** 1005, ор. Равна планина 1200, ојк. Свињиште, ок. Куршумлије (Приштина 2); 104. **ЧУКА** 1129, ор. Копаоник (В. К-М Приштина 1); 106. **ЧУКА**, ојк. Лозно, код Лепосавића, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 107. **ЧУКА** 1148, ор. Копаоник, ојк. Витоше, ок. Бруса (Куршумлија 3); 108. **ЧУКА**, ојк. Трбуње, ок. Блаца (Арс. 1, 84); 109. **ЧУКА**, ојк. Гргуре, ок. Блаца (Арс. 1, 84); 110. **ЧУКА** 372, ојк. Лебане, слив Јабланице (Лебане 2); 111. **ЧУКА**, ојк. Стојковце, Лесковачко Поречје, ок. Лесковца (Јов. Ј. 2, 11); 112. **ЧУКА**, ојк. Горња Локошница, ок. Лесковца, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 41); 113. **ЧУКА**, ојк. Грделица, код Лесковца, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 57); 114. **ЧУКА**, ојк. Јелашница, ок. Лесковца, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 105); 115. **ЧУКА**, ор. Китка 1230, у склопу ор. Широка планина 1352, ок. Трговишта (Кратово 1; В. ЈС Крива Паланка 1); 116. **ЧУКА**, ојк. Бабина Пољана, ок. Трговишта (Стев., 178); 117. **ЧУКА**, ојк. Горновац, ок. Трговишта (Стев., 183); 118. **ЧУКА**, ојк. Горњи Стајевац, ок. Трговишта (Стев., 188); 119. **ЧУКА**, ојк. Дејанце, ок. Трговишта (Стев., 189); 120. **ЧУКА**, ојк. Лесница, ок. Трговишта (Стев., 207); 121. **ЧУКА**, ојк. Нови Глог, ок. Трговишта (Стев., 211); 122. **ЧУКА**, ојк. Радовница, ок. Трговишта (Стев., 218); 123. **ЧУКА**, ојк. Шапранце, ок. Трговишта (Стев., 233); 124. **ЧУКА** 522, ојк. Бабичко, ор. Бабичка гора (Ниш 3); 125. **ЧУКА** 712, ојк. Велики Крчмир, ор. Сува планина (Ниш 4); 126. **ЧУКА**, ојк. Горња Врежина, ок. Ниша (Ђап. 5, 217); 127. **ЧУКА**, ојк. Чамурлија, ок. Ниша (Ђап. 5, 223). *Чука* је орографски термин карактеристичан за балканске просторе, нарочито Србију и Македонију. Значење је `планинско узвишење обично купастог облика; стрмо, стеновито брдо, рид, гребен; велики камен`. Исп. ор. *Кук*, ор. *Кукавица*, ор. *Чик*, ор. *Чикер* и др. О овим терминима више код Павл. З. 2008. В. ор. Чук, Чукар, Чукара.

ЧУКА ГЛАВЧИНИНА, ор. Главчина Златовска 634, ојк. Златово, ок. Депотовца (Јов. Љ., 299). Ороним *Чука Главчинина* припада већем планинском систему *Злајтовска Главчина 634 = Главчина злајтовска* па је према њему именован (исп.). В. ор. Главчина, Главчина златовска.

ЧУКА ДАРБАНЦУ, ор. Кулмеа Начулин 508, ојк. Горњани, Пореч (Доњи Милановац 4). Према румунском имену. Исп. антропониме: *Dărban, Darabant, Dărăbanțul* (Кон., 257).

ЧУКА КАМЕНИТА, ојк. Сумраковац, ок. Зајечара (Ђупић, 361). В. ор. Каменита чука.

ЧУКА КРС, ојк. Коћура, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 121). Ороним је двочлана именичка синтагма у којој је апелатив *чука* одређен верским симболом *крсиом*, који се на њему налази. В. ор. Крс, Крст.

ЧУКА ЛИС 830, ор. Белашка, ојк. Влахиња, ок. Косовске Митровице (Приштина 1). *Лис, лисаи* значи `који није обрастао биљем, које је без растиња`, али може да се односи и на узвишење које има оштар нагиб, које је стрмо, окомито. Исп. ор. *Лиса сѝена, Лиса сѝијена* и др. В. код ор. Лис.

ЧУКА МАЛ 1027 = **ВЕЛИКА ЧУКА**, ојк. Коретин, ок. Косовске Митровице (Приштина 1; Урош. 1, 108). В. ор. Велика чука.

ЧУКА МАРЕ 649, ор. Ђорђино 847, ојк. Јасиково, ок. Мајданпека (Доњи Милановац 1). Други члан синтагме је рум. придев *mare* `велики`.

ЧУКА МАРИКА 609, ор. Чука маре 649, ојк. Јасиково, ок. Мајданпека (Доњи Милановац 1). Како се налази уз *Чуку маре*, а по величини је нижа од ње, може се очекивати да је други члан деминутиви облик рум. придева *mare* (наставка *-ка* и вокал *-и* уместо рум. *-е*).

ЧУКА МАРИНАЧКА, код ојк. Доњи Дубич, ок. Трстеника (Мишк. 3, 197). Према неком топониму **Маринац*. Извор *Маринац* се налази северно, у атару села Доња Сабанта (И., 124).

ЧУКА НОВАКУТ 1122 = **НОВАКОВА ЧУКА**, ојк. Свирце, Новобрдска Крива река (Лебане 3; Урош. 1, 96).

ЧУКА ПЕТРИТ = **ПЕТРОВА ЧУКА**, ојк. Бусовата, код Косовске Каменице, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 104).

ЧУКА ПРИСОЈА 494, ојк. Мијајлица, ок. Бојника (Лебане 2). В. ор. Присој, Присоја.

ЧУКА УГЉАРЕ 925, ојк. Угљаре, ор. Пруговац, ок. Приштине (Приштина 3). Према ојкониму *Угљаре*.

1. **ЧУКАЛИЦА** 735 = **СРЕДЊА ПЛАНИНА**, ојк. Миљковац, ок. Сврљига, ор. Тресисаба (Стан. 4, 592; Богд. 1, 173); 2. **ЧУКАЛИЦА**, ор. Враћи крш 1399, ор. Голија (Нови Пазар 1). Према ономагопејском глаголу *чукајѝи* `ударати, лупати, тући; куцати`. (1) *Чукање*, ударање, тресак и сл. могу да изазову радови који се обављају у планини: разбијање камена, удари при сечи стабала; чекетање, клопарање воденичног камена и сл. (2) У природи се могу чути оштри, јаки звуци као тресак грома; ударање кљуном птица, кљуцање, *чукање*; чекетање; зричање инсеката и сл. Податак да се ороним 1. *Чукалица* налази на орониму

Тресибаба потврђује ономатопејско значење. Исп. сродне орониме: *Трешћена буква*, *Трешћени врх*, *Трешћена чука*, *Трешћенац*, *Тресак*, *Треска*, *Трестја*, *Тресова коса*.

1. **ЧУКАР**, ојк. Велики Борак, код Барајева (Петр. П. 1, 131); 2. **ЧУКАР** 470, ор. Васкова глава 622, ојк. Срезојевци, ок. Горњег Милановца (Ваљево 4); 3. **ЧУКАР**, ојк. Мокрање, код Неготина (Неготин 3); 4. **ЧУКАР**, ојк. Луково, код Сврљига (Богд. 1, 173); 5. **ЧУКАР**, ојк. Дрвник, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 233); 6. **ЧУКАР**, ојк. Врбовац, ок. Зајечара (Динић 1, 273); 7. **ЧУКАР**, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 273); 8. **ЧУКАР**, ојк. Белица, ок. Јагодине (Рад. Ј., 116); 9. **ЧУКАР**, ојк. Трнава, ок. Јагодине (Рад. Ј., 116); 10. **ЧУКАР** 432, ојк. Ратковић, код Рековца (Крушевац 1); 11. **ЧУКАР**, ојк. Гавез, код Јасике, ок. Крушевца (Мишк. 3, 197); 12. **ЧУКАР** 743, ор. Гаревца 829, ојк. Страгари (Аранђеловац 4); 13. **ЧУКАР**, ојк. Мирашевац, код Лепенице (Рад. Т., 171); 14. **ЧУКАР** 218, ојк. Баточина, код Лапова (Крагујевац 3); 15. **ЧУКАР** 259, ојк. Радошин, код Лапова, ок. Баточине (Крагујевац 4); 16. **ЧУКАР** 328, ојк. Гунцати, код Груже, ор. Котленик (Чачак 2); 17. **ЧУКАР** 548, ор. Коштавица 537, ор. Котленик, ојк. Пајсијевићи (Чачак 2); 18. **ЧУКАР**, ојк. Сибница, код Рековца, обл. Левач (Чачак 2); 19. **ЧУКАР** 766, ор. Гледићке планине, ојк. Годачица, код Витановца (Крушевац 1); 20. **ЧУКАР** 333, ојк. Грабовац, ок. Кнића, обл. Груже (Чачак 2); 21. **ЧУКАР** 425, ојк. Грабовац, ок. Кнића (Чачак 2); 22. **ЧУКАР** 519, ор. Клик 477, ор. Котленик, ојк. Опланићи, код Краљева (Чачак 2); 23. **ЧУКАР** 1020, ор. Тепек, ор. Столови, код Краљева (Чачак 4); 24. **ЧУКАР** 984, ојк. Брезна, ор. Столови (Чачак 4); 25. **ЧУКАР**, ор. Попово гумно 748, ор. Бабичка гора, ок. Ниша (Ниш 4); 26. **ЧУКАР** 276, ојк. Горњи Барбеш, ор. Селичевица, ок. Ниша (Ниш 3); 27. **ЧУКАР**, ојк. Малча, ок. Ниша (Ђап. 5, 220); 28. **ЧУКАР**, ојк. Бела Паланка (Ћирић 1, 59); 29. **ЧУКАР**, ојк. Горња Глама, код Беле Паланке (Ћирић 1, 93); 30. **ЧУКАР** 826, ор. Тресибаба (В. ИС Бела Паланка 2); 31. **ЧУКАР** 646, ор. Мироч (Стан. 2, 833); 32. **ЧУКАР**, ојк. Витовница, код Мелнице, ок. Петровца (Јов. Љ., 396); 33. **ЧУКАР**, ојк. Вошановац, код Орешковице, ок. Петровца (Јов. Љ., 333); 34. **ЧУКАР**, ојк. Рановац, слив Витовнице д. пр. Млаве, ок. Петровца (Јов. Љ., 406); 35. **ЧУКАР**, ојк. Стамница, код Мелница, ок. Петровца (Јов. Љ., 396); 36. **ЧУКАР**, ојк. Златово, ор. Златовска главчина 634, ор. Златово, слив Млаве (Јов. Љ., 299); 37. **ЧУКАР**, 372, ојк. Жабаре, код Кучева, слив Великог Пека (Петровац 2); 38. **ЧУКАР**, хид. Комша л. пр. Пека (Мил. Ч. 9, 20); 39. **ЧУКАР** 228, слив Грзе, ок. Параћина (Дакић 2, 121; Марк. Ј. 5 карта); 40. **ЧУКАР** 322, ојк. Ражањ, ок. Сталаћа (Ршум 3, 117); 41. **ЧУКАР** 287, ојк. Модрица, ок. Крушевца (Параћин 3); 42. **ЧУКАР**, ојк. Сталаћ, ок. Крушевца (Параћин 3). 43. **ЧУКАР** 466, ојк. Ранковићи, код Сагоњева, ок. Куршумлије (Куршумлија 4); 44. **ЧУКАР**, ојк. Гокчаница, ор. Бранковина, ор. Жељин (Нови Пазар 2; Павл. Р. 1, 323); 45. **ЧУКАР**, ојк. Кричићи, слив Топлице (Грк. 1, 196); 46. **ЧУКАР**, ојк. Градац, слив Топлице (Грк. 1, 192); 47. **ЧУКАР**, ојк. Доње Левиће, слив Топлице (Грк. 1, 195); 48. **ЧУКАР**, ојк. Блажево, слив Топлице (Грк. 1, 185); 49. **ЧУКАР**, ојк. Гргуре, ок. Блаца (Арс. 1, 84); 50. **ЧУ-**

КАР, слив Јабланице (Жуг. 1, 222); 51. **ЧУКАР**, ојк. Собина, код Врања (Врање 3); 52. **ЧУКАР**, ојк. Добрејанце, обл. Пољаница (Злат. 1, 114); 53. **ЧУКАР**, ојк. Драгобужде, обл. Пољаница (Злат. 1, 123); 54. **ЧУКАР**, ојк. Големо Село, обл. Пољаница (Злат. 1, 128); 55. **ЧУКАР**, ојк. Мијаковце, обл. Пољаница (Злат. 1, 134); 56. **ЧУКАР**, ојк. Мијовце, обл. Пољаница (Злат. 1, 138); 57. **ЧУКАР**, ојк. Дупељево, обл. Пољаница (Злат. 1, 139); 58. **ЧУКАР**, ојк. Костомлатица, обл. Иногоште (Злат. 2, 181); 59. **ЧУКАР**, ојк. Равна Река, обл. Иногоште (Злат. 2, 191); 60. **ЧУКАР**, ојк. Лепеница, обл. Иногоште (Злат. 2, 194); 61. **ЧУКАР**, ојк. Мало Буштрање, Врањска котлина (Злат. 3, 49); 62. **ЧУКАР**, ојк. Дубница, Врањска котлина (Злат. 4, 160); 63. **ЧУКАР**, ојк. Доњи Павловац, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 56; Злат. 4, 161); 64. **ЧУКАР**, ојк. Содерце, Врањска котлина (Злат. 4, 163); 65. **ЧУКАР**, ојк. Бабина Пољана, Врањска котлина (Злат. 5, 111); 66. **ЧУКАР**, ојк. Корбул, Врањска котлина (Злат. 5, 116); 67. **ЧУКАР**, ојк. Дуги Део, код Сурдулице (Триф. Ј. 1, 235); 68. **ЧУКАР**, ојк. Шишинце, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2, 40); 69. **ЧУКАР**, ојк. Горња Локошница, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 41); 70. **ЧУКАР**, ојк. Доње Крајинце, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 72); 71. **ЧУКАР**, ојк. Ступница, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 168); 72. **ЧУКАР**, ојк. Црковница, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 175); 73. **ЧУКАР**, ојк. Бачевина, слив Пусте реке (Јов. Ј. 6,3); 74. **ЧУКАР**, ојк. Добра Вода, слив Пусте реке (Јов. Ј. 6, 27); 75. **ЧУКАР**, ојк. Горње Дреновце, обл. Изморник (Ћирић, 484); 76. **ЧУКАР**, ојк. Барбарушинце, Врањска Пчиња (Ник. Р. 1, 193); 77. **ЧУКАР**, ојк. Мала Река, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 98); 78. **ЧУКАР**, ојк. Љаник, код Прешева, обл. Пчиње (Злат. 6, 167; Трајк. Т., 349); 79. **ЧУКАР**, ојк. Бабина Пољана, ок. Трговишта (Стев., 178); 80. **ЧУКАР**, ојк. Барбаце, ок. Трговишта (Стев., 179); 81. **ЧУКАР**, ојк. Голочевац (Голочевци), ок. Трговишта (Стев., 182); 82. **ЧУКАР**, ојк. Горња Трница, ок. Трговишта (Стев., 185); 83. **ЧУКАР**, ојк. Горњи Стајевац, ок. Трговишта (Стев., 188); 84. **ЧУКАР**, ојк. Дејанце, ок. Трговишта (Стев., 189); 85. **ЧУКАР**, ојк. Долња Трница, ок. Трговишта (Стев., 192); 86. **ЧУКАР**, ојк. Доњи Стајевац, ок. Трговишта (Стев., 195); 87. **ЧУКАР**, ојк. Зладовце, ок. Трговишта (Стев., 199); 88. **ЧУКАР**, ојк. Козји Дол, ок. Трговишта (Стев., 204); 89. **ЧУКАР**, ојк. Лесница, ок. Трговишта (Стев., 207); 90. **ЧУКАР**, ојк. Мала Река, ок. Трговишта (Стев., 208); 91. **ЧУКАР**, ојк. Нови Глог, ок. Трговишта (Стев., 211); 92. **ЧУКАР**, ојк. Ново Село, ок. Трговишта (Стев., 212); 93. **ЧУКАР**, ојк. Петровац, ок. Трговишта (Стев., 213); 94. **ЧУКАР**, ојк. Радовница, ок. Трговишта (Стев., 218); 95. **ЧУКАР**, ојк. Трговиште, слив Пчиње (Стев., 224); 96. **ЧУКАР**, ојк. Шапранце, ок. Трговишта (Стев., 233); 97. **ЧУКАР**, ојк. Шумата Трница, ок. Трговишта (Стев., 236). В. код ор. Чука.

ЧУКАР ЂЕРМАНСКИ, ојк. Рајчевце, код Трговишта (Триф. Ј. 3, 178). Други члан синтагме је према називу махале – *Ђерманска махала* (И., 174). Исп. л. име *Ђерман* (Грк.), презиме *Ђерманчић* (РП ЦГ 2002).

1. **ЧУКАРА**, ојк. Брајићи, ок. Горњег Милановца, ор. Суворбор (Фил. М., 170); 2. **ЧУКАРА**, ојк. Срезојевци, код Брезне, ок. Такова (Ваљево 4; Фил. М., 182); 3. **ЧУКАРА**, код Такова (Фил. М., 193); 4. **ЧУКАРА**, ојк. Горња Врбава, код

Враћевшнице, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 114); 5. **ЧУКАРА**, ојк. Неваде, код Горњег Милановца (Мишк. 6, 121); 6. **ЧУКАРА**, ор. Томовића брдо 586, ојк. Коштунићи, код Такова (Ваљево 4); 7. **ЧУКАРА** 823, ор. Риор 881, ојк. Планиница, ор. Суворбор (Ваљево 4); 8. **ЧУКАРА**, ојк. Копривница, ок. Зајечара (Динић 2, 530); 9. **ЧУКАРА** 328, ојк. Мајур, ор. Јухор, ок. Јагодине (Крушевац 2); 10. **ЧУКАРА**, ојк. Мала Крушевица, обл. Темнић (Крушевац 4); 11. **ЧУКАРА**, ојк. Велика Крушевица, обл. Темнић (Крушевац 4); 12. **ЧУКАРА**, ојк. Карановчић, обл. Темнић (Крушевац 4); 13. **ЧУКАРА**, ор. Велика и Мала чукара, ојк. Сибница, обл. Левач (Мишк. 3, 197; Мишк. 4, 104); 14. **ЧУКАРА**, ојк. Шантаровац, код Бунара, слив Белице (Мијат. 2, 118); 15. **ЧУКАРА**, ојк. Кукљин, код Беле Воде, ок. Крушевца (Мишк. 3, 197); 16. **ЧУКАРА**, ојк. Орашје, код Пачине, ок. Варварина (Мишк. 3, 197); 17. **ЧУКАРА**, ојк. Слатина, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 116); 18. **ЧУКАРА** 463, ојк. Дреновац, код Драгобраће, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4); 19. **ЧУКАРА**, ојк. Мирашевац, код Раче, слив Лепенице (Рад. Т., 171); 20. **ЧУКАРА**, ојк. Милошево, код Багрдана, Велико Поморавље (Рад. Т., 433); 21. **ЧУКАРА**, ојк. Ацине Ливаде, код Крагујевца, слив Лепенице (Рад. Т., 7); 22. **ЧУКАРА**, ор. Стругар 430, ојк. Ботуње, ок. Крагујевца (Крагујевац 3); 23. **ЧУКАРА**, ојк. Прњавор, ок. Крагујевца, слив Лепенице (Крагујевац 3); 24. **ЧУКАРА**, ојк. Грабовац, код Груже (Драгић 1, 245); 25. **ЧУКАРА** 844, ојк. Лободер, ор. Гледићке планине (Крушевац 3); 26. **ЧУКАРА**, ојк. Сиљевица, ор. Гледићке планине (Крушевац 1); 27. **ЧУКАРА** 341, ојк. Мустапић, ор. Оплоп 335, код Раброва, ок. Бранковине (Велико Градиште 3); 28. **ЧУКАРА** 385, ојк. Витовница, код Петровца (Петровац 1); 29. **ЧУКАРА** 371. ор. Велики Вукан 825, Хомољске планине (Петровац 1); 30. **ЧУКАРА**, ојк. Ждрело, слив Млаве (Јов. Љ., 383); 31. **ЧУКАРА** 263, ојк. Кучајна, ок. Кучева (Петровац 2); 32. **ЧУКАРА** 332, ојк. Бигреница, ок. Деспотовца (Петровац 3); 33. **ЧУКАРА**, ојк. Мужинац, код Сокобање (Јов. П. 1, 81); 34. **ЧУКАРА** 642, ор. Бељаница (В. ИС Жагубица 3); 35. **ЧУКАРА**, слив Црнице д. пр. Јужне Мораве (Мишк. 4, 101); 36. **ЧУКАРА**, слив Раванице д. пр. Велике Мораве, ок. Ћуприје (Мишк. 4, 102; Марк. Ј. 4, 131); 37. **ЧУКАРА**, ојк. Горња Лопатница, код Богutowца, ок. Краљева (Павл. Р. 1, 339; Ћуп.-Кор., 611); 38. **ЧУКАРА**, ојк. Мрмош, код Велике Врбнице, ок. Александровца (Јут. М. 1, 97); 39. **ЧУКАРА** 823, ојк. Горњи Дубац, обл. Горње Драгачево (Чачак 3; Јов. К. 1, 378); 40. **ЧУКАРА** 418, ојк. Атеница, ор. Јелица, ок. Чачка (Чачак 1); 41. **ЧУКАРА** 652, ор. Буковик 880, ок. Чачка (Чачак 1); 42. **ЧУКАРА** 508, ојк. Липова, код Врњачке Бање (Крушевац 3); 43. **ЧУКАРА** 880, ор. Црни врх 1102, ор. Рогозна, ојк. Грубетиће (Нови Пазар 4); 44. **ЧУКАРА** 931, ор. Зимовник 908, ок. Рашке (Нови Пазар 1); 45. **ЧУКАРА** 1117, ојк. Трнава, ор. Голија (Нови Пазар 1); 46. **ЧУКАРА** 608, ојк. Кравиче, ок. Рашке (Нови Пазар 4); 47. **ЧУКАРА** 1149, ојк. Шипачина, ор. Чајетинско брдо 1325, ор. Копаоник (Нови Пазар 2); 48. **ЧУКАРА** 1363, ојк. Семетеш, ор. Ранчићев врх, ок. Рашке (Ил. Р., 647); 49. **ЧУКАРА**, ојк. Баљевац, код Беле Стене, хид. Јошаница д. пр. Ибра (Ил. Р., 658); 50. **ЧУКАРА**, ојк. Гркљане, слив Расине д. пр. Западне Мораве (Куршумлија 2); 51. **ЧУКАРА**, ојк. Кнежево, код Брзећа, слив Топлице

(Грк. 1, 197); 52. **ЧУКАРА**, ојк. Гргууре, ок. Блаца (Арс. 1, 84); 53. **ЧУКАРА**, ојк. Ђуревац, ок. Блаца (Арс. 1, 84); 54. **ЧУКАРА**, ојк. Врбовац, ок. Блаца (Арс. 1, 84); 55. **ЧУКАРА** 1198, ојк. Ковизле, код Блажева, ок. Бруса (Куршумлија 3); 56. **ЧУКАРА** 884, ојк. Горње Левиће, код Блажева, ок. Бруса (Куршумлија 1); 57. **ЧУКАРА** 1013, ојк. Планиница, код Лепосавића, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 58. **ЧУКАРА**, ојк. Зупче, код Зубиног Потока, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 126); 59. **ЧУКАРА**, ојк. Ранчиће, код Брњака, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 141); 60. **ЧУКАРА**, ојк. Копиловићи, Ибарски Колашин (Лут. М. 5, 147); 61. **ЧУКАРА**, ојк. Грижани, код Бањске, ок. Косовске Митровице (Пумпал., 626); 62. **ЧУКАРА**, ојк. Бањски Суви До, код Косовске Митровице (Пумпал., 635); 63. **ЧУКАРА**, ојк. Јанков Поток, код Бањске (Пумпал., 643); 64. **ЧУКАРА**, ојк. Липовица, код Бањске (Пумпал., 653); 65. **ЧУКАРА**, ојк. Локва, код Бањске, ок. Косовске Митровице (Пумпал., 662); 66. **ЧУКАРА**, ојк. Синаје, код Истока, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 311); 67. **ЧУКАРА** 934, ојк. Хртица, код Орлана, ок. Подујева (Приштина 2); 68. **ЧУКАРА** 1017, ојк. Велика Браина, код Тулара, ок. Медвеђе (Приштина 2). В. код ор. Чука.

1. **ЧУКАРАК**, ојк. Грачац, ок. Врњачке Бање (Павл. Р. 1, 352); 2. **ЧУКАРАК**, ојк. Претрешња, код Блаца, ор. Велики Јастребац (Арс. 1, 84); 3. **ЧУКАРАК**, ојк. Боранце, код Блажева, ок. Бруса (Грк. 1, 189); 4. **ЧУКАРАК**, ојк. Звечан, код Косовске Митровице (Пумпал., 677); 5. **ЧУКАРАК**, ојк. Вилиште, код Косовске Митровице, ор. Рогозна (Пумпал., 637). Ороним је деминутив од *чукар*. В. ор. Чукар, Чука, Чукара.

1. **ЧУКАРЕ**, ор. Тилва мик 589, ојк. Лука, код Кривеља Доњи Милановац 4); 2. **ЧУКАРЕ** 298, ојк. Табановац, ок. Петровца, слив Млаве (Петровац 1; Енци. Југ. Пожаревац); 3. **ЧУКАРЕ** 502, ор. Главчина 517, ојк. Грабовица, ок. Деспотовца (Петровац 3); 4. **ЧУКАРЕ** 759, ор. Гоч, ојк. Стублица, ок. Трстеника (Крушевац 3); 5. **ЧУКАРЕ**, ојк. Големо Село, обл. Пољаница (Злат. 1, 128); 6. **ЧУКАРЕ**, ојк. Доње Ржане, ок. Босиљграда, Власина (Ник. Р. 3, 357); 7. **ЧУКАРЕ**, ојк. Шароње, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). Омањи *чукар*, *чукарче*. В. ор. Чука, Чукар, Чукара.

ЧУКАРИЋ, ојк. Црнча, слив Белице (Мијат. 2, 129; Рад. Ј., 116). Ор. има деминутивни облик оронима *Чукар*. В. ор. Чука, Чукар, Чукара.

1. **ЧУКАРИЦА**, ојк. Београд (Београд 3); 2. **ЧУКАРИЦА** 364, ојк. Николичево, ок. Зајечара (Зајечар 2); 3. **ЧУКАРИЦА** 556, ор. Бељаница (В. ИС Жагубица 3); 4. **ЧУКАРИЦА** 335, ојк. Црнче, ок. Јагодине, слив Белице (Крушевац 2); 5. **ЧУКАРИЦА** 583, ојк. Кашевар, ок. Блаца (Куршумлија 2); 6. **ЧУКАРИЦА**, ојк. Горњи Вртогош, Врањска котлина (Злат. 4, 154). Суфикс *-ица* омогућује семантичке нијансе: према м. роду *чукар* > *Чукара*, *Чукарица* и умањеност — омања *Чука*, *Чукарица*.

ЧУКАРИЧКИ 392, ор. Велико брдо 400, ојк. Нересница, код Кучева (Петровац 2). Из синтагме **Чукарички вис*, *йуи* и сл.

1. **ЧУКАРКА** 289, ојк. Радошин, ок. Баточине (Крагујевац 4); 2. **ЧУКАРКА**, ојк. Чамурлија, ок. Ниша (Ђап. 5, 223); 3. **ЧУКАРКА** 685, ор. Јастребац,

ојк. Власотинце, ок. Владичиног Хана (Стан. 2, 130); 4. **ЧУКАРКА** 1100, ојк. Бистар, ор. Бистарска планина 1829, ок. Босиљграда (Крива Паланка 1); 5. **ЧУКАРКА**, ојк. Равна Река, обл. Иногосте (Злат. 2, 191); 6. **ЧУКАРКА**, ојк. Спанчевац, ок. Бујановца (Злат. 3, 44); 7. **ЧУКАРКА**, ојк. Црвени Град, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 145); 8. **ЧУКАРКА**, ојк. Горњи Стајевац, ок. Трговишта (Стев., 188); 9. **ЧУКАРКА**, ојк. Пролесје, ок. Трговишта (Стев., 214); 10. **ЧУКАРКА**, ојк. Радовница, ок. Трговишта (Стев., 218); 11. **ЧУКАРКА**, ојк. Шумата Трница, ок. Трговишта (Стев., 236). Омања *чука*. В. ор. Чука, Чукарица и др.

ЧУКАРСКА БУЋА 1351, ојк. Шушуре, ор. Сумарача, ок. Сјенице (Сјеница 1). Нејасно је значење другог члана синтагме. У Србији је *бућ* (*бућка*) `ћуба, подигнута коса; клупко, гужва`; као покрајинска значења дата су `крш, хрпа, гомила`; *бућа* `реса, кићанка` (према Р. САНУ). „Može se uporedjivati s rum. *boț* „klumpen, pelotte, taron, boule, boulette, noeud“ i bug. *bica* „grba“ i s rumunjskim denominalom *a boți* „drangen, se pelotonner“ (Скок, Рј. под *búć*). У Р. Р-Р: „*boți* (*a*) `смјаџ, окомкаџ`; *boț* `ком, клубок, шарик`.“

ЧУКАРСКИ БРЕГ, ојк. Жујинце, слив Прешевске Моравице, ок. Прешева (Злат. 7, 129). Налази се код ојконима *Чукарка* (И.). Оними су изведени од *Чукар*. У околини Прешева и Трговишта забележено је више оронима *Чукар* (в.). Помиње се да се ојконим *Чукарка* раније звало *Чукарица* и да је припадало месту Норча (Википедија).

ЧУКАРСКИ РИД, ојк. Чукарка, ок. Прешева (Маринк. 2, 73). Код ојконима *Чукарка*. В. ор. Чукарски брег. Могуће је да је у питању исти објекат.

1. **ЧУКАРЧЕ**, ојк. Замчање, ок. Краљева (Ћуп.-Кор., 611); 2. **ЧУКАРЧЕ**, ојк. Миливојце, ок. Врања (Маринк. 1, 119). Ороним је деминутив од *чукар* `мали *Чукар*`.

1. **ЧУКЕ**, ојк. Дојкинци, ор. Субина чука, ор. Висок (Пирот 4); 2. **ЧУКЕ**, ојк. Церје, код Гокчанице, ок. Ушћа (Павл. Р. 1, 315); 3. **ЧУКЕ** 1039, ојк. Милићи, ор. Радочело, ок. Ушћа (Нови Пазар 1); 4. **ЧУКЕ**, ор. Шилак, ор. Пометеник, ојк. Мухово (Сјеница 2). Ороними су у множини која је условљена конфигурацијом, више мањих *чука* у оквиру веће целине.

ЧУКЕР, ојк. Ковачица, ок. Ваљева (Павл. Љ., 720). В. ор. Чука, Чукар и др.

ЧУКЕРАК, ојк. Рудине, ок. Косовске Митровице (Пумпал., 669). В. ор. Чукарак.

ЧУКЕРАЦ, ојк. Ореовица, Пожаревачка Морава (Милад. М. 1, 91). Омањи *чукер*; исп. ор. Чукер.

ЧУКЕРИ, ојк. Горње Штипље, ок. Јагодине, обл. Белице (Рад. Ј., 116). В. ор. В. ор. Чука, Чукер и др.

ЧУКИН ВРХ 651, ор. Ртањ (В. ИС Алексинац 2). В. ор. Чука.

ЧУКИЋ, ојк. Богатићи, ок. Ваљева (Павл. Љ., 560). Ор. је деминутив од *чук*; исп. ороним *Чук*, код Лелића.

1. **ЧУКИЦА**, ојк. Сумраковац, ок. Зајечара (Динић 2, 530; Ћупић, 361); 2. **ЧУКИЦА** 1482, ор. Злипоточка планина, ор. Шара, ојк. Зли Поток, обл. Гора (В. К-М Гостивар 1). Омање брдо, *чука*; дем од *чука*. В. ор. Чука и др.

ЧУКЛАВИЦА 621, ојк. Мочаре, ок. Косовске Каменице (Лебане 4). Од *чука* преко придева *чуклав* `који је као *чука*; на коме има *чука*`, из могуће синтагме **Чуклав брег* и сл. Исп. геог. термин у Македонији *чукла* `каменлива височинка; чука`; топ. *Чукли* (Вид. 1999). Скок мисли да можда и *Чуклин* у Црној Гори `велика хрид, стена која вири, штрчи` припада термину *чука*. Исто тако види и ороним *Чукљеник* (код Скок, Рј. под *џика*). В. ор. Чукљеник, Чукљатица.

1. **ЧУКЛЕ**, ојк. Радовница, ок. Трговишта (Стев., 218); 2. **ЧУКЛЕ**, ојк. Црна Река, ок. Трговишта (Стев., 229). Према термину *чукле*; исп. топ. *Чукле* `чука`, *Чуклејџо* `чукарка` (Вид. 1999). В. ор. Чукавица.

ЧУКЉАТИЦА 1204, ојк. Кална, ок. Димитровграда (Босиљград 1). *Чукља*, као и *чукаљ*, може да значи `задебљање кости око зглоба; клин о који се нешто веша`; придеви су *чуклав*, *чукљаи*, *чукљаси* `кљаст, крњ; који има избочину, квргав; крив`. Безлај за лексему *џикља* пише: „,strmina v hribih` (Посође), `skal, rob` (Ljubušnje), `ггара, јама` (Livek)“ (Безлај 1977 I, 91). Ороним је из синтагме **Чукљаија гора, стиена* и сл. Атрибут *чукљаи* описује изглед објекта. Нејасан је семантички смер. Основно обележје је оно које обухвата *чука* `брдо; узвишење` али оно може имати изглед облине, округлине или пак стрмине, стеновитог врха, рида. В. код ор. Чука.

ЧУКЉЕНИК = ЧУКЉЕНИЧКА ПЛАНИНА, ојк. Чукљеник, слив Јабланице, ок. Лесковца (Лук. 1, 430). Ороним и ојконим *Чукљеник* су метоними. Житељи насеља користе назив *чукљеник* у значењу места на коме се креше храстова шума за лиснике; користе *чукаљ* у значењу `пањ`, и глагол *чукљаиши* у значењу `кресати` (Интернет). *Чукљеничка џланина* је изведена од онима *Чукљеник*. Према апелативу *чука* изведени су *чукаљ*, придеви *чукљен*, *чукљаи*, *чукљаси*. Може се размишљати. (1) Да ли је узвишење због свог изгледа, сличности са *чуком* названо **Чукљен брег, вис* и сл. `узвишење са избочинама`, одакле је једночлани ор. *Чукљеник*. (2) Да ли је именовање пошло од апелатива *чукаљ* `пањ` и глагола *чукљаиши*, који су дали повод да место у шуми где се обавља кресање, где се *чукља*, буде названо **Чукљеник*. Тако формиран топоним, за одређену локацију, пренет је на већи простор, именовао је планину. Добијени топоним насељавањем прелази у још један оним, ојконим *Чукљеник*. Варијанта оронима у форми двочлане синтагме је секундаран назив према већ постојећем ојкониму *Чукљеник*. За још један ојконим *Чукљеник*, ок. Ниша, нема података о околним топонимима.

ЧУКЉЕНИЧКА ПЛАНИНА = ЧУКЉЕНИК, ојк. Чукљеник, ок. Лесковца (Милић. 1, 3). В. код ор. Чукљеник.

1. **ЧУКОВАЦ**, ојк. Седобро, код Пријепоља (Пљевља 2); 2. **ЧУКОВАЦ** 604, ојк. Билинце, ок. Бујановца (Куманово 2). Из синтагме **Чуков џоџок, дел* и сл.

ЧУКОВИ, ојк. Бранеговић, хид. Градац, ок. Ваљева (Павл. Љ., 566). *Чукови* је облик множине орографског термина *чук* `планинско узвишење, стрмо, стеновито брдо, рид`. „Бранеговић је село разбијеног типа. Сеоске куће

су на плећима Бранега и Вратаца или на Чуковима“ (И.). В. орониме *Чук, Чука, Чукар*.

ЧУЛЕТИНА 1434, ојк. Муртеница, ојк. Негбина (Вардиште 4; Енц. Југ. Ужице; ГАЈ Ужице). Од мушког имена *Чуле* преко синтагме **Чулејина земља, њива* и сл. Исп. антропониме: лична имена *Чуле, Чулко, Чуло* (Грк.; ПИ); презимена *Чуле, Чулић* (ЛП). *Чула* је назив за овцу са малим ушима; исп. рум. *ciul* „корноухий, меченый (об овцах, собаках)“ (Р. Р-Р). Код Скока: „Osnova *čul-* u ovom značenju /je/ balkanizam: rum. pridjev *ciul* /.../ *čulav* (Vuk), bug. *čul* `bezuh“, додајући да су ту реч раширили румунски пастири у Карпатима (Рј. под *čúbra*). Од надимка су развијени антропоними. Исп. топониме: *Чулине долине*, Пивска планина (Цицмил 2010, 306); *Чулевајџа Нива* „ниви на некој Чуле“, слив Брегалнице (Иванова 1996, 720).

ЧУЛИНА 1012, ојк. Мађере, ок. Косовске Митровице (Приштина 1). В. код ор. Чулетина.

ЧУЛУМ, ојк. Амзићи, ок. Нове Вароши (Сјеница 1). Према презимену *Чулум*, исп. и *Чулумовић, Чулумановић* (ЛП). Према РЈА у околини Травника се налази село *Чулум*.

ЧУЉ 1579, ојк. Ацићи, ок. Пећи (Пећ 3). Од надимка за онога који је *чулав, чуљајџи, ћулав*, преко придева који истичу особину, а односе се на животиње (овце, козе) које имају мале уши, којима су `осакаћене, окрњене, крње уши`, постали су антропоними и други оними. Глаголи *чуљийџи, ћуљийџи* значе `уздизати ушне шкољке ослушкујући, подизати уши`, фигуративно `прислушкивати; наоштрити, зашиљити уши; постајати шиљат, издуживати се`. Поводом основе *чул-*, рум. *ciul* (в. код ор. *Чулејина*) Скок додаје : „Odatle rum. denominal *a ciuli urechile* `die Ohren aufrichten, spitzen` = *čuljiti, načuljiti* (uši).“ Имајући у виду оронимску синтагму *Чуљесџи камен* (в.), могуће је и орониму *Чуљ* приписати фигуративно значење `зашиљен, оштар; који се уздиже` али и `пресечен; крив, нагнут`. Ороним је из синтагме **Чул-ј камен, врх* и сл. Исп. ор. *Куљарски врх* за које је понуђено објашњење да је из **Кул-ј брег, вис* и сл. Деривате од *кул-* Трубачев везује за ие. **keu-l-/*kou-l-/*kul-* `скраћен, осакаћен; у дијалектима `сећи, резати; хром`. Једно од мишљења поводом различитих иницијалних морфема, у веома разуђеној семантици изведених деривата, је и Безлајево: „Sln. *kúlĵ, kúlĵav* `z zakrnelimi rogoví` (vrh, štaj.) in sbh. dvojnost *č:ć* kaže na različne praslovanske reflekse *ču-, čju-, šu-, ku-, chu-*“ (Безлај 1977, 207 под *hóliti*). Могуће је придодати и лексему *ћулак* м. `duguljasta stena ili više stena jedna na drugu za biljegu namještenih` (РЈА).

ЧУЉЕСТИ КАМЕН, ојк. Мала Река, ок. Трговишта (Стев., 208). В. код ор. Чуљ.

ЧУМИН ДО, ојк. Охоље, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). *Чума* је митско биће у лику жене рашчупане косе; персонификација обољења *куге*, тешког, неизлечивог обољења које мори људе. Лексема *чума* `куга` Pestilentia је позната балканским језицима: рум. *ciută*, буг. *чума*, према грчком *κῦμα*. Скок уз лексему *чума*, као етимолошки сродно, уноси и значење „*guka, kvrga* за rogovima kod

goveda i ovnova“ (Рј. под *ćūta*). Уз назив *Чумин Дол*, из слива Брегалнице, дате су три могућности за објашњење топонима: *чума* „жена со голема неисчешлана коса“; „растение *Otrobanch*“; „аром. *ćūta*: врв (на глава, на планина), чука“ (Иванова 1996, 721). Исп. ор. *Чумски врх*.

ЧУМИНО БРДО, ојк. Алин Поток, ор. Златибор (Мић. Љ., 452). У селу је живела фамилија *Чумићи* (И., 452), досељеници са планине *Злаиџар*. Код села се налазе три врха од којих је један *Чумски врх* 1090 (в.). На малом простору налази се више онима наизглед сродних (*Чумино брдо*, *Чумски врх* и фамилија *Чумићи*): 1. ороним *Чумино брдо* у свом првом члану има дериват лексема *чума* (исп. ор. *Чумин до*); 2. није уочљива непосредна веза са породичним именом *Чумићи*; 3. присутан је и придевски дериват *Чумски* из оронима *Чумски врх*. Основа ових онима је *чум-*. Лексема *ćūt* `грм` и *ćutovlje*, *ćutovje* `грмље`, уз нашу реч *ћума* `butara, svežanj` забележио је Безлај (1977 I 91). У РЈА је забележено: *ćūta* „čvor na gornjem kraju štapa u hrvatskoj krajini“, и *ćūta* „gomilica, cumulus“. Код лексема **ćūtъ* у ЭССЯ пише: „Слово, практички не получившее этимологии, если не считать предположения о родстве словен. *ćūt* с *ćūta* `pestilentia`.“ Истиче се закључак: „Остається пока ограничиться констатацией весьма вероятного родства словен. и словц. слов (`куст` ~ `верхушка`) и гипотетического родства словен. и словц. слов со словин.“ (ЭССЯ 4, 1977, 133).

ЧУМИЋСКО БРДО, ојк. Чумић, ор. Вучјак 583, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4; Карић, 829; Стан. 3, 721; Рад. Т., 248; Мишк. 4, 112). Према антропоојкониму *Чумић*. В. код ор. Чумино брдо.

ЧУМСКИ ВРХ 1090, ор. Крш 1046, ор. Чигота, ојк. Алин Поток (Вардиште 4; Енц. Југ. Ужице). В. код ор. Чумино брдо.

ЧУНГАР, ојк. Доња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 2, 530). Према аутору: „У тим. говору *чунгар* / *чунгур* `1. задебљање на дрвету настало дугогодишњим кресањем за лисник, 2. узвишење, брдо, чука`. Паралелу имамо у *Чунгар* / *Чунђер*, брдо изнад села Потркања у Тимоку“ (И., 530). У румунском језику *ciung* значи „1) однорукий; 2) голый ствол дерева; 3) карликовое дерево“ (Р. Р-Р). У Македонији је *чунгар* геог. термин „дрво со скршени гранки /.../ ром. *ciungar* /.../ топ. *Чунгар*“ (Вид. 1999, 174). Исп. топониме у сливу Брегалнице: *Чунговец*, *Чунгул*, *Чункул'овец* (Иванова 1996, 721). В. ор. Чунгула.

ЧУНГУЛА 1352, ор. Мокра гора, ок. Пећи (В. К-М Пећ 2). Исп. ојк. *Чунгула*, код Блаца (ИМ); румунска лична имена: *Ciuncă*, *Ciunga*, „*Ciuntul* v. (Glos.) < *ciunt* = *ciung*; *Ciontea*“ (Кон., 242). В. код ор. Чунгар.

ЧУНТА 468, ојк. Страгари (Аранђеловац 4). Исп. презиме у Црној Гори *Чунџовић* (РП ЦГ); ојконим *Чунџић*, ок. Петриње, Хрватска (РЈА). Ороним је према надимку или л. имену **Чунџа* (није потврђен код Грк. и у ПИ). В. код ор. Чунгула.

ЧУПАЊАК, ојк. Лепосавић, ор. Копаоник (Мишк. 4, 29). (1) Према антропоојкониму *Чуја*, *Чујан*, **Чујанов брег*, *рид* и сл. > *Чујањак*, деминутив. Исп. ор. *Чујино брдо*; (2) према трпном придеву **Чујан(и) вис*, *брег* и сл., од глагола *чујаиши* `крчити, откидати, чупањем уклањати растиње`. Исп. орониме: *Крчана*,

Крчаник, Крчевине, Крчевина; (3) Могућност значења у семантички супротном смеру: *чуй*, *чуџа* `бусен траве`, фиг. *чуџав* `обрастао растињем, космат, руњав, рутав`. Исп. орониме: *Руњавац, Руњковац, Рунџа, Космај, Кудрички врх, Кушџица*.

ЧУПИНО БРДО 1703, ор. Бистранска планина, ојк. Сурлица, ок. Трговишта (ГАЈ Крива Паланка; Стан. 4, 968; Триф. Ј. 3, 5). Према антропониму *Чуџа*. В. ор. Чупањак.

ЧУРКА, ојк. Мијаковце, ок. Врања (Врање 3). Према антропониму; исп. презимена: *Чуркун, Чурко, Чурков, Чурковић* (ЛП; РЈА); румунска лична имена: *Ciurc, Ciurea, Ciurein* (Кон., 242).

ЧУРКАВИЦА 520, ојк. Моклиште, Белопаланачка котлина (Костић 1, 205). Од рум. имена *Ciurca* (Кон., 242). В. ор. Чурка.

ЧУРЛА, ојк. Дуга Лука, Врањска котлина (Злат. 3, 120). Према антропониму *Чурла*. У месту се налази махала *Чурлин* (Триф. Ј. 1, 119); а у оближњем селу Ђуковац ороним *Чурлински рид*. У румунском језику су имена: *Ciurlea, Ciurlii, Ciurlan*, уз додаток: „Cf. subst. *Ciorlică* `ciovică` (Tiktin)“ (Кон., 242). Оними су оноματοпејске природе. Такве гласове: *чур-чур* и *ћур-ћур* испуштају птице *Naematorus ostralegus осџригор*, подврсте *чучулига* `шева`. В. ор. Чурлински рид.

ЧУРЛИНСКИ РИД, ојк. Ђуковац, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 122). Према фамилији *Чурлинци* (И., 123). В. ор. Чурла.

ЧУЊЕР, ојк. Градиште, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 179). Ороним *Чуњер* са *-ћ-* уместо *-к-* је покрајински облик; исп. ор. *Чукер*. В. ор. Чукер, Чукарак.

ЧУЧАК, ојк. Изворе, код Косовске Митровице (Пумпал., 640). У раду о географским терминима Павл. З. пише да се претпоставља да је постојао и апелатив **чуч*. У македонској терминологији забележени су *чуче* и *чучка*. Наведени су и топоними од *чучка*: *Чучкаџа, Чучкусје, Чучје, Чучкана* (2008, 397). У Србији су познати ови ороними: уз *Чучак* и *Чучањ, Чучек, Чучка, Чучук, Чучуљак* (в.).

ЧУЧАЊ 491, ојк. Лазац, ор. Јелица, обл. Драгачево (Чачак 3). В. код ор. Чучак.

ЧУЧЕК 831, ор. Врх Штубеј, ор. Хомољске планине (Петровац 2; В. ИС Жагубица 1). В. код ор. Чучак.

ЧУЧКА, ојк. Звездан, ок. Зајечара (Динић 2, 530). В. код ор. Чучак.

ЧУЧУК 295, ор. Послањ 752, ор. Буковица, ојк. Горња Оровица (Крупањ 3). В. код ор. Чучак.

ЧУЧУЉАК, ојк. Калово, ок. Трговишта (Стев., 201). Деминутив од *Чучуљ*. В. код ор. Чучак.

ЧУЧУЉУГА 1613, ор. Бистарска планина, ојк. Бистар, ок. Босиљграда (Крива Паланка 1; Стан. 4, 552). В. код ор. Чучак.

Ц

ЦАВИН БРИЈЕГ, ојк. Селанац, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 482). Према муслиманском хипокористику или имену **Цава* од *Цавид* (Смаил.). В. ор. Цавиће падине.

ЦАВИЋЕ ПАДИНЕ, ојк. Доње Дреновце, обл. Изморник (Ћирић, 490). Према породичном надимку *Цавићи* (И.). В. ор. Цавин бријег.

ЦАЈЕВАЦ 167, ојк. Ново Село, код Шапца (Шабац 3). Од антропонима *Цаја* преко синтагме **Цајев брег, гај* и сл. > *Цајевац*.

ЦАМБАСКА БРДА, ојк. Бјела Рјека, ор. Златибор (Мић. Љ., 460). *Цамбас*, *Цамбаз* `трговац коњима; препродавац коња; фиг. препреден човек, преварант`. Према тур. *cambaz*. (1) брда на којима су *цамбаси* са коњима о којима брину; (2) према презимену *Цамбас* `имања, станишта чланова породице *Цамбас*`.

1. **ЦАМИЈА** 1177, ор. Лупоглав 1141, ојк. Рибница (Вардиште 4); 2. **ЦАМИЈА** 967, ор. Чукара 931, ор. Голија (Нови Пазар 1); 3. **ЦАМИЈА**, ојк. Липовица, ок. Лебана (Лебане 2). Према муслиманском верском објекту, богомољи, са једним или више минарета (Шкаљ. 1966).

ЦАНОВИЦА 995, ојк. Рајчиловци, ок. Босилграда (Крива Паланка 1). Према муслиманском мушком имену *Цан* (из персијског *gān* `душа, живот` (Смаил.). Ор. је дериват придева *Цанов* из неке синтагме **Цанова њива, њадина* и сл.

ЦАЊЕВСКИ ВИС, ојк. Душановац, ок. Неготина (Неготин 1). Од м. имена, хипокористика *Цане* од **Живадин* (Грк.; ПИ).

ЦАРАВИЦА 2656 = **ЦЕРАВИЦА** = **ЂАРАВИЦА** = **ЂЕРАВИЦА** = **ЂЕРОВИЦА**, ор. Вокша, ор. Проклетије (Цог. 1, 247). В. код ор. Ђеровица.

1. **ЦЕВРИН** 442, ојк. Сип, ок. Кладова (Кладово 3); 2. **ЦЕВРИН** 85, ојк. Душановац, ок. Неготина (Неготин 1). Према мусл. мушком имену *Цевра* (Смаил.).

ЦЕНАРИКЕ 812, ојк. Гостиница ок. Ужица (Позн., 11). Према турском називу за врсту раних шљива *Prunus – san eriği* `шљива душе, шљива као душа` (према Шкаљ. 1966).

ЦЕРИНА ПАДИНА, ојк. Моклиште, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 191). Према надимку *Цера*, *Церини* (И., 198). Аутор наводи и микропониме: *Церина врџача*, *Церина ћиџка*, *Церине круше*, *Церино лојзе* (И.).

ЦИДИНА ПАДИНА, ојк. Моклиште, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 191). Према муслиманском имену *Цида*; надимак породицама је *Цидини* (И., 198).

ЦИДОВСКА ГЛАВИЦА, ојк. Рготина, слив Црне реке (Рајк. 1, 120). Према муслиманском имену *Цидо* (Смаил.). В. ор. Цидова падина.

ЦИНОВ БРИЈЕГ = **ЦИНОВИЋА БРИЈЕГ**, ојк. Радаљ, код Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 499). Према антропониму *Цино* према коме је и породично име *Циновихи* (И., 499).

ЦИНОВИЋА БРИЈЕГ = **ЦИНОВ БРИЈЕГ**, ојк. Радаљ, код Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 499). Према породичном имену *Циновихи* (И.). В. ор. Цинов бријег.

ЦИНОВСКА КОСА, ојк. Бресница, ок. Чачка (Мишк. 6, 167). Према антропониму *Цино*; исп. *Цинов бријег* (*Циновића бријег*).

1. **ЦОГЛЕ** = **ЦУГЛЕ**, ојк. Првонек, Врањска котлина (Злат. 5, 117); 2. **ЦОГЛЕ**, ојк. Длуга (Дуга) Лука, Врањска котлина (Злат. 5, 120). Исп. топоним *Цуглевец*, висок рид у сливу Брегалнице: „1. *Цугле* `мала височина; чукле`, можеби од аром. *ğing* `планинско било` (сп. *Чуклѐџо*) 2. лично име *Цугле* < *Цукле* (сп. *Цуклево кладенче*)“ (Иванова 1996, 728). В. ор. Чукле.

ЦОДИНО БРДО 560, ор. Крилаш, ојк. Ћовдин, Хомоље (Драг. 1, 318). Према м. имену или хипокористику *Цода* (Грк.; ПИ).

ЦОДИЋКА ЧУКА, ојк. Брзан, ок. Баточине, слив Лепенице (Рад. Т., 41). Према породичном имену *Цодићи* од л. имена *Цода*. В. ор. Цодино брдо.

ЦОНИНА ПАДИНА, ојк. Алдинац, ор. Стара планина, обл. Заглавак (Динић, 96). Према м. имену *Цоне* (Грк., ПИ).

ЦОРИНА БАРА, ојк. Чучуге, ок. Уба, обл. Тамнава (Павл. Љ. 3, 405).

ЦУГЛЕ = **ЦОГЛЕ**, ојк. Првонек, Врањска котлина (Злат. 5, 117). В. код ор. Цогле.

ЦУЛУМОВА ЧУКА, ојк. Звездан, код Зајечара (Ћупић, 390). Аутор мисли да је од личног имена или надимка, који није потврђен, турског порекла. Исп. топ. *Цулумово*: „mesto u Srbiji u okrugu krajinskom. Njiva u *Džulumovu*“ (РЈА). Локација није назначена. Код Динића (2, 482) овај ороним је забележен као *Ђулумова чука*, узвишење код Метовнице, у селу Звездан. Динић не бележи надимке, презимена, м. имена ни хипокористике у том месту који би одговарали наведеним оронимима.

ЦУРИНА ПАДИНА, ојк. Горња Глама, код Беле Паланке (Тирић 1, 93). Забележен је породични надимак *Ђуринци* (*ђ > џ*) (И., 41). Мушко име *Ђура* ишчезло је (И., 279). В. код ор. Цулумова чука.

Ш

ШАБАНОВИЋА БРДО 833, ојк. Пруговац, ок. Приштине (Приштина 2). Према породичном имену *Шабановићи* од мусл. имена *Шабан*, тур. *Şaban*. Исп. у РЈА микропониме по антропониму *Шабан*.

ШАБАТОВАЦ, ојк. Бранковина, ок. Ваљева (Павл. Љ., 569). Према антропониму; исп. презиме *Шабайовић* (РЈА).

ШАБОВА ГЛАВА = **ШАБОВО БРДО**, ор. Дијо, ор. Бјелуха, ок. Пећи (Цог. 1, 269). Према антропониму *Шабо*, хипокористику од *Шабан* (Смаил.).

ШАБОВО БРДО = **ШАБОВА ГЛАВА**, ор. Дијо, ор. Бјелуха, ок. Пећи (Цог. 1, 269). В. ор. Шабова глава.

ШАИНОВАЦ 319 = **ШАЈНОВАЦ**, ојк. Радаљ, код Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 499). Према мусл. имену *Шаин* од *Шахин*, тур. *Şahin*; варијанта *Шајин*. В. ор. Шајиновац.

ШАЈИНОВАЦ, ојк. Градац, ок. Ваљева (Павл. Љ., 633). В. ор. Шаиновац.

ШАЈИЋА КАРАУЛА 1079, ор. Гољак, ок. Приштине (В. ЈС Лесковац 3). Према породичном имену *Шајићи*. Исп. презиме *Шајић*; микротопоним, заселак у сливу Јабланице (РЈА).

ШАЈКАНСКА ЧУКА 476, ојк. Доња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 2, 530; Ђупић, 388). Према фамилији *Шајканци* (И.). Исп. породично име *Шајко*; презиме *Шајковић*; ор. *Шајковац* (в.).

ШАЈКОВАЦ, ојк. Породин, код Жабара, ок. Пожаревца (Милад. М. 1, 97 и 101). В. код ор. Шајканска чука.

ШАЈНОВАЦ 319 = **ШАИНОВАЦ**, ор. Чиста глава 442, ојк. Мали Зворник, ок. Лознице (Зворник 2). Према м. имену *Шајин*, *Шаин* < мусл. *Шахин*. В. код ор. Шаиновац.

ШАЛИЦА = **ШАЉИЦА**, ојк. Кленике, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 28; Злат. 3, 51). На месту данашњег насеља Кленике налазили су се остаци старог насеља, које су по предању уништили Турци, и то су се налазили у „плавинском материјалу /.../ (места звана Шаљица и Пљачевац“ (Триф. Ј. 1, 28). Сељаци су налазили старе ћупове, „ситне римске паре“ (И., 29). Податак који смо изнели, а односи се на стари слој житеља, усмерава размишљање о повезаности топонима *Шалица*, *Шаљица*, значењски и етимолошки, са тим периодом. Златановић је, бележећи овај топоним, рекао да је романског порекла. Додао је и мишљење М. Павловића поводом топонима из околине Новог Брда, да лексема *сала* (из стиха `Направише сала и носила`) „опомиње на балканско-романско *с > ш*, уп. *Шаља*, презиме с. *Шаљић*, и односи се на шуму, на дрвеће лиснато. Ипак, треба поменути да је ова база у корелацији са хидронимском базом **sal(a)*“ (в. Павл. М. 1970/II, 151). Притом додаје: „Семантички оронимско-хидронимски додир никад није искључен, а терен не демантује бујичаве јаруге. Није искључена келтско-грчка семантичка симбиоза“ (И.). Овај, мало дужи цитат, скреће пажњу на то да се презиме *Шаља*, *Шаљић* не доводи у могућу везу са арбанашким *Шаље* (*Shalë*). Затим нам омогућује да ороним *Шаљ-брдо* (в.) прикључимо као сродну онимску јединицу. Уз то додајемо и питање: може ли се хидроним *Салица* д. пр. Ситнице, из исте области, са Косова, сматрати континуантом старог корена **sol-*, уз исказану напомену „оронимско-хидронимски корелат“. Треће усмерење из наведеног цитата за нас је прихватање старине и мешање језичких утицаја. Уп. Лома 2013, 235, поводом топонима *Шалиновци*, из Бањске хрисовуље, данас *Шаљиновац*, село у Метохији.

ШАЉ-БРДО 1692, врх на ор. Копаоник (Стан. 2, 377). В. код ор. Шалица.

ШАЉИЦА = **ШАЛИЦА**, ојк. Кленике, Врањска котлина (Злат. 3, 51). В. код ор. Шалица.

ШАМАК 759, ојк. Смиро, ок. Урошевца (Качаник; Урош. 2, 155). Према антропониму. Исп. ор. *Шамина коса*, *Шамцијски брег*.

ШАМИНА КОСА 77, ојк. Борча, ок. Београда, Панчевачки рит (Београд 1). Према антропониму *Шам*, *Шамо* (ПИ).

ШАМЦИЈСКИ БРЕГ, ојк. Дубница, ок. Врања (Злат. 4, 160; Маринк. 1, 108). Према породичном имену *Шамцијци* (И, 108).

1. **ШАНАЦ** 222, слив Лешнице, пр. Дрине (Рад. М. 1, 203); 2. **ШАНАЦ** 835, ор. Јагодња, ојк. Крупањ, Подриње (Стан. 2, 101); 3. **ШАНАЦ**, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368); 4. **ШАНАЦ** 1172, ор. Градина 820, слив Ђетиње л. пр. Западне Мораве (Стан. 1, 690); 5. **ШАНАЦ** 1201, ор. Лупоглав, слив Црног Рзава, ојк. Семегњево (Ршум. 4, 37); 6. **ШАНАЦ** 1198, ор. Голија, ојк. Себимиље (Нови Пазар 4); 7. **ШАНАЦ** 762, ор. Козја стена 753, ојк. Панејевиће, ок. Рашке (Нови Пазар 4); 8. **ШАНАЦ** 1329, ор. Градина 1309, ојк. Брђани (Нови Пазар 4); 9. **ШАНАЦ** 1167, ор. Клик 1411, ојк. Дренова, ок. Пријепоља (Пљевља 2); 10. **ШАНАЦ** 1112, Сјеничка котлина (Зерем. 1, 79). *Шанац* је према немачком *Schauze* `ров, јарак (обично за отицање воде); дубок ров са насипом за одбрану у рату`.

ШАНЕ, ојк. Неготин (Неготин 3). Према антропониму; исп. имена *Шан*, *Шане* (ПИ).

ШАНТАРОВАЧКА КОСА, ојк. Шантаровац, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 115). Ор. је према антропониму. Исп. лична имена: *Шанџа*, *Шанџо* (ПИ).

1. **ШАНЧЕВИ** 889, ојк. Варадин, код Медвеђе (ГАЈ приштина); 2. **ШАНЧЕВИ**, ојк. Бањска, ок. Косовске Митровице (Пумпал., 606); 3. **ШАНЧЕВИ** 1207, ојк. Урсуде, ор. Златар, слив Увца (Сјеница 1). Ороним има облик множине топонима *Шанац*. В. ор. Шанац.

ШАНЧИЋ, ојк. Свилеува, код Коцељева, слив Тамнаве (Павл. Љ. 3, 480). Ороним има облик деминутива од топонима *Шанац*. В. ор. Шанац.

ШАПОТ 1409, ор. Радан, ојк. Горњи Гајтан, слив Јабланице л. пр. Јужне Мораве (Лебане 1; ГАЈ Приштина; Лук. 1, 400). *Шайоџи* је назив највишег врха *Радан џланине*. Ор. је од ономатопејског глагола *шайџаџи*; лат. *susurrare* `шапат; шум ветра`. Варијанте глагола су *шайџаџи*, *-ће*; *шайџаџи*, *шайџаџи* (на Косову). Вокал *a* < *ь* варира са *o*- *шайџаџе*. „Та замјена, која се са *o* појављује и у глг. *a* *šopti*, *šopot* (Moldavija), uzvik *šopa*, *a* *šopāi* pored *šopoi* /.../ најбоље доказује опоматорејско постанје“ (Скок, Рј., под *šaptati*). Исп. ор. Шопот.

ШАПРАН 953, ор. Озрен, ојк. Врбница, ок. Сјенице (Пљевља 4). Према мушком имену *Шайран* (Грк. 1983). Исп. презимена; *Шайро*, *Шайровић*; ојконим *Шайранци* (РЈА). В. ор. Шапраначки рид.

ШАПРАНАЧКИ РИД, ојк. Шапранци, Врањска котлина (Злат. 4, 168). Према ојконим *Шайранци*. В. код ор. Шапран.

ШАРА, ојк. Радочевци, код Брвеника, ок. Рашке (Ил. Р., 631). *Шара* је `украш на марами, капи` (Вук, Рј). Скок лексему *шара* повезује са општесловенским и прасловенским придевом *шар*, ж. род *шара*; у штокавским говорима познат као *шарен*, *-а*. Код Брукнера: „*Szar*, `rząd, szereg`; praslówian`skie, u nas rzadnie i w 16. wieku, a różniej zupełnie zapomniane; oznacza w cerk. `farbę`“ (1974, 540). Заремски је забележио да је лексема *szary* позната у дијалектима пољским као назив сивкастих нијанси: „*Zasadniczym wyrazem nazywającym w ogóle barwę szarą w polszczyźnie jest szary*“, често у значењу „*siwy, popielaty*“ до тамних нијанси. При томе: „*użycie wyrazu nie jest ograniczone do specjalnego przedmiotu*“ (Заремба

1954, 16). У РЈА је унет придев *шар* `шарен, шаровит, писан`, те да је коришћен у стсл., бугарском у значењу `шарен`, украјинском `тамно сив`. Забележена је именица *шар* `боја`; топоними: *Шар (Шара)* за *Шар-џланину* (в.); земљиште у шабачком крају; као придев *шарено* за готово све домаће животиње; у функцији антропонима (изведених и сложених). Забележен је и ојконим *Шар-камен* (и *Шарен камен*), ок. Неготина. Ту је археолошко налазиште *Врело Шаркамен* и хид. *Шаркаменска река*. На фотографији налазишта уочава се боја камена који је коришћен и који је изразито *сиве* боје и у сивим нијансама. *Шар (шарен)* у назив не уноси значење `обојености, шаренила`, већ `*шароликосџи*` која се уочава у слојевима који су *сиве* боје, од светлијих ка тамнијим тоновима. Подсећамо да у украјинском *шар* значи `тамно сив`, да у пољским дијалектима означава низ пепељастих, сивих нијанси. Код оронима *Шарен криш*, на обронцима ор. Зелетин, на ор. Визитор, Црна Гора (Пулевић-Самарџић 2003, 447), не можемо бити сигурни да је искоришћен придев *шарен*, који значи разнобојан, зато што је апелатив *криш* огољен, стеновит терен који има природну сивкасту боју (в. о томе касније при помињању оронима Визитор). Боје, као физиолошко својство стена одређује изглед стена, а оне зависе од минерала који улазе у њен састав. Седиментне, таложне, стене су најчешће; има их у источној Србији, Западној Србији; има их у кречњачким теренима Црне Горе (Љубишна – Сињајевина – Бјеласица – Визитор). Код готово свих врста седиментних стена истиче се *сива боја, светло сива и џамнија, џамна мрка* (кречњак, пешчар, доломит, вршачки туф). О томе у Википедији и у више радова на Интернету. Ову, геолошког типа, допуну уносимо као објашњење које може да расветли ониме типа *Шар, Шар-*. Додајемо и ове орониме: *Шарени камен*, Гружа (в.), *Шарени клик*, слив Белице где се налази и ор. *Шареник* (в.). Ојконим *Шаре* се налази на око 1000 м. надморске висине, код ојк. Дуга Пољана, уз ор. Козник 1495, ор. Голија (ИМ; ГАЈ Краљево). Сматрамо да је место именовано према неком непознатом, ишчезлом орониму **Шара сџена*, **Шаре сџене* и сл. Исп. топоним на острву Брачу назван према саставу и особини тла „*Šarènica* В/Бол/, (ро боји камена)“ (Шимуновић 1972, 202). У нашим говорима је непознато значење лексеме *шар* `сив`. Семантика се развијала, ширила у правцу истицања оних нијанси и боја које су пратиле основно *шар*, те је средиште проширено на `више боја, на оно што је шарено` (искључујемо фигуративне могућности). Значење старог придева *шар* преузео је придев *сив, сињ*, уз многе деривате. Исп. орониме: *Сиње брдо*, обл. Подибар; *Сињи вр*, код Сврљига; *Сивац*, ок. Власотинца (*сивац* је назив за камен, камењар који је сиве, пепељасте боје); *Сива чука*, Гледићке планине; *Сивска сџена* = *Сура сџена*, ор. Радочело.

ШАРАМПОВ 313, ор. Влашић, ојк. Драгијевица, код Осечине (Крупань 2; Павл. Љ., 986); 2. **ШАРАМПОВ**, ојк. Доња Буковица, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 468); 3. **ШАРАМПОВ** 809, ор. Црнокоса, слив Скрапежа, ок. Косјерића (Ршум. 6, 135); 4. **ШАРАМПОВ**, ор. Груда, ор. Златибор, ок. Чајетине (Ил. М., 199). *Шарамџов* и, на Косову са *н* уместо *м*, *Шарамџов* `шанац, опкоп, утврђење`. Данас се у Војводини користи као назив за `канал којим вода отиче из неке баре`.

Има је и у околним језицима: у мађ. *sarapró*, код Румуна *şorompău* = *şaraproi*, код Бугара *шарамјол*, према турском *şarapol* (код Скока, Рј. под *şaràpōv*). Исп. код оронима Шаранпол.

ШАРАМПОВИНА 275, ојк. Црниљево, ор. Влашић (Крупањ 2). Вероватно исто што и топ. у множини *Шарамјовине* али му наставак *-ина* даје колективно значење. Топоним је `земљиште које се налази уз *Шарамјов* (в. ор. *Шарамјов* 1), парцеле обрадивих површина, шума и др. које су у појасу топонима`. В. Шарамповине.

ШАРАМПОВИНЕ, ојк. Драгијевица, код Осечине, ор. Влашић (Павл. Љ., 837). В. код ор. Шарамповина.

ШАРАН 570, ор. Тара 563, ор. Повљен, ојк. Кунице (Павл. Љ., 363 и 739). Према *шар* старом термину за камен различитих нијанси сивкасте боје. Топоним *Шаран* је могао настати преко синтагме **Шаран камен*, као и назив за врх **Шаран врх*. На падинама Повљена „камаљи /су/ сенонског кречњака“ (И.). Најзаступљенији сенонски слојеви су сиви, сивкасто-беличасти. В. објашњење код оронима *Шара* (1). Презиме *Шаран* се не помиње у овом крају. Антропоним не бисмо укључили у разматрање о значењу топонима. Код места Таково је насеље *Шарани* за које се, према предању, мисли да су насељени из села *Шарани*, код Требиња, где је познато презиме *Шарани* (ЈП).

ШАРАНПОЛ, ојк. Рајинце, код Прешева (Трајк. Т., 349). В. код ор. Шарампов.

ШАРГАН, ојк. Мокра Гора, Кремна, ор. Тара (Мић. Љ., 473; Ил. М., 199; Мишк. 4, 6). Стари прасловенски придев *шар* се, у овој форми, очувао у извесним ситуацијама при именовању објеката у природи, у првом реду камена (в. код оронима *Шара*). У сточарској терминологији и именима неких животиња настале су многе изведенице са значењем `који има више боја, разнобојан`. Међу домаћим животињама то су оне чија је длака жућкаста, са израженим неправилним облицима, мањим обојеним површинама. Код њих преовлађује, уз основну белу, жућкаста боја, светлосмеђа, риђа. Код животиња у природи као што су сури орао, змија *шарка*, сиви вук, истиче се значење беличasto-сивог, сивог, тамно сивог, са тенденцијом комбиновања, мешања нијанси, као и формирања разноврсних украса, *шара* од тих нијанси. Код гмизаваца као што је *шарка*, *шарган*, *шаранка*, отровна змија *Vipera berus*, види се разнобојност коже кроз изражене фигуре, линије. Код њих је уочљива семантика придева *шар*, описана код оронима *Шара*. И домаће животиње могу имати називе са фонемом *-g-* уместо *-n-*: *шарга*, *шарго*, као и придев *шаргасиј* `шарен, *шаркасиј*, који је шарене длаке` (Р. МС; Бошњаковић 1985, 156). Лексема *шарган* овде је употребљена као ороним. Наставак *-ан* у њој је употребљен као допуна, без одређеног значења, има морфолошку улогу, у некој синтагми је имала придевску функцију. Каква је могла бити та синтагма није могуће одредити. Могла се односити на делове терена: **Шарган брдо*, *сијена*, *иадина* и сл., а исто тако на живи организам — змију *шарган* уколико је карактеристична за тај терен. Кроз Мокру Гору протиче и речица *Шарганчица* из **Шарганска река*.

ШАРЕНА ГРАНИЦА 264, ор. Каповац 219, ојк. Рача, слив Лепенице (Крагујевац 3; Енц. Југ. Пожаревац). Према дримониму *граница*, храст *Quercus conferta*. Атрибут *шарен*, *-ена* даје значење `који има више боја, разнобојан`.

ШАРЕНА ГРЕДИНА, ор. Прокића брдо 1126, ор. Буковица, ојк. Зарожје (Крупањ 4). Према географском термину *греда*, аугментатив *гредина* `масиван, издужен планински гребен` уз квалификатив *шарен* `разнобојан`. В. ор. Греда, Гредина.

ШАРЕНЕ БУКВЕ, ор. Црна планина, ор. Пасјача 901, ојк. Прокупље (Стан. 4, 919). Према дримониму *бук*, *буква* *Fagus*, уз атрибут *шарене* `обојене, разнобојне`. В. ор. Буква, Букова глава.

ШАРЕНИК, ојк. Белица, ор. Црни врх, ок. Јагодине (Крушевац 2, 124; Рад. Ј., 316; Мијат. 2, 122; Мишк. 4, 109); 2. **ШАРЕНИК** 1321, ор. Студеница 1723, ојк. Сушиће, ок. Призрена (Качаник 1). Из синтагме **Шарени врх, брег* и сл., према камену. Уз ороним *Шареник* (1), који је забележио Мишковић пише: „Ова планина добила је име од шареног камена“ (Мишк. 4, 199). О овом топониму *Шареник* и саставу седиментних стена, кречњаку на њему, види код оронима *Шара*. Код Радић Ј. поводом овог топонима у напомени 264, стр. 132 пише: „У селу живи велики род *Шарчевића*, названих по претку са надимком *Шарац*, што упућује и на могуће антропонимско порекло овога топонима“ (Радић 2003, 132).

ШАРЕНИ КАМЕН 708, ор. Јешевац, обл. Гружа (Драгић 1, 163; Жуј., 83). В. код ор. Шара.

ШАРЕНИ КЛАДАНАЦ 690, слив Раванице д. пр. Велике Мораве (Марк. Ј. 4, 131). Биљке које расту око кладенца, извора, иако могу да одају утисак *шаренила* не описују изглед тока воде која даље отиче, то би могао придев *шаран* од *шарати* `кривудати, вијугати`. Као изванредан мотив назива је изглед камена, стене из које, крај које, извире вода, можда слојевитост околног камења која оставља утисак *шароликоси*, не разнобојности.

ШАРЕНИ КЛИК, ојк. Беочиће, слив Белице, ок. Јагодине (Мијат. 2, 111). *Клик* је `огољен, каменит врх, стена, чука`. О придеву *шарени* в. ороним *Шара*; исп. и орониме *Шареник*, *Шарени камен* и др. В. ор. Клик.

ШАРЕНО БРДО 955, ојк. Норча, код Прешева (Куманово 2). Атрибут уноси у синтагму значење *шаренила*, разнобојности, вероватно према разнобојним биљкама, па и дримонимима (исп. ор. *Шарене букве*, *Шарена граница*). Не можемо улазити у то садржи ли се, у природи, у том брду можда камен као састојак који би могао да допринесе да је назив по њему. Исп. и ороним *Шара*.

ШАРЕНО ДРВО 1034, ор. Радан, ор. Соколовица (В. ЈС Куршумлија 4). Исп. ор. *Шарена буква*.

ШАРЕТ, ор. Корњет Петко, ојк. Кривељ (Доњи Милановац 4). Ороним се налази у источној Србији у склопу оронима *Корњети*. Грађен је наставком *-ети* који је потврђен као романски, румунски суфикс у многим топонимима источне Србије са фитонимском основом. Исп. честе топониме *Корњети* и *Корнеи* (в. орониме). Овај тип топонима са наставком *-ети* може се наћи и у западној Србији. Поводом њих Лома каже: „Топоними (првобитно *drumoni*):

грч. δρυμός `шума` + ὄνομα `име`) *Брзеи*, *Врбеи*, *Јелеи* и *Лијеи* настали су у двојезичној средини полупословењених Влада у којој је суфикс *-eii* < *-etum* био још продуктиван“ (Лома 1985, 131/132). У орониму *Шареи* основа је свакако стари словенски придев *шар* `сив; жут`, данас *шарен* који су прихватили Румуни, а може се уочити у топонимима који казују особину локалитета. У тој категорији су и топоними *Şarul*, *Şard*, *Şardul* у Румунији (Јордан 1963, 131). Тако тумачен *Шареи* би могао бити из неког топонима **Шар-брдо*; **Шар-камен* и сл. Исп. ор. *Шарени камен* 708, Гружа.

ШАРКАМЕНСКА КОСА 322, ојк. Шаркамен, ок. Неготина (Неготин 1). В. код ор. Шара.

ШАРКОВО БРДО 294, ојк. Турековац, ок. Лесковца (Врање 1). Према личном имену *Шарко* (Грк.).

ШАРОВЉЕВ КЛИК, ојк. Беочић, ок. Јагодине (Мишк. 3, 199). Према хипокористику *Шаро* од *Шаран* (ПИ). Кроз село Беочић протиче хидроним *Шаровљев њојок* (И.).

ШАР-ПЛАНИНА 2640, ок. Призрена, обл. Средска (Сретачка жупа) (ГАЈ Приштина; Урош. 3, 16; Срећк., 331). Када пише о предримској топономастици Скок напомиње да се често наиђе на имена са основом *skard-*: „*Skradin* se zvalo *Scardona*, *Šar-planina* se zvala *Skardon oros* /.../ U obliku *skerd-* /.../ dolazi ova osnova i u dinarskoј onomastici, u ličnim imenima /.../ možemo zaključiti, da je *Škarda* ilirski naziv“ (Скок 1950, 95). Лома мисли да је од античког имена Шар-планине, лат. *Scardus mons*, гр. *Skárdon óros*, старији српски рефлекс назив за жупу *S(t)redьska*, који се непосредно наслања на предромански (илирски?) назив са раном словенском адаптацијом. Наводи лично име *Scerulaedus* за *Scerdilaelus*, забележено у околини данашњег Призрена. Додаје арумунско *şară* `тестера`, шпанско *Sierra*, португалско *Serra*, од лат. *serra*: „Anyway a Romance tongue would have mediated between the original form of the name and both Slavic *Šar(a)*, Albanian *Shar*; cf. Macedo-Romanian *şară* `saw` in view of Spanish *sierra*, Portuguese *serra* `mountain range`, all from lat. *serra*, and note the absense of the Albanian long *rr* in *shar* contrary to Ab. *sharrë* `saw`“ (Лома 2004/4, резиме).

ШАРОЊЕВО БРДО 266, ојк. Шарбановац, код Књажевца (Зајечар 1). Према личном имену *Шароња* (Грк.; ПИ).

ШАРСКИ КРШ 1374, ор. Тресева коса 1325, ојк. Шаре, ор. Пометеник (Сјеница 2; Зерем. 1, 12). Према антропоојкониму *Шаре*. Исп. л. име *Шаре*, хип. од *Шарен*, *Шаренко*, *Шарин* (ПИ); презимена: *Шаре*, *Шаренац*, *Шарчевић* (ЛП).

ШАТАЧЕ, ојк. Боговина, код Бољевца (Зајечар 1). Могуће према антропониму; исп. л. име *Шата* (Грк.; ПИ).

1. **ШАТОР**, ојк. Љештанско, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 413); 2. **ШАТОР**, ојк. Радошевац, ок. Приштине (Урош. 2, 155). *Шайор*, рус. *шайёр* `привремени, покретни заклон од платна, купастог облика који служи за смештај људи, као заштита од кише и сунца` истог је крајњег порекла као тур. *çadır*, али ранија, предосманска позајмљеница из неког турског језика. Павловић наводи и

други назив за *Шайџор* (1) — *Шайџорско брдо* (И.). Нејасно је да ли је реч о истом орониму или блиским објектима. В. ор. Чадор.

ШАТОРИЦА 1750, ор. Копаоник, ојк. Требиње (Куршумлија 3; Мишк. 4, 28; Крст. О., 228; ГАЈ Краљево). Из двочланог именичког назива **Шайџор-џланина* или из синтагме *Шайџорска џланина*. Исп. ор. *Шайџорско брдо*. В. ор. Шатор, Чадор.

ШАТОРСКО БРДО, ојк. Љештанско, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 413). Исп. ор. 1. *Шайџор*. В. ор. Чадор, Шатор.

ШАТРИЧКА ЧУКА 843, ор. Радан (В. ЈС Ниш 3). Према *шайџра* `заклон од платна налик на *шайџор* који се користи на вашарима`. Узвишење, чука, је било место на коме су одржавани вашари и постављане вашарске *шайџре*.

ШАЋИЈСКИ ВРХ 1100, ор. Голак, Лесковачка котлина (Стан. 2, 556). Према мусл. имену *Шаџир* од тур. *Şakir* (Смаил.).

ШАШЕВО, ојк. Жижавци, слив Ибра (Ил. Р., 659). Из синтагме **Шашево брдо* и сл., према мушком имену *Шаша* (Грк.; ПИ).

ШАШКОВАЦ 946, ор. Жеговац, ојк. Гњилане (В. К-М Урошевац 2). Према антропониму *Шашко*; исп. *Шаша* (Грк.; ПИ). Из неке синтагме као **Шашков брег* и сл.

ШВАБИЋА КЛИК, ојк. Мајдан, код Такова (Фил. М., 229). Према породичном имену *Швабићи*.

ШЕВАРИН 891, ор. Црна планина, ор. Пасјача 901, ок. Прокупља (Стан. 4, 919). Из фитонимске синтагме **Шеварински џојџок*, **Шеваринско брдо* и сл. `место где расте *шевар*, *шеварик*, *шикара*`. Према а. фитониму *шевар*, трска, трс *Phragmites communis*; б. фитониму *шевар*, рогоз, шаша *Turpha latifolia* (Сим. 1959). Исп. *шеварица* `млада, густа шума; колиба начињена од *шевара*` (према Р. МС). Код ојк. Лауша је топоним *Шеварина*, а ојк. *Шеварица* код Шапца (Р. К-М II; ИМ). В. ор. Шеварско брдо.

ШЕВАРСКО БРДО, ојк. Брезна, код Краљева (Павл. Р. 1, 325). В. код ор. Шеварин.

ШЕВАЦ 227, ојк. Кусић, ок. Беле Цркве (Велико Градиште 1). Из синтагме **Шевин брег* према називу за птицу *шева*, *шеврљуга*. В. ор. Шевин брег.

ШЕВИН БРЕГ, ојк. Краљевци, код Руме (Обреновац 1). В. код ор. Шевац.

ШЕВРЉИВИЧКИ РИД, ојк. Доњи Барбеш, ор. Селичевица, ок. Ниша (Ниш 3). Према топониму *Шеврљивица*. Исп. топ. *Шеврљивица*, ојк. Рогозна, ок. Лесковца; ојкониме: *Шеврљуге*, код Косјерића (Мис. И. 1988, 177; ИМ); ојк. *Шеврља*, Црна Гора. Птица певачица *шева*, *шеврљуга* има велики број варијанти назива. Зна се за презимена *Шеврљуга*, *Шево* (ЛП).

ШЕВУЉА, ор. Маљен, ојк. Бријежђе, ок. Мионице (Павл. Љ., 577). Топ. *Шевуља* изведен је од имена птице *шева* суфиксом *-уља*. В. ор. Шевац, Шевин брег.

ШЕГЕТ, ор. Припор 725, ор. Дели Јован, ојк. Плавна (Доњи Милановац 2). У вези са глаголом *шегаџи* `пилити, резати дрва пилом, тестером, тестерисати дрва`. *Шега*, *шегац* је `пила, тестера са једном дршком` (према Вуку, Рј.).

Користи се у приморском делу Хрватске, у Црној Гори. Од латинског *secare*, вулг. лат. **sega*, талијанско *segare*; у немачком *Säge* (в. Скок, Рј. под *šegäc*). Варијанта је *жага*, глагол *жагаиџи*; у рум. *joagăr* `пила; пирана` (Гамулеску-Живковић 1970). У топониму *Шегеџи* наставак *-еџи* нема оноματοпејско значење, он је утицај румунског. Односи се на терен у планини где се обавља *шегање*, резање, тестерисање стабала. Ово значење се налази и у говору лесковачког краја; каже се *шегам* за `тестерисем дрва`; трп. придев *шеган* (Митровић 1984). Налазимо га и у орониму из околине Блаца *Шеговско брдо* (в.). Исп. презимена: *Шега*, *Шеган*, *Шеговић*, *Шеговац*, *Шегоџић* и др. (ЛП; РП ЦГ 2002). Не може се одредити мотив настанка ових презимена. Нека од њих су настала од надимка који је у вези са *шега* `шала`.

ШЕГОВСКО БРДО, ојк. Попова, ок. Блаца (Арс. 1, 72). В. код ор. Шегет.

ШЕНДЕКОВИЋА КОСА, ојк. Вирово, ок. Ариља (Мис. И. 1, 118). Према породичном имену *Шендековићи* из истог места (И., 119).

ШЕНИЧИШТЕ, ојк. Крушевица, ок. Краљева, Подибар (Павл. Р. 1, 348).

Шеничишће је из *џшеничишће* (група *џш* > *ш*), место на коме је расла, расте (*џ*)*шеница* *Triticum vulgare*. В. ор. Шенични рт.

ШЕНИЧНИ РТ 971, ојк. Покровеник, ор. Бодин дел 1009, ор. Висок 1588 (Пирот 2). В. код ор. Шеничиште.

ШЕПИЦА 1500, ор. Гиљево, Сјеничка котлина (Зерем. 1, 72). Према надимку за онога који *шеџа*, који је хром, или према личном имену *Шеџа* (од *Сџеџан*). Исп. презимена *Шеџац* и *Шеџић* (РП ЦГ 2002).

ШЕРБАТОВАЦ, ојк. Осладић, ок. Ваљева (Павл. Љ., 833). Из антропонимске синтагме **Шербайово брдо*. Исп. румунска имена: *Șerb*, *Șerban*, *Șerbătei* и др. (Кон., 381); *Шербан* (Грк.). В. Шерметовац.

ШЕРЕЉ, ојк. Здравчићи, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 375; Енц. Југ. Ужице; Ршум. 6, 140). (1) Од антропонима, из синтагме **Шерел-ј брег*, *џоџок* и сл. Исп. презимена: *Шер*, *Шерел*, *Шеран* (ЛП); ороним *Шерин чукар*. (2) Место крај кога се налази ороним и околина богати су водом. Житељи су се до половине 19. века бавили искључиво сточарством (према Павл. Љ.). Нема забележних извора и токова са именом према придеву *сијер*, *сјер*, *сир* из прасл. *sěřь* `жућкаст као сумпор, зеленкаст; сив` из синтагме *сера вода* = *шера вода* `вода у којој је прана вуна од *шера*, материје из вуне`. На тај начин су могли бити именовани токови као што су: *Сера*, *Космај*; *Серавски џоџок*, *Књажевачки Тимок*; *Серуша*, *Трговишки Тимок*. Из такве хидронимске синтагме би могао настати и именички облик *Шерељ* и према њему топоним. Исп. ороним *Сериље*, ок. Ивањице.

ШЕРИН ЧУКАР, ојк. Калово, ок. Трговишта (Стев., 201). Према мушком имену *Шер*; исп. назив махале у селу *Шеринци* (И., 176).

ШЕРИФСКИ ЧУКАР, ојк. Честелин, Врањска котлина (Злат. 4, 162). Према мусл. мушком имену *Șerif* (Смаил.).

ШЕРКИН ДЕЛ, ојк. Бучум, ор. Тресибаба (Ниш 2). Према антропониму *Шерко*; исп. мусл. женско име *Шерка* (Смаил.); презимена: *Шерко*, *Шеркић*, *Шерковић* (ЛП).

ШЕРМЕТОВАЦ 461, ор. Влашић, ојк. Осладић, ок. Ваљева (Крупањ 2; Енц. Југ. Ваљево; Јов. Б. 1, 323). *Шер* `зло, пакост`; у придевској служби `који се прави будала; који је зао, лукав` према тур. *şerlik* `злоба; враголија, шерейлук`; придеву *şeremet* `неваљао, рђав`. Преко надимка за онога ко има такве особине су и антропоними *Шеремеј*, *Шеремејовић*. Исп. румунска имена: *Şeremet*, *Şaramet*, *Şeramăt*, *Şărmet* (Кон., 382). Ор. је из синтагме **Шермејов брег* и сл. Исти ороним забележен је и у лику Шербатовац (в.).

ШЕРОЊ 631, ор. Лишковац, слив Поречке реке (Стан. 2, 585). Ороним је према неком антропониму *Шер*, *Шеро*, а садржи румунски суфикс *-оњ* којим се изводе лична имена, презимена. Исп. презиме *Шеровић* (РП ЦГ 2002).

1. **ШЕСТ** 638, ојк. Стамница, ок. Петровца (Петровац 1; Енц. Југ. Кучево);
2. **ШЕСТ** 791, ојк. Тучково, ор. Каблар, ок. Пожеге (Мишк. 5, 230; Мис. И. 3, 403). *Шесџ*, прасл. *šestъ* (<**ksektos*), лат. *sex* `број већи од пет`; редни број *шесџи* и одређени придев *шесџи*; поименичени облик *шесџак*; *шесџина* `скуп од шест јединки`; `јелен са *шесџ* парожака`; *шесџа*, *шесџар* `густа шума, честар, честа, честак`. Лична имена су давана деци која су се рађала *шесџа* по реду. Лична имена нису забележена код Грк. и у ПИ. Презимена су: *Шесџ*, *Шесџак*, *Шесџић*, *Шесџовић* и др. (ЛП). Исп. орониме *Шесџи габар*, *Шесџић*, *Шесџовац*. Из лат. *sex*, изведеница *sextarius* `шести део мере, *sextar*; врч`, налази се у називу за суд у који стаје `шесџ јединица запреминских или тежинских мера`, а то је *шесџак*, али и *шесџар*, *сџар*, *stara* (Приморје). Лексема *шесџар* значи `шездесети део шуме одређен за годишњу сечу` (Вук, Рј.). Исп. ороним *Шесџар* у источној Србији. Топоними *Шесџар* распрострањени су по јадранским острвима и приморју (Скок, Рј. под *sešta*). Румунски језик има лексеме *şes* и *şeş* `раван, пљоснат, гладак`; *şes-uri* `раван, равница, поље`; *şestina* `равница`; *şesime* `шестина` (Р. Р-Р). Налазе се у топонимима: *Valea şesei*; *Şesul*; *Şesul din Jos*; *Riul şes*; *Şesuri*; *Muntele Şeşul*. Њихови синоними су: *Lopadea*, *Lopădnița* из мађрског *lapád* `(loc) şes`; *Ramna*, *Ravno* = словенско *равница* `plan, neted` (Јордан 1963, 132). Неки топоними у источној Србији су настали под румунским утицајем. Исп. ороним *Велика Шесџача*. В. ор. Шеста, Шестан.

ШЕСТА 750 = **ВЕЛИКА ШЕТЧА** = **КРЕМЕНСКА ПОЉАНА**, ојк. Жагубица, Хомоље (Драг. 1, 307). В. код ор. Шест.

ШЕСТАН, ојк. Злодо, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 395). Од глагола *шесџаџи* `измерити, *ошесџаџи*, обележити`; преко синтагме **Шесџан брег*, *шумарак* и сл. В. код ор. Шест.

ШЕСТАР 786, ор. Средња планина 735, ор. Тресибаба (Ниш 2; В. ИС Бела Паланка 1). Исп. топоним *Шесџар*, ојк. Драгинац, ок. Сврљига (Богд. 1, 174). В. ор. Шест, Шестари.

ШЕСТАРИ, ојк. Дубока, ок. Голупца (Велико Градиште 4). Од а. *Шесџар*, множина, `места обележена за сечење шуме, места у шуми која су *ошесџана*, означена за сечење`; б. `густе шуме, шесте, шестари`. В. ор. Шест.

ШЕСТИ ГАБАР 826, ојк. Шести Габар, Габровац, ор. Габар 747, ор. Тресибаба (Пирот 1; ГАЈ Зајечар). Број *шесџ* као одредба у синтагми може

се односити на а. придевски квалификатив `који је густо обрастао, који је *честӣ, шестӣ*; б. квалификацију која прецизно, бројно одређује ороним чинећи дистинкцију у односу на орониме у околини *Габар 747* (в.) и *Габров рӣ* (в.). В. ор. Трећи врх, Влашко поље; ор. Трећи рид, ојк. Романовце; ор. Шест.⁵

ШЕСТИЋ, ојк. Перућац, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 375). Према презимену *Шестӣић* (ЈП).

ШЕСТОВАЦ, ојк. Крива Феја, ор. Српска чука, ок. Врања (Врање 4). Према презимену *Шестӣовић* из синтагме **Шестӣовића брег* и сл.

ШЕХОВО БРДО 833, ојк. Тагинац, ок. Ужица (Енц. Југ. Ужице). Према муслиманском имену *Šeho* (Смаил.).

ШЕШЕВИЦА 833, ор. Влашић, ојк. Миличиница (Павл. Љ., 792). Према антропониму. Исп. презимена: *Шешевић, Шешель* (РП ЦГ 2002); *Шеша, Шешевић, Шешић, Шешин* и др. (ЈП).

ШИБАК, ојк. Дадинци, ок. Власотинца, ор. Јастребац (Врање 2). *Шибак*, корен *шиб-* `баци, ударати`; глагол *шибаји* `ударати батинама; гађати`; *шиба* `прут, батина`. *Шибак* значи `оруђе за млаћење жита, млатило, цеп` (Скок, Рј. под *šib*; Р. МС). Исп. топоним *Шиб* „шума иза Петкове чуке /.../ трње и грабак“ (Динић 1, 274); топ. *Шибак* `шибље`, ојк. Коћура, ок. Трговишта (Злат. 1998); *Шибовића коса*, ојк. Велика Сугубина, ок. Јагодине (Радић Ј. 2003, 145). В. ор. Шибина.

ШИБИНА, ојк. Негришори, Доње Драгачево (Ерд. 1, 126). *Шиб* м. род и *шиба* ж. род `танка стабљика, изданак, младица; *шибље, жбун*. Ор. *Шибина* је из синтагме **Шибина йолана, коса* и сл., у којој је атрибут придев *шибина* од *шиба*. Исп. топ. *Шиб* `шума` код ор. *Шибак*. В. ор. Шибак.

ШИБИЊКИ БРЕГ, ојк. Суботица, ок. Александровца (Лут. М. 1, 71). Према породичном имену *Шибјић* (И.).

ШИБОВАЦ 1024, ор. Стрмоглавац 1039, ојк. Крушево, ок. Бродарева (Пљевља 2). Из антропонимске синтагме **Шибов брег* и сл.. Исп. хипокористик *Шибо* (ПИ).

1. **ШИБОВИТА КОСА** = **ШИБОВИТИ КЛИК**, ор. Змајевица, ор. Јухор, ок. Јагодине (Мишк. 3, 200; Мијат. 2, 135; Рад. Ј. 1, 316); 2. **ШИБОВИТА КОСА** 370, ор. Велики врх 513, обл. Левач (Мишк. 3, 200; Крушевац 1); 3. **ШИБОВИТА КОСА**, ор. Велики Јастребац, ојк. Јабланица (Куршумлија 2). *Шибовић* терен који је обрастао *шибљем*. В. ор. Шибак, Шибина.

ШИБОВИТИ КЛИК = **ШИБОВИТА КОСА**, ор. Змајевица, ор. Јухор, ок. Јагодине (Мишк. 3, 200). В. ор. Шибовита коса.

ШИЛЕГАРНИК, ојк. Црни Врх, Врањска котлина (Злат. 5, 112). *Шилегарник, Шилъегарник* су `просторије у којима *шилъегар* чува младу јагњад, *шилъежад*. Примери у којима је фонема -л- уместо -љ- (*шиле, шилег, шилегица*)

⁵ Исправније би било писати *Шестӣигабар* (мења се *Шестӣигабра, Шестӣигабру*) и тритирати као сложеницу са основним бројем *шестӣ* (првобитно *i*-основа), а не сраслицу са редним бројем *шестӣи* у првом делу, тип *Пейишија* `место где има пет липових стабала` (прим. ур.).

присутни су у македонским и бугарским говорима. Исп. топониме из слива Брегалнице: *Шилегарник* `пасиште`, „место каде се напасуваат, лежат или се чуваат шилежиња“; *Шилегарница*; *Шилегарнички чукар* (Иванова 1996, 738). В. ор. Шилегарник.

ШИЛОВА ГЛАВА 550 = **ШИЛОВСКА ГЛАВА**, ојк. Шилово, ок. Гњилана (Урош. 3, 221). Према антропојкониму *Шилово*. Исп. презимена: *Шилић*, *Шиловић*, *Шилојевић* (РП ЦГ 2002). В. ор. Шиловац.

ШИЛОВАЦ 987, ојк. Штава, ор. Копаоник, код Куршумлије (Куршумлија 3). Из антропонимске синтагме **Шилов брег*, *йойок* и сл.. Исп. топоним *Шиловац*, ојк. Одевац, код Косовске Каменице (Урош. 3, 221). В. код ор. Шилова глава.

ШИЛОВСКА ГЛАВА 550 = **ШИЛОВА ГЛАВА**, ојк. Шилово, ок. Гњилана (Мил. Ч. 2, 66). В. ор. Шилова глава.

ШИЉА ЧУКА 1711, ор. Стара планина (В. ИС Пирот 1). Први члан синтагме има придевску функцију и даје орониму значење *шилџајта*, *шилџаста* `чука, од *шилџ* „узвишење између два потока које се снижава према њиховом ушћу“ (Заглавак, Динић, 51).

ШИЉАЈКА, ојк. Доња Бела Река, ок. Бора (Ћупић, 362). У истом селу Динић је забележио топоним *Шилџај* `шуме и пашњаци`. Према облику *Шилџај* је ороним *Шилџајка* `узвишење и шуме`, изведен наставком *-ка* који је забележио Ћупић (362).

1. **ШИЉАК** 845 = **КНЕЖЕВО ТРЛО** = **ОСТРА ГЛАВИЦА**, ојк. Полом, ор. Сувобор (Ваљево 4; Мишк. 6, 141; Стан. 1, 607; Јов. Б. 1, 262); 2. **ШИЉАК**, ор. Троглав, ок. Краљева (Ћуп.-Кор., 612); 3. **ШИЉАК**, ојк. Разбојна, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2); 4. **ШИЉАК** 603, ојк. Јошаница, ок. Крепољина, слив Млаве (Петровац 2); 5. **ШИЉАК** 671, ојк. Буљане, ок. Параћина (Параћин 1); 6. **ШИЉАК** 1560, ор. Ртањ, ок. Бољевца (Зајечар 1; Јов. П. 1, 64; Дакић 1, 1; Стан. 3, 805); 7. **ШИЉАК** 1632, ор. Копаоник, ојк. Граничане, ок. Лепосавића (Куршумлија 3); 8. **ШИЉАК** 1156, ојк. Доње Цепе, ор. Копаоник, ок. Рашке (Нови Пазар 4; Крст. О., 225; Царић, 797); 9. **ШИЉАК** 1205, ојк. Тврдошево, од Новог Пазара (Нови Пазар 3); 10. **ШИЉАК**, ојк. Мухово, код ојк. Рас, ор. Пометеник (Сјеница 2); 11. **ШИЉАК** 1931, ојк. Тутићи, ор. Озрен, ок. Сјенице (Пљевља 4). *Шилџак* је `оштар планински врх`; чест географски термин за узвишења са зашиленим, *шилџајним* врхом.

ШИЉАС КАМЕН, ојк. Лукарце, Врањска котлина (Злат. 3, 41). *Шилџас* је *шилџаст*, који је зашилени, оштар. В. ор. Шилџак, Шилџата стена и др.

1. **ШИЉАТА ГЛАВА** 907, ор. Хомољске планине (В. ИС Жагубица 4); 2. **ШИЉАТА ГЛАВА** 881, ор. Бељаница (В. ИС Жагубица 4); 3. **ШИЉАТА ГЛАВА**, ор. Пасјача планина, ојк. Шумљане, ок. Прокупља (Прокупље 4). Први члан синтагме је придев *шилџај*, *шилџаст*, оштар. В. ор. Шилџас камен, Шилџак и др.

ШИЉАТА КОСА 590, ор. Краљица 578, ојк. Печеноге, ок. Краљева (Чачак 2). В. Шилџата глава, Шилџак и др.

1. **ШИЉАТА СТЕНА**, ојк. Брезна, ор. Столови, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 325); 2. **ШИЉАТА СТЕНА** 867, ор. Гледићке планине, ојк. Надрље, обл. Гружа (Крушевац 1; Енц. Југ. Крагујевац ; Павл. Р. 1, 325). В. ор. Шиљата глава, Шиљата коса, Шиљак.

ШИЉАТА СТРАНА 867, ор. Гледићке планине, ојк. Надрље (ГАЈ Краљево). Можда је ороним само варијанта оронима *Шиљати стана* (2), уколико се не односи на његову падину, косу. В. ор. Страна.

1. **ШИЉАТА ЧУКА** 328, ојк. Горњи Рачник, код Багрдана, ок. Јагодине (Крагујевац 4; Мијат. 2, 136); 2. **ШИЉАТА ЧУКА** 273, ојк. Горња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 1, 274); 3. **ШИЉАТА ЧУКА** 310, ојк. Мали Дреновац, ок. Алексинца (Прокупље 2); 4. **ШИЉАТА ЧУКА** 316, ојк. Дудулајце, ор. Мали Јастребац (Прокупље 2); 5. **ШИЉАТА ЧУКА** 464, ојк. Кованлук, ор. Мали Јастребац (Прокупље 2); 6. **ШИЉАТА ЧУКА**, ор. Телавица 1258, ор. Копанник, ојк. Кричићи (Куршумлија 3). В. ор. Шиљата глава, Шиљата стена, Шиљак.

ШИЉАТИ ВРХ 965, ор. Кучај, ојк. Сисевац, слив Црнице (Параћин 2; Марк. Ј. 5, карта; Миш. 1, 226). В. ор. Шиљата стена, Шиљак и др.

1. **ШИЉАТИ КАМЕН**, у склопу ор. Голаја, ојк. Доња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 2, 531; Ђупић, 362); 2. **ШИЉАТИ КАМЕН**, ор. Девица, ојк. Дуго Поље, код Сокобање (Зајечар 3). В. ор. Шиљата стена, Шиљата чука, Шиљак.

ШИЉАТИ КРШ 833, ор. Равна планина 1200, ојк. Иван Кула, ок. Куршумлије (Приштина 2). В. ор. Шиљата стена, Шиљати камен, Шиљак.

ШИЉАТИНАЦ 833, ојк. Бресник, код Богутовца, ор. Чемерна планина (Чачак 3). Из синтагме **Шиљати врх, камен* и сл. могао је бити формиран, аугментативним суфиксом *-ина*, уз пејоративно значење, топоним **Шиљатицина* који је, подржан наставком *-ац* дао садашњи облик оронима *Шиљатица*.

ШИЉАЧА 1625, ор. Копанник, ојк. Ливађе (Куршумлија 1; Крст. О., 227; Стан. 2, 184). Према изгледу оронима, од **Шиљак-ја њланина, чука* и сл. На Копаннику има два оронима изведена од *шиљак*. Исп. и ор. *Мала Шиљача*. В. код ор. Шиљача.

ШИЉЕГАРИШТЕ 1016, ор. Лесковик 1174, ор. Озрен (В. ИС Алексинац 4). *Шиљегариште* је `место на коме се налазио *Шиљегарник*`. Исп. ор. *Шиљегарник*.

1. **ШИЉЕГАРНИК** 367, ојк. Палиграце, код Горње Топонице, ок. Ниша (Ниш 1); 2. **ШИЉЕГАРНИК**, ојк. Чечина, ор. Селичевица, ок. Ниша (Ниш 3); 3. **ШИЉЕГАРНИК** 530, ор. Мојсињске планине, ојк. Крушевац (Стан. 2, 864); 4. **ШИЉЕГАРНИК** 846, ор. Јастребац (в. ор. 4), ојк. Јастребац, ок. Влаотинца (Стан. 2, 130); 5. **ШИЉЕГАРНИК** 975, ојк. Криви Дел, ок. Бабушнице (Босилград 1); 6. **ШИЉЕГАРНИК** 861, ор. Врви кобила 995, ојк. Вучје, код Лесковца (Врање 1); 7. **ШИЉЕГАРНИК** 795, ор. Црни врх 972, ојк. Вучје, код Лесковца (Врање 1); 8. **ШИЉЕГАРНИК** 1085, ојк. Смиловић, обл. Пољаница (Злат. 1, 117; В. ЈС Лесковац 4); 9. **ШИЉЕГАРНИК**, ојк. Печењевце, ок. Лесковца (Ниш 3); 10. **ШИЉЕГАРНИК** 1086, ор. Руј, ор. Таламбас, обл. Лужнице (В. ЈС Брезник 1); 11. **ШИЉЕГАРНИК** 1046, ојк. Ђурковица, ок. Врања (Кратово

1); 12. **ШИЉЕГАРНИК** 1275, ор. Широка планина 1352, ок. Трговишта (Кратово 1); 13. **ШИЉЕГАРНИК**, ојк. Диканце, обл. Гора (Лут. М. 4, 62). *Шиљегарник* је `место где се чува млада стока, *шиљеж`*. В. код ор. Шилегарник.

ШИЉИ БРИЈЕГ, ојк. Лошевик, код Косовске Митровице (Пумпал., 646). „Брдо са оштрим врхом“ (И.). Ороним је брег који има *шиљ*, *шиљаи*, *шиљаси* брег. Исп. ор. *Шиља чука*.

ШИЉКОВА КОСА, ојк. Полом, код Такова, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 142). Према орониму *Шиљак* 845 (в. бр. 1.), ојк. Полом, ор. Суворор.

ШИЉКОВИЦА, ојк. Горња Добриња, ок. Пожеге, ор. Каблар (Мишк. 5, 250; Павл. Љ. 1, 91; Мис. И. 3, 368; Ршум. 6, 135).

ШИМПРОВИЋА БРДО, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Према неком надимку, л. имену **Шимѝра*, **Шииѝра*. Забележена су презимена; *Шимѝрага*, *Шимѝреѝ*, *Шимѝрег* (ЛП). Уз презиме *Шимѝрег* додато је да је то презиме Срба у Книну (Интернет).

ШИНДЕРСКИ ВРХ 691, ор. Северни Кучај (В. ИС Велико Градиште 4). *Шиндра*, *шиндрика*, према нем. *Schindel*, је дашчица боровог или буковог дрвета, која служи за покривање крова. Ор. је назван према месту у планини где се секу, припремају дашчице *шиндре*. В. ор. Шиндерски рид.

ШИНДЕРСКИ РИД, ојк. Дреновац, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 168; Злат. 1, 113). В. код ор. Шиндерски врх.

ШИНОК 1490, ојк. Горња Љубата, ок. Трговишта (Кратово 2). Нејасно. Исп. презиме *Шинок* на Интернету. У ЛП нема презимена *Шинок*, али има од основе *Шин-* : *Шинко*, *Шинкић*, *Шинковац*. Сродан топоним је у сливу Брегалнице — *Шиноок камен*, за који аутор каже да је нејасан (Иванова 1996, 739).

ШИОКА ЛУ РАЈКУ 631, ојк. Ракове Баре, ор. Ракобарски врх 690, ок. Кучева (Стан. 3, 479). Члан синтагме *Шиока* може да буде деформисана румунска лексема. За покушај посредног разјашњења можда поћи од тумачења румунског топонима *Șjoș* (вис из слива Црне реке, висине око 1000 м.), који је банатски облик множине апелатива *cioci* < *ciocă* `чука, вис, врх`, помоћу речи *șoș*, за коју је дато тумачење : „*cioci* (*sg. Ciocă*) = *vîrturi de munti*“ (в. код Гамулеску 1976, 134, уз топоним *șjoși*). Други члан синтагме је л. име *Рајко*. В. ор. Шјоши.

ШИПКОВИЦА 1360, ојк. Вучи Дел, ок. Димитровграда (Босиљград 1). Према фитониму *шиѝак*, *шиѝурак*, дивља ружа *Rosa canina*, из синтагме **Шииѝкова љадина*, *коса* и сл.

1. **ШИПОВИЦА**, ор. Одседалица, ор. Голија (Нови Пазар 1); 2. **ШИПОВИЦА** 1696, ојк. Ацовићи, ок. Пећи (Пећ 3). *Шииѝ* има значење: биљка и плод *шиѝак*, *шиѝурак* *Rosa canina* и *ѝрн*, шиљак, врх. (1) Ороним је могао настати из фитонимске синтагме, од варијанте назива за *шиѝак*, а то је *шииѝ*: **Шииѝова љадина*, *коса* и сл. деривацијом првог члана са *-иѝа* — *Шииѝовиѝа*. Исп. придев *шиѝов*, *-а*, *-о* `који се односи на *шииѝ*, *шиѝак`*; *шиѝовина* `шиѝковина, *шиѝово* дрво, плод` (Р. МС). У том случају би семантички одговарао орониму *Шииѝовиѝа* (в.). (2) а. Уколико су, на простору овог оронима, пободени *шиѝо-*

ви у земљу, зашиљени балвани, ради изградње неког објекта, или је то могло бити место на коме су *шијови* прављени, први члан претпостављене синтагме би могао имати значење `узвишење, планина где се обавља такав посао`; б. реално значење, помињано код а. могло је бити употребљено у фигуративном смислу, као израз субјективног визуелног утиска: узвишење које је шиљато, са израженим шиљатим врхом. Тада би *Шијовица* била синоним оронимима: *Шиљатица*, *Шиљковица* (в.).

ШИПОК 1205, ојк. Бранковци, ок. Босиљграда, бугарска граница (Крива Паланка 1). *Шијок* је *шијак*, биљка и плод дивље руже. Исп. у сливу Брегалнице топониме *Шијок*, *Шијоко* „место каде има `шипок`“; ојк. *Шијковица*, топ. *Шијковица* (Иванова 1996, 739). В. код ор. Шипковица, Шиповица.

ШИРАКОВАЦ, ојк. Рудовци, код Лазаревца (Петр. П. 1, 198). Прасл. *širъ* `breit` сачувано је само у дериватима од којих је *широк* присутан у свим словенским језицима. Именица *шир* м. и ж. род, у нашем језику има значење `ширина`. *Ширина* је `растојање између неких страна; раван предео; отворен, неограничен простор; величина`. Придев *широк* значи `који има знатну површину, који се простира, пружа у даљину; простран` (према Р. МС). У многим топонимима, првенствено топонимским синтагмама, присутан је као атрибут придев *широк*, -а, -о. Једночлани топоними су, углавном, из таквих синтагми. Један од насталих на тај начин је и ороним *Шираковац*. Истоимени ороним налази се у Црној Гори, у обл. Загараца (Интернет `географија за све`). Извођење овог онима је текло од старе придевске форме *ширъ* суфиксом -ак који је у овој ситуацији само у морфолошкој функцији (изгубљена је придевска), те је могао да прихвати придевски наставак -ов. Тако је могла да настане нека синтагма попут **Шираков брег, до, камен* и сл. Након губљења апелатива, именичким суфиксом -ац добијен је једночлани топоним. Исп. ор. *Широковац* који се налази у близини, у обл. Качер. Позната су презимена: *Ширак*, *Ширан*, *Ширанић*, *Ширановић* и др. (ЛП).

ШИРЕНА ПЛАНИНА = ДОБРОПОЉСКА ПЛАНИНА, ојк. Добро Поље, ок. Црне Траве, код Момине клисуре (Рак. М., 109 и 119). (1) Придевску функцију првог члана синтагме обавља трпни придев глагола *шириџи*, карактеришући је као `која је заузела широк простор, која обухвата велику површину, која је просторно проширена`. Тако описано значење своди се на основно придевско `широка, пространа, огромна, голема`. (2) Код глагола *шириџи* `раширивати, распростирати` помиње се и покрајинско значење које се односи на стоку која се гони на планинску испашу: „пустити на слободан простор, изагнати на ширину“ (Р. МС). Могло би се помишљати и на значење оронима: која је својом богатом испашом на великим површинама погодна да се по њој `шири`, креће стока, пространа, *широка* за исхрану стоке. Размишљајући о овом значењу запажамо да се

при томе и значење самог апелатива *џланина* 'узвишење' преноси на *џланина* 'планинска испаша'.⁶ В ор. Ширина, Широка планина.

ШИРИНА, ојк. Бусовата, ор. Бусовачка чука, код Косовске Каменице (Лебане 3). Ор. *Ширина* има значење лексеме *ширина* 'раван предео, неограничени простор; равница, поље' али и 'простор богат биљним покривачем, погодан за испашу стоке'. Исп. код ор. Ширена планина.

ШИРОКА ГЛАВА 819, Хомоље (В. ИС Жагубица 3). Придев *широк* значи 'који има већу ширину, који се попречно простире; који је већих размера; који обухвата веће подручје, простран'. Сва три рода придева *широк* имају функцију квалификатива, формирају синтагме са следећим апелативима, географским терминима: *глава, коса, ливада, лија, љадина, џланина, џлоча, брег, до, клик, рид, сџрана, брдо, рџ*. Исп. орониме тако настале, који следе.

1. **ШИРОКА КОСА**, ор. Клокотич, ојк. Босуца, код Белановице (Рак. М., 800); 2. **ШИРОКА КОСА**, ојк. Коштунићи, код Такова, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 163). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКА ЛИВАДА 1225, ор. Крстиловица, обл. Пољаница, ок. Врања (Врање 3; Ник. Р. 4, 20). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКА ЛИПА 334, ор. Иверак, слив Лешнице д. пр. Дрине (Рад. М. 1, 195). Други члан синтагме је дримоним. Значење атрибута *широка* је прилагођено, није у питању изглед терена, предео, површина. *Широка* значи 'стабло великог обима, дебело стабло'. Дрво са таквим особинама се истиче у околини, и према њему и сам терен бива именован. В. ор. Дебеле липе, Широка глава.

1. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Мокра, код Беле Паланке (Ћирић 1, 202); 2. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Балинац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 113); 3. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Водовац, ок. Књажевца, Заглавак (Динић, 139); 4. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Рибник, ок. Јагодине, обл. Белице (Рад. Ј., 115); 5. **ШИРОКА ПАДИНА** 287, ојк. Доње Црнатово, ок. Житорађе (Прокупље 4); 6. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Клиновац, ок. Бујановца (Маринк. 2, 52); 7. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Глоговце, ок. Липљана (Ћирић, 434); 8. **ШИРОКА ПАДИНА**, ојк. Доморовце, ок. Бујановца, обл. Изморник (Ћирић, 374). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКА ПЛАНИНА 1352, ојк. Трговиште, слив Пчиње (Кратово 1; ГАЈ Крива Паланка; Триф. Ј. 3, 175). В. ор. Ширена планина.

ШИРОКА ПЛОЧА, ојк. Брезовица, ок. Љига, обл. Качер (Рак. М., 741; Павл. Љ., 936; МЈ-ДП, 61). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКИ БРЕГ, ојк. Кијево, Прекорупље (Бук. 1, 350). В. код ор. Широка глава.

⁶ Код прасл. **polnina* > *џланина* значење већег земљишног узвишења је секундарно, а основно је *'јалово земљиште које се не може обрађивати већ само користити за испашу' > 'високопланински пашњак' (прим. ур.).

ШИРОКИ ДО 863, ор. Водице 813, ор. Троглав, ок. Краљева (Чачак 3). В. код ор. Широка глава.

1. **ШИРОКИ ДОЛ** 596, ојк. Цепница, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2); 2. **ШИРОКИ ДОЛ**, ојк. Поповац, ок. Лебана, слив Јабланице (Лебане 2). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКИ КЛИК = РАКЉАТИ КЛИК, ојк. Рашевица, ок. Поточца, ор. Јухор (Мишк. 3, 158). В. код ор. Широка глава.

1. **ШИРОКИ РИД**, ојк. Разгојна, ок. Лесковца (Ниш 3); 2. **ШИРОКИ РИД**, ојк. Луково, код Тибужда, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 130); 3. **ШИРОКИ РИД**, ојк. Клашница, ор. Пљачкавица, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 87). В. ор. Широка глава.

1. **ШИРОКИ РТ** 727, ор. Кулмеа блуж, ор. Салчин вис, ојк. Добра (Добра 3; Енц. Југ. Кучево); 2. **ШИРОКИ РТ** 575, ор. Северни Кучај, ојк. Добра (В. ИС Велико Градиште 4); 3. **ШИРОКИ РТ**, ојк. Доња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 2, 531). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКО БРДО 444, ор. Јасеново брдо, ојк. Нересница, обл. Звижд (Петровац 2). В. код ор. Широка глава.

ШИРОКОВАЦ, ојк. Босуца, ок. Белановице, обл. Качер (Аранђеловац 1; МЈ-ДП, 77). Исп. топоним *Широковац*, ојк. Драгољ, Качер (Рак. М., 803); микрохидроним, извор *Широковац*, ор. Теовац, ојк. Трудељ, обл. Качер (Рак. М., 805; МЈ-ДП, 77). В. код ор. Шиrafoвац.

ШИШАРКА 994, ор. Корма, ојк. Гњилане, ок. Приштине (Стан. 2, 382). *Шишка*, *шишарка*, *шишарица* су синоними који се користе у значењу `кврга, чвор, грумен, гомољ; чир` и `округласт или купаст плод четинара`. *Шишарица* је и округла израслина на листу хрasta коју прави ларва инсекта *шишарца* (има их више врста), *бабушкар*. Није јасно да ли је могућа нека веза између поменутих значења. Можда преко посебних особина шума које настајују узвишење. Значење лексеме *шишарка*, које није поменуто, а користи се као покрајинско на Косову, је `чокот од кукуруза, кочуша, кочан, чокањ` за окруњени клип кукуруза. Ороним *Шишарка* је забележен само у околини Гњилана. Да ли је за житеље те области постојала нека узајамност поменуте семантике и самог узвишења? Етимологија речи није установљена. Према Скоку: „Ne zna se da li je praslav. Nema utvdenih paralela u baltickim i ostalim ie. jezicima“ (Рј. под *šiška*). Колико се може видети из тумачења ових лексема, повезује их семантика која се тиче нечега што је `обло, округласто, округласто издужено`, али им је намена, сврха различита.

ШИШАЧКА КОСА 1290, ор. Медвеђе брдо 1381, ор. Муртеница, ојк. Горњи Љубиш (Вардиште 4). Према *шишак* а. терен који се *шиша*, поткресује, где се коси трава; б. фитониму из породице уснатица *шишак* *Scutellaria* (Сим. 1959). Исп. и антропониме: *Шиша*, *Шишак*, *Шишац* и др. (Р. К-М II; ЛП).

ШИШКА ПЛАНИНА 2001 = **СИШКА ПЛАНИНА**, ојк. Сига, ок. Пећи (Цог. 1, 302; В. К-М Пећ 3). В. код Сишка планина, Сига.

ШИШУЛЕЈКА 677, ор. Велики крш, ојк. Кривељ (Доњи Милановац 3). (1) Вук код речи *осийача* каже: (шишуља), „винова лоза (чокот), на којој грождје потјера, али у цвијету опадне (оспе се)“ (Рј.). Скок је сматра метафором, етимолошки је везује за *шишаџи* `сасецати, сећи` (Рј. под *šištati*). (2) Можда према римунском. Исп. рум. име *Şişul* (Кон., 1963, 82); *Sis, Şiş* (И., 370). Од антропонима *Шишул* и рум.морфеме *-ei*, и нашег наставка *-ка*. *Шишулејка* — објекат у природи који се односи на особу, који је у поседу особе по имену *Шишул*.

ШЈОШИ, ор. Шћопуле, слив Црне реке (Гам., 134). Аутор каже: „Banatski izgovor *şioşi* množinskog oblika *cioci* od apel. *ciocă* `čuka, vis, vrh`. То поткрепљује текстом из села Црнајке у коме је реч *şoş* објашњена овако: „Cioci (sg. ciocă) = vîrfuri de munţi“ (И.). В. код ор. Шиока лу Рајку.

ШКАЛА, ор. Стубица, ор. Жљеб 2352, обл. Подгор (Цог. 1, 303). Према дефиницији аутора, *Шкåла* је стрма каменита страна брда Стубице. Лексема *шкаља* у Црној Гори има значење `комад камена`. У Р. МС: *шкаљ* м. р., је покрајинска реч `велики камен, стена; иситњен камен, туцаник`; *шкаља* ж. р., покрајинска реч `ситан камен који се користи при зидању, за посипање путева, туцаник; пећина`. Иницијална група *шк-*, из *шкаља*, може да пређе у *чк-*, те тако настаје *чкаља*; група *шк* прелазећи у *ск* даје лексеми *скала* `Fels, Stein`. „Prema tome je *šk* > *sk* /.../ Prijevoј **sqol-*, od *(*s*)*qel-* `rezati`“ (Скок, Рј. под *škålja*).⁷ Исп. ороним на Проклетијама: *Шкала* „камењар од Дацића до Дацића станова; кршевита страна и уз њу стар каравански пут“; *Шкала* „камењар на старом караванском путу ниже Куле, на западној страни планине“ (Цог. 1, 307); „Скåла/Шкåла /Чкåла – каменита страна на Белопољској планини, близу Јаворца, уз коју се иде као уз степенице“ (И., 234); „Шкåла Симåнова (Shkalla e Simonit) – шкала на Љубенићкој планини“ (И., 239); Чкåла / Шкåла – пролаз на стеновитом и стрмом делу Паклена“ (И., 298); „Шкала – стрма каменита страна Стубице“ (И., 303).

ШКЕРБАН, врх јужно од Влаола, ор. Мали крш, ор. Гарбан 929, слив Пека (Гамул., 134). Према румунској варијанти имена *Şerban* (*ş* > *šk*), од апел. `кмет` (И.). Исп. ор. *Чока Шчербан, Чока Чорбан* и др.; презимена: *Шерба, Шербек, Шербека, Шербо* и др. (ЛП). В. код ор. Шћербан.

1. **ШКОЗА** 947, ор. Проклетије (В. К-М Ђаковица 2); 2. **ШКОЗА** 794, ор. Милановац (В. К-М Призрен 1). Према фитониму који на арбанашком гласи *shkozë*, граб *Carpinus betulus* (Фјалор 1976).

ШКРОБАН 212, ојк. Брестовац, код Неготина (Неготин 3). Иницијална група *шкр-* је од *скр-*. Објашњење код оронима *Скробна*, ок. Зајечара. В. ор. *Скробна* 349.

⁷ Скок на наведеном месту даје тумачење које се коси са оним датим под одредницом *skåla* (3: 254), а које је исправно: реч је у облику са почетним *s-* **skala* општесловенска и прасловенска (прим. ур.).

ШЉЕМЕ, код Прибоја, на граници према Босни (Вардиште 3). В. код ор. Слемен.

ШЉЕРСКИ БРЕГ, ојк. Ковизле, ок. Бруса, слив Топлице (Грк. 1, 198). Можда према неком надимку или личном имену. Исп. презимена: *Шљерац*, *Шљерић* (ЛП).

ШЉИВАК 328, ор. Влашић, ојк. Осечина (Крупань 2). *Шљивак* је `воћњак у коме се гаје *шљиве*, *шљивов* воћњак, *шљивик*`. Исп. орониме: *Шљивовачки врх* (*Сљивовачки врх*), *Шљивовачка глава*; ојк. *Шљивовик*, ок. Пирота.

ШЉИВОВАЧКА ГЛАВА 495, ор. Товарница 467, ојк. Шљивовац, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4; Рад. Т., 256). Према ојкониму *Шљивовац* који је од неког топонима **Шљивов* воћњак, *Шљивовик* или надимка, антропонима. Исп. презимена: *Шљиво*, *Шљивић*, *Шљивац*, *Шљивар* (ЛП).

ШЉИВОВАЧКИ ВРХ 1256 = СЛИВОВАЧКИ ВРХ = ШЉИВОВИЧКИ ВРХ, ојк. Шљивовик (Сливовик), ок. Пирота (Пирот 3). Према ојкониму *Шљивовик*. В. ор. Сливовачки врх, Шљивовачка глава и др.

ШЉИВОВИЦА, ојк. Рача, ок. Бајине Баште, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379). Кроз село протиче поток *Шљивовица*. Према неком топониму од апелатива *шљивик* и сл. В. ор. Шљивовачка глава и др.

ШЉИВОВИЧКИ ВРХ 1256 = ШЉИВОВАЧКИ ВРХ = СЛИВОВАЧКИ ВРХ, ок. Пирота, ојк. Шљивовик (Костић 4, 193; В. ЈС Бела Паланка 4). В. ор. Шљивово брдо, Шљивовачка глава и др.

ШЉИВОВО БРДО, ојк. Горње Штипље, ок. Јагодине, обл. Белице (Рад. Ј., 317). Према дримониму *шљива* *Prunus domestica* (И., 153). В. ор. Шљивовица, шљивова глава и др.

ШМИГОВАЦ, ојк. Доња Јошаница, код Велике Плане (Прокупље 1). Из неке топонимске синтагме **Шмигов вис*, *воћњак* и сл. до именичке изведенице наставком *-ац*. Исп. презиме *Шмиговац* у Србији (Интернет).

ШОБОТ, ојк. Пауни (Пауне), ок. Ваљева (Павл. Љ., 850). Према крају, џемату где су некада живели *Шобойи*, старинци. Данас нема житеља са тим именом или надимком. Исп. антропониме: л. име *Шобой* (Грк.); презимена: *Шобай*, *Шобой*, *Шобойа*, *Шобойић* и др. (ЛП).

ШОЛАЋ, ор. Велики Лом 1286, ојк. Добри До, ок. Ивањице (Нови Пазар 1). Према антропониму. Исп. презимена: *Шол*, *Шола*, *Шолић*, *Шолин*, *Шоленић* (ЛП). В. ор. Шолева чука.

ШОЛЕВА ЧУКА 831, ојк. Трн, ок. Куршумлије (Приштина 2). Према антропониму. В. код ор. Шолаћ.

ШОМРДА 806, ор. Северни Кучај, ојк. Бољетин, ок. Доњег Милановца (Добра 3; Енц. Југ. Кладово; ГАЈ Бела Црква). Лексема *смрад* `непријатан мирис, задах, воњ` је прасл. **smьrd-*. Од *смрад* су развијени: придеви *смрадан*, *смрдљив*; глаголи: *смрадаџи*, *смрадиџи*; од *смрд-*: *смрдан*, *смрдац*, *смрдеж*, *смрдељ*; придеви: *смрдљив*, *смрдељив*, *смрдећ*, *-а*, *-е*; глагол *смрдеџи*. У извесним ситуацијама иницијално *с-* је могло прећи у *ш-*. Лексеме су најчешће нашле примену у одређивању квалитета воде, углавном оних које су стајаће и миришу

— баре, мочварна земљишта, и именовале их. Бројне су и биљке које, као одбрамбени механизам, испуштају непријатне мирисе. Терени на којима расту добијају по њима име. Уочавају се два пута настајања таквих топонима: према хидронимима и према фитонимима. У материјалу Ороними Србије забележени су ови топоними: *Смрдан* (6 пута), *Смрданска коса* (2 пута), *Смрдански врх*, *Смрдључ*. Ако ороним *Шомрда* припада кругу помињаних онима, изведен је од **смрд-*. Иницијални сугласник има способност, запажа се у извесним покрајинским примерима, да пређе у *ш-*. Исп. фитониме: *смрљика* — *шмрљика* *Vifoga radians*; *смрека* — *шмрека*, *шмрљика*, *шмрековина*, *шмрч* *Juniperus communis*, и др. У лексеми се налази вишечлана сугласничка група, те је дошло до развоја прелазног вокала *-o-*, који омогућује 'сливену' артикулацију. Процес је могао бити индивидуалног карактера, или пак подстакнут туђом језичком ситуацијом. Топоним *Шомрда*, са финалним вокалом *-a*, могао је настати из синтагме **Шомрд-а коса*, *јадина* и сл., а упућивао би на претпоставку да је формиран од старог, ишчезлог придева **смрд*, *-a*, *-o* (исп. Скок, Рј. под *smrdjeti*). Према Скоку: „Rumunji posudiše oblik koji odgovara obama prijevornim stepenima pridjev *smîrd* `schmutzig, unflätig` /.../ kome dadoše lat. sufiks *-ore* > *-aore* /.../ *smîrdoare* f (Moldavija)“ (И.).

ШОМРДСКИ КАМЕН 803, ор. Шомрда, ор. Северни Кучај, ојк. Бољетин (В. Ис Велико Градиште 4). Ороним је врх на планини *Шомрда* (в.).

ШОНТУЛА = ШОНТАЛОВО, ојк. Велики Извор, ок. Зајечара, слив Црне реке (Кула 1). Константинеску је у свој речник унео име *Şontu*, као старо, покрајинско име из области Трансилваније, повезујући га са глаголом *a şonti* = *ciunti* (Кон., 460). У Р. Р-Р лексема *şont*, према банатском изговору` значи *ciont*, **ciunt* `сакат, хром`. Варијанту овога оронима забележио је Рајковић, па се налази у обрађеном материјалу из Црне реке Гамулескуа: „*Şontolovo* /.../ може да се interpretira kao izvedenica od rum. *ciont* (varijanta prema *ciunt* `sakat, čolak, čopav` /.../ u banatskom izgovoru *şont* ili od rum. *şont* `hrom, sakat`)“ (Гамулеску 1983, 134). Морфем *-ol* је румунски одређени члан *-ul* коме је придодат наш придевски наставак *-ovo*. У првој варијанти оронима ово *-ul* је сачувано.

1. **ШОПОТ** 745 = **СОПОТ**, ор. Тупањ 607, ор. Велики Лишковац, ок. Доњег Милановца (Доњи Милановац 1; Миш. 1, 276; Стан. 2, 585); 2. **ШОПОТ**, ор. Самањац, ојк. Смиловац, ок. Параћина (Параћин 2). *Шоџ*, ономатопеја којом се подражава пљесак, удар по воденој површини; глаголи *шоџиџи*, *шоџуџи* значе `ударити нечим пљоснатим`. Суфикс *-оџ* је ономатопејски. Сугласник *ш-* је од *с-* унет „ономатопејизацијом“ (в. код ор. *Соџоџ*, *Соџоље*) од прасл. **sop*, познатог свим словенским језицима. Примена је код микрохидронима, извора који јако, нагло извиру; воде која се обрушава са висине. В. ор. Сопот, Сопоље.

ШОПУРАЧКА КОСА, на падинама планине Ртња и Самањца, ок. Сокобање (Стан. 4, 26). Према неком микрохидрониму **Шоџур*, **Шоџурац*. Исп. на суседној планини Озрен назив извора *Шоџур*, код ојк. Језеро. В. код ор. Шопот.

ШОР 188, ојк. Горња Трнава, код Тополе (Аранђеловац 4). *Шор* је `улица, сокак`, мађ. *sor* `низ, линија, ред`; користи се у Војводини (Вук, Рј.).

ШОШАЊ 2018, ор. Сува планина, ок. Косовске Митровице (В. К-М Пећ 2). Из антропонимске синтагме **Шошан-ј брег, врх* и сл. Исп. презимена: *Шоша, Шоше, Шошић, Шошо* и др. (ЛП; РП ЦГ 2002).

ШОШИН БРЕГ, ојк. Берково, ок. Клине, обл. Прекорупље (Бук. 2, 410). В. код ор. Шошањ.

1. **ШПАТ** 735, ојк. Будаково, код Суве Реке (Качаник 1); 2. **ШПАТ** 634, ор. Милановац, ојк. Пагаруша, ок. Суве Реке (Призрен 2). Арбанашке речи *shpat, -i* и *shpatinë, -a* значе `коса, страна, падина, обронак` (Фјалор 1976).

ШПАТЕ 850, ојк. Колић, код Мајдана, ок. Приштине (Приштина 2; В. К-М Приштина 2). В. код ор. Шпат.

ШПАТИ ЖУЈЕС = ЖУЈСКА КОСА, ојк. Жуја, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 116; В. К-М Ђаковица 2). В. код ор. Шпат.

ШПАТИ КЕЋ = ЛОШЕ КОСЕ, ојк. Буковик, ок. Гњилана (Куманово 1; Урош. 3, 240). Према арбанашким речима *shpat-i* `коса, страна, падина` и *keq* `лош, рђав` (Фјалор 1976). В. ор. Шпат.

1. **ШТАВИЦА** 516, ојк. Угриновци, код Рудника (Аранђеловац 3); 2. **ШТАВИЦА**, ор. Сува гора, слив реке Рашке (Мишк. 4, 30). Према биљци *шїав, шїаваљ, шїава* Rutex; разне врсте трава из породице *їроскоїа, киселица*. Неке врсте се користе за јело и имају лековита својства.

ШТАВИЧКИ ГОЛУБАЦ, ор. Штавица 516, ојк. Угриновци, обл. Качер (Рак. М., 740; МЈ-ДП, 48). Према орониму *Шїавица*. В. код ор. Штавица.

ШТАВЉАК, ојк. Милутовац, код Велике Дренове, обл. Темнић (Крушевац 4). Према фитониму *шїаваљ*, место где расте *шїавље*, из **Шїављи врх, брег* и сл. В. ор. Штавица.

ШТАВЉАНСКЕ БРЕЗЕ 1075, ојк. Штаваљ, ок. Сјенице (Сјеница 2). Према фитоојкониму *Шїаваљ*. В. ор. Штавица, Штављак.

ШТЕДИМ 2272 = ШТЕДИН, ојк. Сига, ок. Пећи, Метохијски Подгор (Стиј. 3, 239; Цог. 1, 303). В. код ор. Штедин.

ШТЕДИН 2272 = ШТЕДИМ, ок. Пећи, ор. Хајла, Метохијски Подгор (Пећ 3; ГАЈ Пећ; Дукић 1, 43; Лут. М. 6, 323). Код нас се употребљавају придеви: *шїедан, -дна, -дно; шїедљив, -а, -о; шїедни, -а, -о*; глагол *шїедеїи*. Разгранати су глаголи са префиксима *до-, за-, на-, їо-, їри-* и развијене многе лексеме од њих. Заједничка порука коју добијамо од свих лексема повезаних са *шїедеїи, шїедан, шїедљив* је чување, сакупљање, сабирање, брига о стеченом, не расипање. Префикси у неким од тих лексема усмеравају значења. Из Речника САНУ: *нешїед* – са опаском `необично` и само у изразу: *у нешїед* `немилосрдно`; *нешїедом* `нераспрострањено` и *нешїедљиво* `немилосрдно, безобзирно`. Како префикс *не-* говори у прилог негативног става, тада је *-шїед* `милосрдно`; *шїедом, шїедљиво* `милосрдно, са обзиром`. Резиме овога кратког морфолошко-семантичког упоређења може да буде спона за објашњење значења оронима *Шїедем*. Планина која пружа погодности својим плодним

земљиштем, богатом испашом, са хранљивим травнатим ливадама, бројном вегетацијом, разноврсним животињским врстама. Фигуративно: милосрдна, она која дарује, издашна, дарезљива, али коју треба штедети, не сећи. Вероватно из синтагме **Шћедим врх, брег, до* и сл. Исп. орониме *Богатија глава, Добра глава*. Варијанта са консонантом *-н* уместо *-м* је секундарна, што проистиче већ из историјских потврда, јер је лик *Шћедим* посведочен већ у Светоарханђелској хрисовуљи (уп. М. Пешикан, ОП 7: 46). Изворно је то партицип презента пасива **ščędimъ* `који се штеди`. Како третирати фитоним *ишћедун* за који недостају детаљи о особинама и локацији на којој је забележен. Зна се да је то име једне врсте храста. *Шћедун* је, као и друга имена изведен наставком *-ун*, домаћег порекла. Детаљ који иде у домен семантике могао би да повеже варијанте. Врсте *сладун* и *благун* имају плод, жир, који производи медоносну течност. *Шћедун* је могао бити исто тако мотивисан особинама `ретко плодносно дрво које треба штедети`.

ШТИБИЋА БРДО, ојк. Сијерач, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 406). Према фамилији *Шћибићуи*; досељеници су из Колашина (И., 408). Исп. презиме *Шћибић* (РП ЦГ 2002).

ШТИТ 836, ојк. Рсавци, ор. Видлич, ок. Пирота (Пирот 4). *Шћићий, ишћий* (Вук, Рј.) `оно што штити, заклања; одбрана од нечега; дашчица од које се праве самари` (Косово и Метохија) и др. Првобитно значење је `даска, штитка, штица` (Р. К-М). Изведеница на *-ар* *ишћићар* према којој је и топоним *Шћићар*. Од корена **sqei-to* `резати`. Код Скока: „Prema tome je *štit* keltoslav. leksem“ (Скок, Рј. под *štit*). Даље код Скока о семантичким паралелама. Фитоними су: *ишћићарка*, врста маховине *Setraria islandica*; *ишћићаре, ишћићарке* `породица биљака са цветовима у облику штита, Umbelliferae` (Сим. 1959; Р. МС).

ШТИТАР 325, ојк. Велуће, ок. Трстеника (Крушевац 3). Исп. ојкониме: *Шћићар*, код Књажевца; *Шћићар*, код Шапца; *Шћићар*, код Крушевца, *Шћићар*, ок. Новог Пазара (ИМ). В. код ор. Штит.

ШТИТАРИНА КОСА, ор. Блажи-брдо, ок. Страгара, слив Јасенице (Мишк. 4, 114). В. код ор. Штит.

ШТОВНА, ор. Ваган, ор. Средњак, ојк. Живковци (Мишк. 5, 215 и 252; Рак, М., 740; ЈМ–ДП, 77). М. Павловић је мишљења да су топоними *Шћовна* настали према немачкој речи *Stollen* као лексички трагови које су за собом оставили рудари Саси: „Od velikog broja toponima i naziva lokaliteta vezanih za staro srpsko rudarstvo, a naročito nemačkog tipa, treba pomenuti bar /.../ *Štona* kod Takova, *Štovna* na Rudniku, *Štovno* na Kopaoniku (n. Stollen, po Skariću „horizontalan rov, koji se kopa da se u njega slijevaju vode koje skupljaju u pravcima iznad štolne“)“ (Павл. М. 1960/1, 108). 1962. год. штампан је „Закон о рудницима депота Стефана Лазаревића“, који је припремио проф. Н. Радојчић. На стр. 39 је члан 5. који гласи „Закон рупе и штовне“. Уз термин *штовна* користи се и *што-на* и *штолна*. На сајту „Закон о рудницима депота Стефана Лазаревића (XVI v.) – Prevod“ дато је објашњење за термин *ишћовна*: „подземни хоризонтални ров који је имао вишеструку веома важну намену – кроз њега се односила вода, која

се ту и скупљала преко вертикалних отвора, да би се спречило плавлeње рудних копова; кроз штoвну је изношена земља, руда итд.“ Треба поменути геог. термин у Македонији *шиџона* „дупка“, и топоним *Шџиона* „сув дол со јама од некогашен рудник“ (Кратово, Вид. 1999).

ШТРБАЧКИ ВР 698, ојк. Доња Каменица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 215). У селу се налази и микротопоним *Шџирбачко дрво* (И.). Ороним је према антропоојкониму *Шџирбац* (ИМ). Исп. л. име *Шџирб*, *Шџирбац* (Грк.); презиме *Шџирбац* (РП ЦГ 2002); орониме *Велики Шџирбац* 768 и *Мали Шџирбац* 626 на планини *Мироч*; ојкониме: *Шџирбе*, код Бањалуке, *Шџирбовац*, ок. Бабушнице (ИМ; ГАЈ). В. код ор. Мали Штрбац.

ШТРБИНА 595, ор. Чока Њалта 668, ојк. Бољетин (Добра 3). *Шџирбина* је варијанта лексеме *Шкрбина* (в. однос *шкрб/шиџрб*) која има значење `оштар и дубок усек у планинском гребену (обично са зупцима)` (према Р. МС). Исп. топониме: *Осојна Шџирбина*, *Присојна Шџирбина*, Црна Гора (Цицмил 2010, 310); *Шкрбина* (И., 309); ороним, врх на Биокову, *Шџирбина*.

ШТУБЕЈ 940, ор. Хомоље, ојк. Спаиница, код Осаонице (Петровац 2; Енц. Југ. Кучево; Мишк. 4, 185; Драг. 1, 304). И сам врх на *Шџубеју* зове се *Врх Шџубеј* (в.). Ороним је вероватно из лексеме *сџуб*, прасл. **stǫlbъ*, стсл. *сџџџба*, буг. *сџџџб*, *сџџџба*, рус. *сџџџб* `дебло које није потпуно окресано, розга, пењача; *сџубе*`; `окомита греда; дирек`. Варијанта са *џ* је *сџуби*; *сџубица* (Вук, Рј; Косово и Метохија). Румуни су је прихватили *a stǫlpi* `поставити`. „Riječ pripada i ilirskom (liburnijskom), koliko se može zaključiti iz toponima *Stolpona*“ (Скок, Рј. под *stǫp*). Исп. *Сџубица*, ор. Мокра гора: „Стрма страна на истоименом потесу /.../ стаза као степенице, као стубе“ (Дог. 1, 303). Исп. и топ. *Сџубе* у Пивској планини „огромна литица“ (Цицмил 2010, 291). Секвенца *сџи-* је прешла у *ши-* > *шиџуб*. За суфикс се претпоставља сл. **-џџ* који није продуктиван, али се чува у неким речима. Румуни су га преузели као *-ealǎ* (Скок, Рј. под *-el*, *-jel*, *-elj*). Код оронима *Шџубељ* је сачуван суфикс *-ељ*. В. ор. Стуб, Стубица, Ступ.

ШТУБЕЉ, ојк. Шанац, ок. Крушевца, обл. Темнић (Мишк. 3, 202). В. код ор. Штубеј.

ШТУЛАЦ, ојк. Годачица, ор. Гледићке планине, обл. Гружа (Крушевац 1; Драгић 1, 242). *Шџула* је `дрвена нога, штака, штап на који се ослања при ходу`. Скок: „Grecizam στύλος /.../ koji je ušao u balkanski latinitet: rum., sinc. *stur* `stǫlp, direc`, arb. *shtyl, shtylë* `Säule`, odatle i hrv.-srb. kao metafora“ (Рј. под *štǫla*). (1) Метафора. Узвишење које је сужено, издужено, које подсећа на дирек, стуб, окомиту греду (в. ор. Стуб). Забележен је и оним, микрохидроним *Шџулац*, место извирања воде која прераста у реку Ђаце д. пр. Пусте реке, код места Придворице (Мишк. 4, 62). Основно значење: штап, дебло, рачвасто дрво, део дрвета које се ставља на место извирања воде — *сџублина*, *сџубао*, *бадањ*. Исп. ор. *Сџубица* уз који је и хид. *Сџубица*. В. код ор. *Шџубеј*. (2) *Шџулац*, *иџулац* су фитоними *Crithmum maritimum* из фам. Umbelliferae познати и као *моџорика*, *коморач*. Њихов плод је сличан јечму и расте слободно у природи, средне су

пшеници, стрмном житу (Сим. 1959). Уп. *Шџулац*, *Шџуоца* назив планинског гробена на Дурмитору са врховима *Велики* и *Мали Шџулац*.

ШТУРАЦ 1132 = ВЕЛИКИ ШТУРАЦ, ор. Рудник, ојк. Краснојевици, ок. Младеновца (Аранђеловац 3; ГАЈ Београд; Мишк. 6, 178). Објашњење за ороним *Шџурац* дато је код ор. *Мали Шџурац*. В. ор. Велики Штурац, Мали Штурац.

ШЋЕРБАН 605, ојк. Вољуја, код Кучева, ок. Голупца (Велико Градиште 4). Ороними *Шћербан* и *Шкербан*, ојк. Влаоле, Црна река, су, према тумачењу Гамулеску, варијанте истог румунског антропонима. Ор. *Şkerban* је према имену *Şerban* „ташње нека његова варијанта у којој $\text{ş} > \text{Şk}$. Rum. antrop. *Şerban* < apel. *şerb* `kmet`“ (Гамулеску 1976, 134). Исп. варијанте: ор. *Чока Чербан*, ор. Кривељ (И., 111); ор. *Шчербан*, ор. Мали Врањ, код Крепољина; *Шкербан*. Исп. и презимена: *Шћерба*, *Шћербан*, *Шћербек*; *Шчерб*, *Шчербек*, *Шчербо* (ЛП).

ШЋОПУЛЕ, ојк. Влаоле, код Јасикова, ор. Гарван 929, обл. Загорје (Гамул., 134). На географској карти Доњи Милановац 1 топоним је забележен као *Шћойољ*. Објашњење Гамулеска је да назив: „dolazi od kakvog dijalektalnog genitivnog oblika sa nastavkom *-le* umesto *-lui* od rum. ban. prid. *şciop`hrom`* ili antrop. *şciopu(l)* = rum. knj. *şchiop*, *şchiopu(l)*“ (И.).

ШУБАРА, ојк. Брезовица, ок. Ваљева, ор. Повљен (Павл. Љ., 582). *Шубара* је капа од крзна; *шуба* `огрточ са крзном; капут од крзна`. Има више лексичких варијаната. В. код Скока: „Centri, radijacije tog evropskog arabizma su Francuska, Njemačka, Mlenci, Turska“ (Рј. под *šūba*). У Сиринићкој жупи се накази поток *Шубарин њошок*, ојк. Беровце, код Штрпца (Букумирић 1988, 413). Ретки топоними настали су према антропонимима. Исп. презимена: *Шубара*, *Шубарица*, *Шубарић*; *Шубар*. *Шубарановић* (РП ЦГ 2002; ЛП).

ШУГАВАЦ 171, ојк. Винча, код Београда (Београд 4; Бог., 258). Према турској речи *şuga*. То је медицински термин, назив за кожно болест коју изазива паразит *шугарац scalies*. У фигуративном значењу `оно што није добро, што изазива непријатност, што је рђаво; безвредан, бедан човек` (према Р. МС). Могући су и надимци за таквог човека, у којима је наглашено негативно значење. Термин користе сви балкански језици. Топоними су метафоре, односе се на објекте у природи, на терене који немају позитивна својства, од којих нема користи. Исп. ор. *Шугави камен*.

ШУГАВИ КАМЕН 578, ор. Припор 846, ор. Хомољске планине (Петровац 2). В. код ор. Шугавац.

ШУГРИН, ојк. Шугрин, код Темске, ок. Пирота (Миш. 2, 5). Узвишење је метоним ојконима. Ојк. *Шугрин* је према антропониму. Исп. име румунске фамилије „*Şugar şugar`zvelt*, *sulpu`*“ /танан, танак; гибак/ (Јордан 1983, 438); презиме *Шугар* (ЛП).

ШУКИНО БРДО, ојк. Дрежница, слив Голијске Моравице (Ршум. 4, 20). Према антропониму *Шуко* (Грк.); исп. презимена: *Шукић*, *Шуковић* (ЛП). В. ор. Шукорско брдо.

ШУКОРСКО БРДО, ојк. Лозовик, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 258). „*Шукорско брдо*, пут према Лозовику, уз брдо на коме живи фамилија са надимком *Шукорци*“ (и.).

ШУЛАН 873, ојк. Колић, ок. Приштине (Приштина 2). Према антропониму *Шуле* (Грк.); исп. презимена: *Шул*, *Шула*, *Шулан*, *Шуленић*, *Шулић* и др. (ЛП). Исп. топониме у Црној Гори, у Пивској планини: *Шулова локвина*, *Шулова омора*, *Шулово коџаришиће*, према власнику *Шула* (Цицмил 2010, 311).

ШУЛЕМЕТИЦА, ојк. Бродосавце, Опоље (Лут. М. 4, 76). Из антропонимске синтагме **Шулеметина њива*, *џадина* и сл. В. ор. Шулоњ.

ШУЛОЊ 1298, ојк. Долиће, обл. Пештер (Сјеница 3). а) Из антропонимске основе *Шул*-, из синтагме **Шулон-ј врх*, *камен* и сл. В. код ор. Шулан антропониме *Шул*, *Шула*, *Шулан* и др.; б) Према албанском *shulon* `кривити, сећи дрвеће` или *shullë* `сунчано место`.

ШУМА, ојк. Кнежица, код Петровца, слив Млаве (Јов. Љ., 365). Лексема *шума* се користи у значењу `ниско растиње, лишће шумског дрвећа; суво грање са лишћем или без лишћа`, а као уобичајено `већа или мања површина под стаблима различитог дрвећа `silva`. Овај ороним је назив за вис, узвишење, па се може имати у виду и значење `гора, планина, брдо *mons*`. При етимолошким разматрањима повезује се са оноματοпејом *шум*. То је Миклошићево мишљење: „asl. *šumъ geräusch* `šumëti` *rauschen*“ (Миклошић 1886). Према Скоку такво тумачење је „*најрађеније /.../ јер у *šumi* заиста *šumi* и лишће и гранје*“ (Рј. под *šuma*). Од *шума* има међу топонимима више изведеница. Топоним *Шуман*, уз који је дато значење `шумарак`, ок. Сврљига (Богд. 1, 174), оставља утисак као да потврђује оноματοпејско значење које је спојено у лексеми *шума* (*шум* – *шума*). В. ор. Шуманске планине.

ШУМАНСКЕ ПЛАНИНЕ, ор. Голак, ојк. Лебане (Рак. М., 55). Ороним је изведен од придева *шуман*, -*мна*, -*мно*. Значење придева је `који је гласан, бучан; који *шуми*, шушти, шуштав; који протиче *шумећи*, шумно, бучно (о текућим водама)`. Оноματοпејски глагол гласи *шумиши*, *шумеши* `производити кретањем шумове, шумориши, шуштати; брујати, хучати`. Са падина планине *Голак* спушта се *Шуманска река* и улива се у Јабланицу. Код њеног ушћа налази се ојконим *Шумане*. Ојконим је антропонимског типа; исп. презимена: *Шуман*, *Шуманић*, *Шумић* и др. (ЛП). Хидроним је по структури изведеница као и ороним. Код сва три онима преплићу се два очигледна смера, у именовању, са истим мотивом — оноματοпејом *шум*. Мотив код ојконима иде од антропонима чији је настанак условљен неком особином фигуративног типа у вези са *шум*, *шуман*, а налази се у позадини, у неком надимку. Водени ток је већ обележен значењем *шуман*. След формирања изведених онима би могао бити : ојконим > хидроним; ојконим > ороним.

ШУМАРАЧА 1365, ор. Гиљево, Сјеничка котлина (Зерем. 1, 12; Зерем. 2, 62). Говорећи о `пространом своду` планине *Гиљево* аутор каже да се „*постепено сужава у облику рта и завршава на Шумарачи /.../ на целом планинском своду Гиљача је потпуно гола и ненастањена*“ (Зерем. 2, 62/63). Суфикс -*ача*

у топониму нема посебну функцију, њиме је потврђена површина на којој се простире *Шумар*. Значење лексеме *шумар*, код Скока је „grmlje od niže bukovine“ (Рј. под *šuma*). Значење за *шумар*, *шумари* у РЈА је `млада мала шума`; за *шумарица* `слаба млада шума`. У Р. МС уз одредницу *шумар* дат је пример у коме се каже да је планина `густим шумаром обрасла` и упућује се на *шумарак* „мала, ниска шума; густа, млада шума, честар“. За топоним *Шумари*, у Пивској планини, пише: „косе и ситна шума“ (Цицмил 2010, 311). У сливу Брегалнице је забележено: *Шумар* „место со ситна шума, шумјак“, а за *шумјак* „место под дабова шума“ (Иванова 1996, 750). Коментар уз *Шумар* у сливу Белице је: „*Шумар* диј. *шумâr/шумарйџа* `обједињујуће име за све врсте храста` (Quercus) /.../ в. *шума*“ (Рад. Ј., 143 и 317). Додато је да је „сличан фитоним, *шумово дрво*, *шумка* `врста храста` забележен у Македонији (И., 143). У категорију `природних имена` у области Власине Николић уноси групу топонима према шумском дрвећу. Међу њима су: *Дубрава*, *Шумје*, *Шумак*, *Дубје*. Нема имена (*х*)расџи ни топонима по њему. Помишљамо да су се уместо фитонима по дрвету (*х*)расџи користиле лексеме *шумје* и *шумак*. Потврда за то су лексеме које се и данас употребљавају на југу Србије, околина Врања: *шумак* „храстова и церова шума (Сурдук)“; *шумарика* „висок и танак хрст; млађи хрст уопште (Преображење)“; *шумов*, *-а*, *-о* „храстов (Собина)“; *шумовак* „мањи хрст, храстово дрво уопште (Сливница)“; *шумово дрво* „храст (Собина)“ (Златановић 1998). Ови наведени примери су покрајински обележени, а такве речи потврђују чување старих особина. То упућује на већ поменуто: апелатив *шума* је познат само нашем језику, бугарском, македонском, словеначком. У значењу *шума* коришћени су, према Скоку, архаизми: *гај*, *дубрава*, *гвозд*, *лес*, *луг*, *гора*. *Дуб*, врста *храсџа*, познат је свим словенским језицима, има значење `врста храста, дрво уопште`. *Храсџи* и *дуб* су врсте дрвећа које су до 19. века прекривале целу Србију. Претпостављамо да долази до тога да изрази, рецимо `храсџови, храсџово дрво, храсџик, храсџовље` бивају обухваћени аутохтоним апелативом *шума* која значи `више стабала, дрвеће на окупу (буква, дуб, хрст, дрен, глог и др.)` обухватајући и листопадно и зимзелено дрвеће. Тиме се, уз општу реч *шума* (и деривате), која се већ налази у кругу наших ономастичких појмова данас, откривају покрајинске лексеме са старим, индивидуалним онимским, фитонимским значењем, из периода када су фитоними *дуб*, *храсџи* били носиоци значења `дрво, шума`.

ШУМАРИ, ојк. Кованлук, ок. Краљева, Подибар (Павл. Р. 1, 387; Чачак 4).
В. код ор. Шумарача.

ШУМАРИЦА, ојк. Кленовик, ок. Пожаревца (Милад. М. 1, 50 и 100). В.
код ор. Шумарача.

ШУМАРИЦЕ, ојк. Ратковић, код Сугубине, ок. Јагодине (Мишк. 3, 201).
Део села се зове *Шумаричка махала* (И.). Исп. и ор. у једнини *Шумарица*. В. ор.
Шумарача.

ШУМАТА ПАДИНА, ојк. Гојман, код Сврљига (Богд. 1, 78). Придев *шумайи*, *шумасџи* значи `шумовији, обрастао шумом, богат шумом`. Исп. и следеће

оронимске синтагме: *Шумаїџа рїџина*, *Шумаїџи брег*, *Шумаїџи дел*, *Шумаїџи рид*. В. ор. Шума.

ШУМАТА РТИНА, ојк. Пролесје, ок. Пчиње (Триф. Ј. 3, 151). Исп. ор. *Шумаїџа љадина*. В. ор. Шума.

ШУМАТИ БРЕГ, ојк. Дубич, код Трстеника, ок. Јагодине (Мишк. 3, 202). Исп. ор. *Шумаїџа љадина*. В. ор. Шума.

ШУМАТИ ДЕЛ, ојк. Лозан, код Сврљига (Богд. 1, 54 и 78). Исп. ор. *Шумаїџа љадина*. В. ор. Шума.

ШУМАТИ РИД, ојк. Извор, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 159). Исп. ор. *Шумаїџа љадина*. В. ор. Шума.

ШУМАТНИЦА 776, ојк. Дреновац, ок. Ваљево (Ваљево 3); 2. **ШУМАТНИЦА**, ојк. Радановци, код Косјерића (Мис. И. 2, 168). Из синтагме **Шумаїџа љадина*, *коса* и сл. Исп. орониме: *Шумаїџа*, *Шумаїџовац*, *Шумнаїџо брдо*. В. ор. Шума.

ШУМАТНО БРДО, на ор. Златибор, ојк. Чајетина (Ваљево 3). Од придева *шумаїџан*, *-їџина*, *-їџино* `који је обрастао шумом, који је *шумаїџ*`. В. ор. Шума.

ШУМАТОВАЦ, ојк. Алексинац (Параћин 4; Мишк. 4, 92). Из синтагме *Шумнаїџо брдо*, *Шумаїџи брег*. В. ор. Шумати брег, Шума.

ШУМЛАТИЦА 497, ојк. Ласово, ок. Зајечара, ор. Тупижница (Зајечар 2; Петк., 60; Динић 1, 275). Првобитно је ороним гласио *Шумнаїџица* да би прелазом групе *мн* у *мл* добијен облик *Шумлаїџица*. Из неког хидронима **Шумнаїџа река* > *Шумлаїџа река* > *Шумлаїџица*. Ороним је преузето име. Исп. хидроним *Шумел-ски љоїџок* из слива Каменице л. пр. Грузе (Мишк. 4, 35; Мишк. 5, 310).

ШУМНАТО БРДО 1092, ор. Чигота, ојк. Алин Поток, код Чајетине (Вардиште 4). Први члан синтагме је придев *шумнаїџ*, *-а*, *-о* `који има доста лишћа; лиснат; обрастао шумом, шумовит` (према Р. МС). В. ор. Шума.

ШУМСКА БРДА, ојк. Бјела Рјека, ор. Златибор (Мић. Љ., 461). Атрибут *шумска* је множина придева *шумски*, *-а*, *-о* `који се налази у шуми`. В. ор. Шума.

ШУНДРИН ДЕЛ, ојк. Букуровац, код Беле Паланке (Ћирић 1, 65). Према породичном надимку *Шундинци* (И., 66).

ШУПЕНОВАЦ 658, ојк. Јањево, ор. Жеговац (Приштина 4, к. 1937; Енц. Југ. Приштина). Према антропониму; исп. презимена: *Шуїџе*, *Шуїџић*, *Шуїџековић*, *Шуїџић* (РП ЦГ 2002; Интернет).

ШУПЉА ГЛАВИЦА, ојк. Теочин, код Такова (Фил. М., 167). Атрибут у синтагми је придев *шуйља*. Значење придева *шуйљал*, *-їља*, *-їље* је `који има рупу, отвор, који је пробушен; који није ничим испуњен; издубљен, удубљен, улегнут` (према Р. МС). Употребљава се у топонимима за истицање њихових особина. У већем броју случајева то су синтагме, понеки једночлани назив. Исп. следеће топониме: *Шуїља главица*, *Шуїља јела*, *Шуїља лија*, *Шуїља љадина*, *Шуїља сїџена*, *Шуїљи горун*, *Шуїљи камен*, *Шуїљи корун*, *Шуїљаја*, *Шуїљак*, *Шуїљица*.

1. **ШУПЉАЈА 277**, ојк. Бадњевац, ок. Баточине, слив Лепенице (Крагујевац 3; Стан. 2, 553); 2. **ШУПЉАЈА**, ојк. Осаоница, код Крепољина, ок.

Жагубице, слив Млаве (Мишк. 4, 185). Из синтагме **Шуїља сїена* и сл. В. код ор Шупља главица.

ШУПЉА ЈЕЛА 927, ојк. Северово, ок. Ариља (Ршум. 4, 23; Мис. И. 1, 144). В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉАК, ојк. Беочић, ок. Јагодине (Мишк. 3,202);

2. **ШУПЉАК**, ојк. Добри Дуб, код Тутина (Сјеница 4). Из синтагме попут **Шуїљи камен* и сл. В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉА ЛИПА, ојк. Драксин, ор. Јаворина (Павл. Љ. 2, 398). В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉА ПАДИНА 1854, ор. Бесна кобила, ојк. Горња Љубата (Врање 4). В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉА СТЕНА, ојк. Трнава, ок. Раче, слив Јасенице (Дроб. Б. 1, 368);

2. **ШУПЉА СТЕНА**, ојк. Стубал, ор. Гледићке планине, обл. Груза (Драгић 1, 324). В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉА СТИЈЕНА = **ШУПЉИ КАМЕН**, ор. Јелова гора, ојк. Гостиница, ок. Ужица (Позн., 15); 2. **ШУПЉА СТИЈЕНА**, ојк. Копориће, код Лепосавића, ор. Кобаоник (Куршумлија 3). В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉИ ГОРУН 699, ојк. Копај Кошара, ок. Сврљига (Ниш 1). *Горун* је врста храста. Исп. ор. *Горуновац*. В. код ор. Шупља главица.

ШУПЉИ КАМЕН 295, ор. Рт 264, ојк. Рипањ, код Београда (Београд 3); 2.

ШУПЉИ КАМЕН, ојк. Каленовац, код Сиоковца, ок. Јагодине (Мијат. 2, 130);

3. **ШУПЉИ КАМЕН**, ојк. Каталенац, код Врањске Бање (Врање 3); 4. **ШУПЉИ**

КАМЕН, ојк. Криљево, ор. Козница, ок. Приштине (Лебане 3); 5. **ШУПЉИ**

КАМЕН 637, ојк. Зладовац, ок. Прокупља (Прокупље 4); 6. **ШУПЉИ КАМЕН**

= **ШУПЉА СТИЈЕНА**, ор. Јелова гора, ојк. Гостиница, ок. Ужица (Позн., 15);

7. **ШУПЉИ КАМЕН** 787, ојк. Зоруновац, ок. Књажевца (Зајечар 4). В. код ор.

Шупља главица.

ШУПЉИЦА 1460, ор. Турски врх 1482, ор. Гилево, ок. Сјенице (Сјеница 3; Зерем. 1, 72). Из синтагме **Шуїља сїена* и сл. В. код ор Шупља главица.

ШУТАЧКИ КАМАЉ 472 = **ШУТИЦА**, ојк. Шутци, ор. Буковик, Качер (МЈ-ДП, 47). Према антропојкониму *Шуїци*; исп. презиме *Шуїић* (И., 126) и *Шуїак*, *Шуїановић*, *Шуїковић*, *Шуїиловић*, *Шуїиоња*, *Шуїе*, *Шуїо* (РП ЦГ 2002; ЛП). В. ор. Камалъ.

ШУТЕНОВАЧКО БРДО 795, ојк. Шутеновац, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). Према антропојкониму *Шуїеновац*. В. код ор. Шутачки камалъ.

ШУТИЦА 472 = **ШУТАЧКИ КАМАЉ**, ојк. Шутци, ор. Буковик, (Аранђеловац 1; Петр. П. 1, 3; Рак. М., 740; Жуј., 61). В. код ор. Шутачки камалъ.

ШУЋИНА ПАДИНА, ојк. Бела Паланка (Ћирић 1, 59). Према породичном надимку *Шућинци* (И., 63).

ШУШАРА 173, обл. Велике пешчаре, Банат (Пожаревац 2). Топоним је изведен од ономагопеје *шуш*. Суфикс *-ара* казује да се назив, топоним, односи на простор који је обрастао густим шибљем, шибљак; шикара, или на простор,

место на коме има много сувог лишћа, *шумља*; листова одбачених са кукурузних клипова; осушених стабљика кукуруза, комушине.

ШУШНАТА КОСА, ојк. Горња Оруглица, код Медвеђе (Лебане 4). Атрибутом *шушинаи*, *шушњаи* у синтагму се уноси значење: а. `који је обрастао лишћем, који је лиснат, *шумови*`; б. `који одаје *шумове*, који *шуми*, *шуши*, *шумнаи*, *шушњаси*`.

ШЧЕРБАН, ор. Мали Врањ 785, код Крепољина, Хомољске планине (Петровац 2). В. код ор. Шћербан.

СКРАЋЕНИЦЕ

антр.	антропоним, -ски	лат.	латински
ар.	арапско	лекс.	лексема
арб.	арбанашки	л.и.	лично име
апел.	апелатив	м.	мушки, мушко
аугм.	аугментатив	мађ.	мађарски
буг.	бугарски	мн.	множина
вар.	варијанта	мусл.	муслимански,-ско име
в.	види; век	наст.	наставак
вок.	вокал	н.грч.	новогрчки
ген.	генитив,-ски	обл.	област
геог.	географија, географски	одр.	одређени вид
гл.	глагол	ојк.	ојконим
грч.	грчки	ок.	околина
г.ток	горњи ток	оном.	ономастика
д.	десни	ор.	ороним
дем.	деминутив,-ски	осн.	основа
дијал.	дијалекат, -ски	патр.	патроним
етим.	етимологија	перс.	персиски
ех.	извор, -иште	пл.	плурал
ж.	женски, женско	покр.	покрајинска реч
заст.	застарело	пр.	притока
зб.	збиран, збирни	прасл.	прасловенски
И.	поновљени извор	през.	презиме
ие.	индоевропски	прид.	придев, -ски
ијек.	ијекавски	прил.	прилог
им.	именица	р.	река
исп.	испореди	рум.	румунски
ист.	источно	син.	синоним
к.	географска карта	синт.	синтагма
конс.	консонант	сл.	словенски
л.	лева, леви	словен.	словеначки

срп.	српски	упор.	упореди
ст.	старо име	фит.	фитоним
стсл.	старословенски	хебр.	хебрејски
стерп.	старосрпски	хид.	хидроним
суф.	суфикс	хидро.	хидронимски
тал.	талијански	хип.	хипокористик
терм.	термин	хор.	хороним, област
топоапел.	топоапелатив	цсл.	црквенословенски
тур.	турски		

Периодика, серије

ВГл	<i>Врањски гласник</i> , Врање.
ГЗМ	<i>Гласник Земаљског музеја</i> , Сарајево.
ГИ	<i>Географски инстџиџуџи „Јован Цвиџић“</i> , Београд.
ГСУД	<i>Гласник Срџског ученог друшџива</i> , Београд.
ЕРСЈ	<i>Еџимолошки речник срџског језика</i> , Београд 2003–.
ЭССЯ	<i>Этимологический словарь славянских языков, 1979–2000</i> , под ред. О. Н. Трубачева, Москва.
ЗСА	<i>Зборник радова САН(У)</i> , Београд.
ЗГИ	<i>Зборник радова Географског инстџиџуџиа „Јован Цвиџић“</i> , Београд.
ЗГЗ	<i>Зборник радова Географског завода ПМФ</i> , Београд.
ЗБФЛ	<i>Зборник Маџице срџске за филологију и лингвистџику</i> , Нови Сад.
ЈФ	<i>Јужнословенски филолог</i> , Београд.
КСК	<i>Кодови словенских кулџура</i> , Београд.
ЛЗБ	<i>Лесковачки зборник</i> , Лесковац.
НЈ	<i>Наши језик</i> , Београд.
ОЈ	<i>Onomastica Jugoslavica</i> , Загреб.
ОП	<i>Ономаџолошки џрилози</i> , САНУ – Одбор за ономастику, Београд.
ППЈ	<i>Прилози џроучавању језика</i> , Нови Сад.
СДЗБ	<i>Срџски дијалекџолошки зборник</i> , Институт за српски језик – САНУ.
СЕЗБ	<i>Срџски еџнографски зборник</i> , Београд.
Спом.	<i>Сџоменик СКА</i> , Београд.
УЗБ	<i>Ужички зборник</i> , Ужице.

ИЗВОРИ

- Адам.:** Адамовић Л., 1895, *Сѣара ѿланина*, Дело књ. 7, Београд, 51–66.
- Арс. 1:** Арсовић Ј., 1972, *Микроѿојонимија Блаци и околине*, ППЈ књ. 8, Нови Сад, 71–86.
- Беш.:** Бешлић М., 1987, *Мокра Гора*, Титово Ужице, 9–346.
- Бог.:** Богић А. В., 1866, *Оѿис врачарског среза*, ГСУД књ. II, св. XIX (ста-рога реда), Београд, 85–264.
- Богд. 1:** Богдановић Н., 2005, *Микроѿојонимија Сврљига*, ОП књ. XVIII, Београд, 39–177.
- Бож. 1:** Божовић М., 1983, *Ономасѿика села Бановог Дола код Звечана*, ОП књ. IV, Београд, 453–467.
- Бошњ.:** Бошњаковић Ж., 1987, *Ономасѿика Срема*, ОП књ. VIII, Београд, 305–445.
- Бук. 1:** Букумирић М., 1981, *Ономасѿика дела Прекоруйља омеђеног река-ма Мирушом, Белим Дримом и Клином*, ОП књ. II, Београд, 339–403.
- Бук. 2:** Букумирић М., 1982, *Ономасѿика Прекоруйља (II)*, ОП књ. III, Београд, 303–418.
- Бук. 3:** Букумирић М., 1984, *Из ономасѿике јужне Меѿохије*, ОП књ. V, Београд, 413–603.
- Бук. 4:** Букумирић М., 1997, *Ономасѿика јужнога Косова*, ОП књ. XIII, Београд, 339–494.
- Бук. 5:** Букумировић М., 2011, *Из ономасѿике Лиљанске околине*, ОП књ. XXI, Београд, 47–180.
- Буш. Т.:** Бушетић Т., 1903, *Левач*, СЕЗБ књ. 5, Београд, 459–502.
- В. З.:** Vukmanov Z., *Vrhovi u Južnoj Srbiji*, линк на интернету.
- В. В.:** Vukmanov Z., *Vrhovi u Vojvodini*, линк на интернету.
- В. ИС:** Vukmanov Z., *Vrhovi u Istočnoj Srbiji*, линк на интернету.
- В. ЈС:** Vukmanov Z., *Vrhovi u Južnoj Srbiji*, линк на интернету.
- В. К-М:** Vukmanov Z., *Vrhovi na Kosovu i Metohiji*, линк на интернету.
- В. Ш:** Vukmanov Z., *Vrhovi u Šumadiji*, линк на интернету.
- Влад.:** Владисављевић Н., 1991, *Водице*, Београд.
- В-С:** Vrhovi Србије, линк на интернету.
- Вуј. С. 1:** Вујадиновић С., 1953, *Привредно-географске и саобраћајне одлике слива Пека*, Зборник радова С.А.Н. XXXII, Географски институт књ. 6. Београд, 1–84.
- ГАЈ:** *Географски аѿлас Југославије*, 1961, Загреб, 7–152 + 36 карата + Именик географских имена на картама, 153–256.
- Гамул.:** Gămulescu D., 1976, *Тороними румунског порекла у Црној Реци*, Зборник за филологију и лингвистику књ. XIX/2, Нови Сад, 105–142.
- Георг. 1:** Георгијевић С., 1957, *Из наше ѿојономасѿике*, ЗбФЛ књ. I, Нови Сад, 146–154.

Грк. 1: Грковић М., 1970, *Микројойоними изворишне областѝ Тојлице*, ППЈ књ. 6, Нови Сад, 183–201.

Дакић 1: Дакић Б., 1967, *Сокобањска којлина*, Географски институт „Јован Цвијић“, књ. 19, Београд, 1–109.

Дакић 2: Дакић Б., 1955, *Слив Црнице*, Зборник радова С.А.Н. књ. XLVII, Географски институт књ. 11, београд, 105–160.

Дакић 3: Дакић Б., 1959, *Слив Јовановачке реке*, Зборник радова САН књ. LI, Географски институт књ. 15, Београд.

Динић: Динић Ј., 2004, *Ономасѝка Заглавка*, ОП књ. XVII, Београд, 5–404.

Динић 1: Динић Ј., 2005, *Тојонимија слива Грлишке реке*, ОП књ. XVIII, Београд, 179–278.

Динић 2: Динић Ј., 2015, *Ономасѝка 'Косовљанских села', у околини Зајечара*, ОП књ. XXII, Београд, 431–597.

Динић 3: Динић Ј., 2009, *Анѝројонимија слива Грлишке реке*, ОП књ. XIX–XX, Београд, 621–739.

Драг. 1: Драгашевић Ј., 1876, *Принос за географију Србије. Млава и Пек. С карѝом Хомоља*, ГСУД књ. XLIII, Београд, 261–346.

Драгић 1: Драгић М., 1921, *Гружа*, СЕЗб књ. 21, Београд, 153–382.

Дроб. Б. 1: Дробњаковић Б., 1923, *Јасеница*, СЕЗб књ. 25, Београд, 191–375.

Дроб. Б. 2: Дробњаковић Б., 1925, *Смедеревско Подунавље и Јасеница*, СЕЗб књ. 34, Београд, 198–501.

Дроб. Б. 3: Дробњаковић Б., 1930, *Космај*, СЕЗб књ. 46, Београд, 1–96.

Дукић 1: Дукић Д., 1951, *Густиѝна речне мреже у сливу Ибра и режим Ибра*, Зборник VIII, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 1, Београд, 37–82.

Ђап. 1: Ђапић С., 1968, *Микројойонимија у хаѝару села Кумана (Банайѝ)*, ППЈ књ. 4, Нови Сад, 233–236.

Ђап. 2: Ђапић С., 1968, *Микројойонимија у хаѝару села Меленаца (Банайѝ)*, ППЈ књ. 4, Нови Сад, 237–240.

Ђап. 3: Ђапић С., 1968, *Микројойонимија у хаѝару села Перлеза (Банайѝ)*, ППЈ књ. 4, Нови Сад, 241–244.

Ђап. 4: Ђапић С., 1968, *Микројойонимија у хаѝару села Тараша (Банайѝ)*, ППЈ књ. 4, Нови Сад, 245–248.

Ђап. 5: Ђапић С., 1971, *Микројойонимија у хаѝару неких села оѝиѝине Ниш*, ППЈ књ. 7, Нови Сад, 215–224.

Ерд. 1: Ердѝановић Ј., 1902, *Доње Драгачево*, СЕЗб књ. 4, Београд.

Жуг. 1: Жугић Р., 2002, *Микројойоними слива доњег ѝока Јабланице*, ОП књ. XV, Београд, 201–214.

Жуј.: Жујовић Ј., 1893, *Геологија Србије I*, Београд, 2–331.

Зерем. 1: Зеремски М., 1969, *Сјеничка којлина*, Географски институт „Јован Цвијић“, Посебна издања књ. 20, Београд, 7–127.

Зерем. 2: Зеремски М., 1965, *Хидрографске особине Сјеничке коџлине*, ЗГИ књ. 20, Београд, 57–98.

Злат.: Златановић М., 1998, *Речник говора јужне Србије*, Врање, 7–491.

Злат. 1: Златановић М., 1974, *Тојоними Пољанице*, ППЈ књ. 10, Нови Сад 109–142.

Злат. 2: Златановић М., 1983, *Микроџојонимија Иногошћа*, ППЈ књ. 19, Нови Сад, 179–194.

Злат. 3: Златановић М., 1980, *Микроџојоними Врањске коџлине (Насеља у сливу Кленичке реке)*, ППЈ књ. 16, Нови Сад, 39–58.

Злат. 4: Златановић М., 1975, *Тојоними Врањске коџлине (Лева сѣрана Јужне Мораве)*, Годишњак Више школе за образовање радника, Зборник I, Врање, 145–170.

Злат. 5: Златановић М., 1982, *Микроџојонимија Врањске коџлине (Насеља у сливу Бањске реке)*, ППЈ књ. 18, Нови Сад, 109–123.

Злат. 6: Златановић М., 1988, *Тојонимија насеља у средњем сливу Пчиње*, Врањски гласник књ. XXI, Врање, 155–167.

Злат. 7: Златановић М., 1987, *Тојонимија Прешевске Моравице*, Врањски гласник књ. XX, Врање, 115–139.

Ил. М.: Илић Мих., 1875, *Моравска клисура међу Овчаром и Кабларом*, ГСУД књ. XLII, Београд, 186–222.

Ил. Р.: Илић Р., 1905, *Ибар*, СЕЗб књ. 6, Београд.

Ил. Р. 1: Илић Р., 1903, *О Љубићским селима*, СЕЗб књ. 5, Београд, 3–88.

Јевт. С.: Јевтовић С., 1997, *Леушићи*, Горњи Милановац.

Јованч.: Јованчевић Р., 1990, *Негришори*, Београд.

Јов. Б. 1: Јовановић Б., 1956, *Рељеф слива Колубаре*, Посебна издања САН ССЛXIII, Географски институт књ. 10, Београд, 1–353.

Јов. В. 1: Јовановић В., 1982, *Речна мрежа Шумадије*, ЗГИ књ. 34, Београд, 93–107.

Јов. Ј. 1: Јовановић Ј., 1972, *Лесковачко њоречје I*, Лесковачки зборник књ. XII, Лесковац, 3–89.

Јов. Ј. 2: Јовановић Ј., 1973, *Лесковачко њоречје II*, Лесковачки зборник књ. XIII, Лесковац, 3–68.

Јов. Ј. 3: Јовановић Ј., 1978, *Лесковачко њоље и Бабичка гора I*, Лесковачки зборник књ. XVIII, Лесковац, 1–120.

Јов. Ј. 4: Јовановић Ј., 1979, *Лесковачко њоље и Бабичка гора II*, Лесковачки зборник књ. XIX, Лесковац, 1–184.

Јов. Ј. 5: Јовановић Ј., 1975, *Пусћа река I*, Лесковачки зборник књ. XV, Лесковац, 1–138.

Јов. Ј. 6: Јовановић Ј., 1977, *Пусћа река II*, Лесковачки зборник књ. XVII, Лесковац, 1–116.

Јов. Ј. 7: Јовановић Ј., 1982, *Доња Јабланица II*, Лесковачки зборник књ. XXII, Лесковац, 311–366.

Јов. К. 1: Јовановић К., 1908, *Горње Драгачево*, СЕЗБ књ. 11, Београд, 311–420.

Јов. К. 2: Јовановић К., 1940, *Негојинска Крајина и Кључ*, СЕЗБ књ. 55, Београд, 3–299.

Јов. Љ.: Јовановић Љ., 1903, *Млава*, СЕЗБ књ. 5, Београд, 247–458.

Јов. П. 1: Јовановић П., 1924, *Бања*, СЕЗБ књ. 29, Београд, 3–117.

Каин.: Каиновић Р., 1977–1978, *Из ономасџике села Босуџа у Шумадији*, ППЈ књ. 13–14, Нови Сад, 159–166.

Карић: Карић В., 1887, *Србија, оџис земље, народа и државе*, Београд, 1–935.

Костић 1: Костић М., 1970, *Белојаланачка коџлина*, Географски институт „Јован Цвијџић“, Посебна издања књ. 23, Београд, 7–237.

Костић 2: Костић М., 1967, *Нишка коџлина*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијџић“ књ. 21, Београд, 295–357.

Костић 3: Костић М., 1953, *Главне физичко-географске и економско-географске одлике Кориџнице*, Зборник радова књ. XXXII С.А.Н., Географски институт књ. 6, Београд, 89–102.

Костић 4: Костић М., 1954, *Кориџница (слив Нишаве)*, СЕЗБ књ. 67, Београд, 189–296.

Костић 5: Костић М., 1968, *Врањско-бујановачка коџлина*, Врањски гласник књ. IV, Врање, 183–262.

Костић 6: Костић М., 1969, *Прешевска коџлина*, Врањски гласник књ. V, Врање, 93–148.

Костић-Голубовић: Костић М. и Голубовић П., 1986, *Вички (џоџички) кисељац*, Лесковачки зборник књ. XXVI, Лесковац, 291–302.

Коџић: Коџић К., 1985, *Власинско језеро*, Лесковачки зборник књ. XXV, Лесковац, 295–312.

Крст. О.: Крстић О., 1956, *Планински и шумски џашињаци Југославије*, Суботица, 5–653 + карте.

Лаз. Р. 1: Лазаревић Р., 1957, *Слив Језаве, Раље и Коњске реке*, Зборник радова САН књ. LVII, Географски институт књ. 13, Београд, 95–165.

Лук. 1: Луковић М., 1983, *Ономасџика села Гајџан у Горњој Јабланици*, ОП књ. IV, Београд, 389–450.

Лут. М. 1: Лутовац М., 1980, *Жуџа Александровачка*, СЕЗБ књ. 93, Београд, 5–105.

Лут. М. 2: Лутовац М., 1954, *Слив Млаве*, Зборник радова САН књ. XLI, Географски институт књ. 9, Београд.

Лут. М. 3: Лутовац М., 1959, *Негојинска Крајина и Кључ*, Зборник радова САН књ. LXII, Географски институт књ. 15, Београд, 1–84.

Лут. М. 4: Лутовац М., 1955, *Гора и Оџоље*, СЕЗБ књ. 69, Београд, 229–340.

Лут. М. 5: Лутовац М., 1954, *Ибарски Колашин*, СЕЗБ књ. 67, Београд, 57–188.

Лут. М. 6: Лутовац М., 1960, *Рожаје и Шџавица*, СЕЗБ књ. 75, Београд.

Маринк. 1: Маринковић Ј., 1989, *Микроџојонимија Врања и околине*, ОП књ. X, Београд, 67–164.

Маринк. 2: Маринковић Ј., 2002, *Микроџојонимија бујановачког и њрешевског краја*, ОП књ. XV, Београд, 1–169.

Марј. С.: Марјановић С., 1980, *Анџројоними међу џојонимима Горње Тоџлице*, Втора ономастичка конференција, Скопје, 6–9 октомври 1977, 173–182.

Марк. Ј. 1: Марковић Ј., 1956, *Рељеф слива Јовановачке са Крћевом и Великом реком*, Зборник радова С.А.Н. књ. IV, Географски институт књ. 12, Београд, 47–96.

Марк. Ј. 2: Марковић Ј., 1967, *Горњовеликоморавска коџлина*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ књ. 21, Београд, 195–231.

Марк. Ј. 3: Марковић Ј., 1954, *Рељеф слива Ражањске реке*, Зборник радова С.А.Н. књ. XI, Географски институт књ. 8, Београд, 89–111.

Марк. Ј. 4: Марковић Ј., 1953, *Рељеф слива Раванице*, Зборник радова С.А.Н. књ. XXVI, Географски институт књ. 4, Београд, 131–173.

Марк. Ј. 5: Марковић Ј., 1954, *Рељеф слива Црнице и Грзе*, Зборник радова С.А.Н., Географски институт књ. 7, Београд, 19–83.

Март. Ж.: Мартиновић Ж., 1991, *Барбешка коџлина – генеза и еволуција*, Лесковачки зборник књ. XXXI, Лесковац.

Мачај: Мачај С., 1866, *Грађа за џојографију округа књажевачког, са карџом*, ГСУД књ. II, св. 19, београд, 285–345.

Мијат. 1: Мијатовић С., 1930, *Ресава*, СЕЗб књ. 46, Београд, 97–240.

Мијат. 2: Мијатовић С., 1941, *Белица*, СЕЗб књ. 56, београд, 3–213.

Мијат. 3: Мијатовић С., 1905, *Темнић*, СЕЗб књ. 6, Београд, 247–406.

Милад. М. 1: Миладиновић М., 1928, *Пожаревачка Морава*, СЕЗб књ. 43, Београд.

Милић. 1: Милићевић М. Ђ., 1884, *Краљевина Србија – Нови крајеви*, Београд, XXXVIII + 1–485 + карта.

Мил. Ч. 1: Милић Ч., 1964, *Један џример изградње речне мреже на џекџонском суџоку*, Зборник радова, географски институт „Јован Цвијић“ књ. 19, београд, 31–56.

Мил. Ч. 2: Милић Ч., 1967, *Долинска морфологија у горњем и средњем џоку Јужне Мораве*, Зборник радова, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 21, Београд, 29–99.

Мил. Ч. 3: Милић Ч., 1953, *Рељеф у сливу Туманске реке*, Зборник радова С.А.Н. књ. XXVI, Географски институт књ. 4, Београд, 77–100.

Мил. Ч. 4: Милић Ч., 1953, *Рељеф у сливу Брњице*, Зборник радова С.А.Н. књ. XXVI, Географски институт књ. 4, Београд, 103–129.

Мил. Ч. 5: Милић Ч., 1984, *Морфогенега џодручја Власинског језера*, Зборник радова САНУ, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 36, Београд, 37–48.

Мил. Ч. 6: Милић Ч., 1984, *Фосилне и реценџне џлавине у долинском си-сџему Власине*, Зборник радова САНУ, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 36, Београд.

Мил. Ч.7: Милић Ч., 1962, *Главне одлике краса Суве њланине*, Зборник радова САНУ, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 18, Београд, 93–154.

Мил. Ч. 8: Милић Ч., 1980, *Планина Тара*, Зборник радова САНУ, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 32, Београд.

Мил. Ч. 9: Милић Ч., 1956, *Слив Пека*, Посебна издања С.А.Н. књ. ССЛП, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 9, Београд, 1–123.

Мил. Ч. 10: Милић Ч., 1965, *Морфологија крашке оазе Мироча*, Зборник радова, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 20, Београд, 15–56.

Милој. Б. 1: Милојевић Б., 1951, *Долина велике Мораве*, Зборник радова С.А.Н., Географски институт књ. 3, Београд.

Милој. М. 1: Милојевић М., 1967, *Свилајнац, Жабари и Пожаревац*, Зборник радова, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 21, Београд, 359–401.

Милој. М. 2: Милојевић М., 1954, *Привредно-географска каракџеристика слива крагујевачке Раче*, Зборник радова С.А.Н. књ. ХЛI, Географски институт књ. 9, Београд.

Мис. И. 1: Мисаиловић И., 1990, *О њореклу њојонима Ужичког краја (ојшџина Ариље)*, Ужички зборник књ. 19, Ужице, 105–150.

Мис. И. 2: Мисаиловић И., 1988, *О њореклу њојонима Ужичког краја (ојшџина Косјерић)*, Ужички зборник књ. 17, Ужице, 149–178.

Мис. И. 3: Мисаиловић И., 1987, *О њореклу њојонима Ужичког краја (ојшџина Пожега)*, Ужички зборник књ. 16, Ужице, 357–407.

Мић. Љ.: Мићић Љ., 1925, *Злаџибор*, СЕЗБ књ. 34, Београд, 398–501.

Миш. 1: Мишић В., 1981, *Шумска вегетација клисура и кањона источне Србије*, Београд, 19–325.

Миш. 2: Мишић В. и други, 1978, *Биљне заједнице и стјанишџа Стјаре њланине*, Посебна издања САНУ књ. ДХI, Одељење природно-математичких наука књ. 49, Београд, 1–381.

Мишк. 1: Мишковић Ј., 1885, *Крајџки ојис Јагодинског округа*, Гласник српског ученог друштва књ. LXIV, Београд, 190–224.

Мишк. 2: Мишковић Ј., 1881, *Књажевачки округ*, Гласник српског ученог друштва књ. XLIX, Београд, 53–124.

Мишк. 3: Мишковић Ј., 1885, *Тојографски речник Јагодинског округа*, Гласник српског ученог друштва књ. LXI, Београд, 1–202.

Мишк. 4: Мишковић Ј., 1880, *Географија независне кнежевине Србије (са карџом)*, Прва књига, *Хидрографија*, Београд, 1–226.

Мишк. 5: Мишковић Ј., 1872, *Ојис рудничког округа. С карџом и џтаблицом*, Гласник српског ученог друштва књ. XXXIV, Београд, 178–334.

Мишк. 6: Мишковић Ј., 1875, *Ојис рудничког округа* (Наставак из Гласника XXXIV, Гласник српског ученог друштва књ. ХЛI, Београд, 104–282.

МЈ – ДП, Јаћимовић М. – Петровић Д., 2003, *Ономасџика Качера*, Институт за српски језик – САНУ, Библиотека јужнословенског филолога књ. 22, Београд, 7–178.

Ник. 1: Николић Б., 1967, *Прилог иџроучавању јадарских иџојонима*, Зборник за филологију и лингвистику књ. X, Нови Сад, 177–180.

Ник. Р. 1: Николић Р., 1903, *Врањска Пчиња у сливу Јужне Мораве*, СЕЗБ књ. 5, Београд, 91–246.

Ник. Р. 2: Николић Р., 1903, *Околина београда*, СЕЗБ књ. 5, Београд, 903–1104.

Ник. Р. 3: Николић Р., 1912, *Крајишње и Власина*, СЕЗБ књ. 18, Београд, 1–679.

Ник. Р. 4: Николић Р., 1905, *Пољаница и Клисуре*, СЕЗБ књ. 6, Београд, 1–244.

Павић.: Павићевић М., 1964, *Народно иџредање о имену иланине Кукавице*, Лесковачки зборник књ. IV, Лесковац, 100–106.

Павл. Јб.: Павловић Јб., 1907, *Колубара и Подгорина*, СЕЗБ књ. 8, Београд, 345–1007.

Павл. Јб. 1: Павловић Јб., 1925, *Ужичка Црна гора*, СЕЗБ књ. 34, Београд, 3–181.

Павл. Јб. 2: Павловић Јб., 1930, *Соколска нахија*, СЕЗБ књ. 46, Београд, 308–505.

Павл. Јб. 3: Павловић Јб., 1912, *Анџиројогеографија Ваљевске Тамнаве*, СЕЗБ књ. 18, Београд, 381–681.

Павл. Р. 1: Павловић Р., 1941, *Подибар и Гокчаница*, СЕЗБ књ. 56, Београд, 219–442.

Паунк.: Паунковић Ђ., 1935, *Долина Млаве, геоморфолошка исџишњевања*, Београд.

Петк.: Петковић В., 1908, *Туџишница и њено иџдножје*, геолошка студија, Споменик СКА XLVI, Београд, 57–170.

Петр. Д. 1: Петровић Д., 1951, *Бачевачка крашка обласи*, Зборник радова књ. VIII, Географски институт „Јован Цвијић“ књ. 1, Београд.

Петр. Д. 2: Петровић Д., 1953, *Еџигенейска клисура Великог Тимока код Зајечара*, Зборник радова С.А.Н. књ. XXVI, Географски институт књ. 4, Београд, 65–74.

Петр. П. 1: Петровић П., 1949, *Шумадиска Колубара*, СЕЗБ књ. 59, Београд, 1–276.

Пеш. М. 1: Пешикан М., 1981, *Исџоријска иџојонимија Подримља I*, ОП II, Београд, 1–92.

Позн.: Познановић Р., 1991, *Госџиница*, Титово Ужице.

Поп. М. 1: Поповић М., 1956, *Крагујевац и његово иџривредно иџдручје*, Посебна издања С.А.Н., Географски институт књ. 8, Београд.

Поп. С.: Поповић С., 1950, *Пуџовање иџ новој Србији (1878 и 1880)*, Београд, 5–580.

Пумпал.: Пумпаловић Р., 2015, *Ономасџика Бањске и Звечана*, ОП XXII, Београд, 509–738.

Рад. 1: Радић П., 1982, *Из ономастике села Милошева у Великом Поморављу*, ОП књ. III, Београд, 419–458.

Рад. 2: Радић П., 1980, *Из ономастике села Брлога у источној Србији*, ППЈ књ. 16, Нови Сад, 123–130.

Рад. Б.: Радовановић Б., 1991, *Зайоње, село на обали Дунава*, Београд.

Рад. Ј.: Радић Ј., 2003, *Тойонимија Белице*, ОП књ. XVI, Београд, 17–234.

Рад. М. 1: Радовановић М., 1957, *Долина и слив Лешнице*, Зборник радова С.А.Н. LVII, Географски институт књ. 13, Београд, 191–235.

Рад. Р.: Раденковић Р., 1987, *Трагови ѿганских и хришћанских култова у тојонимији Сврљишког краја*, VI Југословенска ономастичка конференција, Београд, 183–194.

Рад. Т.: Радивојевић Т., 1930, *Насеља у Лейеници*, СЕЗБ књ. 47, Београд, 1–332.

Рајк. 1: Рајковић Ј., 1972, *Микројонимастика и ѿјонимика у Црној реци*, ППЈ књ. 8, Нови Сад, 95–120.

Рак. М.: Ракић М., 1905, *Качер*, СЕЗБ књ. 6, Београд, 737–859.

Рак. Т. 1: Ракићевић Т., 1954, *Режим реке Тојлице*, Зборник радова Географског завода ПМФ књ. 1, Београд, 1–22.

Рак. Т. 2: Ракићевић Т., 1955, *Физичке особине слива Косанице*, Зборник радова Географског института, Београд.

Ршум. 1: Ршумовић Р., 1955, *Површ Поникава и Сѿајара*, Зборник радова С.А.Н. књ. XLVII, Географски институт књ. 11, Београд, 1–104.

Ршум. 2: Ршумовић Р., 1956, *Рељеф слива Љубишке реке*, Зборник радова С.А.Н. књ. LI, Географски институт књ. 12, Београд, 97–139.

Ршум. 3: Ршумовић Р., 1967, *Нишко-Алексиначки део удолине Јужне Мораве*, Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“ књ. 21, 101–194.

Ршум. 4: Ршумовић Р., 1960, *Рељеф слива Голиске Моравице*, Посебна издања САН, Географски институт књ. 16, Београд, 1–126.

Ршум. 5: Ршумовић Р., 1984, *Неојектјонске ѿјаве Шумадијског ѿдунавља*, Зборник радова САНУ књ. 36, Географски институт „Јован Цвијић“, Београд.

Ршум. 6: Ршумовић Р., 1980, *Геоморфологија слива Скрајежа*, Зборник радова САНУ књ. 32, Географски институт „Јован Цвијић“, Београд.

Срет. Ј.: Сретеновић Ј., 1955, *Режим Моравице и могућности коришћења ѿних вода*, Зборник радова Географског завода ПМФ св. 2, Београд.

Срећк.: Срећковић П., 1875, *Пујничке слике I, Косово*, Београд, 328–352.

Стан.: Станојевић С., 1929, *Народна енциклопедија срјскохрвајскословеначка I – IV*.

Стан. Б.: Станојев Б., 1970, *Микројонимија у хајару села Дуљбаје (Банай)*, ППЈ књ. 6, Нови Сад, 203–204.

Стан. Б. 1: Станојев Б., 1971, *Микројонимија у хајару села Јасенова (Банай)*, ППЈ књ. 7, Нови Сад, 225–228.

Стан. М. 1: Станојевић М., 1913, *Заглавак*, СЕЗБ књ. 20, Београд, 3–89.

- Стан. М. 2:** Станојевић М., 1940, *Тимок*, СЕЗб књ. 55, Београд, 391–513.
- Стев.:** Стевановић В., 1979, *Микројойонимија ойишћине Трговишћие*, ОП књ. I, Београд, 167–236.
- Стиј. 1:** Стијовић С., 1979, *Ономасћика исћочног дела Мећохијског (Пећког) Подгора*, ОП књ. I, Београд, 237–380.
- Стиј. 2:** Стијовић С., 1981, *Ономасћика средишњег дела Мећохијског (Пећког) Подгора*, ОП књ. II, Београд, 197–336.
- Стиј. 3:** Стијовић С., 1982, *Ономасћика зајадног дела Мећохијског (Пећког) Подгора*, ОП књ. III, Београд, 193–300.
- Стиј. 4:** Стијовић С., 1984, *Ономасћика једног дела йоречја Кујавче*, ОП књ. V, Београд, 313–410.
- Стиј. Д.:** Стијовић Д., 2002, *Ономасћика шесћи села у околини Вишћине*, ОП књ. XV, Београд, 227–263.
- Стиј. Д. 1:** Стијовић Д., 1997, *Ономасћика Суве реке и околних села*, ОП књ. XIII, Београд, 497–573.
- Стој. В.:** Николић-Стојанчевић В., 1975, *Рађевина и Јадар*, СЕЗб књ. 88, Београд, 3–215.
- Трајк. Р.:** Трајковић Р., 1990, *Бољевце*, Београд.
- Трајк. Т.:** Трајковић Т., 2011, *Микројойонимија Прешевског краја*, ОП књ. XXI, Београд, 331–421.
- Триф. Ј. 1:** Трифуноски Ј., 1963, *Врањска коћлина II*, Скопје, 5–240.
- Триф. Ј. 2:** Трифуноски Ј., 1974, *Села и сћановнишћиво у доњем сливу Власине II*, Лесковачки зборник књ. XIV, Лесковац, 1–32.
- Триф. Ј. 3:** Трифуноски Ј., 1964, *Горња Пчиња*, СЕЗб књ. 77, Београд, 1–231.
- Триф. Ј. 4:** Трифуноски Ј., 1950, *Качаничка клисура*, СЕЗб књ. 60, Београд, 456–582.
- Ћирић:** Ћирић Љ., 1989, *Ономасћика Изморника*, ОП књ. X, Београд, 365–494.
- Ћирић 1:** Ћирић Љ., 1997, *Ономасћика белојаланачког краја*, ОП књ. XIII, Београд, 37–335.
- Ћупић:** Ћупић Ж., 2009, *Именослов Црне Реке*, ОП књ. XIX–XX, 331–445.
- Ћуп.-Кор.:** Ћупић Д. и Корићанац Д., 1997, *Ономасћика Богуйовца*, ОП књ. XIII, Београд, 575–613.
- Урош. 1:** Урошевић А., 1950, *Новобрдска Крива река*, СЕЗб књ. 60, Београд, 1–176.
- Урош. 2:** Урошевић А., 1975, *Тойоними Косова*, Београд, VII–1–163.
- Урош. 3:** Урошевић А., 1935, *Горња Морава и Изморник*, СЕЗб књ. 51, Београд, 1–242.
- Фил. М.:** Филиповић М., 1960, *Таково*, СЕЗб књ. 75, Београд.
- Хер.:** Хербут М., 1972, *Микројойонимија Беркасова (Срем)*, ППЈ књ. 8, Нови Сад, 129–132.

Цар.: Царевић М., 1972, *Микроџоинимија села Врдника*, ППЈ књ. 8, Нови Сад, 125–128.

Царић: Царић Н., 1969, *Западни Копаоник, границе испитиване области и неке њене основне карактеристике*, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду књ. 12/2, 795–853.

Цвијић: Цвијић Ј., 1923, *Прилог географској терминологији нашој, I*, Говори и чланци III, Београд.

Цог. 1: Цоговић А., 1983, *Топонимија југословенског дела Проклеђија (I део)*, ОП књ. IV, Београд, 225–342.

Шћеп.: Шћепановић М., 1997, *Именослов Ваљевске Пејнице*, Београд-Ваљево, 11–130.

Картографски извори

1) Ексерпирани су ороними са географских карата Србије, сразмер 1:50 000 из 1965. године. Урађена су 132 листа. За ороним који је исписан са географске карте скраћеница се налази у загради: име те секције са које је он забележен – пр.: (Аранђеловац 1); (Враће 4); (Добра 3). Име које носи географски лист кључни је ојконим у том крају. Уколико се уз ојконим налази и година, значи да је податак са секције из друге серије. Уз податак са листова Приштина 2 и 3; Пећ 3 и 4; Вишеград 1, није забележена година, а они су штампани 1985. године (према 1983. години).

2) Исписивани су ороними и из географских карата 1: 300 000 који се налазе у *Енциклопедији Југославије*, издање и наклада Југославенског лексикографског завода, Загреб, 1955–1971. Урађене су ове карте:

књ. 2: Босилеград, Димитровград, Црна Гора

књ. 3: Кладово, Косовска Митровица, Крагујевац, Краљево

књ. 6: Младеновац, Неготин, Ниш, Нови Пазар, Нови Сад, Пећ, Пожаревац, Призрен, Приштина

књ. 8: Ваљево, Вишеград, Враће, Зајечар, Титово Ужице.

ЛИТЕРАТУРА

Алерић 1973–1974: Alerić D., 1973–1974, *Oronimi Kunara i Jadika*, OJ 3–4, glasilo Medjuakademijaskog odbora za onomastiku, Zagreb, 3–22.

Alex. 1867: Alexandre C., 1867, *Dictionnaire grec-français*, Paris.

А. П. – К. П. 1976: Поповски А. – Пеев К., 1976, *За некои аспекти на односој њомег у македонската џоинимија и џоочарско-земјоделската терминологија*, Прва југословенска ономастичка конференција, Тиват, 22–24. октобра 1975, Титоград, 123–131.

Бак.: Бакотић Ј., 1936, *Речник српскохрватског књижевног језика*, Београд.

Бањковски 2000: Bańkowski A., 2000, *Etymologiczny Słownik języka polskiego*, tom I A–K; tom II L–P, Warszawa.

Безлај 1956, 1961: Bezlaј Fr., 1956, 1961, *Slovenska vodna imena*, I del (A–L), II del (M–Ž), Ljubljana.

- Безлај 1958** Bezlaj Fr., 1958, *Stratigrafija Slovanov v luči onomastike*, ЈФ књ. XXIII, Београд, 83 – 95.
- Безлај 1969**: Bezlaj Fr., 1969, *Onomastika in leksikologija*, OJ I, Ljubljana.
- Безлај 1977**: Bezlaj Fr., 1977, *Etimološki slovar slovenskega jezika*, прва књига А–Ј, Ljubljana.
- Безлај 1982**: Bezlaj Fr., 1982, *Etimološki slovar slovenskega jezika*, друга књига К–О, Ljubljana.
- Белић 1905**: Белић А., 1905, *Дијалекти Источне и Јужне Србије*, СДЗб I, Београд.
- Бјелетић 2007**: Бјелетић М., 2007, С.-х. ни пири, ни вири „не расте, не успева“: формално-семантички паралелизам глаголских гнезда као пут ка етимологији, *Словенска етимологија данас*, зборник симпозијума одржаног од 5. до 10. септембра 2006. године, Институт за српски језик САНУ, Београд, 27–40.
- Богић 1866**: Богић А.В., 1866, *Опис врачарског среза*, ГСУД књ. II, св. XIX, Београд, 85–264.
- Бориш 2007**: Boryš W., 2007, *Etymologie slowiańskie i polskie*, Wybór studiów zokazji 45-lecia Prazu naukowej, Warszawa, 440–449.
- Бошковић 1978**: Бошковић Р., 1978, *Одабрани чланци и расправе*, Титоград, VII, 1–489.
- Бошњаковић 1985**: Бошњаковић Ж., 1985, *Пасићска терминологија Срема*, Нови Сад, 1–174.
- Брикнер 1974**: Brückner A., 1974, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa.
- Брозовић 1987**: Brozović-Rončević D., 1987, Tragovi poganskih, kršćanskih i islamskih kultova u toponimiji, *Зборник шесте југословенске ономастичке конференције – САНУ*, Београд, 117–124.
- Будимир 1960**: Будимир М., 1960, De nominis Serbici vestigiis classicis, 36ФЛ III, Нови Сад, 7–34.
- Букумирић 1988**: Букумирић М., 1988, *Ономастика Сиринићке жупе*, ОП књ. IX, Београд, 253–467.
- Варбот 1980**: Варбот Ж. Ж., **търh-* / **търh-* и **турѐти*, *Этимология* 1978, Москва 1980.
- Вас. Ј. 1913**: Хаџи-Васиљевић Ј., 1913, *Јужна сџара Србија*, књ. II, Београд.
- Вид. 1999**: Видоески Б., 1999, *Географска терминологија во дијалектима на македонскиот јазик*, Скопје, I–X, 7–192.
- W – H 1938**: Walde A. – Hofmann J. B., 1938, *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*, I–II, Heidelberg.
- Википедија**: Википедија, *Слободна енциклопедија*, Интернет.
- Вук Рј.**: Караџић Вук Стеф., 1898, *Српски рјечник*, у Биограду.
- Гаговић 2004**: Гаговић С., 2004, *Из лексике Пиве (село Безује)*, СДЗб LI, Институт за српски језик – САНУ, Београд, 3–312.
- Гамулеску 1976**: Gamulescu D., 1976, *Toponimi rumunskog porekla u Crnoj reci*, 36ФЛ XIX, Нови Сад, 105–141.
- Гамулеску 1983**: Gămulescu D., 1983, *Influente românești în limbile slave de sud I*, București, 5–372.
- Гамулеску-Живковић 1970**: Gamulescu D.-Živković M., 1970, *Srpskohrvatsko-rumunski rečnik*, Pančevo.
- Гацовић 1997**: Гацовић С., 1997, *Етимологија словенских основа у ојконимији Видинског санџака XV и XVI века*, Зајечар, I– LI, 1–119.
- Гацовић 2008**: Гацовић С., 2008, О етнониму Торлак и о романској и туркменској основи етногенезе Торлака и Шоп(ов)а, *Развјијак XLVIII*, бр. 229–230, Зајечар, с. 55–77.
- Георгиев 1960**: Георгиев В., 1960, *Българска етимология и ономастика*, Българска академия на науките, Институт за български језик, Софија.
- Грк.**: Грковић М., 1977, *Речник личних имена код Срба*, Београд, 7–215.
- Грк. 1983**: Грковић М., 1983, *Имена у Дечанским хрисовулама*, Нови Сад.
- Грк. 1986**: Грковић М., 1986, *Речник имена бањског, дечанског и ѝрзренског власелинства у XIV веку*, Београд, 5–232.

- Даничић (Рј.) 1863:** Даничић Ђ., 1863, *Рјечник из књижевних сѣтарина срѣских*, Београд, VII-XI, 1-598.
- Дикенман 1966/I-II:** Dickenmann E., 1966, *Studien zur Hydronymie des Save-systems*, Heidelberg.
- Динић 1988:** Динић Ј., 1988, *Речник ѿимочког говора*, СДЗб XXXIV, Београд.
- Дотен 1918:** Dottin G., 1918, *La langue Gauloise*, Paris, V-XVII, 3-360.
- Драгић 1921:** Драгић М., 1921, *Гружа*, СЕЗб књ. 21, Београд, 153-382.
- Дулар 1987:** Šivić-Dular A., 1987, *Iz slovenske geografske terminologije: pslov. *čelo*, Зборник шесте југословенске ономастичке конференције, САНУ, научни скупови, XXXVII, Београд, 469-479.
- Дуриданов 1975:** Duridanov J., 1975, *Die Hydronymie des Vardarsystems als Geschichtsquelle*, Wien, 7-415.
- Е – М 1951:** Ernout A. – Meillet A., 1951, *Dictionnaire etymologique de la langue latine*, Paris.
- ЕРСЈ 2003, 2006, 2008:** *Еѿимолошки речник срѣског језика* 1-3, Институт за српски језик – САНУ, Београд.
- ЭССЯ 1983, 1984, 1985, 1987...:** *Этимологический словарь славянских языков*, под редакцией О.Н. Трубачева, Москва.
- Жеић 1941:** Зеѣић М., 1941, *Рјечник латинскога и хрватскога језика*, Загреб.
- Живковић 1987:** Живковић Н., 1987, *Речник Пиройског говора*, Ниш, 1-188.
- Жугић 2005:** Жугић Р., 2005, *Речник говора јабланичког краја*, СДЗб LIИ, Институт за српски језик – САНУ, Београд, IX/XIII, 1-470.
- Займов 1959:** Займов Ђ., 1959, *Месѿиниѿе имена в Пирдойско*, Софија, 7-300.
- Займов 1967:** Займов Ђ., 1967, *Заселване на бѣлгарските славјани на балканския полуостров*, Софија, 5-345.
- Займов 1973:** Займов Ђ., 1973, *Бѣлгарски географски имена с -јѣ*, Софија, 5-191.
- Заренба 1954:** Zaręba A., 1954, *Nazwy barw w dialektach i historii języka polskiego*, Wrocław, 9-204.
- Зерем. 1965:** Зеремски М., *Хидрографске особине Сјеничке котлине*, ГИ, Зборник радова књ. 20, Београд, 57-98.
- Злат. 1974:** Златановић М., 1974, *Тоѿоними Пољанице*, ППЈ књ. 10, Нови Сад, 109-142.
- Злат. 1975:** Zlatanović M., 1975, *Toponimi vranjske kotline (Leva strana Južne Morave)*, *Godišnjak Više škole za obrazovanje radnika Zbornik I*, Vranje, 145-170.
- Злат. 1981:** Златановић М., 1981, *Микротопонимија Струганице и Обличке Сене (Врањска котлина)*, ППЈ 17, Нови Сад, 195-198.
- Злат. 1998:** Златановић М., 1998, *Речник говора јужне Србије*, Врање.
- Иванова 1986:** Иванова О., 1986, *Пагански култови засведочени во македонската топонимија*, *Македонски јазик*, год. XXXVI-XXXVII, Скопје, 79-94.
- Иванова 1996:** Иванова О., 1996, *Речник на ѿѿонимѿе во обласѿа ѿо сливоѿ на Брегалница*, *Скопје*, V-VIII, 1-778.
- Ивић – Грк. 1976:** Ивић П.–Грковић М., 1976, *Дечанске хрисовуље*, Нови Сад.
- Ивић П. 1981:** Ивић П., 1981, *Језик у немаѿићкој епоси*, *Исѿорија срѣског народа I*, Београд, 617-640.
- Идризи:** Idrizi S., *Imena naselja Gore u srednjovekovnim dokumentima*, *Goranska sela kroz istoriju*, Goganski sajt, – Интернет.
- Илиевски 1980:** Илиевски П. Хр., 1980, *Интерпретација на неколку претсловенски топоними од Охридско*, *Вѿора југословенска ономастичка конференција*, Скопје, 6-9 октомври 1977, Скопје, 109-117.
- Иљински 1930:** Иљинский З. Г., 1930, *Славянские этимологии*, ЈФ књ. IX, Београд, 286-296.
- ИМ 1973:** *Imenik mesta u Jugoslaviji*, Beograd.
- Јашовић 1997:** Јашовић Г., 1997, *Пасѿирска ѿерминологија Пећког Подгора*, Исток – Зубин Поток – Приштина, 7-213.

- Јован. Ј. 1979:** Јовановић Ј., 1979, Лесковачко поље и Бабичка гора, *Лесковачки зборник* књ. XIX, посебни део, Лесковац, 1–184.
- Јовановић 1940:** Јовановић К., 1940, *Негојинска Крајина и Кључ*, СЕЗб књ. 55, Београд.
- Јордан 1963:** Jordan I., 1963, *Toponimia românească*, București, V–XXV, 1–578.
- Јордан 1983:** Jordan I., 1983, *Dictionar al numelor de familie românești*, București, 19–502.
- К – Д 1916:** Quicherat L. et Daveluy A., 1916, *Dictionnaire latin-français*, Paris.
- Клаић 1972:** Клаић Б., 1972, *Veliki rječnik stranih riječi, izraza i kratica*, Zagreb.
- Ков. 1965:** Ковачев Н., 1965, *Местните назвања в Габровско*, Софија, 3–199.
- Ков. 1969:** Ковачев Н., 1969, *Топонимията на Троянско*, Софија, 3–263.
- Кон. 1963:** Constantinescu N.A., 1963, *Dicționar onomastic românesc*, București, V–XXVII, 3–468.
- Коробар 1984:** Коробар М., 1984, *Соха / расоха во македонската топонимија*, Македонски јазик XXXVI, Институт за македонски јазик 'Крсте Мисирков', Скопје, 381–386.
- Кот., Котуровић 1892:** Котуровић С., 1892, *Речник месџа у Краљевини Србији*, Београд, 1–483.
- Кулишић 1998:** Кулишић Ш., Петровић П., Пантелић Н., 1998, *Српски митолошки речник*, Етнографски институт САНУ, Београд, V–XX, 3–484.
- Лома 1981:** Лома А., 1981, Прилог проучавању античког слоја у хидронимима северозападне Србије, *Četrta Jugoslovenska onomastička konferenca*, Ljubljana, 101–113.
- Лома 1982:** Лома А., 1982, Именски пар *Маљен* : *Повлен*, ОП књ. III, Београд, 155–168.
- Лома 1984:** Лома А., 1984, Старим путевима (из средњовековне топонимије ваљевског краја), ОП књ. V, Београд, 197–209.
- Лома 1985:** Лома А., 1985, Из топонимије Србије, ОП књ. VI, Београд, 105–117.
- Лома 1986:** Лома А., 1986, Један усамљен ороним: *Оаб*, ОП књ. VII, Београд, 159–162.
- Лома 1987:** Лома А., 1987, Везана митолошка назвања у топонимији, ОП књ. VIII, Београд, 37–50.
- Лома 1987/1:** Лома А., 1987, Неки случајеви дијалекатског преслиожења у топонимији северозападне Србије, *Зборник шесте југословенске ономастичке конференције*, Одељење језика и књижевности САНУ, Београд, 155–166.
- Лома 1989:** Лома А., 1989, Топономастика и археологија, ОП књ. X, Београд, 1–31.
- Лома 1990:** Лома А., 1990, Рани слојеви хришћанских топонима на старосрпском тлу, ОП књ. XI, Београд, 1–18.
- Лома 1991:** Loma A., 1991, *Vorslavisches Substrat in der Toponymie Serbiens. Bisherige Ergebnisse. Probleme und Perspektiven weiterer Erforschung*, *Die Welt der Slaven* XXXVI, München, 99–139.
- Лома 1991/1:** Лома А., 1991, Словени и Албанци до XII века у светлу топономастике, *Сџановишићво словенског ѓоријекла у Албанији* (зборник радова са међународног научног скупа одржаног у Цетињу 21, 22. и 23. јуна 1990), Титоград, 279–327.
- Лома 1993:** Loma A., *Neue Substratnamen aus Dacia Mediterranea*, *Linguistique balkanique* XXXVI (1993), 3, 219–240, Sofia.
- Лома 1993/1:** Лома А., 1993, *Неки славистички аспекти српске етимологије (1)*, Зборник Магице српске за славистику књ. 43, Нови Сад, 105–126.
- Лома 1994:** Лома А., 1994, На ушћу Дњепра у Колубару. Стара словенска баштина у географској терминологији ваљевског краја, *Ваљевац*, велики народни календар за просту 1994, 229–236.
- Лома 1994/1:** Лома А., 1994, Језичка прошлост југоисточне Србије у светлу топономастике, *Говори Призренско-џимочке области и суседних дијалеката*, Ниш, 107–133.
- Лома 1995:** Лома А., 1995, Још о географској терминологији северозападне Србије, Ваљевац, велики народни календар за просту 1995, 175–177.
- Лома 1997:** Лома А., 1997, Српскохрватска географска имена на *-ина*, мн. *-ине*: преглед типова и проблеми класификације, ОП књ. XIII, Београд, 1–26.

- Лома 1999:** Лома А., 1999, Ороним *Инок* и проблем секундарне једине у словенској топонимији, ЗбФЛ књ. XLII, Нови Сад, 45–58.
- Лома 1999–2000:** Loma A., 1999–2000, Serbisches und kroatisches Sprachgut bei Konstantin Porphyrogenetos, *Зборник радова Визанџолошког инстџиџуџа*, књ. XXXVIII, Београд, 87–161.
- Лома 2002–2003:** Лома А., 2002–2003, Једна српско-украјинска топономастичка паралела *Семегњево* : Семигинив, *Наш језик* 34/3–4, Београд.
- Лома 2003:** Лома А., 2003, Старосрпско *вџсь* ‘село’ и његови трагови у топонимији, ОП књ. XVI, Београд, 1–15.
- Лома 2004/1:** Лома А., 2004, Љубица Станковска, *Македонска ојконимија*, Скопје /книга прва 1995 (370 стр.), книга втора 1997 (398 стр.).../ (приказ), ОП књ. XVII, Београд, 481–490.
- Лома 2004/2:** Лома А., 2004, Xhelal Ylli, *Das Slavische Lehngut im Albanischen...* (приказ), ОП књ. XVII, Београд, 490–492.
- Лома 2004/3:** Лома А., 2004, На именословним врелима, Осврт на нова издања средњовековних дипломатичких извора, ОП књ. XVII, 459–478.
- Лома 2004/4:** Лома А., 2004, ‘*Од Теранде до Призрена, од Скадра до Шаре, Тојномастџика јужне Мејџохије као огледало њене далеке џрошлости*’, Глас САНУ 398, Одељење језика и књижевности 20, Београд, 49–61.
- Лома 2005:** Лома А., 2005, На именословним врелима II, ОП књ. XVIII, 457–471.
- Лома 2005/1:** Лома А., 2005, Један поглед у топонимију Црне Горе, ОП књ. XVIII, 471–482.
- Лома 2006:** Лома А., 2006, Топономастичка шетња планином Таром, *Турџстџичка вайоризација џланине Таре*, Зборник скупа одржаног на Тари 25–26. јуна 2005. године, Београд, 27–37.
- Лома 2009:** Лома А., 2009, На именословним врелима III, Осврт на нова издања старосрпских извора, ОП књ. XIX–XX, Београд, 743–754.
- Лома 2010:** Лома А., 2010, *Сџтаросрџски тојоиним Чрњегојно, Ономастџички увид у друшџивену исџторију џрефеудалног доба*, Косово и Метохија у цивилизацијским токовима књ. 1, Косовска Митровица, 133–143.
- Лома 2012:** Лома А., 2012, *Пеџиџтер* – пеџина од песка?, *Милешевски зајиси* књ. 9, Пријепоље, 59–71.
- Лома 2013:** А. Лома, *Тојонимија Бањске хрисовуље*, 2013, Одбор за ономастику, Библиотека ономастичких прилога књ. 2, Београд.
- Лома 2014:** А. Лома, Историјска топонимија Рудничког краја, *Рудник – шайаџ висина*, Службени гласник, Београд, 537–571.
- Лукај 1935:** Lukaj L., 1935, *Fjaluer shqyp-serbohrvatisht A-G*, Beograd.
- Мајер 1959:** Mayer A., 1959, *Die Sprache der alten Illyrier*, Band II, Wien, 1–259.
- Мајер Г. 1891:** Meyer G., 1891, *Etymologisch Wörterbuch der Albanesischen Sprache*, Strassburg.
- Маретић 1886:** Maretić T., 1886, *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba*, Rad JAZU 81, Zagreb, 6–146.
- Маринк. 1989:** Маринковић Ј., 1989, Микротопонимија Врања и околине, ОП X, Београд, 67–172.
- Мартиновић 2008:** Мартиновић М., Миграције и порекло становништва Сићевачке клисуре, *Демографија*, књ. V, 53–61.
- Март. – Кост. 1975:** Мартиновић Ж. и Костић М., 1975, Попшичка Бањица, ЗСА ГИ књ. 26, Београд.
- Мачај 1866:** Мачај С., 1866, Грађа за топографију округа књажевачког, ГСУД II, св. 19, Београд, 287–345.
- Мијат 1930:** Мијатовић С., 1930, Ресава, СЕЗБ књ. 46, Београд, 97–240.
- Миклошић 1886:** Miklošić F., 1886, *Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen*, Wien.

- Миклошић 1927:** Miklosich F., 1927, *Die Bildung der slavischen Personen- und Ortsnamen*, Heidelberg, 1–354.
- Миличић 1963:** Миличић Ч. С., 1963, *Морфологија краишке оазе Мироча*, ЗГИ књ. 20, Београд.
- Миличић 1876:** Милићевић М. Ђ., 1876, *Кнежевина Србија*, Београд.
- Миличић 1884:** Милићевић М. Ђ., 1884, *Краљевина Србија – Нови крајеви*, Београд, VII–XXXVIII, 1–485 + карта.
- Мис. 1987:** Мисаиловић И., 1987, *О њореклу ѿојонима Ужичког краја (ојшћина Пожега)*, УЗб књ. 16, Ужице, 357–407.
- Мис. 1988:** Мисаиловић И., 1988, *О њореклу ѿојонима Ужичког краја (ојшћина Косјерић)*, УЗб књ. 17, Ужице, 149–178.
- Мис. 1990:** Мисаиловић И., 1990, *О њореклу ѿојонима Ужичког краја (ојшћина Ариље)*, УЗб књ. 19, 105–151.
- Митева 1989:** Митева Д., 1989, *Тојонимија на Сѣрумичко*, Скопје, 9–376.
- Митровић 1984:** Митровић Б., *Речник лесковачког говора*, Лесковац.
- Мих. 1970:** Михајловић В., 1970, Прилог речнику српскохрватских географских термина, ППЈ књ. 6, Нови Сад, 153–181.
- Мих. 1970/1:** Михајловић В., 1970, Анатомска лексика у српскохрватској ономастици, ЗбФЛ XIII/2, Нови Сад, 7–48.
- Мих. 1971:** Михајловић В., 1971, Из топономастике Србије (Чајетина, Семегњево, Бор), ЗбФЛ XIV/1, 258–263.
- Мих. 1982:** Михајловић В., 1982, Трагови индоевропске осмице у нашој апелативној лексици и ономастици, ОЈ књ. 10, Zagreb, 143–146.
- Мих. 1989:** Михајловић В., 1989, Из топономастике Србије, ОП књ. X, Београд, 33–46.
- Мих. 1992:** Михајловић В., 1992, *Име ѿо зайовесћи, имѣрајћивни ономастћикон српскохрватског језика*, Београд, 7–365.
- Мишк. 1880:** Мишковић Ј., 1880, *Хидрографија независне кнежевине Србије*, Београд, 1–226, са картама.
- Мурзаев 1984:** Мурзаев Э. М., 1984, *Словарь народных географических терминов*, Москва, 5–652.
- Николић 1912:** Николић Р., 1912, *Крајшћие и Власина*, СЕЗб књ. 18, Београд.
- ОС 1998:** *Огледна свеска*, 1998, Етимолошки одсек Института за српски језик САНУ, Институт за српски језик САНУ, библиотека ЈФ Нова серија, књ. 15, VII–XXIII, 1–87.
- Освалт 1980:** Освалт С., 1980, *Грчка и римска миѣологија*, Београд, 5–393.
- Павл. 3. 1979:** Павловић З., 1979, Суфиксални творбени модел *-шћица* и његове варијанте у српскохрватској хидронимији, ОП I, Београд, 119–127.
- Павл. 3. 1982:** Pavlović Z., 1982, Baza *tur-* u patronimiji i toponimiji, ОЈ 10, Zagreb, 171–176.
- Павл. 3. 1990:** Павловић З., 1990, Корен **Lei-* у властитим именима, ЗбФЛ књ. XXXIII, Нови Сад, 351–356.
- Павл. 3. 1996:** Павловић З., 1996, *Хидроними Србије*, Београд, 7– 422.
- Павл. 3. 1996/1:** Павловић З., 1996, О хидрониму *Јерез* и њему етимолошки блиским хидронимима, ЗбФЛ књ. XXXIX/2, Нови Сад, 131–139.
- Павл. 3. 1998:** Павловић З., 1998, Веза хидронимске основе *мир-* са прасловенским кореном **ter-*, ЗбФЛ књ. XLI/ 1, Нови Сад, 37–45.
- Павл. 3. 2000/1:** Павловић З., 2000, Поводом неких ишчезлих топонима, ЈФ књ. LVI/3–4, Београд, 755–761.
- Павл. 3. 2000/2:** Павловић З., 2000, О хидронимима *Грз-*, *Грез-*, ЗбФЛ књ. XLIII, Нови Сад, 401–404.
- Павл. 3. 2007:** Павловић З., 2007, Поглед на оронимију Србије, *Шездесет година Инсћишћиућија за српски језик САНУ*, Зборник радова I, Београд, 375–380.

- Павл. З. 2008:** Павловић З., 2008, Семантички сродни термини рељефа који су утицали на формирање ониха, у првом реду оронима, и њихова географија, *Зборник Института за српски језик САНУ* I, посвећено др Драгу Ђупићу, Београд, 383–401.
- Павл. З. 2009:** Павловић З., 2009, Ороними Србије I (А – Ј), ОП књ. XIX–XX, Београд, 37–330.
- Павл. М. 1960:** Павловић М., 1960, Кунара планина, *Историјски часопис*, Историски институт САН, књ. IX–X, Београд 1959, 187–189.
- Павл. М./1 1960:** Pavlović M., 1960, Tragovi rudara Sasa u srpskohrvatskom jeziku, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, knj. V, Novi Sad, 99–127.
- Павл. М. 1965:** Pavlović M., 1965, Miscellaneous onomasica, ЗбФЛ VIII, Нови Сад, 211–216.
- Павл. М./1 1965:** Pavlović M., 1965, Prilog lingvističkoj geografiji Pirikuma, ЗбФЛ VIII, Нови Сад, 59–66.
- Павл. М./2 1965:** Pavlović M., 1965, Une isophone serbe conditionnée par le substrat protoroumain, *Omagiu lui Alexandru Rosetti*, București, 677–680.
- Павл. М./3 1965:** Павловић М., 1965, Miscellanea toponymica Macedonica, *Македонски јазик* XVI, Скопје, 73–78.
- Павл. М./4 1965:** Pavlovic M., 1965, *Les traces de quelques isoglosses romanes dans la zone d'Illyricum*, Actes du X Congrès international linguistique et philologie romanes, Strasbourg 1962, Paris, 1195–1201.
- Павл. М. 1965–1966:** Pavlović M., 1965–1966, Les traces des oronymes les plus anciens en Illyricum, *Албанолошка истраживања* књ. III, Филозофски факултет у Приштини, Приштина, 9–26.
- Павл. М. 1966:** Павловић М., 1966, Miscellanea toponymica Macedonica, *Македонски јазик* XVII, Скопје, 103–116.
- Павл. М. 1968:** Павловић М., 1968, Miscellanea toponymica Macedonica, *Македонски јазик* XIX, 19, Скопје, 97–110.
- Павл. М. 1968/1:** Pavlović M., 1968, Les coïncidences toponymiques en France et en Illyricum, *Gjurmimet albanologjike* I, Prishtinë, 23–26.
- Павл. М. 1968/2:** Pavlović M., 1968, *Toponimija okoline Vranja*, Врањски гласник IV, Врање, 303–333.
- Павл. М. 1969:** Pavlović M., 1969, Onomastica Illyrica, OJ I, Ljubljana, 24–46.
- Павл. М. 1970:** Pavlović M., 1970, La palatalisation romane dans la péninsule des Balkans, *Actele celui de-al XII-lea congres internațional de lingvistică și filologie romanică*, București, 387–389.
- Павл. М. 1970/1:** Pavlović M., 1970, La metatesi slava *Part- > Prača*, *Годишњак Филозофског факултета* XIII/1, Нови Сад, 257–262.
- Павл. М. 1970/2:** Павловић М., 1970, *Говор Јањева*, Матица српска, Нови Сад, 1–205.
- Павл. М. 1971:** Павловић М., 1971, Хидроними типа *Медвеђа* и последњи траг тотемизма, *Лесковачки зборник* XI, Лесковац, 135–138.
- Павл. М. 1972:** Павловић М., 1972, Миксоглотске микроанализе и балканистичка ономастика, ЈФ XXIX/1–2, Београд, 1–48.
- Павл. М. 1975:** Pavlović M., 1975, Les pseudoslavismes, *Actes du XI congres international des sciences onomastiques*, t. 2, Sofia, 115–117.
- Павл. Р. 1941:** Павловић Р., 1941, Подибар и Гокчаница, СЕЗб књ. 56, Београд, 219–442.
- Папазоглу 1969:** Papazoglu F., 1969, *Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba*, Djela knj. 1, Centar za balkanološka ispitivanja, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 5–485.
- Паску:** Pascu G., *Dictionnaire étymologique macédonoroumain* I–II, Jași 1918–1925.
- Петровић 1999:** Петровић С., 1999, *Систем српске митологије*, Ниш, 5–404.
- Петровић Д. 1988:** Петровић Д., 1988, Топонимија Куча, ОП IX, 1–162.

- Пешикан 1981:** Пешикан М., 1981, Из историјске топонимије Подримља, ОП II, Београд, 1–89.
- Пешикан 1984:** Пешикан М., 1984, Зетско-хумско-рашка имена на почетку турскога доба (трећи део), ОП књ. V, Београд, 1–176.
- Пешикан 1986:** Пешикан М., 1986, Стара имена из доњег Подримља, ОП VII, Београд, 1–119.
- ПИ:** Bosanac M., 1984, *Prosvjetin imenoslov*, Ljubljana.
- Пижурица 1980:** Пижурица М., 1980, Прилог Ровинског српскохрватској географској терминологији, *Втора југословенска ономастична конференција*, Скопје, 6–9 октомври 1977, Скопје, 245–286.
- Пјанка 1970:** Пјанка В., 1970, *Тојномастичкаја на Охридско-џресјанскиој базен*, Скопје, VII–XIII, 3–483.
- Пл. в. Ср.:** *Планински врхови Србије* (карта са које је податак).
- Поп. И. 1955/1:** Поповић И., 1955, *Грчко-српске лингвистичке студије II, Грчке њозајмице у савременом српскохрватском језику*, Зборник радова С.А.Н. XLIV – Византолошки институт књ. 3, Београд, 111–115.
- Поп. И. 1955/2:** Поповић И., 1955, *Грчко-српске лингвистичке студије III, Проблем хронологије византијских и новогрчких њозајмица у српском језику*, Зборник радова С.А.Н. XLIV, Византолошки институт књ. 3, 117–157.
- Поповић Д. 1993:** Поповић Д., 1993, Топономастика Срема, *Balkanica XXIV*, Institut des etudes Balkaniques, Belgrade, 213–223.
- Поповски-Пеев 1976:** Поповски А. – Пеев К., 1976, За некои аспекти на односот помеѓу македонската топонимија и сточарско-земјоделската терминологија, *Прва југословенска ономастичка конференција*, Тиват 22–24. октобра 1975, Титоград.
- Пулевеић–Самарџић 2003:** Pulević V. – Samardžić ?, 2003, *Fitonimi i zoonimi u toponimiji Crne Gore*, Podgorica, 5–550.
- Пурковић 1940:** Пурковић М., 1940, *Појис села у средњовековној Србији*, Скопље, 53–160.
- Радић Ј. 2003:** Радић Ј., 2003, Топонимија Белице, ОП XVI, Београд, 17–234.
- Радић Ј. 2015:** Радић Ј., 2015, Суфикси -ина и -ица као опозитиву географској терминологији и топонимији (у светлу категорије квантитета), ОП књ. XXII, 17–63.
- Рајк. 1972:** Рајковић Љ., 1972, Микротопономастика и патронимија у Црној Реци, ППЈ 8, Нови Сад, 95–120.
- Р. К – М I – II 1932/1935:** Елезовић Г., 1932–1935, *Речник косовско-мејохиског дијалекта*, Београд.
- Р. М-Г 1960:** N. Majnarić, O. Gorski, 1960, *Grčko-hrvatskosrpski rječnik*, Zagreb.
- Р. МС:** *Речник српскохрватског књижевног језика*, Матица српска I–VI, Нови Сад.
- Ристић–Кангрџа 1936:** Ристић С. – Кангрџа Ј., *Енциклопедијски немачко-српскохрватски речник*, Београд.
- Розвадовски 1948:** Rozvadovski J., 1948, *Studia nad nazwami wód słowiańskich*, Polska Akademia umiejetności – Prace onomastyczne Nr. 1, Kraków, III–XXI, 1–342.
- Роспонт 1979:** Rospond St., 1979, Топонимија на -јв, *Македонски јазик XXX*, Скопје, 127–179.
- РПМ 1994:** *Речник на џрезимињаја кај Македонцијте*, том I А-Љ, Институт за македонски јазик „Косте Мисирков“, Скопје.
- РП ЦГ 2002:** Миљанић В. и А., 2002, *Презимена у Црној Гори*, Београд, 5–534.
- Р.Р-Р 1954:** Андрианов Б. А. и Михалчи Д. Е., 1954, *Румњинско-рускиј словарь*, Москва, 5–975.
- Р. С-А 1947:** Данчетовић В. и др., 1947, *Српскохрватско-албански речник*, Тирана.
- Р. СХ-А 1950:** Barić H., 1950, *Rečnik srpskoga ili hrvatskoga i arbanaškoga jezika*, Zagreb.
- Р. САНУ:** *Речник српскохрватског књижевног и народног језика Српске академије наука и умјетности*, Београд.

- Р. СХ-Р 1969:** *Rumunsko-srpskohrvatski rečnik (Dicționar român-sirbocroat)*, 1969, Panciova–București.
- Руварац 1881:** Руварац И., 1881, *Прилози к објасњењу извора српске историје*, ГлСУД 49, 1–52.
- САР 1947:** *Српскохрватско-албански речник*, 1947, Тирана, 7–407.
- СД 1999:** *Славянские древности, этнолингвистический словарь*, под общей редакцией Н.И. Толстого, том 2 Д–К, Москва.
- Сим. 1959:** Симоновић Д., 1959, *Бојанички речник*, Београд, VII–XVII, 1–890.
- Скок 1921:** Skok P., 1921, *Prilozi k ispitivanju srpsko-hrvatskih imena mjesta, Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, knj. 224, Zagreb, 98–312.
- Скок 1926:** Skok P., 1926–1927, *Iz srpskohrvatske toponomastike*, ЈФ VI, Београд, 65–95.
- Скок 1933:** Скок П., Из топономастике Јужне Србије, II Скопска котлина, *Гласник Скојског научног друштва* књ. XV–XVI, Скопље, 97–125.
- Скок 1950:** Skok P., 1950, *Slavenstvo i romanstvo na Jadranskim otocima*, Zagreb, 5–271.
- Скок., Рј. 1971–1974:** Skok P., 1971–1974, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb.
- СГУ 1979:** Железняк М. и други, *Словник гідронімів України*, Київ 1979.
- Смаил:** Смаиловић И., 1977, *Муслиманска имена оријенталног њорјекла у Босни и Херцеговини*, Сарајево, 7–579.
- Сној 2009:** М. Snoj, *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*, Ljubljana 2009.
- Стам. Т. 1990:** Стаматоски Т., 1990, *Македонска ономастика*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 5–336.
- Станић 1969:** Stanić M., 1969, *Uskočka toponomastika*, ОЈ I, Ljubljana, 66–77.
- Станић 1988:** Станић М., 1988, *Ускочка топонимија*, ОП књ. IX, 189–252.
- Станк. 2001:** Станковска Љ., 2001, *Топонимије со суфиксој -ица во Македонија*, Скопје – Прилеп, 5–573.
- Станк. 2002:** Станковска Љ., 2002, *Суфиксије -јь, -џь, -ъ во македонската топонимија*, Прилеп, 7–475.
- Станк. 2003:** Станковска Љ., 2003, *Имиња на населеније месца во Куманово*, Скопје, 5–326.
- Стев. 1964:** Стевановић М., 1964, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд.
- Стојановић Р. 2010:** Стојановић Р., 2010, *Црнојравски речник*, СДЗб књ. LVII, Београд.
- Стојан. 1985:** Стојановски А., 1985, *Врањски кадилук у XVI веку*, Врање.
- Стој. В. 1975:** Стојанчевић В., 1975, *Раћевина и Јадар у необјављеним рукописима Цвијићевих сарадника*, СЕЗб књ. 88, Београд, 3–215.
- Тешић 1977:** Тешић М., 1977, *Говор Љештанског*, СДЗб књ. XXII, Београд, 159–328.
- ТИ 2005:** *Bele strane*, 2005, *011 Beograd, Telefonski imenik*, Telekom Srbija.
- Трој. 1898:** Тројановић С., 1898, *Лайој и њроклејије код Срба*, Београд.
- Ћуп. Д. –Ћуп. Ж. 1997:** Ћупић Д.–Ћупић Ж., 1997, *Речник говора Загараца*, СДЗб књ. IX, 3–577.
- Урошевић 1935:** Урошевић А., 1935, *Горња Морава и Изморник*, СЕЗб књ. 51, Београд, 1–242.
- Урошевић 1950:** Урошевић А., 1950, *Новобрдска Крива река*, СЕЗб књ. 60, Београд, 1–176.
- Урошевић 1975:** Урошевић А., 1975, *Топоними Косова*, Одељење друштвених наука књ. 9, САНУ, Београд, VII, 1–163.
- Фасмер 1964, 1967, 1971, 1973:** Фасмер М., 1–4, *Этимологический словарь русского языка*, Москва.
- Филип. 1986:** Филиповић М., 1986, *Трагови Перуновог кулца код Јужних Словена. Трачки коњаник*, Београд.
- Фјалор 1976:** Ndreca M., 1976, *Fjalor shqip-serbokroatisht*, Prishtinë.

- Цвијић 1923:** Цвијић Ј., 1923, *Говори и чланци 3, Прилог географској терминологији нашој*, Београд.
- Цирхофер 1957:** Zierhoffer K., 1957, *Nazwy miejscowe północnego Mazowsza*, Prace onomastyczne 3, Wrocław, 5–417.
- Цицмил 2010:** Цицмил Р., 2010, *Топонимија Пивске њланине*, Одбор за ономастику, Библиотека ономастичких прилога књ. 1, Београд, 11–329.
- Цоговић 1983:** Цоговић А., 1983, Топонимија југословенског дела Проклетија, ОП књ. IV, Београд, 225–342.
- Цоговић 1986:** Цоговић А., 1986, Ономастика североисточних огранака Проклетија, ОП књ. VII, Београд.
- Шимуновић 1972:** Šimunović P., 1972, *Toponimija otoka Brača*, Supetar, V–XX, 1–318.
- Шимуновић 1976:** Šimunović P., 1976, *Toponimija Istarskog razvoda*, OJ 6, Zagreb, 3–34.
- Шимуновић 1985:** Šimunović P., 1985, *Naša prezimena*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 7–366.
- Шимуновић 1986:** Šimunović P., 1986, *Istočnojadranska toponimija*, Split, 5–307.
- Шниц 1957:** Schutz J., 1957, *Die geographische Terminologie des Serbokroatischen*, Berlin.
- Шкаљ. 1966:** Škaljic A., 1966, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo.

Zvezdana Pavlović

ORONIMY SERBII IV

Streszczenie

Oto czwarta część Słownika Oronimów Serbii, która zawiera materiał od litery *Ŧ* do *III*. Pierwsze trzy części również zostały ujęte w publikacji *Ономастички њприлози*. I część *A–J* w zeszytach XIX–XX (2009 r.); II część *K–П* w zeszycie XXII (2015 r.); III część *P–T* w zeszycie XXIII (2016 r.). Tworzą one całościowy przegląd materiału oronimicznego, który w ten sposób po raz pierwszy został zaprezentowany w środowisku naukowym. Jeżeli zaistniałaby możliwość połączenia wszystkich części w jedną całość, Słownik ten umożliwiłby łatwiejsze korzystanie z jednostek onimicznych przez badaczy onomastyki.

W pracy korzystano z monografii geograficznych i etnograficznych, prac lingwistycznych, materiału zebranego na terenie oraz ze słowników dialektalnych. Autor starał się przeprowadzać analizę semantyczną wraz z morfologiczno–strukturalnymi uwagami, dostosowując i porównując swoje wnioski, zrozumienie danego materiału z już opublikowanymi i dostępnymi pracami naukowymi. Prezentacji tych leksemów oronimicznych towarzyszy duża liczba paraleli regionalnych.

Słownik Oronimów Serbii jest monografią napisaną także w celu zachęcenia młodych onomastów do kontynuowania tej drogi, drogi badań toponimów, hydronimów, oronimów. Nasze dziedzictwo lingwistyczne jest wyjątkowo bogate i powinniśmy zrobić wszystko co możliwe, aby go zachować na przyszłość.